

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ,
ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

ХІХ ВСЕУКРАЇНСЬКА
СТУДЕНТСЬКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

*Присвячена
пам'яті д. е. н., професора,
Заслуженого діяча науки і техніки України
ОЛЕКСІЯ СЕРГІЙОВИЧА БОРОДКІНА
(14.03.1930 – 15.03.2002)*

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОБЛІКУ,
АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ В УКРАЇНІ:
ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ,
ОРГАНІЗАЦІЯ

Тези доповідей учасників

*конференцію зареєстровано в УкрІНТЕІ,
посвідчення № 149 від 04 лютого 2021 р.*

КИЇВ – НАСОА
2021

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

**ХІХ ВСЕУКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

*Присвячена
пам'яті д.е н., професора,
Заслуженого діяча науки і техніки України*

ОЛЕКСІЯ СЕРГІЙОВИЧА БОРОДКІНА

14.03.1930 – 15.03.2002

**Розвиток системи обліку,
аналізу та аудиту в Україні:
теорія, методологія, організація**

Тези доповідей учасників
конференцію зареєстровано в УкрІНТЕІ,
посвідчення № 149 від 04.02.2021 р.

КИЇВ – НАСОА

2021

УДК: 657.1; 657.36; 657.6

Рекомендовано до друку Вченою радою Національної академії статистики, обліку та аудиту (протокол № 5 від 24 лютого 2021 р.)

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії:

Момотюк Л. Є. – доктор економічних наук, професор, перший проректор з науково-педагогічної роботи, Національна академія статистики, обліку та аудиту.

Члени редакційної колегії:

Пилипенко О. І. – доктор економічних наук, доцент, декан обліково-статистичного факультету, професор кафедри обліку та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту.

Теловата М. Т. – доктор педагогічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, професор Європейського інституту безперервної освіти (Словаччини), сертифікований експерт Національної агенції із забезпечення якості вищої освіти, завідувач кафедри обліку та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту.

Зоріна О. А. – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри обліку та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту.

Пантелеєв В. П. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту.

Свирида О. А. – старший викладач кафедри обліку та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту.

Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: збірник тез доповідей учасників XIX Всеукраїнської наукової конференції. – К.: ДП «Інформ. – аналіт. агентство», 2021. 246 с.

Тези Всеукраїнської студентської наукової конференції містять результати, пошукові дослідження в галузі бухгалтерського обліку, аналізу, оподаткування та аудиту.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, наданої в рукописах, та залишає за собою право не поділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, які розглянуті на конференції.

Телефон для довідок: (044) 489-66-39

E-mail: kaf_bu@naso.edu.ua

ISBN

Із 1987 року в Інституті статистики, обліку та аудиту було утворено кафедру бухгалтерського обліку. Першим завідувачем кафедри був призначений Заслужений діяч науки і техніки України, доктор економічних наук, професор О.С. Бородкін. Після смерті О.С. Бородкіна, з січня 2003 року завідувачем кафедри було призначено д.е.н., професора Л.В. Нападовську, з вересня 2003 року по серпень 2013 року обов'язки завідувача кафедри виконував д.е.н., професор Пантелеєв В.П.

З вересня 2013 року за конкурсом обрана завідувачем кафедри – доктор педагогічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, Почесний професор EIDV Словаччини, експерт НАЗЯВО – **Теловата Марія Теодозіївна**. З вересня 2017 року затверджена нова назва кафедри – «Обліку та оподаткування».

Кафедра «Обліку та оподаткування» входить до складу обліково-статистичного факультету Національної академії статистики, обліку та аудиту (НАСОА), здійснює професійну підготовку майбутніх фахівців за спеціальністю 071 «Облік та оподаткування» за ступенем вищої освіти – бакалавр і магістр.

Кафедра «Обліку та оподаткування» є випусковою кафедрою НАСОА, вона організовує та проводить Всеукраїнську наукову та студентську конференції на тему: «Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація» присвячені пам'яті д.е.н., професора, Заслуженого діяча науки і техніки України О.С. Бородкіна; проводить державні комплексні екзамени зі спеціальності, олімпіади, захисти кваліфікаційних робіт магістрів, захисти курсових робіт із навчальних дисциплін, звітів виробничих і переддипломних практик для здобувачів вищої освіти денної та заочно-дистанційної форм навчання; засідання круглих столів, міжнародні семінари, зустрічі з відомими науковцями, досвідченими практиками з питань обліку та оподаткування; співпрацює з європейськими закладами вищої освіти (Словаччини, Польщі, Німеччини, Азербайджану) та ЗВО України. Поспіль три роки (2018-2020) організовувала та проводила II етап Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт із спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

За кафедрою закріплено двадцять сім навчальних дисциплін, які викладаються здобувачам вищої освіти двох факультетів академії денної та заочно-дистанційної форм навчання.

Кафедра проводить ініціювання щодо формування вибірових дисциплін для формування навчальних планів за напрямом підготовки 071 «Облік та оподаткування». Новий імпульс кафедра отримала, коли у 2004 р. було створено спеціалізовану вчену раду Д 26.87.001 за спеціальністю 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» з правом прийому до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора економічних наук та кандидата економічних наук.

На кафедрі «Обліку та оподаткування» працює:

- **п'ять докторів наук** (Теловата М.Т., Пантелеєв В.П., Пилипенко О.І., Зоріна О.А., Дмитренко І.М.);
- **чотири кандидати наук** (Петраковська О.В., Юрченко О.А., Безверхий К.В., Шкуліпа Л.В.);
- **один старший викладач** (Свирида О. А) та **методист** Носаченко І.С.

Висока професійність, педагогічна майстерність, практичний досвід, наукові здобутки науково-педагогічних працівників кафедри «Обліку та оподаткування» є гарантом підготовки фахівців нової генерації, вільних у своєму світогляді від догм, які добре розуміються на особливостях теперішнього і майбутнього економічного розвитку країни, мають лідерські та високі моральні якості, є конкурентоспроможними на ринку праці, ефективно здійснюють взаємодію в професійному, корпоративному та суспільному середовищі, таких, що володіють соціальною мобільністю і мають стійкий попит у працедавців.

Професорсько-викладацький склад кафедри постійно підвищує свою кваліфікацію та педагогічну майстерність, удосконалює методику навчальних дисциплін і впроваджує в навчальний процес інноваційні,

новітні технології. Кафедра обліку та оподаткування здійснює наукову роботу за такими основними напрямками: підготовка кандидатських і докторських дисертацій аспірантами і пошукувачами кафедри; видання монографій та наукових статей, підручників і навчальних посібників; участь викладачів кафедри у міжнародних та всеукраїнських симпозиумах, круглих столах та інших наукових заходах; наукова співпраця з провідними підприємствами, організаціями, бюджетними установами та ЗВО; стажування викладачів кафедри в провідних закладах вищої освіти України та зарубіжжя; залучення обдарованої студентської молоді до наукової роботи тощо.

Під керівництвом професорсько-викладацького складу кафедри розроблено та видано: 15 – одноосібних монографій, 40 – навчальних посібників, 16 – методичних рекомендацій, 7 – Робочих зошитів.

Кафедрою «Обліку та оподаткування» підготовлено, впроваджено та апробовано в навчальний процес магістерську програму: «Облік та оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю», яка відповідає державним стандартам вищої освіти та європейським нормам підготовки фахівців означеного профілю, впровадженим в НАСОНА у рамках реалізації Болонського процесу і складена з акцентом на: ціль, завдання, орієнтацію, унікальність. Згідно з тематичним планом науково-дослідної роботи на кафедрі обліку та оподаткування в межах робочого часу викладачів виконується затверджена наукова тема: «Облік, аналіз і контроль діяльності суб'єктів господарювання в умовах інноваційного розвитку» ДРН №0119U000682. За науково-педагогічну діяльність, багаторічну роботу та патріотичне виховання студентської молоді, викладачі кафедри мають відповідні нагороди та відзнаки.

Кафедрою укладено договори співпраці з центральними органами державного управління, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями, підприємствами, товариствами, фірмами. Основними напрямками співпраці колективу кафедри «Обліку та оподаткування» зі стейкхолдерами, партнерами є: проведення відповідних наукових досліджень; науково-практичних конференцій і семінарів; участь у планових засіданнях кафедри; підвищення кваліфікації працівників центральних органів державного управління; проходження здобувачами вищої освіти виробничої та переддипломної практик, а для майбутнього є можливість працевлаштуватися.

Випускники кафедри працюють керівниками відповідних структурних підрозділів Державної служби статистики України, Державної фіскальної служби України, Державної аудиторської служби України, Пенсійного фонду України, інших центральних органів державного управління.

ЗМІСТ

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 1.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Бородійчук В.В.

ВИРОБНИЧІ ЗАПАСИ ТОВ «НЬЮ ФАЙНЕШ СЕРВІС»
ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ 13

Боцва Т. С.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ВИТРАТ
ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 18

Бущан К. М.

ФОРМИ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ СУБ'ЄКТІВ
ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ 22

Гайдученко Т.М.

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРЕТЬОГО РІВНЯ
ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ 25

Гладун Р. І.

ОЦІНКА ТА КАЛАСИФІКАЦІЯ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА 28

Гончарук В.С.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ БІЗНЕСУ 30

Горгуль А.С.

СТРОКИ ПОВЕРНЕННЯ ЗАЛИШКУ ПІДЗВІТНОЇ СУМИ 33

Гулевич К.А.

ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ
ЗГІДНО МСБО В УКРАЇНІ 35

Гусліста А.І.

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI
НА ПІДПРИЄМСТВІ 39

Іллічова Є.І.

ОБЛІК ТА ВИКОРИСТАННЯ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА 43

Карась А.О.

ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ТА ФІНАНСУВАННЯ ДОПОМОГИ
З ТИМЧАСОВОЇ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ В УМОВАХ
ПАНДЕМІЇ COVID-19 45

Карпець М. А. ДОПОМОГА НА ПОХОВАННЯ: ХТО ТА ЯК ПОВИНЕН ЇЇ НАРАХОВУВАТИ, ОПОДАТКОВУВАТИ І ВИПЛАЧУВАТИ	49
Кондаревич І. Б. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЗАПАСІВ ТА ВИЗНАННЯ ЇЇ РЕЗУЛЬТАТІВ	53
Левчук Д. М. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ	55
Манукян Ж.С. АНАЛІТИЧНИЙ ОБЛІК ОРЕНДОВАНИХ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	58
Назаренко Д.О. РОЗВИТОК БАЛАНСОЗНАВСТВА: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	60
Нелуп А.А. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ «АМОРТИЗАЦІЯ», «ЗНОС» НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ	63
Ореховський С.Є. ДИСКОНТУВАННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ	66
Поліщук Д.В. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВІ	68
Радченко В.С. НОВЛЕНА ЗАРПЛАТНА ЗВІТНІСТЬ У 2021 РОЦІ: НОВІ ПРАВИЛА ЗВІТУВАННЯ ДЛЯ БІЗНЕСУ	71
Райчева А.С. НАДБАВКИ ТА ДОПЛАТИ ПРАЦІВНИКАМ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: В ЗВИЧАЙНИХ УМОВАХ ТА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19	74
Романюк А.В. ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ	77
Stakhovska A.R. THE BASIC PRINCIPLES OF ORGANIZATION OF ACCOUNTING IN THE ENTERPRISES OF THE STATE SECTOR OF THE ECONOMY	80
Тимошенко Ю.А. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	83

Тітова Є.І. ПОНЯТТЯ «ОДИНОКА МАТІР», «ОДИНОКИЙ БАТЬКО»: ЗАСТОСУВАННЯ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ ПДФО	86
Tkalenko Kateryna ON THE CHALLENGING ISSUES OF CASH CONCEPT DEFINITION IN ACCOUNTAING AND FINANCIAL REPORTING	89
Ткаченко Т.А. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ	92
Томша А.О. ПОРІВНЯННЯ РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО БУДІВЕЛЬНІ КОНТРАКТИ ЗА МІЖНАРОДНИМИ ТА НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ	95
Тумарець М.В. РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ..	97
Хоменко О.В. ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ	100
Цибулькіна А. С., Філішин М. В. МІСЦЕ РИЗИКІВ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	103
Шаповалова І.В. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ	105
Яковець Є. О. НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	108
Янковська Т.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ БЛАГОДІЙНИХ ВНЕСКІВ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	112

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 2.

НАПРЯМИ ГАРМОНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Андрійчук Н.Л. ПОСТАЧАННЯ ТОВАРІВ ТА ВИНИКНЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	115
Волхонська А. А. ПЕРСПЕКТИВА ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНОГО ДОКУМЕНТУВАННЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ПОНЯТТЯ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ	117

Гнасько О.І. ГАРМОНІЗАЦІЯ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ З МСФЗ	120
Дуда Ю.І. ДІЮЧА СИСТЕМА РОЗПОДІЛУ НАДХОДЖЕНЬ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ДО МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	123
Дума Г.С., Чернаті Е.В. ЗАВДАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА КОНТРОЛЮ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА	125
Муха І.О. ПОДАТКОВІ ЗМІНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ КОМПАНІЙ В 2021 РОЦІ	128
Томша А.О. АНАЛІЗ ПОДАТКОВИХ СХЕМ НЕЗАКОННОГО ВИВЕДЕННЯ КОШТІВ	130

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 3.

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ, ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ, АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ

Ганошенко Т.С., Брашавецька О.В. ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ПОМИЛОК У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ	133
Грицько Д.М. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ЗВІТУ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ	135
Діхтяренко Л.В., Швардак Н.М. СУТНІСТЬ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН І ЙОГО ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ	138
Кулаковська А. В. СКЛАДАННЯ КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ	140
Мукієвич О.О. SOCIAL REPORTING	141
Sarny`cz`ka D.O., Goleshtyakova N., Filishin M.V. ROLA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO W ZARZĄDZANIU PRZEDSIĘBIORSTWEM	143
Стець А.В., Філіпенко Д.О. ПОМИЛКА У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ: ЗАКОНОДАВЧО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	146

Ткаченко М.С. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ, ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ	148
Цибулькіна А.С. МІСЦЕ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	152
Столярчук В., Серафінський М. ПОКАЗНИК ЕВІТДА: ПЕРЕВАГИ ТА ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ У ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ	154

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 4.

АУДИТ І ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ В УКРАЇНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Андрійчук А.Л. МІЖНАРОДНИЙ СТАНДАРТ АУДИТУ 550 «ПОВ'ЯЗАНІ СТОРОНИ»	157
Макалуга О.В. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ	160
Міщенко О.П. ОСОБЛИВОСТІ СУДОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ РОЗРАХУНКІВ З НАДАННЯ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ	163
Нестерова К.В. АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ	167
Окончук А.Р. ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА НА РЕКЛАМНІ ЗАХОДИ	169
Романюк А.С. ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ	173
Содиль З.С. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ	176
Яценко К.С. ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА	178

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 5.

ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ: СТАН І СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ

Долдіна К.К.

КРЕДИТНИЙ РИНОК УКРАЇНИ: АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ 180

Каракоша К.Ю.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНА МОДЕЛЬ АНАЛІЗУ
ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ 184

Розпутна І. А.

ДЕПОЗИТНИЙ РИНОК УКРАЇНИ: ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ 188

Романчак Б.В.

ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТА
ГОСПОДАРЮВАННЯ: ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ 191

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 6.

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ КОНЦЕПЦІЙ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Вільховатська А.І.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ 194

Каземирчик М.С.

КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ:
ОГЛЯД МЕТОДІВ 196

Козак А.О.

СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ:
ПРОБЛЕМИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ 200

Крайник Х.І.

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ БЕНЧМАРКІНГУ
В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ 202

Малишева З.С.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ГОТОВОЇ
ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА 205

Нагорна В.А.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ З ОБЛІКУ МШП НА
ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 209

Олексієнко Л.В.

ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ
ПОВ'ЯЗАНОЇ З РИЗИКОМ БАНКРУТСТВА 212

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 7.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ, ФІНАНСІВ, ІНФОРМАТИКИ

Галецька В.С.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБҐРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ
СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ЛІЗИНГ» 216

Гараздовська Ю.І.

CASHBACK-SERVICE – НОВИЙ ІНСТРУМЕНТ
ДЛЯ ПОВЕРНЕННЯ КОШТІ 218

Доценко Д.В

СУДОВО-ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА В ПРОЦЕСІ СУДОВОГО
ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ОРґАНІВ ДФС УКРАЇНИ 220

Єлісєєва А.А.

ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ В УМОВАХ КОРОНАКРИЗИ 222

Завгородній О.Ю.

СИСТЕМИ ТА ПРОГРАМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ
ТОРГІВЛІ: ВИМОГИ ДО ФУНКЦІОНАЛУ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ 225

Зубко Є. В.

ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОСИСТЕМНОГО ПІДХОДУ
В ТЕХНОЛОГІЧНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ 228

Капітоненко В.О.

РОЗВИТОК ТІНЬОВОГО РИНКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ
В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ 231

Мірошин Н.В., Котляр Д.С., Аманбекова А.Е.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК ПІД ЧАС ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ
В УКРАЇНІ: ЗМІСТ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ 234

Турпітько Б.О.

КРИПТОВАЛЮТА ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ЗБІЛЬШЕННЯ
РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА 236

Цимбала О.Й.

ЗЕЛЕНІ ОБЛІГАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСУВАННЯ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ 240

Юношев С. Ю.

РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ 243

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 1.

Бородійчук В.В.

здобувач II курсу магістерської програми,
групи ОА(м) 19.31

Науковий керівник:

д.пед.н., професор Теловата М.Т.
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)*

ВИРОБНИЧІ ЗАПАСИ ТОВ «НЬЮ ФАЙНЕШ СЕРВІС» ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Розвиток бухгалтерського обліку в динамічних умовах господарювання зумовлює необхідність інтеграції його організаційно-методичного інструментарію з новими методами управління ресурсами підприємства, в тому числі, виробничими запасами. Найважливішими елементами системи управління виробничими запасами є бухгалтерський облік, аналіз і контроль, які виступають інформаційною основою управління та засобом відображення руху виробничих запасів.

Сучасні економічні умови вимагають інтеграції та налагодження телекомунікаційної взаємодії між підсистемами управління та логістикою, яка виступає новим та найбільш ефективним інструментом управління виробничими запасами. Така інтеграція забезпечує підвищення ефективності постачальницько-заготівельної діяльності шляхом зниження логістичних витрат, які за оцінками вітчизняних експертів складають 40 % питомої ваги у собівартості продукції, в той час як в Західній Європі цей показник коливається на рівні 12-13%.

Традиційні системи обліку і контролю не забезпечують логістичну систему достатнім обсягом інформації, що обумовлює потребу в розробці теоретико-методичних засад обліково-контрольного забезпечення процесу управління виробничими запасами, ефективність якого визначає фінансовий результат суб'єкта господарювання в цілому та його структурних компонентів.

Необхідною умовою підтримання функціонування підприємства на певному рівні є наявність виробничих запасів, що займають значну частку в складі їх оборотних активів. Забезпечуючи при цьому постійність, безперервність та ритмічність господарської діяльності підприємства, гарантують його економічну безпеку.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних положень і розробка науково-практичних рекомендацій з удосконалення обліку, аналізу та контролю виробничих запасів на підприємстві.

До виробничих запасів на підприємство надходить сировина, основні та допоміжні матеріали, паливо, куповані напівфабрикати, комплектуючі вироби, тара, запасні частини та ін. На підприємстві в процесі господарської діяльності використовується велика кількість різних матеріалів. Для скорочення матеріальних витрат у процесі виробництва і втрат у відходах, зниження собівартості, ліквідації невиробничих втрат тощо необхідно знаходити внутрішні резерви. При цьому велике значення мають правильна організація бухгалтерського обліку виробничих запасів, а також основи його побудови.

Основними складовими елементами облікової політики ТОВ «Нью Файнеш Сервіс» щодо відображення інформації про виробничі запаси є:

- організаційна складова, яка визначає структуру бухгалтерської служби, розробку інструкцій, форм ведення обліку виробничих запасів, схеми взаємозв'язку облікового підрозділу з данками управління підприємством;

- методична складова, яка передбачає критерії визнання виробничих запасів, можливі способи їх оцінки при надходженні виробничих запасів, в процесі їх руху та вибутті з підприємства;

- технічна складова, яка передбачає розробку робочого плану рахунків бухгалтерського обліку виробничих запасів, графіку документообігу, порядку складання реєстрів обліку та форм звітності в частині об'єктів нашого дослідження, порядку та частоти проведення інвентаризації виробничих запасів.

Основними завданнями операцій з матеріальними цінностями ТОВ «Нью Файнеш Сервіс» є:

- контроль за своєчасним і повним прийняттям та відвантаженням матеріальних цінностей;

- дослідження товарних запасів і контроль за дотриманням їх залишку;

- аналіз виконання завдання з товарообігу, виявлення резервів збільшення його обсягу, зменшення витрат;

- перевірка правильності документального оформлення і доцільності здійснення товарних операцій, своєчасне відображення їх в обліку;

- контроль за дотриманням правил проведення інвентаризації, своєчасне виявлення її результатів;

- перевірка виконання договірних зобов'язань щодо постановки і реалізації товарів; виявлення фактів наднормового списання втрат товарів.

Основними джерелами товарних операцій ТОВ «Нью Файнеш Сервіс» є:

- договори з постачальниками і покупцями, реєстри оперативного обліку і контролю їх виконання (журнал обліку надходження вантажів, книга обліку виконання договорів);

- довіреності на одержання і випуск товарів, книга обліку виданих довіреностей;

– товарно-транспортні накладні, накладні, рахунки-фактури, платіжні доручення, товарні звіти, звіти касира і касові книги, виписки з рахунками у банках;

– інвентаризаційні описи, порівняльні відомості, розрахунки витрат, розрахунки реалізованої торговельної націнки;

– реєстри аналітичного і синтетичного обліку;

– журнали-ордери, відомості, картки складського обліку, товарні книги.

Методика обліку виробничих запасів ґрунтується на розкритті інформації щодо їх оцінки вибуття та відображення на рахунках бухгалтерського обліку. Тому визначено, що синтетичний облік на ТОВ «Нью Файнеш Сервіс» ведеться за допомогою рахунку 20 «Виробничі запаси», до якого відкриваються субрахунки. Для одержання деталізованої інформації про виробничі запаси організовується на ТОВ «Нью Файнеш Сервіс» аналітичний облік.

Організація аналізу виробничих запасів полягає у визначенні його мети, завдань та формування інформаційного забезпечення його проведення. Результати аналізу структури запасів підприємства показали, що найбільшу питому вагу займала сировина і матеріали, у 2018 році 35,3%, у 2019 році – 38,3%, а у 2020 році – 28,9%; друге місце посіла готова продукція, її питома вага становить у 2018 році – 28,5%, у 2019 році – 18,2%, у 2020 році – 40,8%. Питома вага інших запасів є незначною.

При дослідженні обраної теми буде здійснено аналіз забезпеченості ТОВ «Нью Файнеш Сервіс» виробничими та фінансовими ресурсами та проведено на основі аналізу активів та власного капіталу підприємства.

Майновий стан суб'єкта господарювання характеризується кількістю і якістю активів, які відображені в балансі підприємства, а також наявністю земельних і трудових ресурсів. Для дослідження і оцінки ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «Нью Файнеш Сервіс» будуть використовуватися дані показників, що наведені в фінансовій звітності за 2018, 2019, 2020 роки.

Важливим аспектом в забезпеченні успішної діяльності підприємства є проведення економічного аналізу, а саме:

– буде досліджено фінансову стійкість ТОВ «Нью Файнеш Сервіс», яка залежить від розміщення його активів та джерел їх формування;

– буде проведено розрахунок показників ліквідності, тобто оцінено кожний вид активів на ліквідність за сумою доходу, а поточні зобов'язання за строками платежів;

– буде проаналізовано динаміку доходів і витрат підприємства, які є основними показниками формування прибутку підприємства.

У 2020 році розмір доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зріс на 59,9 тис. грн. (або на 1,2 %) у порівнянні з 2019 роком. Інші операційні доходи також зросли у 2020 році порівняно із 2019 роком на 870,6 тис. грн. (або на 201,4%). В цілому динаміка доходів ТОВ «Нью Файнеш Сервіс» продемонструвала зростання у 2020 році порівняно із 2019 роком на 930,5 тис. грн. (або на 16,7%).

Величина собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) протягом періоду демонструвала скорочення і становила у 2020 році 6492,5 тис. грн. Сума інших операційних витрат у 2020 році порівняно із 2019 роком продемонструвала зростання на 1069,0 тис. грн. (або на 123,1%). В цілому розмір витрат у 2020 році зріс у порівнянні з 2019 роком на 993,4 тис. грн. (або на 18,2 %). Тобто, розмір витрат протягом 2018-2020 років перевищував величину доходів, внаслідок чого підприємство отримувало збитки.

Розглянувши аналіз фінансового стану ТОВ «Нью Файнеш Сервіс» будемо оцінювати галузеві показники діяльності досліджуваного підприємства. Оскільки ТОВ «Нью Файнеш Сервіс» відноситься до галузі торгівлі, то проведемо аналіз основних її показників за 2018-2020 роки.

Найбільші показники оптового товарообороту простежуються протягом 2016-2019 років. Однак у 2020 році розмір оптового товарообороту у порівнянні з 2016 роком зменшився на 19326,4 млн. грн. (або 10,785). Слід зауважити, що найбільшу питому вагу в оптовому товарообороті протягом 2016-2020 років становлять непродовольчі товари. Що стосується питомої ваги продаж товарів вітчизняного виробника, то їх частка коливання протягом 2019-2020 років у межах 54,3% та 48,5% відповідно. Це говорить про тенденцію до зниження продаж товарів вітчизняного виробника.

Проведений аналіз відносних показників ліквідності та ділової активності досліджуваного підприємства протягом 2018-2020 років показав, що ТОВ «Нью Файнеш Сервіс» мало серйозні проблеми із платоспроможністю, було фінансово нестійким, нестабільним та виступало залежним від внутрішніх та зовнішніх кредиторів. Також має проблеми із договірними відносинами з постачальниками, покупцями та кредиторами, отже існує ризик накопичення непогашеної дебіторської заборгованості, неліквідних запасів та відповідно нестачі оборотних грошових коштів.

Отже, можна зазначити, що запаси являються невід'ємним елементом функціонування підприємств. Їх оптимальний розмір забезпечує безперервність діяльності та уникнення низки ризиків, пов'язаних з відсутністю запасів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV (із змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 12.05.2011 № 3332-VI.

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

4. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 № 3125-XII (Редакція станом на 12.12.2012). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 (Редакція станом на 19.03.2013). [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і змін у фінансових звітах», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 137 (із змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>.

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 14.12.1999 № 318 (із змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290 (із змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318 (із змінами та доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://zsearch.ligazakon.ua>.

10. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси». [Електронний ресурс] – Режим доступу:

http://www.minfin.gov.ua/control/rublish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408.

11. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879.

12. Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку» від 30.11.1999 № 291. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99.1>.

Боцва Т.
студентка 5 курсу, групи ООд 16.01
Науковий керівник:
старший викладач кафедри обліку та оподаткування
Свирида О.А.
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)*

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ВИТРАТ ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Нестабільні економічна, політична ситуації в країні ускладнюють процеси фінансово-господарської діяльності підприємства та можливість збільшення їх власного капіталу. В умовах сьогодення питання обліку фінансових витрат є надзвичайно важливим для господарюючих суб'єктів, які здійснюють діяльність пов'язану зі змінами власного і позикового капіталу. Проблеми обліку фінансових витрат полягають у серйозних змінах, пов'язаних із розширенням кола облікових об'єктів, наданням гнучкості у використанні існуючих і розробці нових методів обліку в умовах управлінні господарськими процесами на підприємстві.

Дослідженню теоретичних і методичних засад обліку фінансових витрат, як об'єкта бухгалтерського обліку приділялося значна увага вітчизняними учених, зокрема: П.Й. Атамас, К.В. Безверхий, С.О. Левицька, О.В. Лишиленко, Л.Г. Ловінська, М.Ф. Огійчук, А.В. Озеран та інші.

Метою дослідження є визначення економічної сутності та складу фінансових витрат, як об'єкта бухгалтерського обліку.

З'ясовано, що нормативною базою, яка регламентує облік та розкриття інформації про фінансові витрати у звітності є П(С)БО 16 «Витрати» та П(С)БО 31 «Фінансові витрати». Згідно їх фінансовими витратами визнаються витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями (фінансова оренда, векселі, позики, облігації та інші види короткострокових та довгострокових зобов'язань, на які нараховуються відсотки, крім тих, які включаються до собівартості кваліфікаційних активів) [4; 5].

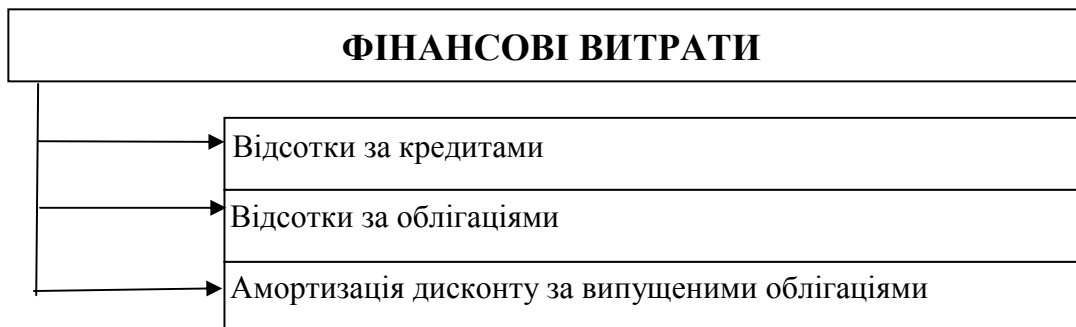
Трохи інші підходи до трактування сутності фінансових витрат окреслено у наукових працях Л.Г. Ловінської та М.Ф. Огійчука. Так, на думку, Л.Г. Ловінської, до витрат фінансової діяльності не відносить витрати спільної діяльності та від інвестицій в асоційовані, дочірні підприємства, обґрунтовуючи їх витратами інвестиційної діяльності, і зазначає, що облік фінансових витрат здійснюється на рахунку 95 «Фінансові витрати» [1, с. 194].

Іншої думку, М.Ф. Огійчук, який включає зазначені вище витрати належать до складу фінансових витрат, а їх облік має здійснюватися з використанням рахунків 95 «Фінансові витрати» і 96 «Втрати від участі в капіталі» [6].

Можемо з цією думкою не погодитися, оскільки на рахунку 96 «... здійснюється облік втрат від зменшення вартості інвестицій, облік яких

ведеться за методом участі в капіталі, які виникають в процесі інвестиційної діяльності підприємства» [2], що ще раз підтверджує доцільність віднесення таких витрат до складу інвестиційної діяльності.

До фінансових витрат доцільно відносити витрати господарюючого суб'єкта, що пов'язані із залученням позикового капіталу: відсотки за кредитами, облігаціями, амортизація дисконту за випущеними облігаціями, витрати на фінансову оренду тощо (рис. 1).

Рис. 1. Склад фінансових витрат підприємства*

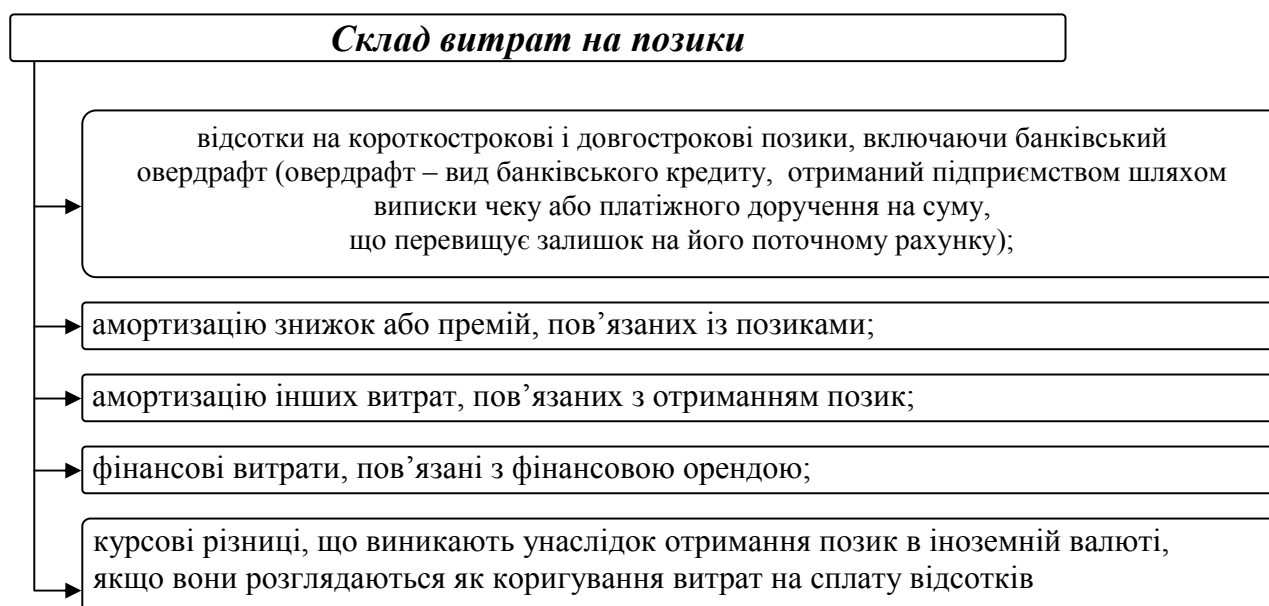
*Джерело: узагальнено автором на основі [2]

Отже, фінансові витрати – це витрати на відсотки та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями. В бухгалтерському обліку такі запозичення класифікуються за двома основними ознаками:

1) джерелам отримання – кредити банків, позики від персоналу підприємства, позики від пов'язаних та непов'язаних сторін, позики від випуску і реалізації боргових цінних паперів;

2) строками погашення – короткострокові (строк погашення до 1 року) і довгострокові (строк погашення більше 1 року).

Склад витрат на позики, які у відповідності до МСФЗ належить до фінансових витрат підприємства зображено на рисунку 2.

Рис. 2. Склад витрат на позики*

*Джерело: узагальнено автором на основі [3]

Вважаємо, що для створення сприятливих умов виконання завдань підприємства потрібно ретельно планувати фінансові витрати з метою їх відповідності фінансовим доходам.

Облік фінансових витрат на підприємстві ведеться на рахунку 95 «Фінансові витрати» із субрахунками: 951 «Відсотки за кредит» та 952 «Інші фінансові витрати», кредитові обороти яких формують статтю «Фінансові витрати» Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід). Фінансові витрати в кінці звітного періоду (згідно інструкції Плану рахунків) підлягають списанню на фінансові результати за наступною бухгалтерською проводкою: Дт 792 – Кт 95 [2].

У інструкції Плану рахунків, зазначено, що на субрахунку 951 здійснюють облік витрат, пов'язаних з нарахуванням та сплатою відсотків, процентів тощо за користування кредитами банків. На субрахунку 952 ведеться облік витрат, пов'язаних із залученням позикового капіталу, зокрема витрат, пов'язаних з випуском, утриманням та обігом власних цінних паперів; нарахуванням відсотків за договорами кредитування (крім банківських кредитів), фінансової оренди тощо [2].

Фінансові витрати у обліку відображаються за принципом нарахування, крім того, частина з них може підлягати капіталізації, якщо це передбачено обліковою політикою. Згідно П(С)БО 31 «Фінансові витрати» під капіталізацією розуміють включення фінансових витрат до собівартості кваліфікаційного активу [6]. До вартості кваліфікаційного активу включають не всю суму фінансових витрат, а лише ту частину, що була понесена на створення кваліфікаційного активу [6].

МСБО 23 «Витрати на позики» не розкрито термін капіталізації фінансових витрат, проте, за своїм змістом цей процес подібний до П(С)БО 31. Прикладом таких витрат можна вважати наступні: сплачені відсотки за кредит, який було взято для створення кваліфікаційного активу; сплачені відсотки за облігації, які було випущено для фінансування кваліфікаційного активу; інші витрати, пов'язані із будівництвом, придбанням, виробництвом та доведенням до стану готовності кваліфікаційного активу.

У П(С)БО 31 «Фінансові витрати» наводиться перелік кваліфікаційних активів, а саме: незавершене виробництво продукції з тривалим операційним циклом, незавершені капітальні інвестиції, інвестиційна нерухомість [6]. Дещо ширший перелік кваліфікаційних активів у МСБО 23: запаси, виробничі суб'єкти господарювання, електростанції, нематеріальні активи, інвестиції у нерухомість [3]. Прикладами кваліфікаційних активів є: розробка програмного забезпечення, будівництво будинку, споруди, реконструкція будівлі, незавершене капітальне будівництво, запаси, виготовлення яких пов'язане з тривалим операційним циклом та інші.

Отже, підсумовуючи вище викладене, нами було розглянуто економічну сутність фінансових витрат, як об'єкта бухгалтерського обліку, визначено їх склад та облікове відображення.

Список використаних джерел:

1. Бухгалтерський облік : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / [Л.Г. Ловінська, Л.В. Жилкіна, О. М. Голенко та ін.]. – К. : КНЕУ, 2002. – 370 с.

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств, затверджені наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р. [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99/page5>.

3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 23 (МСФЗ 23) «Витрати на позики» [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу : https://mof.gov.ua/storage/files/IAS%2023_ukr.pdf

4. Міжнародний стандарт фінансової звітності 39 (МСФЗ 39) «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» редакція від 17.10.2013 р. [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_015/page.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : затв. наказом Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.1999 р. із змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства фінансів України № 1591 від 09.12.2011 р. [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати»: затв. наказом Міністерства фінансів України № 415 від 28.04.2006 р., із змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства фінансів України № 1591 від 09.12.2011 р. [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06>.

7. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами [Електронний ресурс]: підручник / [М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін.] ; за ред. проф. М. Ф. Огійчука. – [6-те вид., перероб. і допов.]. – К. : Алерта, 2011. – 1042 с. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/1474100242607/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/finansoviy_ta_upravlinskiy_oblik_za_natsionalnimi_standartami_-_ogiychuk_mf.

Бущан К.М.
студентка 4 курсу, групи ООд17.01
Науковий керівник:
к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Безверхий К.В.
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)*

ФОРМИ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Форми ведення бухгалтерського обліку суб'єктів державного сектору регламентуються Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання» [1].

Порядок складання меморіальних ордерів та інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору застосовується при складанні типових форм меморіальних ордерів та інших облікових реєстрів розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами.

Спрощеним варіантом меморіально-ордерної форми є «Журнал-головна», яку використовують в бюджетних установах. У «Журнал-головна» представлено застосування меморіальних ордерів, яких є 17.

1. Меморіальний ордер № 1. Накопичувальна відомість за касовими операціями.

При обробці звітів касирів використовується ця накопичувальна відомість, для того щоб систематизувати обороти у касі за поточний місяць, всі обороти в касі записуються за субрахунком 2211(2221) «Готівкові кошти та їх еквіваленти» [2].

2. Меморіальний ордер № 2. Накопичувальна відомість руху грошових коштів загального фонду на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України (банках).

Ця відомість використовується для відображення в обліку операцій з надходження на рахунок суб'єкта державного сектору асигнувань та здійснення касових видатків загального фонду. Щодня робляться виписки з реєстраційних рахунків, на підставі яких здійснюються записи операцій до накопичувальних відомостей.

3. Меморіальний ордер № 3. Накопичувальна відомість руху грошових коштів спеціального фонду на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України (банках).

Ця відомість призначена для того, щоб відобразити операції з надходження на рахунок суб'єкта державного сектору доходів та висвітлити касові видатки спеціального фонду.

4. Меморіальний ордер № 4. Накопичувальна відомість за розрахунками з дебіторами.

Для того, щоб облікувати розрахунки з різним підприємствами, використовуємо накопичувальну відомість за розрахунками з дебіторами. Ця відомість упорядковується за відповідними субрахунками рахунку 21 «Поточна дебіторська заборгованість». Якщо потрібно провести операції за рахунок коштів спеціального фонду, то записуємо в окремому меморіальному ордері за цією самою формою.

5. Меморіальний ордер № 5. Зведення розрахункових відомостей із заробітної плати та стипендій.

В цьому ордері систематизуються записи за програмною класифікацією та найменуваннями суб'єктів державного сектору. Якщо нараховується заробітна плата та стипендії за рахунок спеціального фонду, то записи ведуться за видами коштів спеціального фонду.

6. Меморіальний ордер № 6. Накопичувальна відомість за розрахунками з кредиторями.

Ця відомість засвідчує облік розрахунків з різними організаціями, установами. Вона складається за субрахунками 6211 (6221) «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» та 6415 (6425) «Розрахунки з іншими кредиторами» окремо за кожним кредитором та в розрізі кодів економічної класифікації видатків [2].

7. Меморіальний ордер № 7. Накопичувальна відомість за розрахунками в порядку планових платежів.

Облік розрахунків за продукти харчування, медикаменти та перев'язувальні матеріали ведеться у цьому меморіальному ордері. За кожним постачальником ведеться окремий облік.

8. Меморіальний ордер № 8. Накопичувальна відомість за розрахунками з підзвітними особами.

В цій відомості ведеться облік розрахунків з підзвітними особами. Вона складається за кожною операцією і відображається за субрахунками 2116 (2126) «Дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітними особами».

9. Меморіальний ордер № 9. Накопичувальна відомість про вибуття та переміщення необоротних активів.

Ця накопичена відомість використовується, щоб облікувати переміщення до інших організацій. Всі записи ведуться відповідно до документа:

- акт приймання-передачі основних засобів;
- акт внутрішнього переміщення основних засобів;
- акт передачі на ремонт, реконструкцію та модернізацію основних засобів;
- акт списання основних засобів (часткової ліквідації);
- акт списання транспортних засобів та інші.

10. Меморіальний ордер № 10. Накопичувальна відомість про вибуття та переміщення малоцінних та швидкозношуваних предметів.

В цьому ордері здійснюється записи про вибуття та переміщення малоцінних та швидкозношуваних предметів, обов'язково зазначається матеріально відповідальна особа.

11. Меморіальний ордер № 11. Зведення накопичувальних відомостей про надходження продуктів харчування.

Якщо є декілька накопичувальних відомостей про надходження продуктів харчування, то їх записують у цьому меморіальному ордері.

12. Меморіальний ордер № 12. Зведення накопичувальних відомостей про витрачання продуктів харчування.

Цей меморіальний ордер складається в кінці місяця, щоб задокументувати витрату продуктів харчування. До цього ордера переносяться підсумки з відомостей витрачання продуктів харчування за відповідною кореспонденцією субрахунків.

13. Меморіальний ордер № 13. Накопичувальна відомість витрачання виробничих запасів.

У цій відомості ведеться облік витрат усіх запасів, крім продуктів харчування. До цього документа заносяться дані з первинних документів про витрачання матеріальних цінностей.

14. Меморіальний ордер № 14. Накопичувальна відомість нарахування доходів спеціального фонду суб'єктів державного сектору.

Накопичувальна відомість нарахування доходів спеціального фонду суб'єктів державного сектору використовується для обліку операцій нарахування доходів спеціального фонду (субрахунки 7011 «Бюджетні асигнування», 7111 (7121) «Доходи від реалізації продукції (робіт, послуг)», 7112 (7122) «Дохід від оприбуткування активів, раніше не врахованих в балансі», 7211 (7221) «Дохід від реалізації активів», 7311 «Фінансові доходи розпорядників бюджетних коштів» (7321 «Фінансові доходи державних цільових фондів»), 7411 (7421) «Інші доходи за обмінними операціями», 7511 «Доходи за необмінними операціями») [2].

15. Меморіальний ордер № 15. Зведення відомостей за розрахунками з батьками на утримання дітей.

Ця відомість складається на підставі відомостей за розрахунками з батьками у централізованих бухгалтеріях.

16. Меморіальний ордер № 16. Накопичувальна відомість позабалансового обліку.

Ця відомість облікує такі позабалансові рахунки:

01 «Орендовані основні засоби та нематеріальні активи»;

02 «Активи на відповідальному зберіганні»;

03 «Бюджетні зобов'язання»;

04 «Непередбачені активи»;

05 «Непередбачені зобов'язання, гарантії та забезпечення надані»;

06 «Гарантії та забезпечення отримані»;

07 «Списані активи»;

08 «Бланки документів суворої звітності»;

09 «Передані (видані) активи відповідно до законодавства».

17. Меморіальний ордер № 17.

В цьому ордері записуються всі витрати ,які не фіксуються в попередніх ордерах.

Позиція кожного ордеру у вигляді відповідної кореспонденції субрахунків переноситься до книги «Журнал-головна».

Меморіальний ордер підписується виконавцем, особою, що перевірила меморіальний ордер, та головним бухгалтером.

Отже, форма ведення бухгалтерського обліку суб'єктів державного сектору економіки складається з меморіальних ордерів суб'єкта державного сектора ,які реєструються у книзі «Журнал-головна». Кожен меморіальний ордер призначений для певного ведення обліку інформації та відображення у накопичувальних відомостях.

Список використаних джерел:

1. Наказ МФУ від 08.09.2017р. №755 «Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання».

2. Наказ МФУ від 31.12.2013 р. №1203 «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі»

3. Безверхий К. В. Облік в бюджетних установах: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2020. 312 с. стр13-28

Гайдученко Т.М.

студентка 1-го курсу магістратури, 3 групи,
спеціальності «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:

д.е.н., професор Калюга Є.В.

Національний університет біоресурсів і

природокористування України

(м. Київ)

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРЕТЬОГО РІВНЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Пенсійне забезпечення є важливим соціально-фінансовим інститутом держави. Всі його аспекти мають безпосередній вплив на якість життя пенсіонерів, що вимагає уваги до кожного з них. Особливо важливим є стан бухгалтерського обліку пенсійної системи України.

Над покращенням параметрів системи пенсійного забезпечення працювали Л.В. Батченко, Т.В. Гільорме, Є.В. Калюга, Л.М. Лояк, К.Ю. Одарченко, Р.В. Пікус, К.П. Черненко та ін. вчені. Проте, критичний стан вітчизняної пенсійної системи та її складових, зумовлений багатьма негативними факторами,

потребує подальшої плідної праці та відповідних заходів зі сторони вчених та держави.

Третій рівень пенсійної системи України, основними представниками якого є недержавні пенсійні фонди (надалі – НПФ), є непопулярним серед населення країни, його учасниками є 2% українців. Основна причина даної ситуації – проблемний стан облікового забезпечення цієї важливої складової. Використовувані в обліку за програмами пенсійного забезпечення Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам» (надалі – МСБО 19) (у частині виплат по закінченні трудової діяльності) та Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення» (надалі – МСБО 26) у повній мірі здатні забезпечити необхідні якісні параметри бухгалтерського обліку. Проте, існують значні недоліки, які не дозволяють скористатися перевагами застосування даних Стандартів. У НПФ, адміністратори яких для облікових потреб користуються МСБО 26, відсутні є чинні Методичні рекомендації, що регламентували б облік основних операцій НПФ. Також відсутньою є Типова кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку. Це призводить до неточності облікових даних та до їх неузгодженості. Часто адміністратори при обліку операцій НПФ користуються рахунком «Виробництво», що є недоцільним, адже виробничою діяльністю НПФ не займаються.

Необхідно зауважити, що в Україні НПФ використовують лише програми з визначеними внесками (DC). Програми з визначеними виплатами (DB) у діяльності НПФ не використовуються, оскільки їх використання законодавчо не є врегульованим. Разом з тим, програми з визначеними виплатами, згідно досвіду багатьох зарубіжних країн, у яких НПФ використовують їх, є значно більш привабливими для потенційних учасників. У результаті невикористання в Україні НПФ програм DB добровільне недержавне пенсійне забезпечення є значно менш популярним та не виконує у повній мірі покладені на нього функції.

Однією з основних причин ситуації, що склалася, є недостатня кількість в Україні фахівців з актуарної математики, актуаріїв, консультації та звіт яких є необхідними, згідно МСБО 26, у процесі ведення обліку та складання звітності щодо програм пенсійного забезпечення з визначеними виплатами (DB). У процесі обліку за програмами зі встановленими внесками, згідно МСБО 26, консультації актуарія є бажаними, проте не обов'язковими, і фактично завжди при обліку пенсійного забезпечення НПФ актуаріїв не залучають, що значно знижує результативність операцій НПФ та можливий дохід, враховуючи існуючі в Україні негативні чинники впливу та фактичну відсутність інвестиційного ринку.

У провідних країнах Європи, а також у США, професія актуарія є однією із найзатребуваніших. У процесі обліку пенсійного забезпечення консультації актуаріїв широко використовуються, і це є однією із причин успішності пенсійних систем вищезгаданих країн. Натомість, в Україні дана професія не набула поширення і є маловідомою. Послуги актуаріїв помилково вважаються не обов'язковими, хоча, враховуючи існуючі у країні ризики, консультації цих висококваліфікованих фахівців були б доречними

при обліку програм з визначеними внесками у НПФ, а також у процесі обліку програм пенсійного забезпечення на підприємствах, що їх застосовують.

Певні підприємства, згідно колективного договору чи інших документів, перераховують до НПФ певні суми внесків на користь своїх працівників. На базі таких підприємств функціонують плани пенсійного забезпечення з визначеними внесками (DC). Внески, що перераховуються, не дисконтуються. На підприємстві вони відображаються як короткострокові зобов'язання. Облік таких зобов'язань регламентує МСБО 19, як і облік довгострокових зобов'язань на підприємствах зі шкідливими та важкими умовами праці, де функціонують плани програм з визначеними виплатами (DB).

У процесі обліку даних довгострокових зобов'язань обов'язковим є створення забезпечень, які відображаються у звітності за теперішньою вартістю, що розраховується у результаті дисконтування. Щоб достовірно розрахувати вартість забезпечень, потрібно враховувати актуарні припущення на кілька років вперед.

На вищезгаданих підприємствах в Україні не залучаються до консультації актуарії, хоча це було б доречним, значно підвищувало б точність та достовірність облікових даних та відповідало б змісту МСБО 19.

Отже, для необхідного вирішення облікових проблем добровільного недержавного пенсійного забезпечення необхідним є:

- напрацювати Методичні рекомендації щодо обліку основних операцій НПФ;

- розробити Типову кореспонденцію рахунків бухгалтерського обліку НПФ;

- приділити увагу підготовці актуаріїв.

Дані заходи забезпечать покращення параметрів пенсійної системи України, що сприятиме підвищенню рівня життя пенсіонерів.

Гладун Р. І.
здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 071 Облік і оподаткування

Науковий керівник:

к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку,
контролю, аналізу та оподаткування,
Чабанюк О. М.

*Львівський торговельно-економічний університет
(м. Львів)*

ОЦІНКА ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Для здійснення діяльності суб'єкт господарювання повинен забезпечити наявність запасів. Принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності встановлено П(С)БО "Запаси". Відповідно до П(С)БО 9 під запасами слід розуміти активи, які:

- утримуються для подальшого продажу за умови ведення звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання при виробництві продукції, виконання робіт і надання послуг, а також управління підприємством.

Запаси визнаються активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.

Для цілей бухгалтерського обліку запаси включають:

- 1) сировину, основні та допоміжні матеріали, комплектуючі вироби й інші матеріальні цінності, призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва і адміністративних потреб;
- 2) незавершене виробництво у вигляді незакінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів і незакінчених технологічних процесів;
- 3) готову продукцію, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним і якісним характеристикам, передбачених договором або іншим нормативно-правовим актом;
- 4) товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу;
- 5) малоцінні та швидкозношувані предмети, які використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він не перевищує одного року;
- 6) поточні біологічні активи, якщо вони оцінюються за П(С)БО 9;
- 7) продукція сільськогосподарського і лісового господарства після її первісного визнання.

У момент придбання, виробництва або іншого надходження запаси оцінюються і зараховуються на баланс за первісною вартістю.

При відпуску запасів їх оцінка здійснюється за одним з таких методів: за ідентифікованою собівартістю відповідної одиниці запасів; за середньозваженою собівартістю; за собівартістю перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативних витрат; ціни продажу.

Надходження запасів власного виробництва (готової продукції, напів-фабрикатів, допоміжних матеріалів) оформлюються приймально-здавальними накладними, накладною-вимогою на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, інших запасів – товарно-транспортною накладною, прибутковим ордером, актом про приймання матеріалів.

Для оформлення вибуття запасів, відпуск у виробництво яких здійснюється на основі встановлених лімітів, застосовуються лімітно-забірні картки. Відпуск матеріалів понад встановлений ліміт або при заміні матеріалів оформлюється актом-вимогою на заміну (додатковий відпуск) матеріалів. Вибуття запасів для реалізації (крім товарів в роздрібній торгівлі) оформлюється товарно-транспортною накладною або накладною-вимогою на відпуск (внутрішнє переміщення).

Запаси надходять на підприємство в результаті таких операцій: придбання за грошові кошти; отримання запасів як внесок до статутного капіталу; безоплатне одержання запасів; придбання запасів через підзвітну особу; оприбуткування запасів отриманих в обмін на подібні запаси; оприбуткування надлишків запасів виявлених при інвентаризації та інші.

Згідно з П(С)БО 9 можна виділити декілька основних причин, за яких може відбутися списання запасів з балансу: відпуск у виробництво та інші потреби підприємства; списання у зв'язку з невідповідністю до критерію визнання активом; списання у зв'язку із псуванням, розкраданням; реалізація на сторону.

Основні принципи відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності інформації про витрати виробництва визначені П(С)БО 16 "Витрати".

Згідно П(С)БО 16 "Витрати" до виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) включаються:

- 1) прямі матеріальні витрати;
- 2) прямі витрати на оплату праці;
- 3) інші прямі витрати;
- 4) змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати.

Прямі витрати це – витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом на підставі первинних документів.

Ті витрати, що не можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом, є непрямими.

Фактична собівартість готової продукції визначається наступним чином: незавершене виробництво на початок місяця плюс витрати на виробництво, мінус: незавершене виробництво на кінець місяця, зворотні

відходи, брак у виробництві. Залежно від виду продукції, її складності, типу, характеру технологічного процесу і організації виробництва на промислових підприємствах застосовуються різні методи обліку витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції: нормативний, попередільний, позамовний.

Список використаних джерел:

1. Чабанюк О. М. Особливості структури та обліку запасів готельних господарств / О. М. Чабанюк // Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Херсон, 28 квітня 2020 р. – Херсон: Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2020. – 784 с. с. 659-661.

2. Лобода Н. О. Цифрові технології в обліковій діяльності: проблеми автоматизації / Н. О. Лобода, О. М. Чабанюк, С. Ф. Стахів // Проблеми енергоефективності та автоматизації в промисловості та сільському господарстві: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної on-line конференції (11-12 листопада 2020 р.) – Кропивницький: ЦНТУ, 2020 – С. 153-155 (ел. вар)

3. Чабанюк О. М., Лобода Н. О. Інформаційні технології в облікових процесах руху запасів / О. М. Чабанюк? Н. О. Лобода // Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу в умовах міжнародної інтеграції: ІХ Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція (17-18 листопада 2020 р.). – Херсон: ХНТУ, 2020. – С.162-163.

Гончарук В. С.

здобувачка другого (магістерського) рівня
вищої освіти, спеціальності
071 “Облік і оподаткування”

Науковий керівник:

д.е.н., професор Куцик П. О.

*Львівський торговельно-економічний
університет
(м. Львів)*

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ БІЗНЕСУ

Здійснення зовнішньоекономічних операцій суб'єктами бізнесу є однією з умов підвищення їх ефективного функціонування, зростання прибутковості та конкурентоспроможності на міжнародному та національному рівні. Основною причиною участі суб'єктів бізнесу в експортно-імпортній діяльності є прагнення до збільшення економічного ефекту від комерційної діяльності. Характерною рисою зовнішньоекономічної діяльності є її вплив на

спеціалізацію та підвищення рівня продуктивності власних ресурсів підприємства, що дає можливість значно збільшувати обсяги виробництва.

Методика організації обліку експортно-імпортних операцій підприємства є складною і дискусійною. Відсутність методичних вказівок і рекомендацій щодо застосування окремих П(С)БО (П(С)БО 15 “Дохід”, П(С)БО 16 “Витрати” та П(С)БО 21 “Вплив змін валютних курсів”) уповільнює процес трансформації бухгалтерського обліку до загальноприйнятих у міжнародній практиці вимог. Методологія обліку експортно-імпортних операцій постійно потребує свого розвитку, враховуючи їх специфіку, суперечливість законодавства щодо їх ведення та недосконалість інформаційного забезпечення.

Бухгалтерський облік експортних операцій завжди передбачає виникнення доходу. Під час збільшення активу за експортною операцією виникає дебіторська заборгованість нерезидента і відповідно сума доходу. Особливістю експортної операції є отриманий дохід, який може бути як в національній, так і в іноземній валюті. Відповідно, нарахований (отриманий) дохід в іноземній валюті підлягає перерахуванню у гривні за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України на дату отримання такого доходу. Слід відзначити, що значна частина експортних операцій є звільненою від сплати ПДВ, а саме: експорт товарів, готової продукції та послуги, які споживаються за межами митної території України.

Важливим етапом для діяльності суб'єкта бізнесу є визначення фінансових результатів. Для цього необхідно зіставити доходи і витрати від експортних операцій за звітний період. Одержаний дохід від реалізації товарів (робіт, послуг) при здійсненні експортних операцій відображається за дебетом рахунку 362 “Розрахунки з іноземними покупцями”, аналітичний облік за яким ведеться в гривнях або в іноземній валюті, обумовлений договором, і кредитом рахунку 70 “Доходи від реалізації”. Наступними відображаються витрати на експорт, тобто списується реалізації: дебет рахунку 90 “Собівартість реалізації” і кредит рахунків 28 “Товари”, 26 “Готова продукція” чи 23 “Виробництво” за обліковою вартістю чи фактичною собівартістю. Для відображення специфіки експортних операцій суб'єкту господарювання доцільно відкривати субрахунки першого і другого порядку.

Імпортні операції на відміну від експортних завжди є об'єктом обкладення ПДВ, митних й акцизних зборів. Синтетичний облік відповідних операцій підприємства з придбання товарів здійснюється на рахунку 28 “Товари” та відповідними субрахунками. Виникнення заборгованості перед нерезидентами обліковується на рахунку 632 “Розрахунки з іноземними покупцями”. Облік на цьому рахунку ведеться як в національній, так і в іноземній валюті. Облік імпортних операцій також є тісно пов'язаний з П(С)БО 9 “Запаси”. Саме тому, товари, що імпортуються на митну територію України, відображаються в балансі підприємства як запаси за вартістю, яка включає контрактну вартість, вартість сплаченого імпортного мита та інші накладні витрати, пов'язані з доведенням таких товарів до готовності їх використання за призначенням.

Розрахунки з нерезидентами за імпорнтні товари, так як і за реалізовані товари на експорт можуть проводитись як на умовах передоплати, так і після оплати.

Відображення в бухгалтерському обліку імпорнтних операцій з передоплатою, призводить до заборгованість перед підприємством, що виникла при перерахуванні передоплати та є немонетарною статтею. Тобто, особливістю є курсова різниця за цією заборгованістю яка не визначається на відміну від кредиторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість, що виникає при відвантажені товару, при експорті, так і кредиторська, яка виникла в результаті виконання імпорнтних зобов'язань є монетарними статтями. Відповідно до П(С)БО 21 “Вплив зміни валютних курсів” за такою заборгованістю слід курсову різницю на дату балансу і на дату здійснення розрахунків.

Аналітичний облік за зовнішньоекономічною діяльністю на досліджуваних об'єктах здійснюється у загальному без деталізації інформації. Відповідна організація аналітичного обліку не є досконалою, оскільки не дає повної інформації щодо отриманих доходів чи понесених витрат в результаті зовнішньоекономічної діяльності. Тобто, не створює оптимальних умов для підприємства в процесі планування здійснення тих чи інших видів зовнішньоекономічних операцій.

Результати від зовнішньоекономічної діяльності підприємства відображаються у формах фінансової звітності. Недоліком даних форм є відсутність розмежування сум, що виникли у процес операцій ЗЕД. Саме тому, доцільним буде удосконалення форми № 1 “Баланс” і форми № 2 “Звіт про фінансові результати”, оскільки дані форми звітності є важливим інструментом при прийнятті рішень зовнішніми користувачами.

Отже, правильно сформована методика обліку зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами бізнесу є основою оперативного, повного та достовірного подання інформації про здійснення експортно-імпорнтних операцій у бухгалтерському обліку й фінансовій звітності та є основою для прийняття відповідних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність / Закон України від 16.04.1991 No 959-XII URL: Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
2. Куцик П. О., Марценюк Р. А. Облік і оподаткування транспортно-експедиційної діяльності: теоретико-методичні аспекти // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2020. Вип. 1. С. 118-129.

Горгуль А.С.
студентка II курсу, групи 071-18-1
Науковий керівник:
доцент кафедри обліку і аудиту
Гресь Н.Л.
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
(м. Дніпро)

СТРОКИ ПОВЕРНЕННЯ ЗАЛИШКУ ПІДЗВІТНОЇ СУМИ

Неузгодженість між нормами окремих тематично пов'язаних нормативно-правових актів, зумовлює, юридичні колізії процесу регулювання строків повернення підзвітною особою невитраченої частки грошового авансу (див. табл.). Згідно пп. 170.9.2 Податкового кодексу України [2] підзвітна особа повинна представити у бухгалтерію звіт про використання отриманого готівкою авансу на відрядження/виконання окремої цивільно-правової дії до закінчення п'ятого банківського дня, що настає за днем, у якому вона закінчила виконувати завдання, доручене їй особою, яка видала кошти під звіт.

Розробники ПКУ не врахували чинних вимог до строків, на які видається готівка під звіт [1, п. 19–20 розд. II], встановлених «особливим центральним органом державного управління» [3, ст. 2 розд. I], до конституційних обов'язків ради якого відноситься розробка основних засад грошово-кредитної політики та здійснення контролю за її проведенням [3, ст. 9 розд. II; 4, ст. 100]. Реалізуючи свої повноваження, Національний банк України (НБУ) встановив строки, на які може бути видана готівка під звіт (див. табл.), зауваживши, що звітувати про її використання належить відповідно до законодавства України [1, п. 19 розд. II]. Наразі таким законодавчим документом є Податковий кодекс України. Визначення строків повернення залишку підзвітної суми – це пряма функція НБУ. Так, у затвердженому ним порядку ведення касових операцій цей термін регламентовано тільки в разі отримання особою авансу у вигляді готівки з особового або корпоративного спеціального платіжного засобу (див. табл.), зокрема, залишок належить повернути одночасно зі звітом про використання коштів [1, п. 20 розд. II], тобто до закінчення третього банківського дня, котрий настає за днем завершення відрядження або виконання окремої цивільно-правової функції [2, рубрика «а» пп. 170.9.3 ст. 170]. Коли ж аванс отримано готівкою безпосередньо з каси підприємства, то НБУ не визначає строків повернення залишку коштів. Але при цьому існує порядок, за яким підзвітна особа може користуватись готівкою тільки впродовж встановленого НБУ строку [1, пп. 19 розд. II], а після його закінчення решту має обов'язково повернути підприємству. Отже, відповідно до норм п. 20 Положення № 148 [1], підзвітна особа в разі отримання готівки в касі, прибувши з відрядження (закінчивши виконання окремого цивільно-правового доручення), має виконати такі дії: 1) повернути (в касу підприємства або здати на його банківський рахунок) залишок підзвітної суми не пізніше дня,

наступного за днем закінчення встановленого НБУ строку, на який видавалися кошти; 2) подати у строки, встановлені ПКУ, звіт про їх використання разом із підтвердними документами.

Відомо, що норми ПКУ передбачають у цьому випадку дещо інші терміни повернення надміру витрачених коштів (див. табл.), як і те, що кодекс має вищу від постанови НБУ юридичну силу. При цьому ПКУ «регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів» [2, пп. 1.1 ст. 1 розд. I] і не може визначати основні засади грошової політики держави, розробка яких – це конституційний обов'язок НБУ [4, ст. 100].

Таблиця

Залежність між строками використання грошового авансу, повернення його залишку та способом видачі коштів і їх цільовим призначенням

<i>Спосіб видачі авансу</i>	<i>Мета використання коштів</i>		<i>Положення № 148 [1, п. 19–20 розд. II]</i>	<i>ПКУ [2, пп. 170.9.2–170.9.3]</i>
			<i>строк використання коштів</i>	<i>термін повернення надміру витрачених коштів</i>
З каси	на відрядження		до завершення строку відрядження	до або під час подання Звіту
	підзвіт	на придбання сільськогосподарської продукції та заготівлю вторинної сировини, крім металобрухту	не більше 10 робочих днів від дня видачі готівкових коштів під звіт	
		на закупівлю брухту чорних металів і брухту кольорових металів	не більше 30 робочих днів від дня видачі готівки під звіт	
		на інші виробничі (господарські) потреби	не більше двох робочих днів, включаючи день отримання готівкових коштів під звіт	
одночасно на відрядження та для вирішення в цьому відрядженні виробничих (господарських) питань (у тому числі для придбання сільськогосподарської продукції в населення та заготівлі вторинної сировини)		строк, на який видана готівка під звіт ... може бути продовжено до завершення терміну відрядження		
З поточного рахунка	із застосуванням корпоративного електронного платіжного засобу		подають до бухгалтерії підприємства Звіт про використання коштів разом із підтвердними документами в установлені строки і в порядку, що визначені для підзвітних осіб ... разом з невитраченим залишком готівки	до закінчення третього банківського дня після завершення відрядження (у разі отримання готівки з платіжних карток)
	із застосуванням особового електронного платіжного засобу			

Джерело: узагальнено за матеріалами нормативно-правових актів [1; 2].

Отже, при визначені строків повернення залишку підзвітної суми потрібно керуватись постановою НБУ № 148 [1]. За таких обставин органи Державної податкової служби України мають розуміти, що дотримання в цьому питанні вимог Податкового кодексу може спричиняти порушення суб'єктами господарювання встановлених НБУ норм регулювання обігу готівки в національній валюті, зокрема призводити до перевищення затверджених лімітів залишку готівки в касах суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел:

1. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : постанова Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148 // База даних «Законодавство України» / ВР України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text> (дата звернення: 03.03.2021).

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / ВР України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 03.03.2021).

3. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV // База даних «Законодавство України» / ВР України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 03.03.2021).

4. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 03.03.2021).

Гулевич К.А.

здобувач II курсу магістерської програми,
групи ОА(м)19.31

Науковий керівник:

д.пед.н., професор,
Теловата М.Т.

*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)*

ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗГІДНО МСБО В УКРАЇНІ

Сучасні умови господарювання підприємств усіх видів діяльності вимагають максимізації ефективності використання усіх ресурсів підприємства, зокрема людських, фінансових, та матеріальних, що є одним з основних завдань в управлінні будь-якого суб'єкта господарювання. Для забезпечення

безперервного виробництва в умовах високого рівня конкурентної боротьби, важливим є ефективне використання основних засобів.

Значної уваги у своїх працях зазначеній проблематиці та питанню приділили відомі українські вчені, такі як: Бутинець Т. А., Бутинець Ф.Ф., Домбровська Н. Р., Жадан Т. А., Зінкевич О. В., Коваленко О.В., Кузьмін Д. Л., Матушкіна М. П., Мордвінцева Т. В., Панчук Л. В., Стельмах Х.П. та інші.

Ефективне використання основних засобів потребує правильної організації обліку, що дає змогу приймати виважені управлінські рішення на основі якісної інформації щодо їх наявності, руху та стану. Порівняння критеріїв визнання активу основним засобом наведено в табл.1

Порівнюючи дефініції, представлені у національному П(С)БО 7 «Основні засоби» (далі – П(С)БО 7) та міжнародному стандарті МСБО 16 «Основні засоби» (далі – МСБО 16) можна зробити висновок про їх подібність.

Таблиця 1

Критерії для визнання активу основним засобом(складено автором на основі [1,2])

№	П(С)БО 7 «Основні засоби»	МС(С)БО 16 «Основні засоби»
1.	Якщо існує імовірність того, що підприємство/ установа отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання .	Є ймовірність, що майбутні економічні вигоди, пов'язані з об'єктом, надійдуть до суб'єкта господарювання
2.	Утримуються з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам	Буде використовуватися у виробничому процесі або під час постачання товарів чи надання послуг, здачі в оренду чи в адміністративних цілях.
3.	Термін корисного використання (більше року або операційного циклу, якщо він довший за рік).	Строк використання – протягом більш ніж одного звітного періоду.
4.	Вартість об'єкта може бути достовірно визначена.	Собівартість об'єкта можна достовірно оцінити.
5.	Одиницею обліку основних засобів, є об'єкт основних засобів. Об'єкт основних засобів – це: закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього або окремий конструктивно відокремлений предмет, що призначений для виконання певних самостійних функцій.	На відміну від П(С)БО 7 у МСБО 16 не визначено, що вважати одиницею основних засобів для їх бухгалтерського обліку. Тобто підприємство повинне застосовувати професійне судження, визначаючи в кожному конкретному випадку, що приймати за одиницю обліку основних засобів – окремий об'єкт, його вагомий компонент або групу однорідних об'єктів.

Порівнюючи дефініції, представлені у національному П(С)БО 7 «Основні засоби» (далі – П(С)БО 7) та міжнародному стандарті МСБО 16 «Основні засоби» (далі – МСБО 16) можна зробити висновок про їх подібність.

У цілому, порівнюючи порядок оцінки основних засобів за національними та міжнародними стандартами (див. табл.2) можна зробити висновок, про їх подібність, однак певні відмінності спостерігаються в частині оцінки,

переоцінки, визнання первісної вартості, амортизації та вибуття. Відмінні риси між П(С)БО 7 та МСБО 16 можна пояснити тим, що міжнародний обліковий стандарт носить загальний рекомендаційний характер та не враховує національних особливостей ведення бухгалтерського обліку в Україні.

Таблиця 2

**Оцінка основних засобів та їх види
(складено автором на підставі [1, 2])**

Оцінка	П(С)БО 7 «Основні засоби»	М(С)БО 16 «Основні засоби»
Первісна	+	+
Справедлива	+	+
Переоцінена	+	+
Чиста вартість реалізації необоротного активу	+	-
Вартість, яка амортизується	+	+
Ліквідаційна	+	+
Залишкова	+	-
Поточна або відновна	-	+
Балансова	-	+
Можлива ціна продажу	-	+

Вибір оптимального методу нарахування амортизації є важливим у діяльності кожного господарюючого суб'єкта, оскільки це впливає на розмір амортизаційних відрахувань та на формування фінансових результатів. В П(С)БО 7 регламентовано використання п'яти методів нарахування амортизації, кожен з яких має власні переваги та недоліки, в той час за міжнародним стандартом передбачено використання трьох методів – прямолінійний, зменшення залишку та метод суми одиниць продукції [2].

Визначення амортизації в МСБО 16 наведене в п.6 стандарту, за яким амортизація – це «систематичний розподіл суми активу, що амортизується, протягом строку його корисної експлуатації» [1]. Дане визначення є майже ідентичним визначенню, що наведене у національному стандарті. Аналогічно П(С)БО 7, у МСБО 16 передбачено, що суб'єкт господарювання самостійно приймає рішення про використання методів амортизації.

При проведенні трансформації фінансової звітності проводяться ряд коригувань, які побудовані на різниці у підходах, визначених нормами П(С)БО та МСФЗ. Розглянемо типові відмінності між національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.

При підготовці фінансової звітності за МСФЗ необхідно звернути увагу на облікові оцінки. У табл.3 наведена інформація щодо первісних та подальших оцінок активів та зобов'язань, які відображаються в фінансовій звітності.

Таблиця 3

Первісна та наступні оцінки активів та зобов'язань, які знаходять відображення у фінансовій звітності

Об'єкт	Первісна оцінка	Оцінка після первісного визнання
Основні засоби	Справедлива вартість (вартість придбання)	Залежно від моделі оцінки: 1. За історичною вартістю: найменша з 2-х величин: БВ (балансова вартість) = ПВ (первісна вартість) – Амортизація – Збиток від знецінення; або Сума очікуваного відшкодування. 2. За справедливою вартістю.

В Україні визначено суб'єктів господарювання, які за 2019 рік повинні скласти фінансову та консолідовану звітність за міжнародними стандартами. Тому виникла необхідність трансформації звітності складеної у 2019 році у звітність за МСФЗ, сутність якої зводиться до: приведення залишків на початок переходу на МСФЗ у повну відповідність до правил, встановлених міжнародним стандартом бухгалтерського обліку; вибір облікової політики за МСФЗ; проведення оцінки активів та зобов'язань у відповідність до критеріїв визнання та трансформації балансу; визначення відстрочених податків, які пов'язані з коригуванням оцінки активів і зобов'язань. Передбачена методика трансформації облікової інформації дозволить об'єктивно і достовірно відображати її в бухгалтерському обліку відповідно до міжнародної практики.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16). Основні засоби. // IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_014
2. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби". // Мінфін України; наказ, Положення від 27.04.2000 № 92. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

Гусліста А. І.
студентка 2 курсу магістратури
Науковий керівник:
д.е.н., доцент Зоріна О.А.,
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту*

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У процесі здійснення господарської діяльності на підприємстві виникає дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями і замовниками, розрахунками із персоналом, бюджетом, тощо. Ефективне управління такою дебіторською заборгованістю виникає в умовах кризи неплатежів та несвоєчасного погашення дебіторами своїх боргів, що в подальшому призводить до виникнення сумнівної і безнадійної дебіторської заборгованості. Вагоме місце в системі обліку поточної і довгострокової дебіторської заборгованості належить її оцінці та відображенню на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності. Оскільки одним з елементів бухгалтерського обліку є оцінка, як метод вартісного оцінювання, то залишається не вирішеною проблема оцінки дебіторської заборгованості, що відіграє суттєве значення в розкритті питання відображення господарських засобів і процесів на підприємстві.

Вивченню проблемних питань оцінки дебіторської заборгованості займали ряд вітчизняних науковців, зокрема: О. Ю. Закревська, О. М. Кияшко, Л. О. Лігоненко, О. В. Маркус, Н. М. Новікова, К. В. Романчук, І. М. Трало та інші.

Варто зауважити, що для суб'єктів господарювання неплатоспроможність контрагентів негативно позначається на збільшенні простроченої та безнадійної дебіторської заборгованості. Тому метою дослідження є розкриття існуючих методів оцінки дебіторської заборгованості на підприємстві.

В табл. 1.1 наведено основні види оцінок, які використовуються до дебіторської заборгованості та передбачені чинним законодавством.

Як бачимо в міжнародних стандартах обліку дебіторська заборгованість не оцінюється за теперішньою вартістю. Таке поняття відсутнє в документах, але є амортизована собівартість, що передбачає здійснення дисконтування грошових потоків. Відповідно до національного законодавства «амортизована собівартість – це вартість, за якою оцінюються фінансовий актив, фінансове зобов'язання та яка складається із собівартості придбання, зменшеної на суму погашення основної суми боргу, збільшеної (зменшеної) на суму накопиченої амортизації будь-якої різниці між первісною вартістю та вартістю погашення, розрахованої з використанням ефективної ставки відсотка, зменшеної на суму часткового списання внаслідок зменшення корисності» [10].

Таблиця 1.1

**Види оцінок дебіторської заборгованості
в бухгалтерському обліку відповідно законодавств**

№ з/п	Вид оцінки дебіторської заборгованості	Об'єкти оцінки	Положення нормативно-правових документів
1	2	3	4
1.	Первісна вартість	Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	П(С)БО10 «Дебіторська заборгованість» [10]
2.	Чиста реалізаційна вартість	Поточна дебіторська заборгованість, яка є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу)	П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [10]
3.	Теперішня вартість	Довгострокова дебіторська заборгованість	П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [10]
4.	Фактична вартість	Первісне визнання фінансових інструментів	П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» [12]
5.	Справедлива вартість	Фінансові інструменти на кожну наступну після визнання дату балансу	П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» [12]
		Дебіторська заборгованість, що є фінансовим активом в МСФЗ, при первісному визнанні та після первісного визнання	МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» [4], МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» [116]
6.	Амортизована собівартість та визнання втрат від зменшення корисності фінансового активу (різниця між балансовою та теперішньою вартістю очікуваних грошових потоків, дисконтованих за поточною ринковою ставкою відсотка на подібний фінансовий актив)	фінансові активи (в т.ч. дебіторська заборгованість), щодо яких не застосовується оцінка за справедливою вартістю	П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» [153]
		фінансові активи (в т.ч. дебіторська заборгованість) після первісного визнання	МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» [4], МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» [8].

МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» розкриває наступне поняття: «амортизована собівартість фінансового активу або фінансового зобов'язання – це сума, за якою фінансовий актив чи зобов'язання оцінюється при первісному визнанні, мінус виплати основної суми, плюс (або мінус) накопичена амортизація будь-якої різниці між цією первісною сумою та сумою погашення із застосуванням методу ефективного

відсотка та мінус будь-яке зменшення (прямо чи через застосування рахунку резервів) унаслідок зменшення корисності або неможливості отримання» [4]. «Ефективна ставка відсотка – це ставка, яка точно дисконтує попередньо оцінені майбутні платежі або надходження грошових коштів протягом очікуваного строку дії фінансового інструмента та, якщо доцільно, протягом коротшого періоду до чистої балансової вартості фінансового активу чи фінансового зобов'язання» [18].

Тобто можемо зробити висновок, що як у МСФЗ, так і П(с)БО існує поняття оцінки фінансових активів за амортизованою собівартістю і порядок її здійснення подібний. Однак, в національних стандартах дебіторська заборгованість не завжди є фінансовим активом, як це представлено в міжнародних документах.

Натомість в п. 11 МСБО 18 «Дохід» вже згадується метод дисконтування всіх майбутніх надходжень із використанням умовної ставки відсотка, що використовується для оцінки справедливої вартості компенсації у формі грошових коштів або їх еквівалентів (вексель до отримання) [2].

В такому випадку «умовна ставка відсотка буде найточніше визначена з двох наведених далі ставок:

- домінуючої ставки на подібний інструмент емітента з подібною кредитною ставкою;

- ставки відсотка, яка дисконтує номінальну суму компенсації інструмента до поточної грошової ціни продажу товарів чи надання послуг. Різниця між справедливою вартістю та номінальною сумою компенсації визнається як дохід від відсотка».

У відповідності до МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» зазначається, що «суб'єкт господарювання має коригувати обіцяну суму компенсації з метою врахування часової вартості грошей, якщо терміни платежів, погоджені сторонами договору (явно або неявно), надають клієнтові або суб'єктові господарювання значну вигоду у фінансуванні передачі товарів або послуг клієнтові» [7].

Отже, якщо бухгалтер визнає існування значної компоненти фінансування підприємство має користуватися ставкою дисконтування, яка буде відображена в окремій операції фінансування між суб'єктом господарювання та його клієнтом на момент укладення договору. Суб'єкт господарювання подає у звіті про сукупний дохід наслідки фінансування (відсотковий дохід або відсоткові витрати) окремо від доходу від договорів з клієнтами.

Повертаючись до видів оцінки дебіторської заборгованості, які передбачені в законодавстві, варто детальніше розглянути питання різноманітності їх видів в національних положеннях обліку з метою здійснення кроку до гармонізації з міжнародними стандартами.

Відповідно до п. 4 П(С)БО 11 «Зобов'язання» «теперішня вартість – дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде потрібна для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства» [11].

В МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості» розкрито теперішню вартість як «механізм, що використовується для того, щоб пов'язати майбутні величини (наприклад, грошові потоки або значення) з теперішньою величиною за допомогою ставки дисконту» [6]. Тобто в МСФЗ для оцінки справедливої вартості за доходним підходом використовується теперішня вартість активів, тому можна ототожнювати теперішню та справедливу вартість.

Отже, можемо зробити висновок, що в міжнародних стандартах оцінка дебіторської заборгованості здійснюється за справедливою вартістю або амортизованою собівартістю. У відповідності до національного бухгалтерського законодавства, передбачена лише оцінка довгострокової дебіторської заборгованості за теперішньою вартістю, яка є тотожною до справедливої вартості за доходним підходом. Звідси випливає, що національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку обмежують суб'єктів господарювання у виборі методів оцінки об'єктів бухгалтерського обліку та не надають альтернатив як це відбувається в міжнародних стандартах фінансової звітності.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025#Text
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_015
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020
6. Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 «Оцінка справедливої вартості». URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/IFRS-13_ukr_2016.pdf
7. Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 «Дохід від договорів з клієнтами». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS-15_ukr-compressed.pdf
8. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS_9_Ukrainian-compressed.pdf
9. Павлюченко Т.Н. Дисконтирование дебиторской задолженности в соответствии с МСФО (IFRS) 9 «Финансовые инструменты». Вопросы современной науки и практики. Университет им. В.И. Вернадского. 2015. № 3. С. 89-95.

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» затверджено Наказом Міністерства фінансів України 08.10.99 №237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 №20. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>.

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>.

Іллічова Є.І.

здобувач вищої освіти II курсу магістратури
групи ОА(м) 16.01

Науковий керівник:

д.пед.н., професор,

Теловата М.Т.,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

(м. Київ)

ОБЛІК ТА ВИКОРИСТАННЯ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Рахунки 2 класу «Запаси» призначені для узагальнення інформації про наявність і рух належних підприємству предметів праці, що призначені для обробки, переробки, використання у виробництві та для господарських потреб, а також засобів праці, які підприємство включає до складу малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Матеріальні цінності, що прийняті підприємством на відповідальне зберігання, переробку (давальницька сировина), комісію, обліковуються на рахунках класу 0 "Позабалансові рахунки".

Облік запасів є одним з найбільш трудомістких розділів бухгалтерського обліку, так як працює з десятками, сотнями, а іноді і тисячами номенклатурних позицій запасів. Крім того, облік запасів нерозривно пов'язаний з управлінським обліком розрахунків із наявними постачальниками та підрядниками, а потім – до бухгалтерського обліку розрахунків з діючими покупцями і замовниками.

Зважаючи на те, що базовими елементами виробництва є запаси, окремих видів сировини, матеріалів, енергії, а це спричиняє необхідність забезпечення ефективного господарювання необхідного комплексу визначених заходів, щодо ідентифікації, кількісного вимірювання кількості запасів та оцінки ефективності їх використання. Для цього, необхідно здійснювати систематичний бухгалтерський облік, проводити аудит та аналіз ключових показників і динаміки забезпеченості, та що найважливіше ефективності використання запасів на підставі даних управлінського обліку та бухгалтерської звітності. [1]

Запаси – є найбільш важливою частиною активів підприємства, вони відносяться до складу оборотних активів, тому що можуть бути перетворені на грошові кошти протягом року, або одного операційного циклу. Кожне

підприємство має специфічні особливості розподілу матеріалів на основні та допоміжні. Вчені зазначають, що цей поділ має досить умовний характер і часто залежить лише від кількості матеріалу, використаного на виробництво різних видів готової продукції.

Кожне підприємство повинно мати свою систему управління запасами, створену з урахуванням специфіки його діяльності. Вона буде ефективно функціонувати тільки за участі та взаємоузгодженої діяльності всіх підрозділів, що задіяні у забезпеченні інформацією керівників підрозділів про управління, виробничу програму та стан її виконання кожним конкретним підрозділом. А для цього, необхідно здійснювати систематичний облік, аналіз і контроль рівня та динаміки забезпеченості запасів, адже ефективне використання матеріалів, призведе до зменшення витрат, собівартості продукції, підвищення рентабельності матеріального та фінансового становища підприємства [2].

Варто зазначити, що виходячи з вимог ринкової економіки, необхідно удосконалювати методологію бухгалтерського обліку матеріальних ресурсів. Необхідно стежити за ретельним і своєчасним проведенням інвентаризацій, контрольних та вибіркового перевірок, які мають велике значення для збереження матеріалів, правильного приймання, зберігання та їх відпуску, велике значення має наявність на підприємстві в достатній кількості складських приміщень, оснащених ваговими та вимірювальними приладами, мірною тарою та іншими пристосуваннями. Важливим напрямом удосконалення процесу формування запасів та підвищення ефективності управління ними в умовах реформування економічної системи, є визначення оптимальної потреби в них [3].

Поліпшенню ресурсопостачання сприяє – впорядкування первинної документації, широке впровадження типових уніфікованих форм, підвищення рівня автоматизації обліково-обчислювальних робіт, забезпечення строгого порядку приймання, зберігання й витрат сировини, матеріалів, комплектуючих виробів тощо. Необхідно також впроваджувати ефективні форми попереднього й поточного контролю за дотриманням норм запасів і витратами матеріальних ресурсів, приділяти більше уваги підвищенню вірогідності оперативного обліку руху напівфабрикатів, комплектуючих виробів, деталей і вузлів у виробництві.

Дані бухгалтерського обліку повинні містити інформацію для знаходження резервів зниження собівартості продукції в частині раціонального використання матеріалів, зниження норм витрат, забезпечення належного зберігання [4].

Складський облік матеріалів є важливим фактором контролю за зберіганням матеріальних цінностей підприємства. Складський облік відображається за видами об'єктів, що зберігаються, за місцями зберігання, за кількістю матеріальних цінностей. За необхідності, складський облік, організовують за партіями надходження матеріальних цінностей. Кожному виду матеріальних цінностей присвоюється номенклатурний номер, що дублюється у всіх первинних документах. Перші три цифри номенклатурного номера означають номер рахунку і субрахунку, наступні дві – номер групи, а інші – порядковий номер матеріальних цінностей у групі. За цими номерами

організують і бухгалтерський облік матеріальних цінностей, що дає змогу провадити кількісну звірку даних оперативного складського та аналітичного бухгалтерського обліку [5].

Список використаних джерел:

1. Загородній А.Г., Партин Г.О., Пилипенко Л.М. Бухгалтерський облік: Основи теорії та практики: підручник. – 2-те вид., перероб. і доп. – Київ: «Знання», 2009. – 422с.

2. Теловата М.Т. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит : проблеми теорії, методології, організації: Виробничі запаси – мобільна, важлива, як частина активів підприємства, 2012

3. Малюга Н. М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: Теорія, практика, перспективи / Н. М. Малюга. – Житомир: ЖІТІ, 2007. – 384 с.

4. Бутинець Ф.Ф.: Бухгалтерський фінансовий облік [текст]: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [і з передм.] Ф.Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с.

5. Сопко В.В. Бухгалтерський облік. – Київ. – 2000. – 580 с.

Карась А.О.

студентка 3-го курсу
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Юрченко О.А.
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)*

ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ТА ФІНАНСУВАННЯ ДОПОМОГИ З ТИМЧАСОВОЇ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

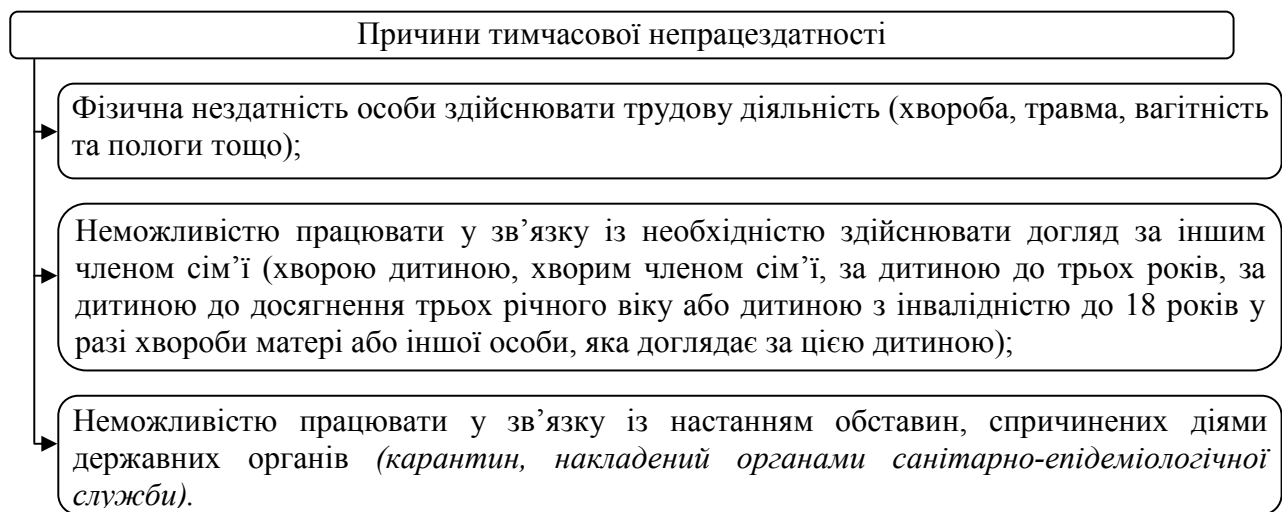
У зв'язку із запровадженням карантину та жорсткого локдауну на території України, пов'язаного із поширенням COVID-19, все більше роботодавців вдаються до змін умов праці, скорочення чисельності працюючих, оптимізації витрат. У випадках звільнення працівників під час тимчасової непрацездатності, вони не втрачають права на оплату листка непрацездатності, тобто звільнення не є підставою для відмови у призначенні та виплаті допомоги по тимчасовій непрацездатності за рахунок коштів Фонду соціального страхування (далі – ФСС).

Слід зауважити, що величина допомога по тимчасовій непрацездатності за рахунок коштів ФСС надається у відповідності до Закону України «Про

загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV [2].

Тимчасова непрацездатність застрахованих осіб засвідчується листком непрацездатності. Причини по якій може виникнути тимчасова непрацездатність наведені на рисунку 1.

Виходячи із норм чинного законодавства, право на допомогу з тимчасової втрати працездатності мають виключно застраховані особи, які протягом 12 місяців, що передували місяцю, в якому почалося скорочення тривалості робочого часу, працювали не менше 6 календарних місяців, сплачували страхові внески та в яких скорочення тривалості робочого часу становить 50 і більше відсотків на місяць [3].

Рисунок 1. Причини тимчасової втрати працездатності*

*Джерело: узагальнено автором на основі [2]

У разі, якщо роботодавцем вживаються заходи щодо профілактики і запобігання поширенню епідемії на виконання відповідного рішення обласної державної адміністрації, право на допомогу мають усі застраховані особи, з якими роботодавцем оформлені трудові відносини.

Допомога по тимчасовій непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, а також в разі ізоляції від COVID-19, виплачується ФСС застрахованим особам, починаючи з шостого дня непрацездатності за весь період до відновлення працездатності, або до встановлення МСЕК інвалідності, незалежно від звільнення, припинення підприємницької або іншої діяльності застрахованої особи в період втрати працездатності, у порядку та розмірах, встановлених законодавством [2].

Щоб отримати від ФСС допомогу, необхідно передати отриманий листок непрацездатності із зазначенням причини непрацездатності «ізоляція від COVID-19–11» своєму роботодавцю. У свою чергу роботодавець на підставі отриманого від працівника лікарняного листка оформлює заяву-розрахунок, у якій вказує причину непрацездатності – 11, тобто ізоляція від COVID-19, та передає її до ФСС на фінансування.

Оплата перших п'яти календарних днів тимчасової непрацездатності здійснюється за рахунок коштів роботодавця. Зазначимо, що розмір допомоги з тимчасової втрати працездатності залежить від тривалості страхового стажу та складає 50 % середньої заробітної плати (якщо стаж не перевищує 3 років), 60 % (при стажі від 3 до 5 років), 70 % (від 5 до 8 років) і 100 % (якщо стаж – понад 8 років, або за наявності пільг відповідно до законодавства) [3].

Працівники в разі безпосереднього контакту з хворим на COVID-19 можуть пройти оплачувану за кошти ФСС самоізоляцію. Виплати здійснюються ФСС з метою забезпечення захисту застрахованих осіб і протидії поширенню коронавірусної інфекції. При цьому сума виплат від ФСС за час ізоляції від COVID-19 складає 50% середнього доходу незалежно від тривалості страхового стажу, і 100% середнього доходу – для медичних працівників.

Питання щодо перебування на самоізоляції може постати й перед приватним підприємцем, який не має найманих працівників. Адже самоізоляція – це «перебування особи, стосовно якої є обґрунтовані підстави щодо ризику інфікування або поширення нею інфекційної хвороби, у визначеному нею місці (приміщенні) з метою дотримання протиепідемічних заходів на основі зобов'язання особи» [1].

У п. 295.5 ПКУ передбачено, що платники єдиного податку груп 1 та 2, які не використовують працю найманих осіб, звільняються від сплати єдиного податку протягом одного календарного місяця на рік на період хвороби, підтвердженої копією листка (листоків) непрацездатності, якщо вона триває 30 і більше календарних днів [5].

Строк самоізоляції хворого на COVID-19 або особи з підозрою на інфікування COVID-19 визначає лікар. А для осіб, які мали контакт із хворим на COVID-19, строк самоізоляції становить 14 днів із моменту контакту із хворим [4]. На період самоізоляції видають листок непрацездатності, у якому вказують причину непрацездатності – «ізоляція від COVID-19–11».

Оскільки період самоізоляції зазвичай не перевищує 14 к. дн., то керуватися п. 295.5 ПКУ неможливо. А от якщо протягом 30 к. дн. Фізична особа підприємець перебував, скажімо, спочатку на самоізоляції (яка підтверджена листком непрацездатності), а потім хворів (що також підтверджено лікарняним), то він може скористатися п. 295.5 ПКУ. Заяву щодо строку втрати працездатності з обов'язковим додаванням копії листка непрацездатності ДПС рекомендує подавати відразу після закінчення лікарняного. Заяву треба подавати у довільній формі (пп. 298.3.2 ПКУ) [5].

Фізичні особи-підприємці під час провадження підприємницької діяльності мають право на матеріальне забезпечення та соціальні послуги за рахунок коштів ФСС (ч. 1 ст. 19 Закону № 1105) [2].

Період перебування застрахованої особи на самоізоляції під медичним наглядом у зв'язку із заходами протидії COVID-19 віднесено до страхових випадків, за які їй компенсують втрату заробітку (доходу) [2].

Допомогу надають приватним підприємцям, які є платниками ЄСВ. Тож, особи, які звільнені від сплати ЄСВ під час провадження підприємницької діяльності (зокрема, ті, які отримують пенсію за віком, є особами з інвалідністю або досягли віку, і отримують згідно із законом пенсію або соціальну допомогу), можуть одержувати допомогу, лише якщо вони сплачують ЄСВ на добровільних засадах на підставі договору з Фондом соцстраху.

Отже, підсумовуючи вище викладене, нами було узагальнено підходи до нарахування та фінансування допомоги з тимчасової втрати працездатності для осіб, які переохворіли на COVID-19 та осіб, які перебували на ізоляції по причині контакту з хворим.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 06.04.2000 № 1645-III (Редакція станом на 23.05.2020) URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14#Text>(дата звернення: 01.03.2021)

2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV. (Редакція від 01.01.2021) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>

3. Постанова КМУ від 26.09.2001 № 1266 «Про обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням». (Редакція станом на 04.07.2015) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1266-2001-п> (дата звернення: 01.03.2021).

4. Постанова КМУ від 11 березня 2020 р. № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (Редакція від 24.02.2021) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-п#Text> (дата звернення: 01.03.2021).

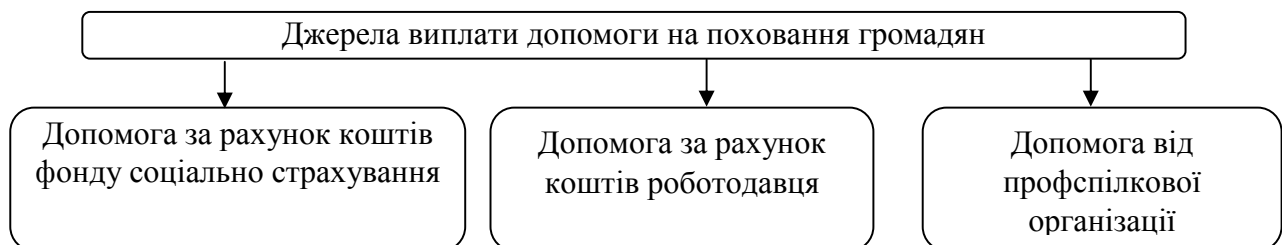
5. Податковий кодекс № 2755-VI від 02.12.2010 (Редакція станом на 02.02.2021) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 01.03.2021).

Карпець М. А.
студентка 3–го курсу
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Науковий керівник:
к.е.н., доцент Юрченко О.А.
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)*

ДОПОМОГА НА ПОХОВАННЯ: ХТО ТА ЯК ПОВИНЕН ЇЇ НАРАХОВУВАТИ, ОПОДАТКОВУВАТИ І ВИПЛАЧУВАТИ

В умовах пандемії COVID-19, виникають випадки, коли громадяни не можуть справитися з хворою і таким чином втрачають своє життя. За весь час пандемії в Україні станом на 10 березня 2021 року, за офіційними даними вітчизняного Міністерства охорони здоров'я близько 24 тисячі летальних випадків від COVID-19. Окрім того, люди в Україні помирають від онкологічних, серцево-судинних захворювань, автомобільних катастроф, тощо. Актуальним залишається питання нарахування, оподаткування та виплати допомоги на поховання для осіб, які є застрахованими, тобто своєчасно сплачують податки і належать до працюючого населення.

На сьогодні порядок виплати допомоги на поховання громадян залежить від того, з яких джерел вона виплачується (рисунок 1).

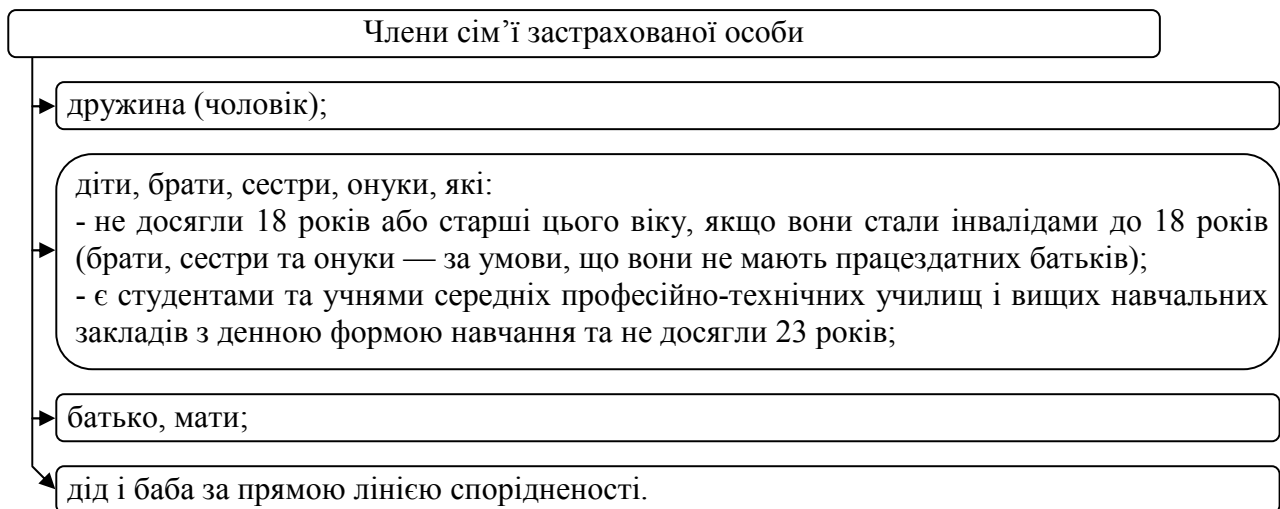

Рисунок 1. Джерела виплати допомоги на поховання застрахованим особам*

*Джерело: узагальнено автором на основі [5]

Розглянемо більше детально кожен із джерел виплати допомоги на поховання.

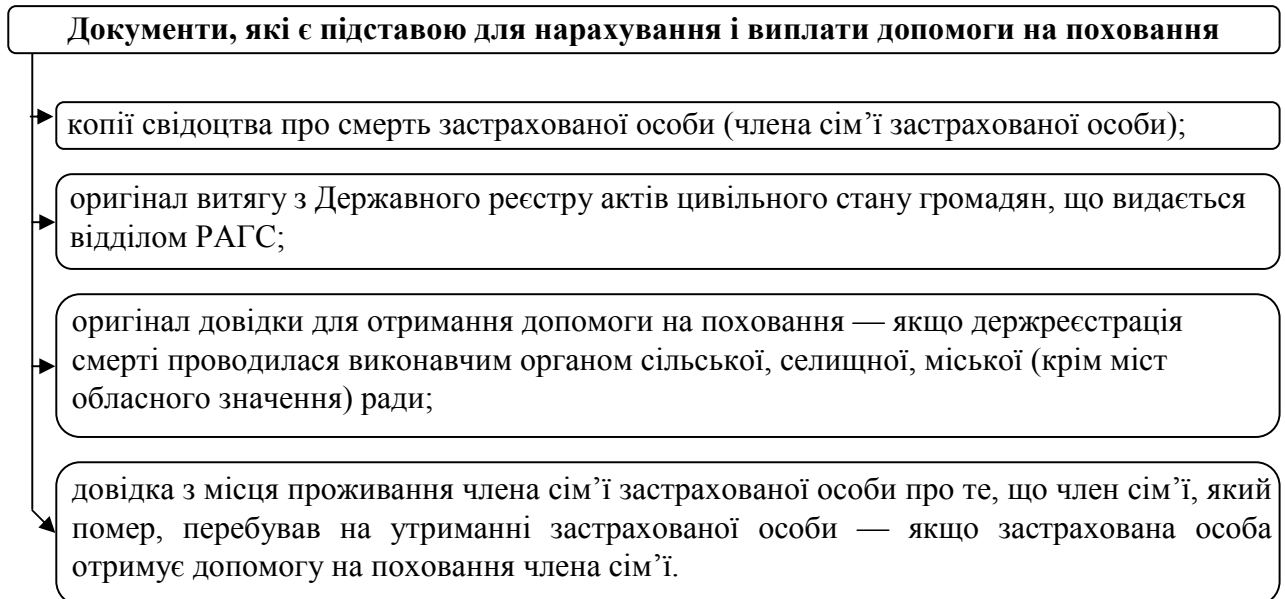
Так, фонд соціального страхування (далі — ФСС) надає допомогу на поховання в разі смерті застрахованої особи або членів її сім'ї, які перебували на її утриманні (крім пенсіонерів, безробітних та осіб, які померли внаслідок нещасного випадку на виробництві) (рисунок 2).

Рисунок 2. Члени сім'ї застрахованої особи [4]

Слід зауважити, що претендувати на отримання допомоги на поховання з ФСС у разі смерті: застрахованої особи можуть члени її сім'ї або інші юридичні чи фізичні особи, які фактично здійснили поховання; члена сім'ї, який перебував на утриманні застрахованої особи, має право така застрахована особа за умови, що вона фактично здійснила його поховання.

Наступним етапом дослідження є розкриття документального оформлення в частині нарахування допомоги на поховання (рисунок 3).

Рисунок 3. Документи, які виступаю підставою для нарахування допомоги на поховання [4]

Рішення про призначення або відмову у призначенні допомоги на поховання приймає комісія із соціального страхування, створена на підприємстві, де за основним місцем роботи працювала застрахована особа. Встановлено, що строк прийняття рішення про призначення такої допомоги

має бути не пізніше наступного дня за днем звернення, що повинно бути зафіксовано у відповідному протоколі-рішенні.

Комісія на підприємстві може відмовити у призначенні допомоги, якщо за її призначенням звернулися після закінчення 12 календарних місяців, наступних за місяцем, на який припадає дата смерті, зазначена у свідоцтві про смерть, або якщо застрахована особа не була штатним працівником.

Для отримання фінансування від ФСС, бухгалтер підприємства-страхувальника заповнює заяву-розрахунок за встановленою формою і подає її на розгляд до робочого органу фонду.

У відповідності до чинного законодавства встановлено, що виплата допомоги на поховання за рахунок коштів ФСС здійснюється не пізніше наступного робочого дня після їх отримання на спеціальний банківський рахунок, який відкриває підприємство-страхувальник.

У випадку, коли підприємство на якому працювала застрахована особа на день смерті було ліквідовано та реорганізовано, таку допомогу на поховання має здійснювати його правонаступник.

Враховуючи той факт, що допомога на поховання не входить до фонду оплати праці, то єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – ЄСВ) не нараховується. Допомога на поховання, яка виплачується за рахунок коштів ФСС не підлягає оподаткуванню податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО) та військовим збором (далі – ВЗ).

У бухгалтерському обліку нарахування допомоги на поховання, що виплачується за рахунок коштів ФСС, відображаємо за дебетом субрахунку 378 «Розрахунки з державними цільовими фондами» і кредитом субрахунку 663 «Розрахунки з іншими виплатами» [4].

Допомога за рахунок коштів роботодавця може надаватися роботодавцем померлого платника податків як у грошовій формі, так і у вигляді оплати послуг сторонніх організацій (наприклад, ритуальних) або послуг, наданих силами самого роботодавця (наприклад, надання автотранспорту).

Якщо допомога на поховання видається родичу померлого працівника, підставою для її отримання служать: заява отримувача; копія свідоцтва про смерть; наказ роботодавця.

Податковий кодекс України (далі – ПК) визначає, що допомога на поховання виплачується за останнім місцем роботи померлого (у т. ч. перед виходом на пенсію) і при цьому:

– варіант 1 – не перевищує подвійного розміру суми, визначеної в пп. 169.4.1 ПК, то вона не обкладається ПДФО (у 2021 році – 6360,00 грн.) [1]. У новій редакції Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску (далі – зарплатна звітність), який повинен подаватися податковими агентами з 1 кварталу 2021 року, така допомога на поховання від роботодавця відображається за ознакою доходу «146» [2];

– варіант 2 – перевищує граничний розмір, що не обкладається ПДФО, то сума перевищення прирівнюється до додаткового блага й підлягає

обкладенню ПДФО на загальних підставах. Така допомога наводиться у зарплатній звітності з кодом «126» [1].

Якщо допомога надається працівнику на поховання померлого рідного або рідні звернулася по допомогу до колишнього роботодавця померлого (але не за останнім місцем його роботи), то її сума обкладається ПДФО на загальних підставах і відображається у зарплатній звітності із кодом «126». Щоб уникнути оподаткування, рекомендуємо оформити таку допомогу на поховання як нецільову благодійну.

Якщо допомога на поховання видається роботодавцем в межах пільговуваної суми (варіант 1), то об'єкта для утримання військового збору немає. Якщо ж застосовується варіант 1 (у частині перевищення пільговуваної суми) або 2, то військовий збір утримується з допомоги, що обкладається ПДФО. ЄСВ на матеріальну допомогу на поховання, представлена в обох варіантах не нараховується [1].

Допомогу на поховання можна також отримати, звернувшись до профспілкової організації. Це можуть бути як кошти, так і компенсація вартості ритуальних послуг із поховання або майно.

Сума коштів або вартість майна (послуг), надаваних профспілкою на поховання в будь-якому розмірі, звільняється від обкладення ПДФО, а значить, і від утримання військового збору. При цьому не має значення, кому надається така допомога – члену профспілки на поховання рідного чи рідному померлого члена профспілки. У зарплатній звітності такий вид допомоги від профспілки відображається з кодом «146». На суму такої допомоги ЄСВ не нараховується.

Отже, підсумовуючи вище викладені результати дослідження, можемо стверджувати, що допомога на поховання застрахованим особам може виплачуватися за рахунок коштів ФСС, коштів роботодавців та від профспілки.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс № 2755-VI від 02.12.2010 (Редакція станом на 02.02.2021) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 01.03.2021).

2. Порядок заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску: Наказу МФУ від 15.12.2020 р. №773 [Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1304-20#Text>

3. Постанова КМУ від 26.09.2001 № 1266 «Про обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням». (Редакція станом на 04.07.2015) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1266-2001-p> (дата звернення: 01.03.2021).

4. Онищенко В. Виплати на померлого працівника 2020 / Журнал Головбух / URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7260-viplati-na-pomerlogo-pratsvnika>

5. Власова М. Допомоги фізичним особам /Бібліотека Баланс (практичне керівництво) // Дніпропетровськ : ТОВ «Баланс Клуб», 2018, с. 55-59.

Кондаревич І. Б.

студентка 1 курсу СТ 12 групи

Спеціальності «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:

к.е.н., доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування

Кузик Н. П.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

(м.Київ)

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЗАПАСІВ ТА ВИЗНАННЯ ЇЇ РЕЗУЛЬТАТІВ

Інвентаризація на підприємстві є одним із способів контролю й засобом забезпечення достовірності облікової та показників фінансової звітності. Основним нормативним документом, який визначає умови та порядок проведення інвентаризації запасів є Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства України від 02.09.2014 р. № 879 [3]. Доречно зауважити, що Положення 879 не містить ніяких виключень або обмежень щодо проведення інвентаризації в надзвичайних умовах. Так, наприклад, в умовах карантинних обмежень обов'язок її проведення не нівелюється.

Інвентаризація запасів проводиться за місцями зберігання та окремо за матеріально-відповідальними особами. Дата здійснення повної або часткової (вибіркової) інвентаризації встановлюється керівником підприємства. Він також затверджує склад інвентаризаційної комісії, строки проведення та оформлення результатів інвентаризації. Інвентаризація повинна проводитись лише за присутності матеріально відповідальної особи, з якою на підприємстві укладають договір про повну матеріальну відповідальність [2]. Досить часто на практиці виникає питання чи може інвентаризаційну комісію очолити директор підприємства, якщо він одночасно є ще й матеріально-відповідальною особою. У п. 2.4 розд. II Положення № 879 зазначено, що МВО не може входити до складу комісії для перевірки активів, які перебувають у нього на відповідальному зберіганні, тому що у такому випадку директор є особою, за якою перевіряється фактична наявність запасів. Отже, вирішенням цієї ситуації може бути створення окремо робочої комісії для інвентаризації запасів, які перебувають на відповідальному

зберіганні саме у директора. І, відповідно, окремо створити інвентаризаційну комісію на чолі з директором.

Чимало проблемних питань виникає при виявленні розбіжностей (лишків і нестач). Так, наприклад, трапляються ситуації, коли виявлено лишки запасів, одна відсутні не лише самі запаси, але й підтверджувальні документи. На нашу думку, виявлені під час інвентаризації надлишки запасів, якщо можлива їх реалізація, то необхідно оприбутковувати за чистою вартістю їх реалізації. Проте, знову ж таки, виникає інше питання щодо облікового відображення такої операції і необхідності відображення ПДВ. Вважаємо, що нараховувати податкові зобов'язання з ПДВ у цій ситуації не має потреби, адже фактично об'єкт обкладення ПДВ немає.

При виявленні нестач, на практиці виникають проблемні ситуації із визнанням та списанням нестач в межах природних втрат [1]. Нестачі в межах норм природних втрат виникають саме через певні природні процеси (усушка, утруска, розпилення, витікання, бій, тощо). І ці природні процеси завжди будуть присутні в господарській діяльності. Це пов'язано безпосередньо з характеристиками окремих запасів. А тому, очевидним є той факт, що нараховувати податкові зобов'язання при списанні ТМЦ у межах норм природного убутку не потрібно.

На нашу думку, при списанні в межах норм природного убутку товарів, під час придбання яких суми ПДВ були віднесені до податкового кредиту та які втратили товарний вигляд, податкові зобов'язання платником ПДВ не нараховуються (за умови, якщо вартість таких товарів включається до вартості готової продукції, яка підлягає оподаткуванню). У решті випадків – ПДВ нараховується за основною ставкою. Якщо ж нормативні витрати включатимуть до собівартості готової продукції (дебет субрахунку 901 «Собівартість реалізованої готової продукції»), то, відтак нараховувати податкове зобов'язання з ПДВ також немає підстав. Отже, реалії практики підтверджують існування різних специфічних ситуацій та умов щодо виникнення інвентаризаційних різниць, врахування яких є необхідним для забезпечення достовірності облікового відображення інформації щодо операцій із запасами.

Список використаних джерел:

1. Амброзьяк Н., Вороная Н., Нестеренко М., Чернишова Н. Відображаємо результати інвентаризації в обліку. Податки та бухгалтерський облік. 2018. № 94. С.75-88.

2. Дмитренко А.В., Балабась І.В. Економічна сутність поняття виробничі запаси. Економіка і регіон. 2016. № 2. С. 149-152.

3. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Мінфіну України від 02.09.2014 р. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.

Левчук Д. М.
студент II курсу магістратури,
денної форми навчання,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

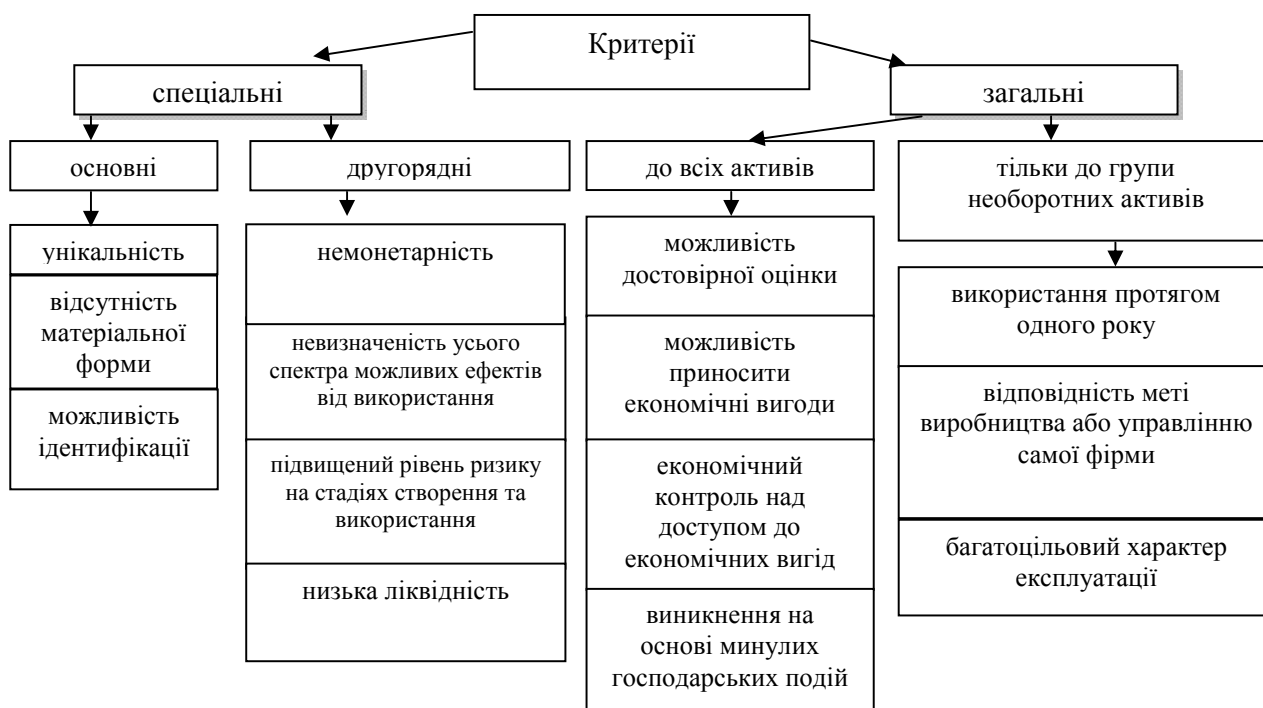
Науковий керівник:
ст. викладач Свирида О. А.
Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Найважливішим завданням бухгалтерського обліку є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про результати діяльності підприємства у звітному періоді. З огляду на це особливого значення набуває питання правильності визнання нематеріальних активів у бухгалтерському обліку.

Існує нагальна потреба у критичній оцінці теорії та існуючої практики визнання нематеріальних активів і визначення обґрунтованих підходів до оцінки характерних для них об'єктів.

На рисунку 1 представлені основні критерії визначення нематеріальних активів, як об'єкта бухгалтерського обліку.

Рис.1. Основні критерії визнання нематеріальних активів*

*Джерело: узагальнено автором на основі [2, с. 30]

Визнання в обліку нематеріальних активів відбувається за п.4, 6–9 НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи», критичний аналіз положень яких також надає можливість виокремити критерії визнання, властиві виключно нематеріальним активам (відсутність матеріальної форми), активам взагалі (можливість ідентифікації, можливість достовірної оцінки, можливість надходження економічних вигід у майбутньому, економічний контроль над доступом до економічних вигід, виникнення у результаті минулих подій, використання в різних видах діяльності), а також необоротним активам (немонетарність, використання протягом одного року (операційного циклу, якщо він довший за один рік)) [8].

Законодавствами деяких країн додатково виділяються також критерії наявності конкретного терміну служби (Узбекистан), обов'язковості документів, що підтверджують права на результати інтелектуальної діяльності (Узбекистан, Республіка Білорусь, Росія), критерій контрольованості підприємством (Казахстан, Молдова), виникнення в результаті минулих подій (Киргизстан), а також відсутність наміру перепродажу об'єкта (Узбекистан) [3].

Результати проведеного дослідження свідчать про наявність певних дискусійних аспектів застосування чинних вимог на практиці. Зокрема, питання виникає щодо застосування критерію здійснення економічного контролю над доступом до економічних вигід.

Під категорією «економічна вигода» слід розуміти потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів [5]. Відповідно до положень економічної теорії можливість користування певним активом є одним з аспектів права власності на нього (поряд з володінням та можливістю розпорядження ним) [6].

Отже, контроль над економічними вигодами від використання нематеріального активу тісно пов'язаний з наявністю права власності на даний об'єкт. З огляду на це невідображення у НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» вимог обов'язковості наявності права власності на нематеріальний актив є дискусійним [8].

Спірні питання існують також щодо критерію можливості ідентифікації нематеріального активу, затвердженого НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи». В економічній літературі застосування даного критерію підтримують А. Клименко [6], А. Бутнік-Сіверський [5].

Водночас В. Астахов [1] наголошує на неможливості виділення нематеріальних активів із загального обсягу підприємства або виділення в окремий вид майна через їх нематеріальну основу.

Водночас Н. Пузиня [9] зазначає, що нематеріальні активи можуть бути як ідентифіковані, так і не ідентифіковані.

Вважаємо, що критерій можливості ідентифікації об'єктивно обумовлений, оскільки нематеріальні активи мають низку характеристик, що відрізняє їх від іншого майна. При цьому особливу увагу слід звернути на можливість їх існування як відокремленої частини засобів праці (зокрема, основних засобів), оскільки здатність активів даного виду приносити економічну

вигоду може бути забезпечена лише через поєднання з матеріальними необоротними активами у процесі виробництва.

На практиці виникають випадки відчуження прав на об'єкти інтелектуальної власності від їх власника з метою передання кредиторам, тому критерій можливості ідентифікації доцільно вважати обов'язковим.

Отже, ґрунтуючись на викладених вище результатах проведеного дослідження, уточнимо перелік критеріїв, за якими обґрунтуємо здійснення визнання в обліку об'єктів майнових прав у складі нематеріальних активів: наявність майнових прав на актив (юридичних документів, що засвідчують набуті майнові права); можливість ідентифікації (тобто виділення, відокремлення, відособлення) від іншого майна, у т.ч. можливість існування як від'ємної частини необоротних матеріальних активів; можливість власного контролю над активом як здатність забезпечити надходження майбутніх економічних вигід.

Список використаних джерел:

1. Астахов В.П. Нематериальные активы / Астахов В.П. – М. : Бух. Учет, 1996. – 155 с.
2. Банасько Т.М. Проблеми та перспективи дослідження нематеріальних активів в Україні / Т.М. Банасько // Економіст. – 2014. – № 2. – С. 30–33.
3. Дергачова В.В. Облік у зарубіжних країнах [Текст] : навч. посіб. / В.В. Дергачова, Н.Є. Скоробогатова, Л.М. Шик. – К.: НТУУ «КПІ», 2011. – 257 с.
4. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16 лип. 1999р. № 996-XIV, зі змінами і доповненнями / Верховна Рада України // <http://www.liga.net>.
5. Інтелектуальна власність в Україні : правові засади та практика : у 4-х т. / [Бутнік-Сіверський О.Б., Гавриленко О.П., Довгий С.О., Жаров В.О. та ін.]; за ред. Святоцького О.Д. – К. : Ін Юре, 1999. – Т.4 : Оцінка інтелектуальної власності. Бухгалтерський облік та оподаткування. – 1999. – 352 с.
6. Клименко А. Нематеріальні активи: від придбання до ліквідації / Клименко А. – Х. : Фактор, 2005. – 320 с.
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 "Нематеріальні активи": Міжнародний документ від 01.01.2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_050
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи": Наказ Міністерства фінансів України №242 від 18.10.1999р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>
9. Пузыня Н.Ю. Оценка интеллектуальной собственности и нематериальных активов / Пузыня Н.Ю. – М. : Питер, 2005. – 315 с.

Манукян Ж.С.
студентка II курсу групи 071-19-1
Науковий керівник:
доцент кафедри обліку і аудиту Гресь Н.Л.
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
(м. Дніпро)

АНАЛІТИЧНИЙ ОБЛІК ОРЕНДОВАНИХ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Найбільш поширеною формою оренди сьогодні є операційна оренда основних засобів. Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про оренду основних засобів орендарем та орендодавцем визначено П(С)БО 14 «Оренда» [1, пп. 5–18]. Порядок ведення обліку основних засобів в оренді та застосовується при цьому типова кореспонденція рахунків подані у Методичних рекомендаціях № 561 [2, гл. 4 та додаток].

На підставі договору операційної оренди, орендар набуває права користування основним засобом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку. Після закінчення дії угоди між орендарем та орендодавцем об'єкт основних засобів повертається останньому (його власнику).

Відомо, що прийняті в операційну оренду основні засоби обліковуються орендарем на позабалансовому рахунку 01 «Орендовані необоротні активи» (див. табл. 1) за вартістю, указаною в угоді про оренду [1, п. 8; 2, п. 20] – за балансовою (залишковою) і первісною вартістю орендодавця [3]. У разі, оренди основного засобу у фізичної особи, реальна вартість об'єкта оренди підтверджується актом оцінки майна, виданим суб'єктом оціночної діяльності.

Таблиця 1

Кореспонденція рахунків з обліку орендованих основних засобів

<i>Господарської операції</i>		<i>Кореспонденція рахунків</i>		<i>Примітки</i>
<i>зміст</i>	<i>документальне оформлення</i>	<i>дебет</i>	<i>кредит</i>	
Отримано основний засіб в операційну оренду	Договір операційної оренди, акт приймання-передачі основних засобів		01	Запис здійснюється із зазначенням вартості та інших характеристик об'єкта основних засобів
Повернуто орендований основний засіб орендодавцю	Акт приймання-передачі основних засобів	01		

Для ведення аналітичного обліку орендованих основних засобів частіше за все застосовують інвентарні картки обліку основних засобів (форма ОЗ-6). На кожен об'єкт оренди заводять інвентарну картку, до якої вносять технічні характеристики та відомості про стан основного засобу, указують

інвентарний номер присвоєний йому орендодавцем та роблять позначку про те, що він є орендованим.

У якості реєстра аналітичного обліку до рахунка 01 «Орендовані необоротні активи» пропонується відомість, форму якої представлено у табл. 2.

Таблиця 2

**Відомість аналітичного обліку
до позабалансового рахунка 01 «Орендовані необоротні активи»**

Повне найменування об'єкта, модель, тип, марка	Найменування орендодавця	Договір операційної оренди		Отримано від орендодавця (дата)	Номер	
		номер, дата	строк дії		інвентарний	заводський
1	2	3	4	5	6	7

Продовження табл. 2

Вартість		Затрати на поліпшення		Повернуто орендодавцю		Примітки
первісна	залишкова (балансова)	номер документа, дата	сума, грн	дата	причина вибуття	
8	9	10	11	12	13	14

Заповнення відомості аналітичного обліку (див. табл. 2) дозволить згрупувати облікову інформацію про наявність та рух основних засобів, отриманих в операційну оренду.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»: наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 181 // База даних «Законодавство України» / ВР України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text> (дата звернення: 25.02.2021).

2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561 // База даних «Законодавство України» / ВР України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (дата звернення: 25.02.2021).

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291// База даних «Законодавство України» / ВР України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 25.02.2021).

Назаренко Д.О.
студент V курсу, групи ООД 16.01

Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри
обліку та оподаткування

Юрченко О.А.
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м.Київ)*

РОЗВИТОК БАЛАНСОЗНАВСТВА: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Історія розвитку бухгалтерської думки підтверджує поступове витіснення юридичного трактування обліку економічним. Відсутність уніфікованої, стабільної та регулярно оновлюваної інформаційної бази заперечує можливість проведення її систематизованого аналізу для прийняття обґрунтованих рішень. Без розуміння логіки та техніки складання балансу проведення його якісного аналізу неможливе.

Метою дослідження є визначення історичним передумов виникнення балансознавства як окремої наукової галузі знань та формування етапів його розвитку.

Балансознавство склалася на початку ХХ століття та мала на меті обґрунтування теоретичних і розробку практичних методик інтерпретації, читання й аналізу даних бухгалтерської звітності. Цей напрямок знаходився в руслі досліджень, що проводилися в ті роки вченими різних країн у сфері рахівництва як практичної діяльності, в результаті якої генерується продукт – звітність, потенційно придатний для формування судження про фінансовий стан і можливості господарюючого суб'єкта [2, с. 124].

Відтак, бухгалтерський баланс трактувався як інструмент, що слугує засобом комунікації і є інформаційною основою для обґрунтування рішень фінансового характеру щодо цього суб'єкта. Поява балансу обумовлювалася об'єктивною необхідністю складання звітів про фінансово-господарську діяльність середньовічних компаній принаймні в разі їх розпуску або реорганізації, що відповідало принципам римського приватного права, покладеного в основу розвитку правових систем у країнах середньовічної Європи. Згодом, результатом розвитку рахунковедення як науки про бухгалтерський облік, стало створення балансових теорій.

Передумови виникнення балансознавства в історичній ретроспективі згруповані у табл.1.

Таблиця 1**Передумови виникнення балансознавства в історичній ретроспективі***

<i>Період</i>	<i>Економічний розвиток</i>	<i>Країна</i>	<i>Основні підходи</i>
XV- сер. XVIII ст. (приблизно до 1750 г.)	Сільське господарство, ручна праця	Італія, Франція	Складання балансу як суми сальдо рахунків здійснюється виключно в інтересах власників домогосподарства. Формується практичне прагнення формалізувати бухгалтерський баланс, звести весь облік (рахунки і баланс) до єдиної форми – ідентифікованої рахункової таблиці. Формальний підхід забезпечує логіку його візуального сприйняття, передусім, як майна, інвентарю
Сер. XVIII – друга пол. XIX ст.	Перша промислова революція, машинна праця	Англія, Німеччина	Бухгалтерська звітність складається безсистемно, на основі власного професійного судження бухгалтерів. Є потреба у формуванні бухгалтерського законодавства, що регламентує склад і процедуру складання бухгалтерського балансу, розуміння змісту бухгалтерського балансу як звіту про фінансовий стан і результати діяльності господарюючого суб'єкта
кін. XIX - поч. XX ст.	Друга промислова революція, масове виробництво	Англія, Німеччина, США	Розвиток фінансових ринків і банківської справи. Запроваджується публічне оприлюднення звітності. Баланс розглядається як основне і найбільш достовірне джерело інформації про фірму, найбільш затребуваний і значимий засіб комунікації, що підлягає аналізу. Починає розвиватися коефіцієнтний аналіз фінансової звітності та контролінг

* Джерело: узагальнено автором на основі [2, с. 126]

У створенні балансознавства були зацікавлені представники різних галузей науки і практики. Так, зокрема, професор О.І. Пилипенко виділив чотири групи рушійних сил (зацікавлених осіб), що сприяли розвитку балансознавства як нового науково-практичного спрямування в обліку [5].

Етапи становлення розвитку балансознавства представлено в табл. 2.

Таблиця 2**Етапи становлення та розвитку балансознавства***

<i>Етап</i>	<i>Характеристика</i>
I етап (до 1900 року)	Формування передумов до виникнення науки про баланси, зокрема, формалізація балансу; розробка законодавства про його форму, структуру, зміст і правила формування; виділення балансів в публічний сегмент обліку та звітності. Передумовою появи нової науки слід вважати розвиток книгодрукування, що сприяло поширенню наукових і практичних знань про баланси
II етап (1901 – 1920)	В США почали систематизуватися принципи управління, що згодом сформувалися в теорію фірми. В управлінні фірмою стали диференціюватися два інформаційних напрямки - зовнішня інформація (для зовнішніх

	користувачів) і внутрішня (відповідно – для внутрішніх). Сутність першого напрямку – орієнтація на інтереси власників. У результаті розвитку цього напрямку в США бухгалтерська звітність стала відокремлюватися від обліку, а бухгалтерський баланс розглядався як основне і найбільш достовірне джерело інформації про фірму, найбільш затребуваний і значимий засіб комунікації. Сутність другого напрямку полягала в оцінці успішності господарської діяльності з позицій управлінського персоналу. В результаті розвитку цього напрямку в Німеччині бухгалтерський баланс розглядався як основа інформаційного забезпечення процесу управління фірмою.
III етап (1920 – 1970)	У США запроваджено фінансові коефіцієнти як передумови формалізованої системи показників для аналізу фінансової звітності. Виокремлюється п'ять відносно самостійних шкіл, що ідентифікувалися у процесі еволюції систематизованого аналізу фінансової звітності: школа емпіричних прагматиків; школа статистичного фінансового аналізу; школа мультिवаріантних аналітиків; школа аналітиків, що прогнозують ймовірність банкрутства; школа аналітиків фондового ринку.
IV етап (1970 – до теперішнього часу)	Запровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, механізму облікової політики. Зміщення акцентів на рух грошових коштів, дисконтування грошових потоків, оцінювання активів за справедливою вартістю.

Джерело: узагальнено автором за [1, 2, 3, 6, 7]

В основі балансознавства – використання принципу рівності двох частин балансу (подвійності), а також методів реєстрації та класифікації. Варто зауважити, що найбільш відомі облікові школи сформували свої підходи до вивчення балансу: італійська – логісмографічний і статмографічний, німецька – камеральний, французька – математичний, англо-американська – інституціональний, кожен з яких, в свою чергу, формувався з відповідних цим країнам облікових традицій: в італійському обліку – з юридичної, в німецькому – з процедурної, у французькому – з економічної, у англо-американському – з соціальної [4, с. 169].

Складання й аналіз балансу логічно розглядати як єдиний інформаційний процес. В інформаційній економіці сучасний формат бухгалтерського балансу передбачає синтез процедур складання й аналізу балансу.

Таким чином, за результатами проведеного дослідження визначені передумови виникнення балансознавства в історичній ретроспективі та в розрізі країн. Сформовані етапи становлення та розвитку балансознавства дозволили виявити характерні особливості, які притаманні тому чи іншому етапі у ретроспективному дослідженні та визначено найбільш відомі облікові школи, які досліджували питання порядку складання та аналізу показників балансу.

Список використаних джерел:

1. Грачева Р. Е. Практическое балансоведение. К.: Галицкие контракты, 2003. 268 с.
2. Заббарова О. А. Балансоведение: учеб. пособие. М.: КНОРУС, 2007. 256 с.

3. Калабухова С. В., Кузьминская О. Э., Мощенский С. Г. Развитие балансоведения в информационной экономике. Украина – Болгария – Европейский союз: современное состояние и перспективы: сб. тезисов докл. междунар. науч. – практ. конф., 24 сентября – 1 октября 2016 г., г. Варна, Болгария / Варненский экономический университет. Том 2. Варна: Наука и экономика, 2016. С. 267-271.

4. Мощенський С. Г. Аналітична інтерпретація інформації бухгалтерського балансу для прийняття рішень інвесторами. Бізнес-навігатор. (Index Copernicus). 2019. Вип. 2 (51). С. 167-171.

5. Пархоменко В.М., Малюга Н.М., Пилипенко О.І., Боримська К.П., Шкуліпа Л.В. Розвиток бухгалтерського обліку в системі фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання: теорія та методологія: монографія / В.М. Пархоменко, Н.М. Малюга, О.І. Пилипенко, К.П. Боримська, Л.В. Шкуліпа // за наук. ред. д-ра економ. наук, проф. Н.М. Малюги. – Київ: НАСОА, 2020. – 233 с.

6. Соколов Я. В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: учебн. пособие для вузов. М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. 638 с

7. Foster G. Financial Statement Analysis. Prentice-Hall, 1978.

Нелуп А. А.

студентка II курсу магістратури,
заочної форми навчання,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:

ст. викладач Свирида О. А.

*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м.Київ)*

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ «АМОРТИЗАЦІЯ», «ЗНОС» НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

Формування майнового потенціалу вітчизняних суб'єктів господарювання, їх технічне озброєння, налагодження ефективного виробничого процесу займає вагомим місце у розвитку національної економіки. В умовах сьогодення, основні засоби промислових підприємств України зношені більш ніж на 50% [4]. Причинами цього є: низькі темпи відновлення основних виробничих фондів, через відсутність у підприємств обігових коштів; надзвичайно низький розмір інвестицій в економіку України [3].

Залишається не вивченим питанням визначення сутності та розкриття економічного змісту амортизації основних засобів. Досі немає єдиного підходу до визначення понять «амортизація», «знос». Варто зазначити, що розкриття

сутності поняття амортизація є найбільш дискусійним і неоднозначним у категоріальному апараті.

Вивчення наукової, довідкової та навчальної літератури з даного питання привело до висновку, що ряд вітчизняних науковців [1, 2, 3, 5] ототожнюють поняття «знос» та «амортизація». Однак існують думки, що ці два поняття не можна вважати тотожними як за економічною сутністю так і за змістом. На рисунку 1, нами сформовані підходи до розкриття категорії «амортизація».

Рисунок 1. Підходи до визначення категорії «амортизація»

Аналізуючи рисунок 1, бачимо, що категорію «амортизація» можна розглядати з трьох підходів:

бухгалтерського – як систематичний розподіл вартості основного засобу протягом строку корисного використання;

економічного – як кількісний показник, який являє собою накопичення грошових коштів; або перенесення вартості об'єкта основного засобу на вартість виготовленої продукції; як елемент собівартості;

фінансового – списання вартості основних засобів для відшкодування витрат на їх придбання.

Вважаємо, що не коректно ототожнювати поняття «знос» і «амортизація» основних засобів, оскільки поступова втрата вартості та її перенесення на виготовлену продукцію в результаті виробничого використання – це два різні за своїм змістом процеси. Перший визначає вартісну характеристику основних засобів, другий – рухову; перший процес проявляється у зношуванні і зносі, другий – в амортизації.

Погоджуємося з думкою О.В. Щирської, яка стверджує, що зношування й амортизація – це самостійні послідовні форми руху вартості необоротних активів на підприємстві [4]. Виходячи з цього амортизація може виступати інструментом бухгалтерського обліку, що забезпечує дотримання на підприємстві принципу нарахування та відповідності доходів та витрат. Можемо віднести амортизацію до суб'єктивного явища, оскільки господарюючий суб'єкт сам вирішує яким чином, йому необхідно нараховувати амортизацію, обравши один із п'яти визначених чинним законодавством методів. Окрім того, підприємство самостійно вирішує чи необхідно йому створювати амортизаційний фонд.

Отже, з'ясувавши підходи до трактування поняття «амортизація», зосередимо увагу на поняттю «знос». Варто зауважити, що у науковій та довідковій літературі поняття «знос необоротних активів» розглядається як:

- поступове зниження вартості необоротних активів;
- процес втрати фізичних і моральних характеристик об'єкту необоротних активів;
- сума амортизації об'єкту необоротного активів з початку його корисного використання;
- втрата споживчих властивостей (вартості) необоротних активів.

Вважаємо, що найбільш вдалим є визначення зносу, як втрата споживчих властивостей або вартості об'єкта необоротного активу, що амортизується. Таке визначення є найбільш точним, оскільки за змістом краще відображає природу зносу, характеризує фізичне та моральне старіння та кількісний аспект зносу основних засобів. Крім того, даний фактор надає можливість чітко відрізнити знос від амортизації.

На думку А.Б. Борисова, знос це поступове зниження вартості основних засобів [1].

О.В. Щирська схиляється до думку, що знос це частина вартості майна, яка відображає ступінь втрати ним вартості [5].

Ф.Ф. Бутинець говорить, що знос – це процес втрати фізичних і моральних характеристик об'єкту та “якісний” вартісний показник зниження вартості [2].

Слід зауважити, що основні засоби та їх знос є об'єктами бухгалтерського обліку, які підлягають впливу всіх елементів методу бухгалтерського обліку, амортизація основних засобів являє собою інструмент за допомогою якого здійснюється перенесення вартості основного засобу на новостворений продукт та не може підлягати документуванню чи інвентаризації, а застосовується при оцінці об'єкта основного засобу.

Отже, окреслення та розмежування вказаних вище понять дозволить забезпечити однозначне їх розуміння для цілей інтерпретації в межах наукових досліджень та прикладного розуміння цих понять при формуванні облікової політики підприємства, а також удосконаленні порядку застосування елементів методу бухгалтерського обліку для відображення відповідних операцій.

Список використаних джерел:

1. Борисенко З.Н. Амортизаційна політика / З.Н. Борисенко. – К.: Наукова думка, 1993. – 136 с.

2. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: [підручник для студентів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит” вищих навчальних закладів] / Бутинець Ф.Ф., Войналович О.П., Томашевська І.Л. / за редакцією д.е.н., проф., заслуженого діяча науки і техніки України Ф.Ф. Бутинця. – 4-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2006. – 528 с.

3. Денисюк О. М. Аналіз стану та ефективності використання основних засобів на підприємствах машинобудівної галузі вінницької області

[Електронний ресурс] / О. М. Денисюк // Ефективна економіка. – 2015. – Вип. №9. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4468>.

4. Державний комітет статистики України / Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

5. Щирська О.В. Економічна сутність поняття “амортизація” та “знос”: історичний аспект / О.В. Щирська // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнародний збірник наукових праць. – Житомир: ЖДТУ, 2011. – Випуск 2 (20). – С. 478-485.

Ореховський С. Є.

студент 3-го курсу, спеціальності
071 “Облік і оподаткування”

Науковий керівник:

ст.викладач кафедри обліку і оподаткування

Свирида О.А.

*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м.Київ)*

ДИСКОНТУВАННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI

Дебіторська заборгованість є досить важливим компонентом активу будь-якого сучасного підприємства, що забезпечує його фінансову стабільність у теперішньому часі та дає можливість фінансування діяльності у майбутньому. Існування такої заборгованості свідчить про наявний потенціал підприємства та в перспективі надає можливості для фінансового і майнового розвитку. Тому дослідження питань стосовно оцінки дебіторської заборгованості має виключну актуальність, особливо в умовах змін законодавства та нестабільності економічного середовища.

Останнім часом важливого значення набув процес дисконтування дебіторської заборгованості. Згідно Наказу Мінфіну від 16.09.2019 р. № 379 відбулись значні зміни стосовно обліку дебіторської заборгованості на підприємстві. Відтепер дисконтуванню підлягають всі види довгострокової дебіторської заборгованості, в тому числі і та, на яку нараховуються відсотки. Це означає, що довгострокова дебіторська заборгованість відображається у балансі за її теперішньою вартістю. У зв'язку з такими змінами в законодавстві ми пропонуємо розглянути основні особливості процесу дисконтування на даний момент.

Дисконтування – це процедура переведення майбутньої вартості грошей у поточну або теперішню вартість. Тобто внаслідок цього відбувається визначення теперішньої вартості грошових коштів, які планується отримати у майбутньому на підприємстві. Потреба в проведенні такої процедури пов'язана в першу чергу зі зміною вартості грошових коштів з часом.

Довгострокова дебіторська заборгованість – це сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Процедура дисконтування має застосовуватись на всіх підприємствах, які складають фінансову звітність незалежно від розміру та системи оподаткування (загальної чи спрощеної). Винятком є підприємства, які ведуть облік за міжнародними стандартами фінансової звітності та фізичні особи.

Дисконтувати слід фінансові інструменти, які утримуються суб'єктами господарювання до погашення та контрактні умови яких передбачають надходження чи погашення коштів як основної суми так і відсотків на непогашену суму в конкретні дати. [1].

До фінансових активів, що підлягають дисконту, відносяться: довгострокові дебіторські заборгованості, видані позики, отримані векселі, придбані облігації, депозити у банках. Важливо відмітити, що дисконтується тільки та довгострокова заборгованість, за якою передбачається майбутній грошовий платіж (така, що буде погашена грошима).

Доходи і витрати, що виникають у результаті дисконтування довгострокової дебіторської заборгованості, безпосередньо впливають на об'єкт обкладення податком на прибуток – фінрезультат. Коригувань фінрезультату на суму дисконтування довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованостей не передбачено [2].

Ми вважаємо, що нинішня система нормативного регулювання обліку з питань дисконтування дебіторської заборгованості не є досконалою та потребує подальшого доопрацювання. Проблема заключається в тому, що в національних положеннях немає чітко прописаних правил процедури дисконтування і це може викликати низку проблем стосовно визначення правильних підходів та алгоритмів розрахунку теперішньої вартості фінансових активів. Тому на законодавчому рівні слід приділити особливої уваги вирішенню цього питання.

Список використаних джерел:

1. Дисконтування з урахуванням останніх змін у законодавстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kyiv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/399591.html>.

2. ПОДАТКИ & БУХОБЛІК БЕРЕЗЕНЬ, 2020/№ 23 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2020/march/issue-23/article-107565.html>.

Поліщук Д.В.
студентка II курсу магістратури,
заочної форми навчання,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:
д.е.н., професор Пилипенко О.І.
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м.Київ)*

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВІ

Складність і динамічність сучасних економічних взаємовідносин потребують від корпоративних утворень, зокрема акціонерних товариств, упровадження ефективних та гнучких до ринкових умов систем управління ними, які б забезпечували можливість оперативного реагування на зміни в економічному середовищі та враховували існуючі структурні особливості. Актуальність теми пов'язана, в першу чергу, з тим, що сьогодні в умовах ринкових відносин поряд з активними процесами гармонізації та стандартизації обліку в світі, вітчизняні акціонерні товариства все більше відчують потребу в удосконаленні нормативного забезпечення даних питань як на рівні держави, так і на рівні окремої компанії. Значимість проблеми зумовлена, передусім, потребою в пристосуванні систем обліку акціонерного товариства до змін інформаційних потреб як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів інформації.

Питанню організації бухгалтерського обліку господарської діяльності підприємств та формування облікової політики присвячено праці: Ф. Бутиця, О. Войналович, С. Ніколаєвої, О. Пилипенка, С. Свірко, В. Сопко, та ін. Проте, в дослідженнях зазначених науковців відсутні питання щодо організації бухгалтерського обліку корпоративних прав учасників акціонерного товариства.

Розвиток ринкових відносин вимагає від акціонерних товариств оперативного реагування на зміни, що відбуваються як зовні так і всередині, тому правильна побудова та організація обліково-операційної роботи суб'єкта господарювання є методом підвищення ефективності роботи підприємства [2].

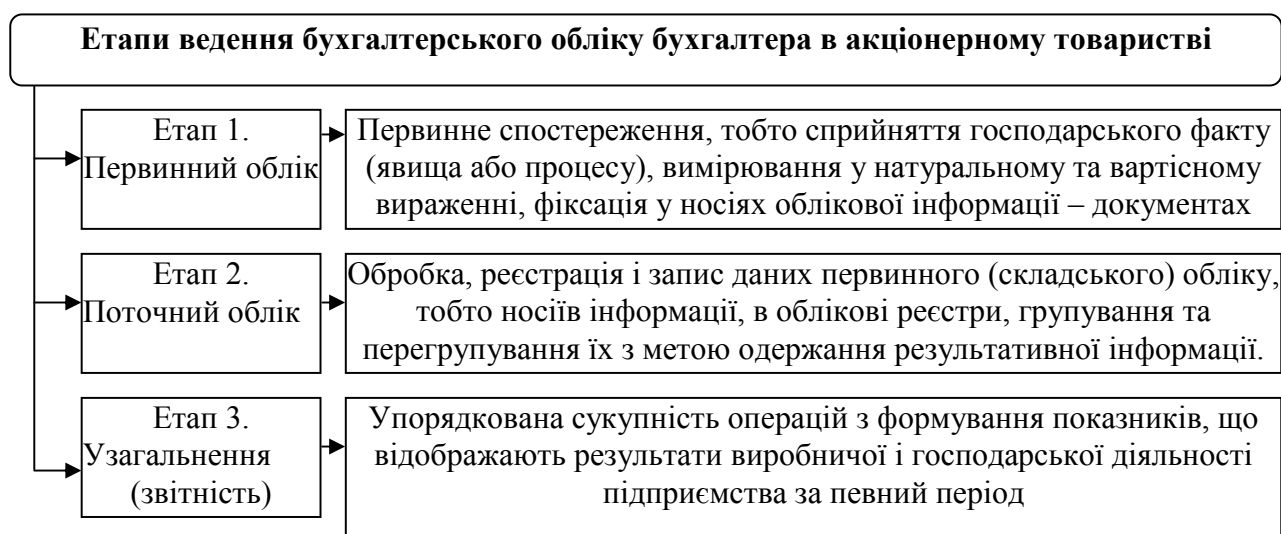
Корпоративна форма організації підприємства має значні переваги в порівнянні з одноосібними володіннями і товариствами, але також володіє і двома істотними недоліками:

1) прибуток корпорації зазвичай піддається подвійному оподаткуванню – спочатку вона оподатковується на рівні самої корпорації, а потім частина прибутку, виплачена акціонерам як дивіденди, оподатковується податком на прибуток;

2) процес реєстрації корпорації, а також складання безлічі обов'язкових для корпорацій періодичних звітів на федеральному рівні і рівні штату дуже непростий і вимагає немалих зусиль і значно більше часу, чим для компанії, що знаходиться в одноосібній власності, або товариства [4]

Сучасному керівнику бухгалтерської служби акціонерного товариства бажано розробляти й удосконалювати систему мотиваційних заходів, спрямованих на встановлення психологічної рівноваги в колективі та морального задоволення результатами праці. Формування мотиваційного середовища бухгалтерської служби передбачає: – надання головному бухгалтерові реальної можливості формувати й використовувати систему стимулів і заохочень щодо його підлеглих; – урівноваження колективних та індивідуальних мотиваційних чинників. Цінним підготовчим заходом до цього може стати розробка об'єктивної методики та критеріїв оцінювання роботи та особистого внеску кожного працівника бухгалтерської служби [4].

Обліковий процес акціонерного товариства як організаційна сукупність складається з певних технологічних етапів, а саме: первинного, поточного та підсумкового (рис. 1).

Рисунок 1 Етапи ведення бухгалтерського обліку в акціонерному товаристві*

*Джерело: розроблено автором

Необхідно відмітити, що основними об'єктами ведення бухгалтерського обліку є облікові номенклатури та їх носії, технологія процесу та його забезпечення. На початку облікової роботи бухгалтера акціонерного товариства сприйняття та вимірювання можливе лише тоді, коли об'єкт обліку конкретизований у вигляді переліку господарських фактів, джерела їх утворення, господарські операції, а також результати господарської діяльності, які повинні знайти відображення у системі бухгалтерського обліку.

Організація поточного обліку також починається з вивчення складу облікових номенклатур, які слід відобразити, проте вже в системі облікових реєстрів та різних розрахункових формах. Визначення переліку облікових номенклатур поточного обліку – це своєрідний перелік об'єктів обліку та руху їх за ознаками виду засобів, їхніми джерелами та процесами [5].

На завершальному етапі облікової роботи на підприємстві бухгалтер всі господарські факти із первинних документів, тобто докази про їх

реальність, обов'язково відображає в облікових реєстрах, і потім підсумкові дані переносить із облікових реєстрів у звітні форми, які після заповнення їх автоматично стають носіями облікової інформації.

Як зазначає О.І. Пилипенко [3, с. 118] управління корпорацією є внутрішнім засобом забезпечення функціонування корпорацій та контролю над ними, а належний рівень корпоративного управління допомагає забезпечити ефективне використання підприємствами-членами корпорації їх капіталу

Таким чином, організація обліку в бухгалтерії є досить складним і трудомістким процесом, який передбачає розподіл усього комплексу облікових робіт між виконавцями. Для забезпечення обліку на підприємстві розробляється проект організації обліку та організаційні регламенти – Наказ про облікову політику, положення про підрозділи бухгалтерської служби, посадові інструкції. На їх основі складають структурні та індивідуальні графіки облікових робіт. Важливим моментом є нормування роботи та забезпечення нормальних умов праці облікового персоналу.

Список використаних джерел:

1. Лишиленко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік. Навчальний посібник / О.В. Лишиленко – Київ: Вид-во “Центр навчальної літератури”, 2004. – 160 с.

2. Лукач І.В. Деякі аспекти державного регулювання корпоративних відносин суб'єктів недержавного сектору економіки [Електронний ресурс]// Режимдоступу:http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ppip/2011_10/Lykach.pdf.

3. Пилипенко О.І. Корпоративні права в системі бухгалтерського обліку [Текст]: монографія / О.І. Пилипенко. – Житомир: ФОП Кузьмін Дн.Л., 2010. –612 с.

4. Сопко В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підруч./ В. Сопко, В. Завгородній // – К.: КНЕУ, 2000. – 260 с.

5. Шепелюк В. А. Організації бухгалтерського обліку корпоративних прав / В.А. Шепелюк //Актуальні проблеми і перспективи розвитку України: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ужгород, 7 березня 2014.(за заг.ред.: М.М. Палінчак, В.П. Приходько – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2014. – 224-226с

Радченко В. С.
студентка 3–го курсу
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування
Юрченко О.А.
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м.Київ)*

ОНОВЛЕНА ЗАРПЛАТНА ЗВІТНІСТЬ У 2021 РОЦІ: НОВІ ПРАВИЛА ЗВІТУВАННЯ ДЛЯ БІЗНЕСУ

У відповідності до Наказу Міністерства Фінансів України від 15.12.2020 р. №773 [1] було затверджено нову об'єднану звітність з податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО), військового збору та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – ЄСВ). Оскільки наказ МФУ набрав чинності з 1 січня 2021 р., то усі бухгалтери розпочнуть подавати оновлену зарплатну звітність вже за 1 квартал 2021 року. Чинним законодавством встановлено термін подачі такої звітності – 40 календарних днів після закінчення звітного кварталу.

Виходячи із норм Наказу МФУ № 773, з'ясовуємо, що по факту звітність по ЄСВ розробники не приєднали до податкової звітності, яке це було раніше заплановано, а створили новий єдиний звіт ЄСВ + ПДФО + військовий збір. Саме в такій послідовності розташували ці платежі розроблювачі нововведень.

Аналізуючи нову форму звітності, бачимо, що вона чимось нагадує форму Д4 Звіту з ЄСВ, яка втратила чинність з 01 січня 2021 року, і лише один додаток до нього – Додаток 4 (4ДФ) – стосуватиметься ПДФО та військового збору. Розробники нової зарплатної звітності присвоїли їй назву Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків-фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску (далі – Розрахунок) [1].

Такий Розрахунок має свою структуру, яка зображена на рисунку 1.

Основна частина податкового розрахунку

Заголовна частина податкового розрахунку містить інформацію:

- про тип Розрахунку, що обрав роботодавець;
- реєстраційні дані роботодавця та його ознаки як платника ЄСВ;
- орган ДПС, до якого роботодавець подає Розрахунок;
- додатки, які є невід'ємною частиною Розрахунку.

Чотири типи податкового розрахунку:

- **Звітний** – якщо подаєте перший Розрахунок за звітний період;
- **Звітний новий** – якщо подали Розрахунок з типом «Звітний», а потім у межах граничного терміну його подання виявили помилки і подаєте Розрахунок за звітний період з уточненими даними;
- **Уточнюючий** – якщо подали Розрахунок з типом «Звітний», а потім виявили помилки після закінчення граничного терміну його подання для відповідного звітного періоду, і подаєте Розрахунок з уточненими даними (подавайте його як за звітний період, так і за попередні);
- **Довідковий** – коли Розрахунок з типом «Звітний» містить інформацію про призначення пенсії, матеріального забезпечення або страхових виплат.

Додатки до податкового розрахунку

Додаток 1 (Д1) – Відомості про нарахування зарплати (доходу, грошового забезпечення) застрахованим особам;

Додаток 2 (Д2) – Відомості про осіб, які здійснюють догляд за дитиною по досягненню нею 3 (6)-річного віку, дитиною з інвалідністю, за особою з інвалідністю I групи, особою похилого віку;

Додаток 3 – Відомості про осіб, які проходять строкову військову службу;

Додаток 4 (4ДФ) – Відомості про суми нарахованого доходу, утриманого та сплаченого ПДФО та військового збору.

Додаток 5 (Д5) – Відомості про трудові відносини осіб та період проходження військової служби;

Додаток 6 (Д6) – Відомості про наявність підстав для обліку стажу окремим категоріям осіб відповідно до законодавства

Рисунок 1. Структура Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків-фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску*

*Джерело: узагальнено автором на основі [1]

Новизною такого звіту є те, що:

- сума військового збору буде розраховуватися персоніфіковано по кожній фізичній особі й кожній ознаці доходу;
- добавлено четвертий тип Розрахунку «Довідковий». Податковий розрахунок типу «Довідковий» буде подаватися роботодавцями до органів

ДПС протягом звітнього кварталу у разі призначення пенсій або інших соціальних виплат за страховим особам (наприклад, допомоги з тимчасової втрати працездатності, допомоги по вагітності та пологах, тощо);

– визначено шість основних додатків до Розрахунку;

– звіт податкові агенти повинні подавати окремо за кожний квартал (податковий період) з розбивкою по місяцях звітнього кварталу протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітнього кварталу.

– річне звітування по такій формі звітності непередбачено. Тобто, Розрахунок за календарний рік подавати до органів ДПС за основним місцем обліку не потрібно.

Незмінною залишена норма, яка стосувалася подачі звітності, зокрема, у випадку, коли останній день строку подання такої звітності припадає на вихідний або святковий день, останнім днем строку вважається операційний (банківський) день, що настає за вихідним або святковим днем.

З'ясуємо, що оновлений Податковий розрахунок подається податковими агентами до органів ДПС за основним місцем обліку лише у разі нарахування сум зазначених доходів платнику податку на доходи фізичних осіб протягом звітнього періоду. Така звітність подається незалежно від того, виплачує чи не виплачує доходи платникам ПДФО податковий агент та незалежно від того чи виплачені платником єдиного внеску суми такого внеску фактично після їх нарахування до сплати протягом звітнього періоду.

Враховуючи вище викладене, можемо стверджувати, що запровадження нової зарплатної звітності з одного боку спростить роботу бухгалтерів, оскільки, такий звіт треба буде подавати не кожен місяць, а лише один раз на квартал. Однак, враховуючи реалії часу, бухгалтери мають стати більше уважнішими під час складання такого звіту, оскільки дані будуть консолідуватися за три місяці у звітному періоді. У випадку хвороби працівників або їх виходу на пенсію, податковий агент буде складати та подавати до органів ДПС Розрахунок помісячно, що таким чином, ускладнить роботу обліковому персоналу. Отже, розробники оновленої звітності спростили її складання тільки для підприємств, установ та організацій на яких відсутня плинність кадрів, але в той же час збільшили роботу на суб'єктах господарювання, де вона присутня.

Список використаних джерел:

1. Порядок заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску: Наказу МФУ від 15.12.2020 р. №773 [Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1304-20#Text>.

Райчева А.С.,
студентка IV курсу групи ОА-171
Одеський Національний
Політехнічний Університет

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Шацкова Л.П.,
доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту
Одеський Національний Політехнічний Університет
(м. Одеса)

НАДБАВКИ ТА ДОПЛАТИ ПРАЦІВНИКАМ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: В ЗВИЧАЙНИХ УМОВАХ ТА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

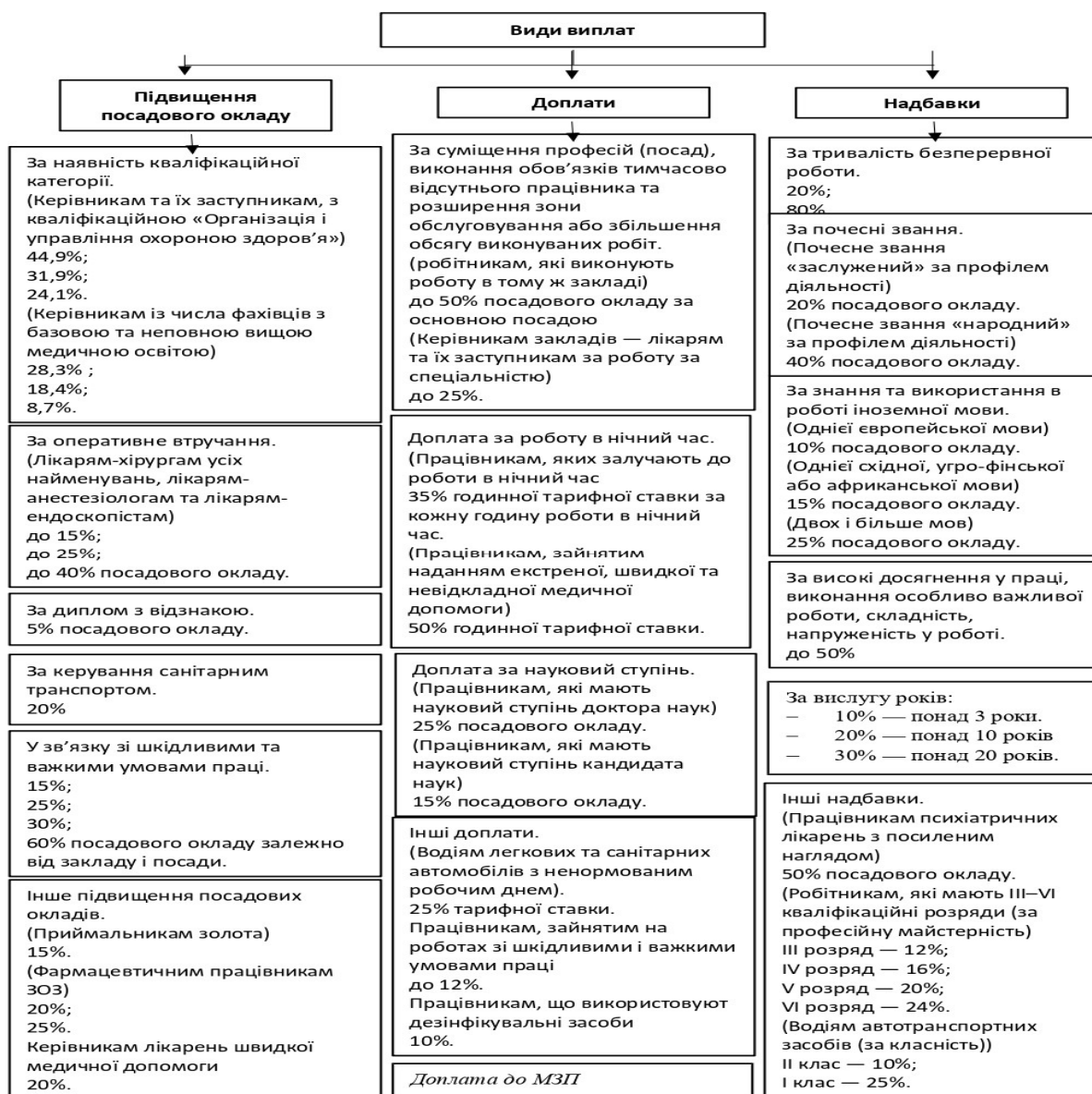
Питання оплати праці медичним працівникам завжди було актуальним, адже медицина є провідною галуззю. Низька заробітна плата працівників закладів охорони здоров'я, що фінансуються з бюджету, є однією з причин відтоку з галузі висококваліфікованих фахівців та зниження якості медичної допомоги. Кроком підвищення якості медичних послуг є створення економічної мотивації шляхом запровадження стимулів фінансового характеру. З появою COVID-19 особливо гострим є питання нарахування та розмірів доплат та надбавок до заробітної плати медичним працівникам.

Умови визначення розміру посадового окладу, надбавок та доплат працівникам закладів охорони здоров'я, що фінансуються з бюджету, регулюються наступними основними нормативно-правовими актами: Законом України «Про оплату праці» [1], постановою КМУ «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» [2], Законом України «Про колективні договори і угоди» [3], Наказом Міністерства соціальної політики та МОЗ України «Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення» [4], Порядком виплати надбавки за вислугу років медичним та фармацевтичним працівникам державних та комунальних закладів охорони здоров'я [5]. Згідно закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я» [6] заклади охорони здоров'я комунальної власності можуть утворювати та функціонувати як КНП (Комунальне Некомерційне Підприємство). Медичні заклади, що пройшли реформування, можуть самостійно вибирати систему оплати праці, проте більшість реформованих закладів використовує систему оплати праці для бюджетних закладів. На рис. 1 представлено надбавки та доплати, що нараховуються до посадового окладу медичних працівників в звичайних умовах.

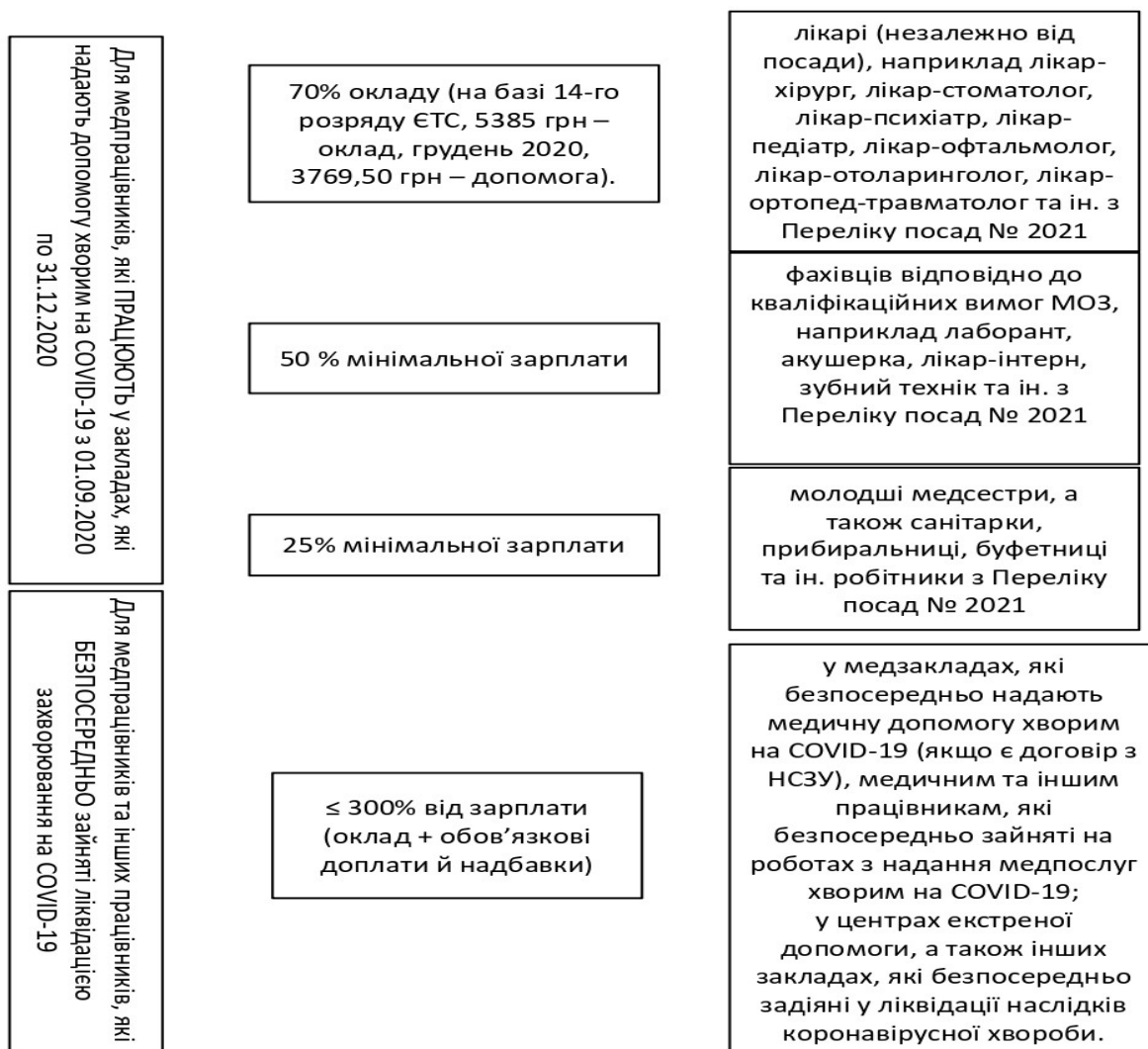
Розмір та базу нарахування доплати медичним працівникам, що займаються лікуванням COVID-19 встановлюють Постанови Кабміну «Деякі

питання оплати праці медичних та інших працівників, які безпосередньо зайняті на роботах з ліквідації гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» від 23.03.2020 р. № 246 [7] та «Деякі питання оплати праці медичних та інших працівників закладів охорони здоров'я» від 19.06.2020 р. № 610 [8]. Однак, незважаючи на впроваджені Урядом постанови, деякі медичні працівники не відчувають фінансово захищеними та досі стикаються з проблемами, що стосуються доплат.

Доплати поділяють на два види: доплати медпрацівникам, що працюють у закладах, які надають допомогу хворим на COVID-19 та доплати медпрацівникам, що безпосередньо зайняті ліквідацією захворювання на COVID-19. На рис. 2 схематично зображено доплати медпрацівникам, пов'язані з боротьбою з COVID-19. Ці доплати мають різні розміри, способи розрахунку та джерела фінансування. Доплати медпрацівникам, пов'язані з боротьбою з COVID-19, враховуються при нарахуванні середньої заробітної плати у всіх випадках її обчислення.

Рисунок 1. Доплати та надбавки до посадового окладу медичних працівників

Рисунок 2. Доплати медпрацівникам, пов'язані з боротьбою з COVID-19

Отже, можна зробити висновок, що розмір підвищень, надбавок і доплат заклад охорони здоров'я встановлює самостійно в межах наявних коштів і з урахуванням державних гарантій оплати праці. Але брак коштів в державному бюджеті зумовлює фактичну відсутність умов для професійного зацікавлення медичних працівників у своїй роботі як в звичайних умовах, так й в умовах пандемії COVID-19. Це вказує на потребу у розробці державної стратегії мотивації медичних працівників за новим підходом до оплати праці.

Список використаних джерел:

1. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.
2. Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери: Постанова КМУ від 30.08.2002. № 1298 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1298-2002-%D0%BF>.
3. Про колективні договори і угоди»: Закон України від 01.07.1993 р. № 3356- URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>.

4. Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення: Наказ Мінсоцполітики та МОЗ України від 05.10.2005 р. № 308/519. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1209-05>.

5. Про затвердження Порядку виплати надбавки за вислугу років медичним та фармацевтичним працівникам державних та комунальних закладів охорони здоров'я: Постанова КМУ від 29.12.2009 р. №1418. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1418-2009-%D0%BF>.

6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я: Закон України 06.04.2017 р. №2002-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2002-19>

7. Деякі питання оплати праці медичних та інших працівників, які безпосередньо зайняті на роботах з ліквідації гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: Постанова КМУ від 23.03.2020 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2020-%D0%B>.

Романюк А.В.
студентка III курсу, групи 6
Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри
обліку та оподаткування Уманців Г.В.
*Київський національний
торговельно-економічний університет
(м.Київ)*

ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Актуальність дослідження питань нормативного регулювання обліку дебіторської заборгованості полягає в тому, що фінансовий стан підприємств тісно пов'язаний з ефективним управлінням розрахунками з дебіторами.

Підходи щодо оцінки та обліку дебіторської заборгованості висвітлювалися у працях Бутинця Ф.Ф., Сопко В.В., Голова С.Ф., Костюченко В.М., Л. В. Іванченко, В. В. Ходзицької, Д. Стоуна, К.Хітчинга та інших.

Аналіз праць дозволяє узагальнити підходи щодо визначення поняття «дебіторської заборгованості», зокрема як заборгованість перед підприємством; безвідсоткову позику контрагентам; суму, яка очікується від покупців за відвантаженими товарами. У міжнародних джерелах трактування «accounts receivable (анг.)» має такі варіанти перекладу: рахунки до отримання; рахунки дебіторів; дебітори за розрахунками.

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку не суперечать міжнародним, проте дещо відрізняються за змістом. В Україні НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» та НП(С)БО 13 «Фінансові

інструменти» визначають засади регулювання порядку оцінки, обліку та відображення у фінансовій звітності заборгованості, пов'язаної з розрахунками з дебіторами. У міжнародній практиці питання обліку дебіторської заборгованості визначено такими стандартами:

- МСБО 1 «Подання фінансових звітів»;
- МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації»;
- МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»;
- МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання»;
- МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка».

Трактування поняття «дебіторська заборгованість» має деякі відмінності за міжнародними та національними стандартами обліку. За НП(С)БО 10 дебіторська заборгованість розглядається як сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [1]. Згідно МСФЗ 7 дебіторська заборгованість – це фінансовий актив, який є конкретним правом отримувати цінні папери або грошові кошти від іншого підприємства [7].

Класифікація дебіторської заборгованості, відповідно до НП(С)БО 10 та НПСБО 1 здійснюється за такими ознаками: за терміном погашення; за об'єктами, щодо яких виникли зобов'язання дебіторів; за своєчасністю оплати боржниками. В міжнародних положеннях відсутня чітка класифікація дебіторської заборгованості, існують лише деякі рекомендації щодо розкриття видів дебіторської заборгованості у фінансовій звітності.

Визнання дебіторської заборгованості в обліку у стандартах обліку:

– за міжнародними стандартами – фінансовий актив визнається після того, як підприємство укладає контракт з контрагентами та з'являється фінансовий інструмент – зобов'язання.

– за п.5 НП(С)БО 10 – заборгованість покупців визнається активом підприємства на підставі отримання майбутніх економічних вигод та сума, яку можна достовірно визначити [1].

Відповідно до НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти» до фінансових активів підприємства належать:

- грошові кошти та їх еквіваленти;
- контракт, що надає право отримати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства;
- контракт, що надає право обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно вигідних умовах;
- інструмент власного капіталу іншого підприємства [3].

Після визнання оцінка дебіторської заборгованості відбувається за:

- поточна дебіторська заборгованість, яка є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу), включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю.;
- довгострокова дебіторська заборгованість відображається в балансі за її теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від виду заборгованості та умов її погашення [1].

Одним із аспектів ведення обліку дебіторської заборгованості є облік резерву сумнівних боргів. Міжнародні стандарти не виділяють таких методів

розрахунку величини суми резерву сумнівних боргів, як це відбувається за національними стандартами, коли застосовується абсолютна сума сумнівної заборгованості та коефіцієнт сумнівності. При веденні обліку за міжнародними стандартами резерв сумнівних боргів оцінюється за допомогою професійної думки спеціалістів [8].

Для правильного ведення обліку та прийняття необхідних рішень інформація, пов'язана з дебіторською заборгованістю має бути повною, об'єктивною та деталізованою. В цілому національні та міжнародні стандарти обліку трактують дебіторську заборгованість, як розрахунки з покупцями та іншими контрагентами за якими виникає заборгованість перед підприємством. Можна стверджувати, що у національних стандартах більш детально розглядаються методичні підходи до обліку дебіторської заборгованості. У МСФЗ не передбачено деталізацію обліку розрахунків з покупцями, а наведено лише загальні правила оцінки, визнання та класифікації дебіторської заборгованості.

Таким чином, враховуючи, що ефективність управління дебіторською заборгованістю підприємства залежить від обліково-аналітичного забезпечення цього процесу, питання удосконалення обліку дебіторської заборгованості є актуальними, зокрема в частині конвергенції підходів до оцінки та розкриття інформації у фінансовій звітності за національними та міжнародними стандартами обліку.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 13 «Фінансові інструменти», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 2001 р. № 559. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>.

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 1 «Подання фінансових звітів» від 01.01.2012. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013.

5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» від 17.10.2013. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 32 «Фінансові інструменти: подання» від 01.01.2012. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_029.

7. Міжнародний стандарт фінансової звітності No7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» від 01.01.2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_007.

8. Іванченко Л. В., Ходзицька В. В. Інтерпретація дебіторської заборгованості за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. Фінанси, облік і аудит. 2013. Вип. 1. С. 256–261.

9. Тирінов А. В. Особливості визнання та облікової оцінки дебіторської заборгованості підприємства. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2016. №5. С.114–119.

10. Чуніхіна Т. С., Добривечір А. С. Організаційно-методичні аспекти обліку дебіторської заборгованості за міжнародними та вітчизняними стандартами обліку в системі управління підприємством. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип. 19. С. 123–126.

Stakhovska A.R.

IV year student, Ood 17.01

Scientific leader:

Candidate of Science, Associate Professor

Bezverkhyy K.V.

assistant professor at the department

Accounting and taxation

National Academy of Statistics,

Accounting and auditing

(Kyiv)

THE BASIC PRINCIPLES OF ORGANIZATION OF ACCOUNTING IN THE ENTERPRISES OF THE STATE SECTOR OF THE ECONOMY

Historically, the principles of accounting is the basis for the theory and practice of accounting, preparation and filing of financial statements, so their list and essence are defined by numerous legislative acts in all countries of the world.

The first attempt to formulate accounting principles was made in the USA in 1936, when the American Accounting Association developed the first accounting standards. From then on, in the U.S. and by their example in other countries (especially English) conduct a systematic work on the creation of accounting standards. All of them are the development of certain principles that form the basis of accounting.

The basis of the accounting principles in the global sense is the Conceptual Framework for Financial Statements [4], which contains clear basic characteristics of useful financial information, which must be in the financial statements. Moreover, this regulation specifies the following: as a rule, financial statements are prepared on the basis of the assumption that the business entity is continuously operating and will remain active in the event of an enduring future. Also, the conceptual framework is the principle of accrual, which describes the impact of

operations and other events and conditions on the economic resources of the business entity, which reports and the requirements for this in the periods in which such events occurred, even if the receipt of appropriate cash assets and their payment occurred in a different period.

Organization of accounting in budgetary institutions must be carried out from the moment of their creation, since in the future it indirectly affects the efficiency of accounting. The regional organization of accounting in the budgetary institutions, similarly as in the institutions of the private sector of the economy, requires the use and adherence to the generally accepted principles of accounting (Table 1).

Table 1

Regulatory basis for accounting and reporting principles

The conceptual basis of financial accounting		The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Statements in Ukraine".	Fundamental principles of accounting in the countries of the world	
The basic assumptions	Qualitative characteristics of useful financial information			
Imperviousness	durability	autonomy	autonomy	
accrual	essence	full visibility	double entry	
×	truthful filing	neutrality	continuous activity	
		completeness	conservatism	
		freedom from mistakes	periodicity	
	timeliness		the only monetary measure	accrual
	consistency		the predominance of essence over form	monetary measure
	intelligibility		other principles	realization

Source: Compiled on the basis of [1, p. 222].

According to the Law of Ukraine "On Accounting and Financial Statements in Ukraine" [3] the following principles of accounting and financial reporting are prescribed:

autonomy – each company is regarded as a legal entity, isolated from its owners, due to which the personal property and obligations of the owners do not have to be reflected in the financial statements of the company;

full disclosure – financial statements must contain all information about the actual and potential consequences of business operations and events that can affect the decisions that are made on their basis;

consistency means constant (from year to year) application of the revised accounting policy by the enterprise. Change of accounting policy is possible only in cases stipulated by the national accounting regulations (standards), international standards of financial accounting and national regulations (standards) of accounting in the public sector, and must be substantiated and disclosed in the financial statements;

accrual – income and expenses are reflected in the accounting and financial statements at the moment of their occurrence, regardless of the date of receipt or payment of cash assets;

continuity – evaluation of assets and liabilities of the company is based on the assumption that its activity will continue in the future;

Single Cash Meter – measuring and summarizing all of the company's business operations in its financial statements are performed in a single cash unit;

Prevalence of essence over form – transactions are booked in accordance with their essence, not only based on their legal form;

other principles specified by international standards or national accounting regulations (standards) or national accounting regulations (standards) in the public sector, depending on which of these standards is used by the company.

According to K.V. Bezverkhogo [5, p. 81], the existing set of principles should be complemented by the principles of essence and economics. According to this proposition, the principle of feasibility allows optimizing accounting and synthetic processing of accounting and financial information, selecting relevant information without excessive analytics and sufficient for analysis of financial and business activity of the company. The principle of economic efficiency requires the establishment of balance between the costs spent on the formation of accounting and financial information and economic benefits from its use.

Literature:

1. Vasilishin S.I. Modification of the principles of accounting and analytical support as a managerial tool for economic security of agrarian enterprises. *Business Inform.* 2020. №6. C. 219–226.

2. Sokolov Y. Principles of accounting. *Accounting Accounting.* 1996. № 2. C. 15–22.

3. Law of Ukraine "About accounting and financial accounting in Ukraine" of 16.07.1999 № 996-XIV [Electronic resource].

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14/stru#Stru>.

4. The Conceptual Basis of Financial Statements. [Electronic resource]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009.

5. Bezverkhyy K. Principles of Accounting and Their Influence on the Accounting and Financial Information of the Enterprise. *Galician Economic Bulletin.* 2012. № 6. C. 76–92

Тимошенко Ю.А.
студентка V курсу гр. ООД- 16.01
Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри аудиту та підприємництва
Щирська О. В.
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м.Київ)*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Реформування системи бухгалтерського обліку в Україні обумовило впровадження в практику вітчизняних підприємств облікової політики, яка представляє собою сукупність організаційно-методичних прийомів і способів ведення бухгалтерського обліку. Основні засади ведення обліку обираються кожним підприємством самостійно виходячи із загальноприйнятих правил і принципів обліку, визначених на державному рівні та специфічних особливостей діяльності підприємства.

Розробка власної облікової політики кожним суб'єктом господарювання виявилася необхідною у зв'язку з впровадженням ряду нормативно-правових актів які регламентують альтернативні варіанти облікових методик і процедур, щодо яких підприємство має право вибору з урахуванням власних галузевих особливостей і специфіки діяльності, та стала основою організації і ведення бухгалтерського обліку на кожному підприємстві [4,10]. Дані новації щодо удосконалення облікової політики визначили певний рівень використання інформаційного забезпечення в системі управління підприємством. В НП(С)БО-1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» наводиться порядок розкриття інформації щодо облікової політики, мета, склад і принципи складання фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів.

Розбіжності у вимогах НП(С)БО та МСБО спричинили потребу детального розгляду питань які стосуються формування облікової політики вітчизняних підприємств у відповідності до МСБО та МСФЗ.

Питання розробки та реалізації облікової політики знайшли своє відображення в працях багатьох вітчизняних науковців, зокрема, М. Т. Білухи, А. А. Бойчук, Ф. Ф. Бутинця, А. М. Герасимовича, З. В. Гуцайлюка, П. Є. Житного, Л. М. Кіндрацької, О. Г. Кореневої, О. Е. Кузьмінської, О. В. Мірошніченко, та інших. Важливе значення мають також дисертаційні дослідження, присвячені вивченню проблем теорії і практики облікової політики. Разом з тим, на сьогодні лишаються актуальними питання удосконалення процедур формування та реалізації облікової політики відповідно до нових викликів і завдань, спричинені змінами на фінансових ринках.

Дослідження сутності облікової політики підприємства дає підстави стверджувати, що облікова політика є важливим складовим елементом облікової системи підприємства як в методологічному, так і в організаційному

аспекті. Методологічний аспект облікової політики чітко визначений і на законодавчому рівні. В НП(С)БО-1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» із змінами від 14.11.2020 року наведено визначення : *Облікова політика* – сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності [1,2].

В МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» визначено: *Облікові політики* – конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності [3]. Даним стандартом визначено сутність поняття «облікові політики», що характеризуються як конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності, а також зазначено, що зміна в обліковій оцінці – це коригування балансової вартості активу або зобов'язання чи суми періодичного споживання активу, яке є результатом оцінки теперішнього статусу активів і зобов'язань та пов'язаних з ними очікуваних майбутніх вигід і зобов'язань.[5,39]

Зміни в облікових оцінках є наслідком нової інформації або нових розробок та не є виправленням помилок.[6,40] Згідно із статтею 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Облікова політика — це передусім внутрішній документ. Він закріплює ті підходи до обліку операцій, які забезпечать достовірне та доречне подання інформації у фінансовій звітності [1].

Статтею 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» передбачено, що питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) відповідно до законодавства та установчих документів. Тому і відповідальність за ведення бухгалтерського обліку несе власник або керівник підприємства [1].

Деякі з міжнародних стандартів фінансової звітності та бухгалтерського обліку містять рекомендації щодо елементів облікової політики або господарських операцій, де застосовується облікова політика. Зокрема, прикладом обрання облікових політик за окремими МСБО є:

1. обрання моделі обліку, яку застосовує суб'єкт господарювання до своєї інвестиційної нерухомості;
2. модель справедливої вартості чи модель собівартості;
3. для основних засобів вибором облікової політики буде вибір їх обліку за моделлю собівартості або за моделлю переоцінки [5, 40].

Підсумовуючи результати дослідження, визначимо що облікова політика підприємства – це інструмент впливу на параметри обліку, оптимізація об'єктів обліку яка визначається в Наказі про облікову політику.

На нашу думку, при розробці Наказу про облікову політику, доцільно окремо виділяти облікові політики конкретного об'єкта обліку, а їх

сукупність окреслювати в обліковій політики підприємства, також доречно виділити облікові політики щодо:

- організації бухгалтерського обліку на підприємстві;
- фінансової звітності;
- управлінського обліку;
- податкового обліку.

Особливу увагу слід звернути на вплив змін які суттєво впливають на ведення бухгалтерського, фінансового, податкового та управлінського обліку на законодавчому рівні та визначити можливості для адаптації до змін.

До прикладу можна взяти сьогодишню епідемічну ситуацію в усьому світі, яка внесла свої корективи у бізнес та міжнародні відносини. При розробці Наказу до облікової політики має бути визначені форс-мажорні обставини, такі як Національний локдаун чи епідемічна ситуація, у цьому пункті мають бути визначені зміни в обліку та принципи ведення обліку та складання і подання фінансової звітності в зв'язку з виникненням таких ситуацій у відповідності до змін в Законі про бухгалтерський облік та фінансову звітність та змін, доповнень в Податковому Кодексі, які регулюють форс-мажорну ситуацію на законодавчому рівні. Тобто, в процесі формування облікової політики одним із важливих завдань є виокремлення факторів, що впливають на систему управління підприємством. Класифікація факторів дозволить визначити методику формування облікової політики в певній ситуація яка складатиметься як на національному так і на міжнародному ринках з урахуванням всіх прогностично можливих втрат.

Список використаних джерел:

1. Законі України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні від № 40, 1999, з змінами від 14.11.2020 року
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 (МСБО 8). Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки
https://ips.ligazakon.net/document/view/MU17031?ed=2020_06_16

4. Облікова політика підприємства. [текст] : навч. посіб. / Ю. А. Верига, В. А. Кулик, Ю. О. Ночовна, С. Ю. Іванюк – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 312 с.

5. Облікова політика підприємств: навчальний посібник / Н. Л. Правдюк, Л. В. Коваль, О. В. Коваль. – Київ:, «Центр учбової літератури»., 2020. – 647 с

6. Економічний вісник університету | Випуск № 32/1 [електронний ресурс] 292-Article Text-550-1-10-20180807.pdf

Тітова Є.І.
студентка III курсу групи 071-18-1
Науковий керівник:
Гресь Н.Л.
доцент кафедри обліку і аудиту
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
(м. Дніпро)

ПОНЯТТЯ «ОДИНОКА МАТИ», «ОДИНОКИЙ БАТЬКО»: ЗАСТОСУВАННЯ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ ПДФО

У чинному Податковому кодексі України (ПКУ) передбачено, що платник податку з доходів фізичної особи (ПДФО) має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отриманого від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, яка дорівнює сумі податкової соціальної пільги (ПСП) [1, ст. 169.1]. Відомо, що згадане право стосується одиноких матерів (батьків), а розмір належної їм соціальної пільги та порядок її застосування визначено в рубриці «а» пп. 169.1.1 та п. 169.3 ПКУ. Водночас, тлумачення понять «одинок мати» та «одинокий батько» у податковому законодавстві немає.

Для реалізації свого права на ПСП одинока мати (батько) має подати в бухгалтерію підприємства заяву встановленого зразка, до якої додаються ксерокопії підтвердних документів, перелік яких встановлено в пп. 1 п. 5 Порядку № 1227 [2]. Зауважимо, що в зазначеному документі не зовсім чітко роз'яснено, які документи мають подавати представники різних категорій осіб, скажімо одинока мати, батько, вдова, вдівець опікун, піклувальник, які виховують дитину (дітей) віком до 18 років. Отже, бухгалтер має самостійно виділити із загального переліку саме ті документи, ксерокопії яких повинна подати одинока мати (батько). До них зазвичай відносять: 1) копію свідоцтва (дубліката свідоцтва) про народження дитини (дітей) або документ із зазначенням відомостей про батька дитини в Книзі реєстрації актів цивільного стану, чи документи, які підтверджують вік дитини (дітей), затверджені відповідним органом країни, у якій іноземна фізична особа – платник податку постійно проживала (проживав) до прибуття в Україну; 2) копію паспорта заявника.

Щоб зрозуміти, кого при цьому слід вважати одинокою матір'ю, а тим паче батьком, було проаналізовано зміст ряду нормативно-правових документів (див. табл.).

Тлумачення поняття «одинокка матери» в нормативно-правових актах та в службовій кореспонденції

Назва нормативно-правового акта, службового документа	Визначення поняття
1. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 р. № 2811-XII. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2811-12	Право на допомогу на дітей ... мають одинокі матері (які не перебувають у шлюбі), одинокі усиновлювачі, якщо у свідоцтві про народження дитини або документі про народження дитини, виданому компетентними органами іноземної держави, за умови його легалізації в установленому законодавством порядку (рішенні про усиновлення дитини), відсутній запис про батька (матір) або запис про батька (матір) проведено в установленому порядку органом державної реєстрації актів цивільного стану за вказівкою матері (батька, усиновлювача) дитини. Право на допомогу на дітей ... має мати (батько) дітей у разі смерті одного з батьків, які не одержують на них пенсію в разі втрати годувальника або соціальну пенсію [ст. 18–1]
2. Порядок подання документів для застосування податкової соціальної пільги: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 р. № 1227. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1227-2010-%D0%BF	... одинокою матір'ю (батьком) або опікуном, піклувальником вважаються особи, які на момент застосування роботодавцем пільги, визначеної підпунктом «а» підпункту 169.1.3 пункту 169.1 статті 169 Кодексу, маючи дитину (дітей) віком до 18 років, не перебувають у шлюбі, зареєстрованому згідно із законом [п. 5 пп. 1]
3. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова пленуму Верховного суду України від 06.11.1992 р. № 9. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-92	... одиноких матерів (жінка, яка не перебуває у шлюбі і у свідоцтві про народження дитини якої відсутній запис про батька дитини або запис про батька зроблено в установленому порядку за вказівкою матері, вдова, інша жінка, яка виховує і утримує дитину сама) ... [п. 9]
4. Щодо роз'яснення терміну «одинокка матери»: Лист Міністерства праці та соціальної політики України від 06.07.2006 р. № 247/13/116-06. URL: http://www.uazakon.com/document/fpart16/idx16225.htm... одинокій матері (батьку), які виховують дитину без батька (матері)... [ст. 10 ч. 12 п. 5]	... до категорії одинокої матері відносяться: жінка, яка не перебуває у шлюбі та у свідоцтві про народження дитини якої відсутній запис про батька дитини або запис про батька зроблено у встановленому порядку за вказівкою матері; вдова; жінка, яка виховує дитину без батька (в тому числі й розлучена жінка, яка виховує дитину без батька, незважаючи на факт отримання аліментів, і жінка, яка вийшла заміж, але її дитина новим чоловіком не усиновлена). Зазначене визначення терміна «одинокка матери» застосовується тільки для надання пільг і гарантій, встановлених трудовим законодавством щодо відпусток
5. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996р. № 04/96-ВР. URL: https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр	
6. Щодо ліквідації підприємства: Лист Міністерства праці та соціальної політики України від 09.04.2010 р. № 68/06/186-10. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v68_0203-10	... до категорії «одинокка матери» в сенсі законодавства про працю належать: жінка, яка не перебуває у шлюбі і у свідоцтві про народження дитини якої відсутній запис про батька дитини або запис про батька зроблено у встановленому порядку за вказівкою матері; вдова; жінка, яка виховує дитину без батька (у тому числі розлучена жінка, яка виховує дитину без батька, незважаючи на факт отримання аліментів)

Джерело: Складено на основі аналізу змісту нормативно-правових документів із збереженням їх лексики та орфографії.

З огляду на громадянський стан згідно до Сімейного кодексу України [3] жінка може мати дитину (дітей), народжену в шлюбі [ст. 21], у недійсному шлюбі [ст. 47], поза шлюбом [ст. 143], усиновлену дитину [ч. 6 ст. 211], дитину, для якої є опікуном, піклувальником [ст. 244], у т. ч. й малолітніх, неповнолітніх падчерок (пасинків), які проживають разом з мачухою після смерті їх батька [ч. 1 ст. 268]. Самостійно може виховувати дитину також розлучена жінка [ч. 2 ст. 105], вдова [ч. 1 ст. 105]. До того ж, якщо брати до уваги визначення поняття сім'ї в ст. 3 цього Кодексу, то жінка, яка перебувала у шлюбі та має дитину, фактично не може вважатись одинокою. У той же час відповідно до змісту інших статей Кодексу, де-юре одинока мати – це незаміжня жінка, у якої є позашлюбна дитина (у т. ч. й усиновлена), причому в свідоцтві про народження якої відсутній запис про батька дитини або запис про батька зроблено у встановленому порядку за вказівкою, тобто зі слів матері.

Статус одинокого батька сьогодні визначено (правда, дещо плутано) тільки у Сімейному кодексі України [3, ч. 2 ст. 143], а саме: «батько, який не перебуває у шлюбі з матір'ю дитини, батьківство якого визначено у свідоцтві про народження дитини або визнано за рішенням суду, зобов'язаний за повідомленням служби у справах дітей, що здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, забрати дитину для утримання та виховання з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я, якщо цього не зробила мати дитини. У разі, якщо батько не перебуває у шлюбі, він набуває статусу одинокого батька».

Отже, застосовуючи ПСП до нарахованого платнику податку місячного доходу у вигляді заробітної плати, рекомендуємо розглянути вище поняття вживати у такому значенні: 1) одинока мати – незаміжня жінка, у якої є позашлюбна дитина (діти) віком до 18 років (у т. ч. й усиновлена), у свідоцтві про народження якої відсутній запис про батька дитини або запис про батька зроблено в установленому порядку за вказівкою, тобто зі слів матері; 2) одинокий батько – неодружений чоловік, який усиновив або має позашлюбну дитину (дітей) віком до 18 років, котру він забрав для утримання та виховання з пологового будинку (іншого закладу охорони здоров'я), оскільки цього не зробила мати дитини, причому його батьківство визнано за рішенням суду або у свідоцтві про народження дитини відсутній запис про матір дитини або запис про матір зроблено в установленому порядку за вказівкою, тобто зі слів батька.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

2. Порядок подання документів для застосування податкової соціальної пільги: постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 р. № 1227 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1227-2010-%D0%BF#Text>.

3. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.

Kateryna Tkalenko
fifth year student of group 20.31
Research advisor:
Doctor of Economic Sciences, professor
Volodymyr Panteleiev
Professor of the Accounting and Taxation Department
*National Academy of Statistics,
Accounting and Auditing
(Kyiv)*

ON THE CHALLENGING ISSUES OF CASH CONCEPT DEFINITION IN ACCOUNTAING AND FINANCIAL REPORTING

Current development of economic relations reflects to the growing interest in cash, which is very important financial asset for every business entity. Nowadays an urgent issue in cash accounting is connected to the legal certainty of cash because of rapid development of IT-based management in business sphere. The main aspect in achieving appropriate accounting arrangements is to define the cash as economic concept. Besides, it is important to qualify the role of cash among other financial assets of enterprise. The cash must be also classified according to current necessity involving all features, which differ it from other financial assets of enterprise. By the way, it is necessary to refine the legal definition of cash on purpose to bring it into accordance with international accounting standards.

Due to the fact, that cash management practice is different in almost every country around the world, cash concept is regarded as money in cash on hand and demand deposits IAS 7 ‘Statement of cash flow’ [1].

The main element of cash asset is bank account money. Cash on hand is not widespread today but it is still used by entities to pay some costs, like employee travel expenses.

National law provisions of every country define different content of bank account money, so international accounting standards do not regard it. The accounting policy of a business entity must establish the essential features of these assets to regard and use them as cash in accordance with IAS 8 ‘Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors’ [2].

Moreover, while identifying the asset as cash, it is necessary to draw attention to the motivation for holding cash. First of all, it is urgent to determine the transaction demand of the asset. So, the main purpose of cash bases on payment for goods and service, remuneration, tax remission and mandatory

payments, etc. Besides, precautionary demand is worth to regard. As a matter of fact, in the regular course of business it must be foreseen precautionary demand to compensate for damaged products. For example, if a consignment of goods was damaged during delivery to the buyer, the cost of refund is covered by using cash. Another important necessity of cash holding is speculative demand. In other words, it is named the unscheduled costs. For example, if you expect a sharp decline in the price of a particular production resource with further growth, the company may receive additional profits if you purchase this resource [5, p.688].

It is also important to distinguish such accounting concepts as cash and cash equivalents. Cash equivalents are regarded as short-term, highly liquid investments that are readily convertible to known amounts of cash and which are subject to an insignificant risk of changes in value. It must be admitted that cash equivalents are held for the purpose of meeting short term cash commitments rather than for investment or other purposes.

According to the provisions of IAS 7 'Statement of cash flow' [1] an investment normally qualifies as a cash equivalent only when it has a short maturity of three months or less from the date of acquisition. Although the reference to three months might not be viewed as establishing a 'bright line' threshold, it is a benchmark that is widely used in practice. One point which is frequently overlooked is that the three month period to maturity is based on the date on which an entity acquires an asset. Consequently, a one year fixed term deposit held by an entity does not become a cash equivalent when the period to maturity has reached three months. So, the regarded period is sufficient by itself to reach a conclusion that an investment would not be subject to a more than insignificant risk of changes in value. It is still necessary to consider other attributes of short term investments. It can be possible that an entity would be able to invest funds on a short term basis at a high rate of return that would put these funds at a more than insignificant risk of changes in value. For example, these can be investments with low credit ratings such as certain asset backed securities. In these cases, the investments would not be regarded as being cash equivalents because they are subject to more than insignificant changes in value [3, p.5-6].

While on the subject of demand deposit, these assets are not defined in IFRS. However, in order to qualify as cash, the related balance needs to have the same liquidity as cash itself, and so funds on demand deposit need to be capable of being withdrawn at any time without penalty.

In general, deposits which can be withdrawn without penalty within 24 hours, or one working day, are regarded as being demand deposits. These include amounts deposited at financial institutions. These cash may extend to cover deposits at non-financial institutions such as legal advisers, if funds are held for client in separate and designed accounts that can be called upon by the client at any time. By the way, if a deposit does not qualify to be regarded as cash, it may qualify to be classified as a cash equivalent [3, p.6].

For the purpose of financial reporting it must be clarified the difference between such concepts as cash and cash flow. According to IAS 7 'Statement of

cash flow' [1] cash flow embodies all incomes and payments made within a certain period and highlighted that potential inconsistencies can appear for that period.

Cash refers to the physical money that the business possesses at the bank or is held on the business premises. It is not in the form of stock, accounts receivables or fixed assets. These assets have the potential to be converted into cash but cannot be used to settle outstanding debts with suppliers or to pay rent and employees' wages. An increase in profits does not automatically mean that there will be an increase in cash available. A profit is the expected amount of turnover that a business sets out to obtain over a period, while cash is the physical money one has on hand to keep one's business running by paying off expenses.

Cash flow refers to the inflow and outflow of money in the business. Observing the money coming in and going out of the business is one of the most time consuming responsibilities of management for any business. Money flows out of the business when expenses need to be paid, suppliers' bills are settled and employees' wages need to be issued. Money flows into the business when cash is received from lenders or customers pay off their outstanding debts. If there is a greater cash inflow than a cash outflow, the business has a positive cash flow [4, p.77].

The challenging issue of financial reporting is due to the differences between balance and other statements and their complementary dependence.

A set of statements includes an income statement that covers an entire accounting period and a balance sheet that can be thought of as a snapshot at the end of that period. The derived statement of cash flows, like the income statement, represents flows over an entire period.

The balance sheet lists everything a company owns and everything it owes at a moment in time. Stated another way, it shows where all of the business's money has come from and what it's been used for. The fundamental principle is that all the sources of money and all the uses must be equal.

The income statement reflects flows of money over a period of time. The duration of this accounting period is commonly a year. The balance sheet represents stocks of money at a point in time. The income statement shows money flowing in and out of the organization. Revenues flow in while costs and expenses flow out. The difference is profit. The balance sheet makes a statement as of a moment in time. It says at this instant the company owns a particular list of assets and owes a particular list of creditors [5, p.70].

It is also important to regard the relationship between net income and retained earnings in financial statements. The interaction between these elements is worth to understand. Net income (earning after tax) becomes part of retained earnings and therefore part of equity at the end of the accounting period if it is not distributed to the owners. That happens if no new equity investments are made and nothing is paid out to the owners during an accounting period [5, p.74].

In Ukraine, cash flows are regulated by the General Financial Reporting Requirements, which stipulates that cash is cash, bank accounts and demand deposits. Form № 3 "Statement of cash flows" (annual) is part of the elements of

financial statements and it provides data on cash flows (cash) during the reporting period as a result of operating, investing and financing activities [6].

Summing up above, it must be admitted that appropriate cash accounting management is one of the most important elements of business activity. Nowadays the urgent issues are devoted to identifying main features of cash as accounting concept to distinguish it from related concepts. Besides, the legal definition and the accounting process of these assets should be harmonized to international standards.

References:

1. International Accounting Standard 7 ‘Statement of cash flow’ URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-7-statement-of-cash-flows/>
2. International Accounting Standard 8 ‘Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors’ URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-8-accounting-policies-changes-in-accounting-estimates-and-errors/>
3. IFRS in Practice 2019-2020: IAS 7 Statement of Cash Flows. BDO IFR Advisory Limited. 2020. URL: <https://www.bdo.global/getmedia/39bc49c5-d288-4bba-a386-58a1f3274e93/IFRS-In-Practice-IAS-7-2019-2020.aspx>
4. Avika Mungal, Hari Lall Garbharran. The Perceptions of Small Businesses in the Implementation of Cash Management Techniques. Journal of Economics and Behavioral Studies. Vol.6, No.1, 2014. Pp.75-83.
5. William R. Lasher. Practical Financial Management. 8th add. Boston: Cengage Learning Custom Publishing, 2017. 864 p.
6. НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

Ткаченко Т. А.

здобувач вищої освіти I курсу магістратури групи ООд-16.01

Науковий керівник:

д.пед.н., професор,

Теловата М. Т.

Національна академія статистики,

обліку та аудиту

(м. Київ)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ

Облік оборотних активів для будь-якого суб'єкта господарювання є актуальним питанням, як з теоретичної так і з практичної точки зору. Забезпечення якісного, достовірного та оперативного обліку запасів на підприємстві, має визначний характер для суб'єктів господарювання, основна діяльність яких пов'язана з виробничим процесом. Правильне та безперебійне функціонування підприємства, може бути забезпечене шляхом надання

точних даних стосовно запасів, які безпосередньо використовуються під час виробничо-господарської діяльності. Потреба в отриманні коректних даних, щодо наявних запасів їх правильного списання, спричиняє появу проблеми методичного забезпечення їх обліку.

Варто зауважити, що наразі існують окремі проблемні моменти, які вагомо впливають на облік запасів, такі як:

1) недосконалість законодавства у сфері обліку, яка спричиняє деякі невідповідності, що ускладнюють правильність забезпечення облікового процесу;

2) складність оперативного забезпечення обліку на підприємстві, через відсутність достатньої матеріально-технічної та кадрової бази;

3) відсутність, або недостатність процедур контролю з боку підприємства, які б дозволили забезпечити безперервний та якісний облік запасів;

Українським законодавством досить вагомо розглядається облік запасів, проте. до минулого року в «Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку запасів» існували певні неточності, які були своєчасно відкориговані. Були замінені назви нормативних актів, що втратили чинність, вилучені, або скореговані деякі пункти, серед яких [1, 2]:

- у п. 3.1 було замінено Державний комітет статистики України на Державну службу статистики України;

- у п. 3.3 було змінено наказ, який затверджує форму № 1-ТН із наказу Міністерства транспорту України і Міністерства статистики України від 29.12.1995 № 488/346, на наказ Міністерства транспорту України від 14 жовтня 1997 року № 363, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 20 лютого 1998 року за № 128/2568 (зі змінами);

- з п. 3.10 який стосувався оформлення надходження запасів від фізичних осіб, торговельних підприємств та закладів ресторанного господарства, було виключено з обов'язкових вимог стосовно закупівельного акту фіксування місця його складання;

- із п. 3.17 виключено посилання на Додаток 3, як приклад графіка документообороту, цей додаток було виключено раніше та замінено;

- у п. 4.13 «Інструкцію з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків» було змінено на «Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань», через те, що перша втратила чинність;

- було вилучено п. 5.9 у якому говорилося, про порядок відображення суми податку на додану вартість, яка обчислюється при надходженні та вибутті запасів, визначено «Інструкцією з бухгалтерського обліку податку на додану вартість»;

- п. 5.13 було зазначено те, що Кореспонденцію рахунків бухгалтерського обліку операцій із запасами наведено у додатку 3 до Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів

- у Додатку 3 до Методичних рекомендацій було вилучено п. 33, який відображав кореспонденцію відносно списання втрат запасів, понесених внаслідок надзвичайних подій.

Загалом законодавчо-нормативна база у сфері обліку, поступово приводиться у відповідність до європейської, а також з неї зникають погрішності, які стали наслідками скасування тих, чи інших, нормативних актів. Безперечно процес реформування методичного забезпечення облікового процесу хоч і створює короточасні проблемні моменти для бухгалтерів, але проаналізуючи в довгостроковій перспективі, він має багато позитивних наслідків.

Для забезпечення оперативного обліку запасів на підприємстві повинні бути наявні відповідні ресурси, як матеріально-технічного, так і кадрового характеру. Проблема кадрового забезпечення обліку може бути вирішена шляхом правильного та відповідального підбору кадрів, шляхом: проведення співбесід, перевірити резюме, проведення професійних та психологічних тестувань, тощо. У довгостроковій перспективі, доцільним є проведення практичних тренінгів для працівників, не тільки обліковців, але інших, які впливають на обліковий процес.

Зберігання запасів та відображення їх наявності, не можуть бути в повній мірі забезпечені без застосування методів контролю. Кожне підприємство в залежності від особливостей функціонування та структури, галузі та інших аспектів організації процесу господарювання, самостійно розробляє організаційну модель контролю. Проте, відсутність такої моделі може суттєво та негативно впливати на якість отриманих даних не тільки обліку, але й загалом, всіх процесів, які пов'язані з веденням бізнесу.

Отже, облік запасів підприємства – це важливий обліковий процес, який неможливий без правильної та актуальної методологічної бази. Задля покращення та приведення у відповідність законодавчо-нормативної бази в 2019-2020 роках були внесені зміни у нормативні акти, які безпосередньо стосувалися як в цілому обліку, так і зокрема обліку запасів. Як і будь-які зміни законодавства, вони викликали певні наслідки, які мають позитивний характер.

Список використаних джерел:

1. Зміни до деяких методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку від 14.01.2020 № 6. URL: <https://www.rada.gov.ua>

2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів від 10.01.2007р. №2. URL: <https://www.rada.gov.ua>

Томша А.О.
студентка 4-го курсу ННІ ОАА
Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку
Сторожук Т. М.
*Університет державної фіскальної
служби України
(м.Ірпінь)*

ПОРІВНЯННЯ РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО БУДІВЕЛЬНІ КОНТРАКТИ ЗА МІЖНАРОДНИМИ ТА НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ

З економічним розвитком країни щоразу більшою виникає потреба в нових виробничих приміщеннях для підприємств та житла для громадян, а тому фізичні та юридичні особи інвестують у будівництво, укладаючи з будівельними організаціями договори. У зв'язку з цим, виникає необхідність розглянути деякі моменти бухгалтерського обліку будівельних контрактів з урахуванням змін складання фінансової звітності за міжнародними стандартами.

Бухгалтерський облік у будівництві здійснюється відповідно до норм, які викладені у П(С)БО 18 «Будівельні контракти» [2]. Проте, все дедалі більше суб'єктів господарювання переходять до складання фінансової звітності за міжнародними стандартами. А тому бухгалтерський облік доходів та витрат, пов'язаних з виконанням будівельних контрактів, та розкриття інформації у фінансовій звітності підрядниками здійснюється відповідно до МСБО 11 «Будівельні контракти» [1].

Питання пов'язані з розкриттям інформації та веденням обліку будівельних контрактів досліджували у своїх працях Голов С., Дзюба Н., Крупка Я., Орлова В. та інші. Але на сьогодні актуальною темою залишається порівняння розкриття інформації про будівельні контракти за міжнародними та національними стандартами бухгалтерського обліку.

Таблиця 1

Порівняння розкриття інформації про будівельні контракти за міжнародними та національними стандартами

МСБО 11«Будівельні контракти»	П(С)БО 18«Будівельні контракти»
1	2
Визначення терміну	
Будівельний контракт – це контракт, спеціально укладений на спорудження одного активу або комбінації активів, які тісно пов'язані між собою або взаємозалежні за умовами їх проектування, технології та функціонування чи за їх кінцевим призначенням та використанням.	Будівельний контракт – договір про будівництво.

1	2
Визнання доходів та витрат протягом виконання будівельного контракту	
Якщо кінцевий результат будівельного контракту можна достовірно оцінити, доходи і витрати за контрактом, пов'язані з будівельним контрактом, слід визнавати, відповідно, як доходи і витрати з посиланням на ступінь завершеності робіт за контрактом на кінець звітного періоду.	Доходи і витрати протягом виконання будівельного контракту визнаються з урахуванням ступеня завершеності робіт на дату балансу, якщо кінцевий фінансовий результат цього контракту може бути достовірно оцінений.
Зміни в оцінках	
Метод відсотка завершення робіт застосовується на кумулятивній основі в кожному обліковому періоді до поточних попередніх оцінок доходів та витрат контракту. Тому вплив зміни попередньої оцінки доходу від контракту та витрат за контрактом або наслідки зміни попередньої оцінки кінцевого результату виконання контракту відображається в обліку як зміни облікової оцінки. Змінені попередні оцінки використовуються при визначенні суми доходу та витрат, визнаних у прибутках і збитках за період, у якому робиться така зміна, а також у подальших періодах.	Зміни оцінки доходу та витрат за будівельним контрактом або зміни оцінки кінцевого фінансового результату виконання контракту відображаються як зміна облікової оцінки згідно з Положенням (стандартом) 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах».
Розкриття інформації	
Суб'єкт господарювання повинен розкрити: суму доходу від контракту, визнану як дохід за певний період; методи, використані для визначення доходу від контракту, визнаного за певний період; методи, використані для визначення ступеня завершеності незавершеного контракту.	У примітках до фінансової звітності наводиться така інформація: сума доходу за будівельними контрактами, визнана у складі доходу звітного періоду; методи визначення доходу за будівельними контрактами у звітному періоді.

Джерело: складено автором за даними [1,2].

Як видно з таблиці визначення «будівельний контракт» у П(С)БО 18 «Будівельні контракти» [2] не ідентичне МСБО 11 «Будівельні контракти» [1], оскільки в міжнародному стандарті наводиться чітке розширене трактування терміну з урахуванням всього технологічного процесу. Визначення терміну «будівельний контракт» у МСБО 11 «Будівельні контракти» [1] є більш ширшим поняттям, оскільки трактується не просто як договір про будівництво. Визнання доходів та витрат протягом виконання будівельного контракту здійснюється з урахуванням ступеня завершеності робіт як за національними стандартами, так і за міжнародними. Зміни оцінки доходів і витрати відрізняються, оскільки за міжнародними стандартами застосовується метод відсотка завершення робіт на кумулятивній основі в кожному обліковому періоді до поточних попередніх оцінок доходів та витрат контракту. Вимоги до розкриття інформації в примітках деякі положення ідентичні як за національними, так і міжнародними стандартами.

Таким чином, міжнародна практика свідчить, що звітність, сформована відповідно до МСБО 11 «Будівельні контракти», відрізняється більш високою інформативністю для користувача. Складання звітності за міжнародними стандартами дає змогу українським компаніям, які мають інтереси на міжнародному ринку, надати потенційним та наявним інвесторам, кредиторам та іншим зацікавленим сторонам прозору та більш повну інформацію про свою діяльність.

Список використаних джерел:

1. МСБО 11 «Будівельні контракти». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_017#Text.
2. П(с)БО 18 «Будівельні контракти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01#Text>.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/lawsshow/2164-19>.

Тумарець М.В.

студент III курсу групи Об-18

Науковий керівник:

викладач облікових дисциплін Юрченко О.С.

Київський фаховий коледж прикладних наук

(м. Київ)

РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

В даний час розвиток цифрової економіки як в нашій країні, так і в світі йде величезними темпами, поширюючи свій вплив на всі сфери діяльності, в тому числі і на облікові процеси.

Бухгалтерський облік, як в теоретичному, так і в практичному плані, також зазнає суттєвих змін, в яких задіяні інноваційні процеси створення, зберігання та передачі інформації. При цьому безпосередній вплив на швидкість і якість даних процесів надає розвиток цифрових технологій. Проте, слід відзначити той факт, що методологія та інструментарій бухгалтерського обліку не завжди відповідають сучасним реаліям, в силу чого виникає ряд проблем, пов'язаних з впровадженням цифрових рішень.

Цифровізація – підхід до використання цифрових ресурсів у роботі організації. Вона має на увазі перевизначення технологій і бізнес-процесів для вдосконалення робочого середовища співробітників, взаємодії з замовниками та іншими учасниками діяльності сучасного підприємства. Оцифровка підвищує продуктивність компанії і є одним з головних пріоритетів для керівників підприємств і ІТ організацій по всьому світу.

Процес оцифрування дає бухгалтеру інструменти і канали зв'язку для цифрового обліку, обміну знаннями. Нові учасники з мінімальними знаннями в області бухгалтерського обліку зможуть отримати вихід на ринок.

Основними плюсами цифровізації є чотири канали зв'язку, які мають здатність видозмінюватися: фізичні товари стають цифровими послугами; цифрові платформи спрощено і оптимізовано; місцеві послуги стають глобальними; цифровізація спрощує традиційне виробництво.

Однак більшість галузей, як правило, не використовують цифровізацію в повній мірі. Очікується, що в бухгалтерській галузі процес переходу на цифру буде рости швидше. Саме тому бухгалтерські компанії змінять свій напрямок бізнесу з аналогового на оцифрований.

До інструментів, якими користуються компанії відносяться: хмара, а також аналітичні, соціальні та мобільні інструменти.

Бухгалтерія у хмарі – це перенесення спеціалізованого бухгалтерського програмного забезпечення, окремих додатків, програм фінансового обліку (наприклад, «BAS:Бухгалтерія»), звітності (як М.Е.Дос), додатків «клієнт-банк» у хмарі на віддалені сервери. Також можна винести у хмарі інші необхідні для роботи програми (CRM, ERP-системи, корпоративну пошту), документи, архіви, додаткові файли тощо.

Цифрові компанії є більш ефективними ніж аналогові. Співробітники, які працюють в інноваційних компаніях мають більше навичок і умінь використовувати цифрові методи обробки даних. Завдяки створенню єдиної бази даних, яка буде зберігатися в одному місці, управляти бухгалтерським обліком стане легше і це заощадить час. Додатковим гідністю цифровізації є дистанційний зв'язок, який робить роботу більш ефективною і дозволяє консультивати клієнтів на відстані.

Оцифровка бухгалтерського обліку є як:

– революційним нововведенням, за допомогою якої розробляють нові і кращі рішення для зручного процесу роботи;

– руйнівним нововведенням. Руйнівний (або підривному) це нововведення, що змінює співвідношення цінностей на ринку. Підривна інновація дає незначні поліпшення існуючих продуктів, покращуючи їх конкурентоспроможність.

Проаналізуємо технологічні здвиги та можливості в обліку:

Перший технологічний зрушення відбулося, коли були винайдені комп'ютери. До 1980-х років бухгалтерський облік вівся тільки на паперовому носії. За допомогою програмного забезпечення керувати бухгалтерським урахуванням стало простіше і ефективніше. Але до сих пір аналоговий спосіб обліку є не великою частиною багатьох компаній.

Другим технологічним зрушенням який продовжується до цього дня є цифровізація. Цифровий бухгалтерський облік – оцифрований процес бухгалтерського обліку, що передає фінансову інформацію за допомогою цифрових методів та інструментів. Ці інструменти допомагають зробити більш гнучкий облік в своїх повсякденних процесах. З кожним роком

цифрові можливості в бухгалтерському обліку стають все більш визнаними, популярними і інтегрованими.

Цифровий облік не виключає важливість процедур бухгалтерського обліку і не виключає ролі бухгалтера. Цифровий бухгалтерський облік, навпаки, при використанні Інтернету як засобу оцінює професіонала в області бухгалтерського обліку.

Основні переваги цифрового обліку:

- грошовий потік в реальному часі;
- зниження витрат;
- автоматизація і масштабованість;
- безпека і спритність;
- бухгалтерський консалтинг.

Цифровий облік дозволяє генерувати, передавати і інтерпретувати фінансові та бухгалтерські дані в електронному форматі. Тому його переваги пов'язані з:

- підвищена точність завдання;
- зниження витрат;
- автоматизація і інтелектуальний аналіз даних.

Оцифровані інструменти онлайн-бухгалтерського обліку зроблять бізнес індустрію як більш автоматизованою, точною в деталях і числах, доступною до даних, з'явиться можливість створювати більш надійні дані за рахунок автоматизації, більш безпечно зберігання через хмарне сховище.

Отже, на сьогоднішній день в бухгалтерії існує велика кількість цифрових програм для зручного ведення бухгалтерського обліку, але більшість учасників процесу все ще використовують аналоговий спосіб відображень операцій в бухгалтерському обліку.

З приходом цифрових технологій компанії чекають глобальні зміни. Сфера бухгалтерського обліку, будучи однією з найбільш консервативних, вимагає особливого підходу і розробок з даного питання. Необхідно активно впроваджувати цифрові технології на підприємствах, розробляти законодавчу базу, вирішувати виникаючі в процесі впровадження проблеми. Конкурентна перевага організацій, які володіють інформаційно-комунікаційними технологіями, очевидно, і в даний час необхідно більш активно просуватися на даному шляху.

Одним із напрямків розвитку також є блокчейн.

Блокчейн (англ. Blockchain) – це цифровий реєстр, в якому транзакції записуються в хронологічному порядку, його можуть переглядати всі, у кого є доступ.

За останнє десятиліття популярність блокчейн-технологій значно зросла, змінивши не тільки економічне середовище, але і визначивши нові підходи до управління бізнесом. Перехід до фінансової системи зі значним елементом блокчейна відкриває безліч можливостей для професії бухгалтера, коли навички аудитора будуть спрямовані в більшій мірі на розгляд питань вищого рівня. Методологічна база дослідження включає теорію бухгалтерського

обліку та аудиту, а також принципи роботи блокчейн-технологій в аспекті їх застосування в фінансах.

Принципи блокчейна, застосовні до обліку:

1. Децентралізація (всі дані зберігаються у всіх);
2. Доступність і прозорість (дані доступні всім учасникам приватного блокчейна в рамках прав доступу);
3. Трастлесс (немає необхідності в довірі учасників один до одного);
4. Безпека (зміни в приватний блокчейн не можуть бути додані ззовні);
5. Незворотність (незворотність транзакції, неможливість зміни);
6. Консенсус (дані, що додаються учасниками, перевіряються системою).

Список використаних джерел:

1. Варламова Д.В., Алексеева Л.Д. Питання впровадження цифрових технологій в облік.
2. Свиридова А.П., Єременко В.А. Інжиніринговий структурований план рахунків як інформаційна база.
3. Карпова Т.П. Напрямки розвитку бухгалтерського обліку в цифрову економіку / Т.П. Карпова.
4. Будовіч Ю.І. Цифровізація корпоративного обліку / Будовіч Ю.І. Людський капітал в форматі цифрової економіки.

Хоменко О.В.

студентка IV курсу групи ООд- 17.01

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри
обліку та оподаткування

Безверхий К.В.

*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)*

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Державний сектор України побудований за принципом єдності бюджетної системи, яка забезпечується єдиною правовою базою, єдиною грошовою системою, єдиним регулюванням бюджетних відносин, єдиною бюджетною класифікацією, єдністю порядку виконання бюджетів і кошторисів та ведення бухгалтерського обліку і звітності.

Єдиний план рахунків має ґрунтуватися на таких концептуальних вимогах:

- 1) план рахунків має бути сформований на основі класифікації балансових синтетичних рахунків за економічним змістом;

2) усі об'єкти, що є предметом бухгалтерського обліку, мають охоплюватися можливими бухгалтерськими проведеннями через кореспонденцію рахунків окремо з обліку виконання кошторисів і бюджетів;

3) план рахунків має бути достатньо загальним, щоб відповідати обліковим потребам суб'єкта державного сектору;

4) план рахунків має відображати юридичні відносини, що склалися в установі, організації;

5) заборонено використання того самого рахунка для різно планових об'єктів обліку;

6) рахунки мають забезпечити аналітичне виокремлення і синтетичне узагальнення здійснених господарських операцій.

Суб'єкти державного сектору економіки мають свій план рахунків, що затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.12.2013 № 1203

План рахунків, розроблений на підставі міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, призначений для відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій установ та організацій, основна діяльність яких ведеться за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів, та операцій з виконання сільських, селищних і міських бюджетів.

План рахунків є переліком рахунків і субрахунків для узагальнення інформації про факти діяльності суб'єктів державного сектору у бухгалтерському обліку. У ньому за десятковою системою наведені коди (номери) й найменування синтетичних рахунків й субрахунків.

Перша цифра балансового рахунку визначає клас рахунків, друга – номер синтетичного рахунку, третя – ідентифікатор суб'єкта державного сектору (1 – розпорядники бюджетних коштів; 2 – державні цільові фонди; 3 – державний бюджет; 4 – місцеві бюджети, 5 – рахунки органів Казначейства), четверта цифра – номер субрахунку (крім рахунків класу 9 та класу 0).

План рахунків включає розділ I «Балансові рахунки» (класи 1-8) та розділ II «Позабалансові рахунки» (клас 9 та клас 0).

Суб'єкти державного сектору можуть вводити аналітичні рахунки до субрахунків цього Плану рахунків.

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади у межах своєї компетенції відповідно до галузевих особливостей в разі потреби мають право розробляти методичні рекомендації стосовно порядку застосування Плану рахунків в установах, які їм підпорядковані, з урахуванням специфіки їх діяльності.

Розділ 1. Балансові рахунки складається:

1. Клас 1. Нефінансові активи (10-18).

2. Клас 2. Фінансові активи (20-29).

3. Клас 3. Кошти бюджетів та розпорядників бюджетних коштів (30-37).

4. Клас 4. Розрахунки (41-46).

5. Клас 5. Капітал та фінансовий результат (51-56).

6. Клас 6. Зобов'язання (60-69).

7. Клас 7. Доходи (70-76).

8. Клас 8. Витрати (80-86).

Розділ 2. Позабалансові рахунки складається:

1. Клас 9. Позабалансові рахунки бюджетів та державних цільових фондів (90-97).

2. Клас 0. Позабалансові рахунки розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів(01-09).

Ведення позабалансових рахунків розділу 2 класу 0 здійснюється за простою схемою (без застосування методу подвійного запису).

Загалом структура та вибір об'єктів обліку, які застосовуються у Плані рахунків, мають забезпечити для будь-якого користувача:

– прозорість облікових процесів та складання звітності;

– отримання об'єктивної інформації про фінансові операції в держсекторі.

Підприємства державного сектору повинні розробляти аналітичні рахунки, з вимогою забезпечити кількісно-сумову та якісну інформацію про наявність і рух об'єктів бухгалтерського обліку на відповідному синтетичному рахунку.

Особливістю Плану рахунків є те, що код його балансових рахунків містить 4 знаки.

Список використаних джерел:

1. Безверхий К. В. Облік в бюджетних установах: Навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2020. 312 с.

2. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі. Затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.12.2013 № 1203.

3. Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі. Затверджений наказом Міністерства фінансів України від 29.12.15 р. № 1219.

Цибулькіна А. С.
студентка II курсу групи Б 2/1

Науковий керівник:
д.е.н., професор Дубініна М.В.,
завідувач кафедри
обліку та оподаткування
*Миколаївський національний
аграрний університет
(м. Миколаїв);*

Філішин М. В.
студент IV курсу
Науковий керівник:
д.п.н., професор Теловата М.Т.,
завідувач кафедри
обліку та оподаткування
*Національна академія статистики,
бухгалтерського
обліку та аудиту (м. Київ)*

МІСЦЕ РИЗИКІВ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», бухгалтерський облік – процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень [1].

Як і в будь-якій діяльності, в бухгалтерському обліку існують певні невизначеності, конфліктні ситуації, непередбачувані фактори впливу, які можуть загрожувати доцільному веденню підприємницької діяльності, створювати певні перешкоди для досягнення головної мети – отримання прибутку. Ці фактори, ситуації, а насамперед невизначеність формують ризик для бухгалтерського обліку.

Ризик в бухгалтерському обліку – це об'єктивна характеристика діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, зумовлена наявністю і активною дією факторів невизначеності, що дає можливість як отримувати економічну вигоду у вигляді підприємницького доходу, так і зазнавати збитків через втрату частини ресурсів, доходу і капіталу [2].

Існують джерела ризику – це насамперед різні чинники, які спричиняють конфліктність, невизначеність та суперечливість результатів діяльності. Їх можна розділити на дві групи: незалежні (не залежать безпосередньо від суб'єктів прийняття рішень) та залежні (безпосередньо залежать від суб'єктів прийняття рішень).

Прикладами ризику в бухгалтерському обліку є ризик несплати покупцем придбаної продукції, ризик неповернення дебітором коштів, ризик

зупинення виробництва, порушення договірних зобов'язань, недосконалість державних регуляторів тощо [3].

Специфічними ознаками ризику в бухгалтерському обліку є невизначеність та випадковість.

Невизначеність – це результат незнання, необізнаності або недостатнього інформування про закони діяльності у галузі господарювання підприємства. Невизначеність характеризується суб'єктивізмом людини, тобто можливістю прийняття помилкових рішень, а також негативним впливом на господарську діяльність, що не дає змогу ефективно вести господарство. Джерелом невизначеності в системі бухгалтерського обліку може стати кожний її елемент і канал зв'язку між цими елементами [2].

Випадковість – це явище або факт, що виникає раптово і нічим не обумовлений. Випадковість характеризується неможливістю передбачити її та може мати як негативний, так і позитивний вплив на подальше ведення господарської діяльності.

Можемо дійти висновку, що невизначеність виникає внаслідок постійного руху інформації. Коли в управлінні підприємством відсутня однозначність в прийнятті рішень, тоді діє чинник невизначеності. В цьому випадку створюється ризик.

Тому, ризик в бухгалтерському обліку є усвідомленим, непередбачуваним, випадковим і невизначеним при отриманні позитивного чи негативного результату діяльності підприємства.

Як висновок, можемо сказати, що ризик в бухгалтерському обліку точно існує, він проявляється в невизначеності управлінських рішень на підприємстві та має випадковий характер. Ризик може мати як негативний, так і позитивний вплив на ведення господарства. Ступінь цього впливу визначається за результатами проведеної діяльності – доходу чи збитку.

Список використаних джерел:

1. Дерун І.А. Ідентифікація ризиків в системі бухгалтерського обліку підприємства / І.А. Дерун // Економічний часопис – XXI. – 2016. – № 159 (5–6). – С. 97–100.
2. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання : [навч. посіб.] / Л. І. Донець. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.

Шаповалова І.В.

Ім курс, Б-10м

Науковий керівник:

д.е.н., професор Бочуля Т.В.

Харківський державний університет

харчування та торгівлі

(м. Харків)

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Ознакою сучасного глобалізованого світу є визначення знань і технологій чинниками виробництва, що, в свою чергу, позначилось на становленні інформаційної економіки, якій властива інтенсивність процесів інформатизації та інтелектуалізації. Актуальним завданням стало формування теоретичного і методологічного підґрунтя, методичного інструментарію бухгалтерського обліку й аналізу як складної, інтегрованої, напіввідкритої системи формування обліково-аналітичної інформації для управління підприємством в умовах становлення інформаційної економіки в Україні. Це анонсування переходу на новий методологічний рівень облікового й аналітичного процесів, виходячи з імплементації технологій та науково-інтелектуальних ресурсів при модифікації інформаційного середовища підприємства для підвищення ефективності прийняття управлінських рішень.

Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством формується на основі облікового та аналітичного процесів з пропонуванням релевантної інформації користувачам відповідно до їх запити, враховуючи характер зв'язків між ними із урівноваженими запитами щодо потреб внутрішнього і зовнішнього середовища діяльності суб'єкта господарювання.

З огляду на особливості змін в економіці відбувається модифікація суті обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством як понятійно-термінологічної категорії, на розвиток якої вплинули чинники і тенденції становлення інформаційної парадигми економіки.

Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством є середовищем, в якому на підставі композиції та декомпозиції економічної й позаекономічної інформації генерується сукупність свідчень (об'єктивного та суб'єктивного характеру) про результати діяльності суб'єкта господарювання, середовище його існування та партнерські зв'язки у певному проміжку часу, що використовується для здійснення управлінського впливу на активізацію діяльності.

Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством є інструментом, завдяки якому суб'єкт господарювання отримує можливість оцінити не лише результати діяльності, а й сформовану бізнес-модель, обрану стратегію та розроблені управлінські проекти, об'єктивно проаналізувати причини, чинники впливу, місце та стійкість в зовнішньому конкурентному середовищі. Зацікавлені користувачі отримують обліково-аналітичну інформацію про

економічні результати діяльності підприємства в комплексі з показниками, які характеризують середовище його існування, методи і принципи співпраці із ринковим середовищем. Спеціалізація обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством полягає у формуванні та поширенні управлінської інформації за сучасними запитами, яка має трансформуватись у рішення, останнє, в свою чергу, – в керівний вплив на господарські процеси та стратегію розвитку суб'єкта господарювання. Ці процеси формують централізований комплекс з контрольо-регулюючим впливом, являючи собою систему, через яку фільтрується сукупність даних до генерації ефективної обліково-аналітичної інформації [1, С. 39].

Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством має сприяти об'єктивній оцінці очікуваного результату, що відповідає можливостям і потенціалу діяльності суб'єкта господарювання. На підставі обліково-аналітичної інформації коригується діяльність підприємства, що визначає необхідність розвитку облікового та аналітичного процесів, за допомогою яких можна оцінити ефективність обліково-аналітичного забезпечення управління, що прямо вплине на якісні характеристики бізнес-процесів суб'єкта господарювання.

В обліково-аналітичному забезпеченні управління підприємством генерується сукупність знань як результат декодування (інтерпретації) релевантної інформації, сформованої за підсумками діяльності суб'єкта господарювання та з оцінкою перспективи її розвитку, з впливом на процеси обробки, передачі й зберігання даних через технологічну та інтелектуальну підтримку. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством включає дані аналітичного обліку, яким властивий ретроспективний (дозволяє визначати ефективність діяльності через порівняння планових і фактичних показників за об'єктами обліку й за різні періоди), оперативний (забезпечує оцінку фактичного стану діяльності підприємства) і перспективний характер (уможливорює формування стратегічних цілей, програми та системи заходів реалізації стратегій відповідно до кількісних, якісних і часових параметрів) [2]. Розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством здійснюється з урахуванням впливу швидких темпів розробки та впровадження технологічних нововведень і підвищення ролі інтелектуальних рішень в актуалізації інформаційної системи суб'єкта господарювання. Це не лише стратегія, комплекс рішень і нововведень, а й система взаємодії формальних і неформальних чинників розвитку, спроектованих на модифікацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством.

Залежність від параметрів розвитку суб'єкта господарювання, характеристика значної кількості декомпонованих показників, необхідність постійної обробки даних, виявлення взаємозалежностей і взаємозв'язків між чинниками та показниками, які визначають кількісний вимір і причини змін господарської діяльності підприємства, завдання вивчення тенденцій і закономірностей змін, прогнозування основних параметрів розвитку, деталізація показників – все це перекликається з необхідністю імплементації

інформатизації та інтелектуалізації в обліковий процес та аналіз для формування обліково-аналітичної інформації.

Розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством відповідає часовому контексту загальних тенденцій змін при трансформації економічних систем, що спонукає до коригування його формування, обслуговування та реалізації з метою сприяння мобілізації інформаційного потенціалу для активізації діяльності суб'єкта господарювання. Розширення змістовного наповнення поняття «обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством» як інновативно розвинутої економічної категорії, окреслення його місця і ролі в сприянні розвитку діяльності суб'єкта господарювання, врахування впливу на обліковий і аналітичний процеси обробки, узагальнення і передачі обліково-аналітичної інформації технологічних нововведень та інтелектуальних рішень сприяє визначенню нового напрямку реформування обліково-аналітичного забезпечення управління як джерела релевантної інформації, необхідної для підвищення ефективності реалізації управлінських рішень у господарській діяльності підприємства.

На обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством покладено відповідальне завдання – підтримувати ефективність суб'єкта господарювання, діяльність якого здійснюється в умовах глобалізації конкурентного середовища, становлення інформаційної економіки, планетарного масштабу розробки та поширення науково-технічних розробок, комп'ютерних технологій, комунікацій, знань, інтелектуальних рішень. Визначальна роль телекомунікаційних систем у становленні нової економіки, інформаційний каталізатор змін парадигми суспільного розвитку, актуалізація технологій генерування, обробки та поширення інформації вплинули на стан і перспективи розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, формування й обслуговування якого мають відповідати реаліям інформаційної парадигми розвитку сучасного суспільства й економіки.

Висновки. Зважаючи на ключове місце й роль обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством у розширенні ключових компетенцій і здобутті суб'єктом господарювання стійких конкурентних переваг, розглянуто його стан і перспективи розвитку відповідно до умов і чинників становлення інформаційної економіки. Доведено необхідність синхронізації оцінки ефективності ознак, які впливають на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством – доступність, змістовність, репрезентативність. Це дозволило реально оцінити стан й ефективність обліково-аналітичного забезпечення управління досліджуваних підприємств з розробкою заходів щодо підвищення його якісних параметрів.

Список використаних джерел:

1. Бочуля Т. В. Облікова складова інформаційного потенціалу підприємства / Т. В. Бочуля // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2013. – № 1 (6). – С. 35–42.

2. Гуренко Т. О. Теоретичні основи формування обліково-аналітичного забезпечення управління [Електронний ресурс] / Т. О. Гуренко, С. І. Дерев'янка, А. С. Липова. – Режим доступу : <http://goo.gl/0E4SqB>.

Яковець Є. О.

студент 4–го курсу
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:

старший викладач Свирида О.А.
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)*

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Кожне підприємство залежно від специфіки своєї господарської діяльності використовує запаси.

Облік запасів – процес трудомісткий, оскільки потрібно оформляти велику кількість первинних документів, які містять інформацію про їхню кількість, вартість.

Складність обліку також обумовлена різноманітністю запасів і наявністю певних особливостей, які властиві різним їхнім видам і безпосередньо впливають на облік. Бухгалтерський облік товарно-матеріальних цінностей на підприємствах повинен забезпечити ведення кількісно-сортового обліку руху їх за місцями зберігання та матеріально – відповідальними особами.

Вагомий внесок у вирішення зазначених проблем зробили вітчизняні вчені, зокрема Б.І. Валуєв, А.М. Герасимович, С.Ф. Голов, Н.І. Дорош, Т.О. Каменська, М.Д. Корінко, Н.М. Малюга, Є.В. Мних, В.П. Пантелеєв, О.Ю. Редько, М.Т. Теловата, Н.М. Ткаченко, В.А. Шпак, В.О. Шевчук.

Нормативне регулювання будь-якого об'єкту бухгалтерського обліку є принциповим питанням для досягнення достовірності облікових даних та задоволення інформаційних потреб користувачів, зокрема в розрізі інформації про виробничі запаси.

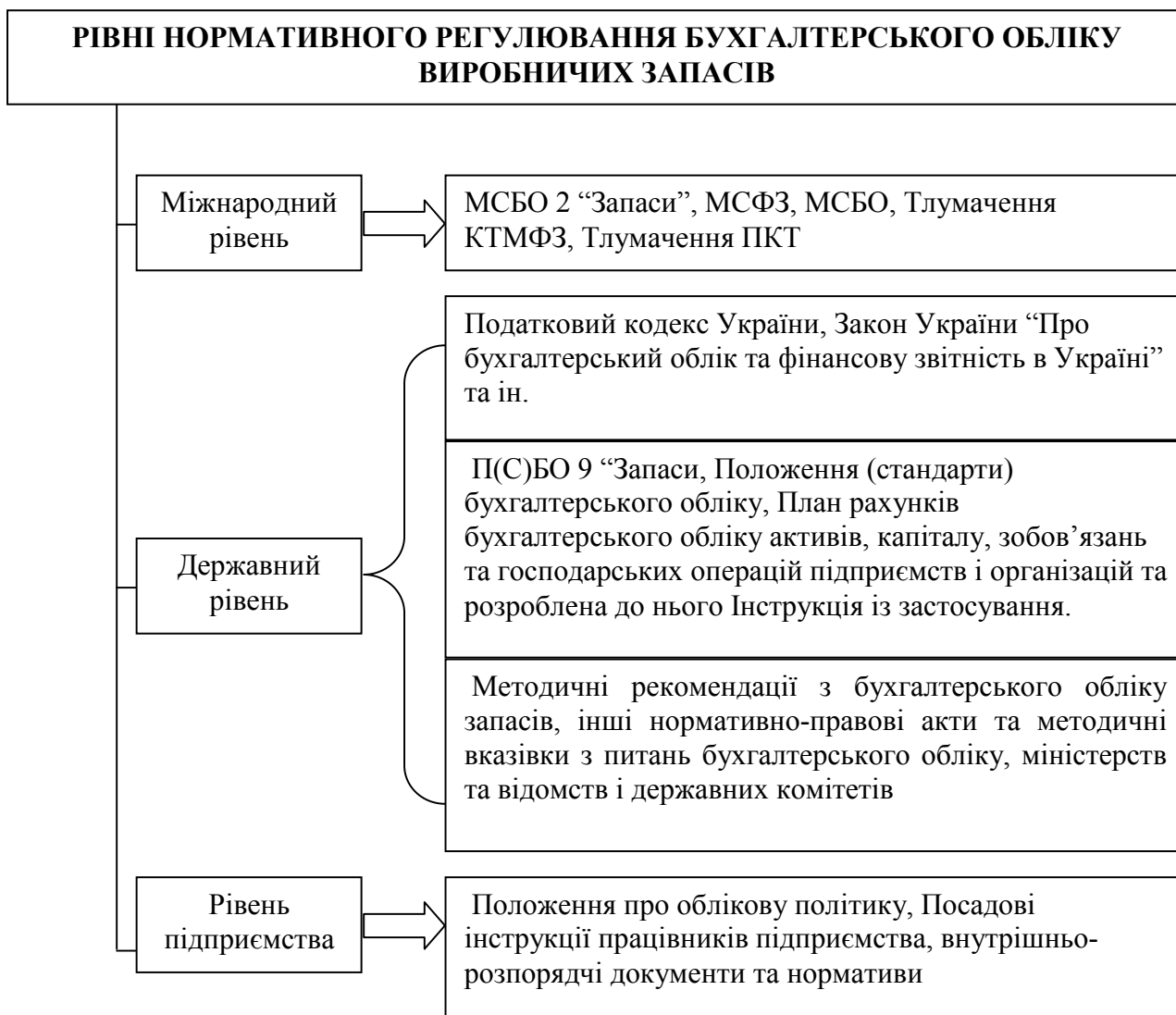
Порядок ведення бухгалтерського обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві, регулює ряд нормативно-правових документів, покликаних забезпечити:

1. дотримання суб'єктами господарювання єдиних правил ведення бухгалтерського обліку, які носять обов'язковий характер, гарантують та захищають інтереси користувачів облікової інформації;

2. достовірність та повноту необхідних даних для задоволення інформаційних потреб користувачів тощо.

Порядок бухгалтерського обліку виробничих запасів визначається представлений трьома рівнями: міжнародний, державний та рівень підприємства.

Саме вони будують систему нормативного регулювання бухгалтерського обліку виробничих запасів (рис. 1.).

Рис. 1. Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку використання виробничих запасів на підприємстві

Вищезазначені нормативні документи мають різний правовий статус із дотриманням положень нормативно-правових актів вищого рівня.

Основою для ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів є Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, крім того концептуальні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про виробничі запаси підприємства і розкриття її у фінансовій звітності визначені НП(С)БО 9 “Запаси”, що становлять основу бухгалтерського обліку виробничих запасів на підприємстві [1,3].

Проаналізувавши нормативно-правові акти бухгалтерського обліку виробничих запасів можливо виділити питання, які вони регулюють (табл.1.).

Таблиця 1.

Характеристика нормативно-правових актів, що регулюють питання бухгалтерського обліку використання виробничих запасів

<i>№ з/п</i>	<i>Нормативне джерело</i>	<i>Питання, що розкривається</i>
1	2	3
1	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 “Запаси”	Встановлює особливості визнання та оцінки виробничих запасів при їх надходженні та використанні для підприємств України, які використовують міжнародні стандарти для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності
2	Податковий кодекс України	Визначає порядок оподаткування податком на додану вартість виробничих запасів при їх придбанні та реалізації, порядок оцінки виробничих запасів при вибутті та встановлює обмеження щодо включення вартості виробничих запасів до витрат при розрахунку бази оподаткування податком на прибуток
3	Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”	Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, в т.ч. щодо виробничих запасів, порядок оформлення первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, обов’язки підприємств в проведенні інвентаризації, зокрема в частині відображення залишків виробничих запасів на дату складання балансу
4	Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”	Визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів, в тому числі при формуванні інформації про виробничі запаси
5	Національне оложення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси”	Визначає методологічні засади формування в обліку інформації про виробничі запаси, регулює їх порядок оцінки і обліку на підприємстві та розкриття інформації в фінансовій звітності, регулює порядок здійснення операцій, пов’язаних із рухом виробничих запасів
6	Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку»	Визначає основні рахунки та субрахунки для систематизації інформації про виробничі запаси, а також регулює порядок їх використання при здійсненні операцій з ними
7	Методичні рекомендації про застосування реєстрів бухгалтерського обліку	Надає методичні рекомендації про застосування реєстрів бухгалтерського обліку для відображення та систематизації інформації про виробничі запаси
8	Інструкція “По інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків”	Визначає порядок проведення інвентаризації виробничих запасів та основні вимоги щодо оформлення результатів їх інвентаризації

Продовження табл. 1

1	2	3
9	Інструкція “Про порядок реєстрації виданих, повернутих і використаних довіреностей на одержання цінностей”	Визначає порядок видачі, повернення та використання довіреностей на отримання виробничих запасів, що використовуються при їх придбанні та доставці їх на підприємство власними силами
10	Наказ Міністерства статистики України “Про затвердження типових форм первинних документів з обліку сировини і матеріалів”	Визначає перелік та форми типових первинних документів, які можуть використовуватися підприємствами при обліку виробничих запасів, а також зазначає порядок їх заповнення з урахуванням обов’язкових реквізитів, що висуваються до документів
11	Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей	Визначає механізм визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, в тому числі виробничих запасів
12	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів можуть застосовуватися підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі - підприємства) незалежно від форм власності (крім банків та бюджетних установ). Відсутність цієї методології ускладнювало відображення операцій з обліку запасів. В ній зокрема визначається, цілі бухгалтерського обліку запасів.

На основні досліджених нормативно-правових документів, що здійснюють регламентацію бухгалтерського обліку виробничих запасів на підприємстві, бачимо, що окремі важливі питання бухгалтерського обліку виробничих запасів в них викликають деяку неузгодженість, зокрема виявлено, що існують відмінності між порядком оцінки виробничих запасів за вимогами НП(С)БО та МСФЗ.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” № 996-XIV від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженого наказом МФУ від 07.02.2013 №73. (Редакція станом на 19.03.2013р.) – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси” № 318 від 14.12.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
4. Інструкція “Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку” від 30.11.1999 № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

Янковська Т.Ю.
студентка IV курсу групи Б 4/1

Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри
обліку і оподаткування
Сирцева С.В.

*Миколаївський національний аграрний університет
(м. Миколаїв)*

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ БЛАГОДІЙНИХ ВНЕСКІВ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Відомо, що основна діяльність бюджетних установ повністю або частково фінансується за рахунок коштів бюджету на підставі кошторису доходів і видатків. Проте інколи державного фінансування недостатньо для забезпечення власних потреб бюджетної установи, що створює складнощі у виконанні власних функцій. У таких випадках на допомогу бюджетникам приходять благодійники, які за рахунок власних ресурсів надають безкоштовну, безповоротну допомогу у грошовій, натуральній формі або у вигляді послуг [1].

Благодійні (добровільні) внески і пожертви від юридичних та фізичних осіб – резидентів і нерезидентів згідно з чинним законодавством мають право отримувати безпосередньо бюджетні установи і заклади освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, науки, спорту та фізичного виховання.

Благодійні внески можуть надаватися набувачам у грошовій формі для потреб їх фінансування за напрямами видатків, визначеними благодійником, а також як товари, роботи, послуги. Якщо благодійник не визначив конкретні цілі використання коштів, шляхи спрямування благодійного внеску визначаються керівником установи, закладу – набувача відповідно до першочергових потреб, пов'язаних виключно з основною діяльністю установи, закладу (п. 2 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 04.08.2000 р. № 1222) [2].

Кошти, які отримують бюджетні установи від благодійників на виконання цільових заходів, належать до доходів від необмінних операцій (абз. 3 п. 1.2 НП(С)БОдс 124 «Доходи» [3]). Згідно з п. 3.4 НП(С)БОдс 124 дохід від необмінних операцій визнається одночасно з отриманням активів, тобто дохід визнають за фактом зарахування благодійних внесків на спеціальний реєстраційний рахунок (чи внесення готівки в касу). Визнають доходи від таких операцій через субрахунок 7511 «Доходи за необмінними операціями». На цьому субрахунку відображається отримання спонсорських, благодійних внесків та іншої гуманітарної допомоги (у т. ч. надходження в натуральній формі) тощо.

У разі надання благодійних грошових внесків фізична особа – благодійник може написати заяву керівнику установи з проханням прийняти благодійні внески та вказати напрями їх спрямування. Також у документах на

перерахування коштів указують їхнє призначення, тобто з якою метою їх надають.

Благодійник може внести грошовий внесок безпосередньо на спеціальний реєстраційний рахунок через банківську установу, оформивши заяву на переказ готівки. У реквізиті «Призначення платежу» заяви можна вказати, наприклад: «на матеріально-технічне забезпечення», або «на придбання господарських і канцелярських матеріалів», або «на придбання літератури для бібліотеки». Факт внесення коштів на спеціальний реєстраційний рахунок підтверджує видана квитанція [4].

Отримані в касу установи благодійні внески у вигляді готівки потрібно: оприбуткувати в повній сумі в день одержання; зарахувати на спеціальні реєстраційні рахунки розпорядників коштів, відкриті в органах Казначейства.

У разі збільшення обсягу власних надходжень за рахунок коштів, отриманих як благодійні внески, необхідно внести зміни до кошторису бюджетної установи.

Головному розпоряднику коштів слід подати такі документи: довідку про зміни до кошторису; зведення показників спеціального фонду кошторису із зазначенням суми змін; завірені відповідним органом Казначейства копії Довідки про підтвердження надходжень до спеціального фонду Державного бюджету України.

У разі отримання благодійної допомоги у вигляді робіт чи послуг бюджетна установа повинна подати органу Державної казначейської служби Довідку про надходження в натуральній формі. Операції, проведені в натуральній формі, у бухгалтерському обліку та консолідованому звіті про виконання державного і місцевих бюджетів умовно прирівнюють до надходжень та касових видатків. У зв'язку із цим розпорядники не пізніше останнього робочого дня місяця складають та подають Довідку про надходження в натуральній формі. Після цього бюджетні установи отримують виписку з реєстраційного рахунка на підтвердження зарахування та списання (касові видатки) цих сум зі спеціальних реєстраційних рахунків [5].

Якщо благодійні внески отримано й зараховано на спеціальний реєстраційний рахунок, визначено напрями витрачання, а також внесено (у разі потреби) зміни до кошторису, то кошти можна використати для організації основної діяльності.

Отримання благодійної допомоги бюджетними установами має свої особливості при відображенні в синтетичному обліку. Так, відповідно до вимог наказу Міністерства фінансів України №755, нарахування доходів відображається в меморіальному ордері №14, але у випадку отримання благодійної допомоги нарахування доходу відображається одночасно при його отриманні, про що вноситься запис в меморіальний ордер № 3. Віднесення до капітальних інвестицій у випадку отримання благодійної допомоги у вигляді основних засобів доцільно також відображати в меморіальному ордері № 17, як і оприбуткування інших матеріальних ресурсів [6].

Таким чином, відповідно до ст. 13 Бюджетного кодексу України благодійні внески, гранти та дарунки відносяться до першої підгрупи другої групи власних надходжень бюджетних установ. Усі надходження і витрати записуються в тому бюджетному періоді, в якому вони здійснені.

Усі надходження та витрати бюджету мають відображатися на рахунках у хронологічному порядку за встановленою законодавством процедурою, а бухгалтерські записи – підтверджуватися документально.

Список використаних джерел:

1. Янчук Г.В. Особливості обліку благодійної допомоги бюджетної установи в умовах реформування системи бухгалтерського обліку. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. №6. С.86-96.

2. Про затвердження Порядку отримання благодійних (добровільних) внесків і пожертв від юридичних та фізичних осіб бюджетними установами і закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, науки, спорту та фізичного виховання для потреб їх фінансування : Постанова Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2000 р. №1222 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1222-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 05.03.2021).

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи» : Наказ Міністерства фінансів України від 24 грудня 2010 р. №1629 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11> (дата звернення: 05.03.2021).

4. Лістрова С. Облік благодійних внесків у грошовій формі в бюджетних установах. *Бухгалтер & Закон*. 2017. №26-27. URL: https://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ010142 (дата звернення: 05.03.2021).

5. Ляшенко А. Благодійні внески: облік. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/budget-13-byudzhet-buxgalterskij-uchet-otchetnost-i-kaznachejskoe-obsluzhivanie-52-blagotvoritelnye-vnosy-uchet> (дата звернення: 05.03.2021).

6. Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання : Наказ Міністерства фінансів України від 08.09.2017 р. №755 / Міністерство фінансів України. URL: . – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1416-17#Text> (дата звернення: 05.03.2021).

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 2

Андрійчук Н.Л.

бакалавр 2 ст року навчання, 8 групи спеціальності «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:

д. е. н., професор Калюга Є.В.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

(м. Київ)

ПОСТАЧАННЯ ТОВАРІВ ТА ВИНИКНЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Для нормального та безперебійного процесу виробництва потрібна сировина, енергоресурси, приміщення, основні засоби, можливо, послуги інших організацій та інше. Всі зазначені ресурси підприємство купує у постачальників. Для того, щоб підприємство функціонувало потрібна постійна взаємодія з постачальниками. В момент купівлі будь якого товару, продукції та послуг одразу виникають розрахунки з податку на додану вартість. Тому дуже важливо вести облік розрахунків з постачальниками та податку на додану вартість.

На великих підприємствах розрахунками з постачальниками займаються не лише бухгалтери, а і юристи, які займаються укладанням договорів та вирішенням спірних питань через суд.

Перед тим, як дійти до обліку потрібно найти надійного контрагента, вирішити з ним всі питання, які будуть задовольняти обох сторін та прописати всі умови поставки в договорі. Після укладання договору уже здійснюються поставки.

Постачання це матеріальне і технічне забезпечення підприємства необхідними засобами шляхом організації закупівлі. Керування постачанням – координація взаємодії сторін з ціллю гарантування виконання всіх умов постачання і оптимізації кінцевого результату логістики. [1]

Постачання може відбуватися за двох умов: оплата відбувається після того, як отриманий товар покупцем та за попередньою частковою або повною оплатою. Якщо покупець сплачує після отримання товару, то в нього

виникає кредиторська заборгованість і постачання відбувається наступним чином:

Відбулась поставка товару в кількості обумовленій в договорі.

Постачальник разом з товаром має надати товарно-супровідні документи, а саме: рахунок фактуру та видаткову накладну (дані в цих документах мають збігатися).

Постачальник обов'язково має скласти та відправити на реєстрацію в ЄРПН, у відповідні терміни, податкову накладну.

Покупець сплачує за товар відповідно до виставлено рахунку – фактури. [1]

Якщо покупець платить перед поставкою, то в нього виникає як кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги так і дебіторська заборгованість за виданими авансами, за такої умови постачання відбувається наступним чином:

- Постачальник виставляє рахунок – фактуру покупцю.
- Покупець робить попередню оплату в розмірі відповідно до рахунку – фактури або до умов договору, якщо рахунку – фактури немає.
- Постачальник складає податкову накладну після чого відправляє її на реєстрацію у відповідні терміни у ЄРПН.
- Постачальник здійснює поставку товару і надає покупцю видаткову накладну.
- Постачальник знову складає податкову накладну на решту неоплаченого товару та відправляє її на реєстрацію у ЄРПН. [1]

Якщо податкові накладні в обох випадках будуть зареєстровані в ЄРПН, то це означатиме для покупця, що він може зменшити своє податкове зобов'язання на суму податкового кредиту з даної поставки. Якщо реєстрацію податкової накладної зупинено, то це означає, що у покупця права на податковий кредит не має. В такому випадку покупець є заручником ситуації, адже для того, щоб скористатися правом на податковий кредит податкову накладну потрібно розблокувати, а це може зробити лише постачальник. Якщо покупцеві так і не вдасться скористатися правом на податковий кредит то цю суму потрібно списати до інших операційних витрат. Саме через це потрібно обережно вибирати своїх постачальників та слідкувати за їхньою податковою історією.

Швидко перевірити свого контрагента на доброчесність та надійність покупець може за допомогою програми YouControl. [2] За допомогою цієї програми можна отримати відповіді на наступні запитання:

1. Статус контрагента.
2. Скільки років контрагент перебуває на ринку.
3. Скільки років обраний постачальник займається обраною діяльністю.
4. Відсутність повноважень у керівника, чи мають керівник/підписанти компанії будь-які обмеження щодо своїх повноважень.
5. Належність до групи компаній.
6. Адреса реєстрації компанії.

7. Участь компанії у тендерах.
8. Судові рішення та виконавчі провадження.
9. Наявність відповідних ліцензій у контрагента.
10. Розмір податкового боргу.

Я вважаю, що цією програмою є сенс користуватися, особливо в умовах пандемії, коли багато постачань заморожується, а деякі підприємства взагалі закриваються.

Список використаних джерел:

1. SmartTender. Що таке постачання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smarttender.biz/terminy/view/postachannya/>.
2. YouControl. Як ефективно перевірити постачальника на надійність? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://youcontrol.com.ua/tutorials/yak-efektyvno-pereviryty-postachalnyka-na-nadiynist/>.

Волхонська А. А.
студентка 5 курсу групи Б 5/1
Науковий керівник:
к.е.н., старший викладач кафедри
обліку та оподаткування
Лугова О.І.
*Миколаївський національний
аграрний університет
(м. Миколаїв)*

ПЕРСПЕКТИВА ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНОГО ДОКУМЕНТУВАННЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ПОНЯТТЯ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Результатом успішної роботи підприємств є ефективна діяльність персоналу, проте застарілі методи обробки інформації суттєво цьому перешкоджають. Відсутність необхідності вручну розмножувати документи, відстежувати переміщення паперових документів усередині підприємства, контролювати порядок передачі конфіденційних відомостей істотно знижує затрати праці. Безперервний автоматичний контроль виконання на всіх етапах роботи з документами значно підвищує якість роботи виконавців, робить терміни підготовки документів більш прогнозованими та керованими.

Організація документообігу на підприємстві передбачає відповідну умовам господарювання послідовність дій суб'єктів організації бухгалтерського обліку щодо налагодження робіт всіх працівників підприємства зі створення, перевірки, обробки та зберігання бухгалтерської документації від моменту її складання до передачі на зберігання.

Неправильно організований документообіг може призвести до порушення термінів передачі документів, непередбачуваність їх руху, відсутності відповідальних осіб через незакріплення відповідних обов'язків щодо документів за окремими працівниками, неможливості прийняття рішень без залучення додаткової інформації (яка відсутня в документах).

Впровадження автоматизованих систем бухгалтерського обліку створює можливості швидкого одержання інформації і спрощення роботи бухгалтера зі складання та оформлення документів, зокрема шляхом впровадження електронного документообігу.

Питаннями проблем організації електронного документообігу, юридичної обґрунтованості електронних документів, захисту електронних документів займалися такі вчені, як Завгородній В.П., Коцупатрий М.М., Кропивко М.Ф., Івахненко С.В. та інші. При розгляді проблем електронного документообігу кожний із авторів розглядає лише якусь їх частину, а не весь спектр проблем та шляхів їх вирішення. Так Івахненко С.В. приділяє увагу проблемі захисту електронних документів [1], проф. Кропивко М.Ф. робить акцент на юридичну обґрунтованість електронних документів [2].

Документообіг – це впорядкований процес руху документів і виконання різноманітних облікових процедур з моменту їх отримання (створення) до моменту передачі в архів [3].

Об'єктами організації документообігу є первинні документи, облікові реєстри, звітність, а також порядок їх складання, руху та обов'язки відповідальних осіб на кожному з етапів документообігу.

Для забезпечення ефективної організації документообігу передбачають:

- проходження документів на підприємстві найкоротшим шляхом;
- скорочення кількості інстанцій, до яких повинні надходити документи;
- одноразовість операцій з опрацювання документів, виключення дублювання під час роботи з ними;
- централізацію, здійснення однотипних операцій з документами в одному місці;
- раціональне розміщення на підприємстві структурних підрозділів та робочих місць.

Якісні зміни в процесі документування призвели до появи термінів «електронний документ», «електронний цифровий підпис», «електронне документування» та «електронний документообіг», останні з яких пов'язані з процесом підготовки електронного документа з використанням засобів комп'ютерної техніки.

Електронний документ – документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа.

Системою електронного документообігу вважають, автоматизовану систему оптимізації потоків документів в інтересах забезпечення ефективного управління господарською діяльністю підприємства [5].

Необхідність використання системи електронного документообігу зумовлена тим, що діяльність великих підприємств з розгалуженою мережею

філій і підрозділів передбачає рух великої об'ємів паперових і електронних документів у межах підприємства. Інформація в цих документах є конфіденційною. Управління документами є однією з потреб для підтримки оперативної діяльності підприємства.

Перевагами електронного документообігу є:

- прозорість господарських операцій;
- підвищення виконавської дисципліни;
- скорочення витрат часу бухгалтера на складання документів;
- забезпечення конфіденційності інформації;
- легкість впровадження інновацій та навчання;
- розвиток корпоративної культури;
- зростання конкурентних переваг.

Крім того, використання системи електронного документообігу передбачає низку ризиків, які стосуються організації бухгалтерського обліку (відсутність чіткого розмежування обов'язків і відповідальності працівників підприємства; недостатня система захисту від несанкціонованого доступу до бази даних або її відсутність, необхідність забезпечення антивірусного захисту інформації), а також кваліфікації облікових працівників. У зв'язку з тим, що в багатьох випадках перехід до електронного документообігу відбувається без врахування особливостей діяльності підприємства, виникають несправності у роботі бухгалтерської комп'ютерної системи [4].

Дані проблеми можливо вирішити на рівні підприємства за рахунок впровадження та використання правильного електронного документообігу, а саме: навчання персоналу, використання потужнішого устаткування та удосконаленого програмного і технічного забезпечення тощо. Але проблему юридичного підтвердження електронних облікових документів можна вирішити лише за наявності відповідної законодавчої бази вже на державному рівні.

Беручи до уваги, особливості та специфіку діяльності окремих структурних підрозділів і підприємства в цілому, до організації документообігу мають залучатися працівники усіх підрозділів підприємства під керівництвом головного бухгалтера.

Таким чином, застосування системи автоматизації документообігу забезпечує реєстрацію, облік і зберігання документів, оперативний доступ до документів та звітної інформації, ефективно управління процесами руху та обробки документів, скорочення часу процедур узгодження документів та прийняття рішень, підвищення виконавської дисципліни, скорочення невиробничих витрат робочого часу співробітників, мінімізацію фінансових витрат на документообіг і діловодство, а документ як факт здійснення господарських операцій стає основою комунікаційних зв'язків учасників ринкового середовища.

Список використаних джерел:

1. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку: історія, теорія, перспективи, інженерно-технологічний інститут. Житомир: АСА, 2001.С.414.
2. Основи архівно-комп'ютерної форми обліку, УААН; Ін-т аграр. екон. / М.Ф. Кропивко, М.І. Козак, В.І. Похіленко, Е.П. Романова / Під ред. П.Т. Саблука. – К.: ІАЕ УААН, 2004.С.126.
3. Карпушенко М.Ю. Організація обліку : навч. посіб.– Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2011. С.241.
4. Легенчук С.Ф. Аналіз можливостей реалізації бізнес-процесу «бухгалтерське документування» в сучасних інформаційних системах / С.Ф. Легенчук, К.О. Дударєва // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу.2013. С. 201–212.
5. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>

Гнасько О.І.

студентка III курсу групи 6

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри
обліку та оподаткування

Уманців Г.В.

*Київський національний
торговельно-економічний університет
(м. Київ)*

ГАРМОНІЗАЦІЯ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ З МСФЗ

Актуальність питань, пов'язаних з гармонізацією національних стандартів обліку з МСФЗ обумовлена глобалізаційними процесами світової економіки, у тому числі інтегруванням учасників українського бізнесу в економічну спільноту країн Європейського Союзу.

Як зазначає Н.В. Семенишена, для обліку гармонізація – це об'єднання, уніфікація міжнародних бухгалтерських стандартів, ліквідація тих суперечностей, що існують на даний момент між національними стандартами та міжнародними [3]. Можна стверджувати, що синонімом терміну «гармонізація» є поняття «конвергенція», визначенням якої також є зусилля, які вживають органи стандартизації фінансової звітності в усьому світі для усунення відмінностей у стандартах фінансової звітності в різних країнах [2].

Р.М. Циган та І.В. Кашуба притримуються думки, що МСФЗ – це гнучка, динамічна система, яка відіграє позитивну роль у вдосконаленні національного бухгалтерського обліку та фінансової звітності й інтеграції

держави у світове співтовариство. Їх впровадження дасть країні змогу істотно покращити вітчизняний облік і звітність, сприятиме його відкритості й зрозумілості для внутрішніх і зовнішніх користувачів інформації, зокрема для іноземних інвесторів та кредиторів [6].

Внаслідок проблем в узгодженості та порозумінні важливої інформації для врегулювання економічної ситуації на мікро- та макрорівнях покращуються МСБО та МСФЗ. В Україні національні стандарти розробляються окремо, але базуються на відповідних міжнародних стандартах в більшості випадків. Наразі міжнародні стандарти мають певні аспекти інтерпретації, що потребують удосконалення, у числі яких стислість змісту, відсутність достатньої кількості докладних інструкцій та не гнучкість відносно особливостей національних стандартів різних країн, опис лише загальних правил оцінки об'єктів обліку та складання фінансової звітності. Розглянувши перелік принципів, що містять МСФЗ та порівнявши їх із принципами, встановленими в НП(С)БО, можна переконатись у тому, що міжнародні стандарти не включають у себе ряд принципів: періодичності, повного висвітлення, автономності та єдиного грошового вимірника. В свою чергу, частина принципів, виділена у міжнародних стандартах, не зазначена у національних стандартах, хоча й на практиці застосовується українськими суб'єктами господарювання.

Звичайно, рекомендаційний характер міжнародних стандартів обліку та звітності дає змогу розробляти національні стандарти лише з урахуванням певних базових аспектів, передбачаючи дотримання принципу суттєвості, а не на авторитарному підкоренні переліку правил, що дає змогу покращити облік для внутрішніх та зовнішніх користувачів інформації, не обтяжуючи звіти надлишковою інформацією.

Загальна світова тенденція до гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності є особливо актуальною для України, внаслідок вступу до СОТЗ, а також наявності Угоди про асоціацію з ЄС. Варто зазначити про вплив Угоди про асоціацію, що передбачає глибоку економічну інтеграцію України з ЄС, в тому числі шляхом реформування обліку та звітності за допомогою Стратегії застосування МСФЗ в Україні з метою удосконалення системи бухгалтерського обліку в Україні з урахуванням вимог міжнародних стандартів та шляхом імплементації законодавства України з Директивою Ради 2013/34/ЄС [4; 7]. Гармонізація фінансової звітності суттєво спростить порядок складання та відображення інформації у звітах, згортаючи статті балансу у відповідні розділи. Значення Угоди про асоціацію України з ЄС полягає у виникненні нових форматів співробітництва в багатьох сферах господарювання, створенням зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, у підтримці в боротьбі з корупцією та у поліпшенні захисту конфіденційності даних, посиленій участі України в програмах ЄС, а також у пристосуванні системи ведення обліку та формування звітності в Україні до європейських стандартів [5].

Однак на наш час гармонізація фінансової звітності в Україні пов'язана з певними проблемами, від загальних аспектів до вузких, в числі яких:

- залежність від правової системи держави, слабкий зв'язок між законодавчою базою, яка впливає на застосування міжнародних стандартів, із національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку;
- економічного середовища в Україні;
- вплив податкових норм на організацію обліку;
- направленість НП(С)БО не лише на розкриття вимог до створення фінансової звітності, як у МСФЗ, але й на методологію бухгалтерського обліку та формування у ньому інформації;
- загальність принципів формування показників звітності, які не розкривають можливості їх застосування у менш типових ситуаціях, що можуть виникнути у ході економічної діяльності суб'єктів господарювання тощо [1].

Думки українських спеціалістів з приводу гармонізації відрізняються: є як прихильники ідеї неминучості поживлення процесів конвергенції обліку та звітності, так і навпаки ті, хто категорично налаштований щодо орієнтації до впровадження МСФЗ, що в певній мірі призводить до ускладнення та заплутаності обліку майна і фінансових результатів для власників підприємств. Спільним фактором, що впливає на економічну ситуацію у світі, однак, залишається загальна тенденція до гармонізації стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності, що пов'язано з глобалізацією економіки в цілому. Відкритою залишається проблема форми та змісту звітності підприємства, а також можливості її сприйняття та інтерпретації користувачами інформації. Ключовий етап з гармонізації бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні здійснюється через внесення змін та доповнень до НП(С)БО, які узгоджуються з МСБО та МСФЗ.

Список використаних джерел:

1. Белова І., Семенишена Н. Гармонізація і стандартизація як об'єктивна необхідність кумулятивізму інституту бухгалтерського обліку. // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний науковий журнал. – 2018. – №3-4. – с. 7–20;
2. Пасько О.В. Глобальна конвергенція стандартів фінансової звітності: стан та перспективи [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://magazine.faaf.org.ua/globalna-konvergenciya-standartiv-finansovoi-zvitnosti-stan-ta-perspektivi.html>.
3. Семенишена Н. В. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток інституту бухгалтерського обліку в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe;
4. Семенишена Н.В. Міжнародний досвід стандартизації та його вплив на формування інституту бухгалтерського обліку в Україні. // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія Економічні науки. – 2012. – №3 (69). Том 2. – с. 185–189;
5. Семенишена Н.В., Кушнір Л.А. Международная стандартизация и реформирование бухгалтерского учета и финансовой отчетности Украины: институциональный подход. // Финансы и учет. – 2011. – № 2. – с. 24–27;

6. Циган Р. М. Перспективи переходу України до міжнародних стандартів фінансової звітності / Р. М. Циган, І. В. Кашуба // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. – 2012. – № 1 (47). – с. 145-147.

7. DIRECTIVE 2013/34/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC.

Дуда Ю.І.

студентка IV курсу групи облік і оподаткування

Науковий керівник:

д.е.н., професор Калюга Є.В.

Національний університет біоресурсів і

природокористування України

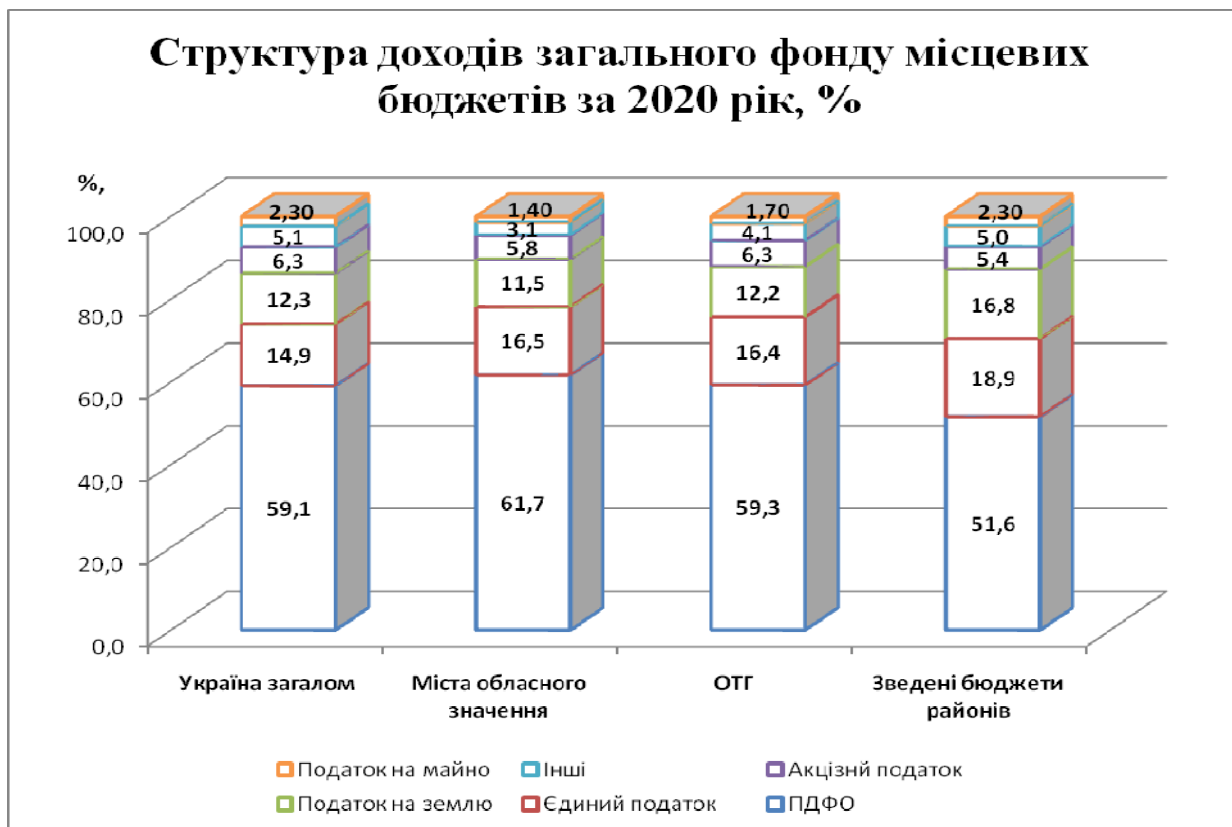
(м. Київ)

ДІЮЧА СИСТЕМА РОЗПОДІЛУ НАДХОДЖЕНЬ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ДО МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Дієва система надходження податку на доходи фізичних осіб в Україні до бюджетів місцевих рівнів спрямована до розвитку явища, як диференціація територіальних громад. Нині доволі розповсюджена ситуація, що здійснення сплати ПДФО відбувається за місцем реєстрації підприємства, де офіційно працевлаштована особа-платник, а не за місцем її фактичної реєстрації. За даної умови, жителі, які працюють за межами територіальної громади, забезпечують розвиток іншої, на території якої розташоване підприємство. Проте забезпечення добробуту громадян покладено на органи місцевого самоврядування громади, в котрій вони фактично проживають. Сформована ситуація може стати причиною дисбалансу розвитку територій, адже громада, в котрій мешкає особа з доходів якої утримується ПДФО, здійснює фінансування послуги, які він споживає, але не отримує додаткових податкових надходжень.

В сучасних умовах актуальним постає питання, щодо розподілу грошових ресурсів між місцевими бюджетами шляхом надходження податку на доходи фізичних осіб. Враховуючи вагомість ПДФО, питання про підвищення ефективності та удосконалення механізму прибуткового оподаткування громадян та відповідний розподіл між місцевими бюджетами висвітлювали у своїх працях такі вітчизняні учені: Т. Даценко, О. Десятнюк, Є. Калюга, Л. Ловинська, О. Кириленко, О. Кобилянська, А. Соколовська.

Серед видів надходжень місцевих бюджетів найбільшу частку займають надходження податку на доходи фізичних осіб (рис. 1).

Рис. 1. Структура надходження доходів до загального фонду місцевих бюджетів за 2020 рік, %

Примітка. Побудовано автором на підставі [2].

Проаналізувавши структуру доходів загального фонду місцевих бюджетів України за 2020 рік, отримали що, перерахування податку на доходи фізичних осіб складає понад 50% усіх податкових надходжень. Надходження податку в порівнянні з минулим 2019 роком зросло на 4,5 млрд грн, або на 13,3%, що свідчить про вагоме зростання доходів загального фонду місцевих бюджетів. Тому важливо обрати найоптимальнішу модель, яка дозволила б гармонійно розвиватися як великим містам, так і маленьким містечкам і селам.

Внаслідок оподаткування доходів фізичних осіб, країна змогла досягнути рівня розвинених держав у сфері забезпечення бюджетів та місцевому рівні. В інших країнах характерною властивістю адміністрування даного податку є сплата, яка здійснюється за місцем фактичного проживання, яке буде надалі зафіксоване як податкова адреса громадянина. Враховуючи закордонний досвід, система надходження податку до бюджетів можна висвітлити на основі системи оподаткування Сполучених Штатів Америки.

З доходів особи, яка постійно проживає у певному штаті США, можуть утримувати податок, всупереч тому, де були отримані дані доходи. Утримання ПДФО із виплат, які здійснює підприємець, справлятимуть у двох штатах, якщо працевлаштування в одному штаті, а громадянин проживає в іншому. Дана система дозволить відстежувати місце проживання фізичної

особи-платника податку та не втрачати кошти, що повинні надходити у відповідний бюджет.

Поділ надходження податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів можливо удосконалити внаслідок перерахування податку на єдиний рахунок. Розподіл буде здійснюватися надалі Казначейством між відповідними територіальними громадами. Відповідно казначейська служба має бути забезпечена оперативною інформацією, щодо зміни місця проживання фізичної особи-платника. За даних умов зменшиться дисбаланс між органами місцевого самоврядування[1].

Отже, необхідність внесення змін до системи здійснення адміністрування ПДФО щодо його зарахування до місцевих бюджетів є очевидною. Зарахування податку до єдиного рахунку Казначейства та подальший розподіл податкових надходжень надає можливість урівноважити непропорційності джерел соціально-економічного розвитку серед територіальних громад.

Список використаних джерел:

1. Баранова В. Г., Дубовик О. Ю., Хомутенко В. П. Податкова система: навч. посіб. / ред. В. Г. Баранової. Одеса : ВМВ, 2014. 344 с.
2. Міністерство фінансів України: Зведений бюджет України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/> (дата звернення: 15.11.2017).

Дума Г.С.

Чернаті Е.В.

здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 071 “Облік і оподаткування”

Науковий керівник:

д.е.н., доцент

Воронко Р.М.,

завідувач кафедри обліку, контролю,

аналізу та оподаткування

Львівський торговельно-економічний університет

(м. Львів)

ЗАВДАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА КОНТРОЛЮ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Важливою умовою успішного функціонування підприємств у швидкозмінному ринковому середовищі є ефективна система внутрішнього контролю, яка здатна інформувати керівництво суб'єкта господарювання про можливі відхилення в процесі господарської діяльності. Контроль має забезпечити впевненість в тому, що усі прийняті рішення виконуються без відхилень від встановлених правил, відповідно до розробленої програми. У

випадку виникнення відхилень, необхідно встановити причини й обставини, що заважають ефективній, результативній діяльності підприємства.

Показники, які характеризують результати діяльності підприємства, знаходять своє відображення у фінансовій звітності, тому контрольні процедури повинні забезпечити перевірку усього процесу формування доходів, витрат, фінансового результату та його подальшого розподілу. Метою контролю операцій, пов'язаних з обліком доходів, витрат та результатів діяльності є встановлення достовірності первинних документів, у яких фіксуються факти утворення доходів, витрат і формування фінансових результатів, повноти і своєчасності відображення первинних даних в облікових реєстрах, правильності ведення синтетичного та аналітичного обліку доходів, витрат і результатів діяльності відповідно до прийнятої облікової політики, достовірності відображення доходів, витрат та визначення фінансових результатів діяльності у звітності підприємства.

Виходячи з мети, можна визначити завданнями контролю операцій з обліку доходів, витрат та фінансових результатів, які полягають у наступному:

- встановлення правильності умов визнання й оцінки доходів, витрат та результатів діяльності;
- оцінювання об'єктивності розмежування доходів, витрат та фінансових результатів за кожною класифікаційною групою;
- перевірка правильності накопичення і віднесення доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на результати основної діяльності;
- дослідження порядку накопичення і віднесення доходів від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності на фінансові результати;
- встановлення достовірності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з обліку доходів, витрат та фінансових результатів;
- перевірка законності та правильності визначення й відображення у звітності доходів, витрат та фінансових результатів відповідно до принципів бухгалтерського обліку;
- встановлення правильності формування чистого прибутку звітного періоду, його розподілу і використання.

Окремі науковці вважають, що контролю правильності обчислення прибутку (збитку), який отримало підприємство за звітний період, й аналізу причин його зміни буде недостатньо для забезпечення повного і ефективного контролю фінансових результатів [2, с. 201]. Через це особлива увага повинна приділятися попередньому і поточному контролю, котрий здійснюється протягом всіх циклів діяльності та дає змогу оперативно впливати на результат діяльності, оцінювати ефективність дій й переглядати прийняті раніше рішення.

Інформаційною базою контролю операцій з доходами, витратами і фінансовими результатами є такі джерела: наказ (положення) про облікову політику; первинні документи, у яких фіксуються доходи, витрати та результати діяльності; облікові реєстри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку доходів, витрат і фінансових результатів;

звітність підприємства; акти та довідки попередніх перевірок, аудиторські звіти та інша документація, що підтверджує результати контролю.

Початковим носієм даних про доходи, витрати і фінансові результати згідно чинного законодавства є первинні документи, які є підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій, можуть бути складені у паперовій або в електронній формі та повинні мати обов'язкові реквізити [1, ст. 9]. Тому перевірячі первинних документів повинна бути приділена особлива увага.

Виходячи із програми контролю та способів перевірки даних про доходи, витрати і фінансові результати, визначаються об'єкти, джерела інформації, методичні прийоми дослідження та узагальнення підсумків контролю. Важливим напрямом контролю є встановлення юридичного обґрунтування операцій, пов'язаних із доходами, витратами та результатами діяльності, що вимагає використання нормативно-правового забезпечення з цих питань. При цьому керуються законодавчими актами, що регулюють фінансово-господарську діяльність суб'єктів бізнесу, а також внутрішніми регламентуючими документами підприємства. Для перевірки повноти, правдивості та обґрунтованості доходів, витрат і фінансових результатів необхідне їх дослідження за суттю і змістом та з погляду дотримання нормативно-правових вимог, правильності відображення в облікових реєстрах й звітності підприємства.

Таким чином, контроль доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства має на меті встановити правильність, повноту та достовірність відображення в обліку і звітності цих важливих показників, які впливають на зміну власного капіталу підприємства. Досягнення цієї мети конкретизується виконанням завдань контролю з використанням певних методичних прийомів і методів дослідження облікової інформації.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Шматковська Т.О. До проблематики організації системи внутрішнього контролю фінансових результатів діяльності підприємства / Т.О. Шматковська, В.В. Ярош // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка". Випуск 25, 2014. С. 200-205.

Муха І.О.
студентка 1 курсу магістратури, група 20.31
Науковий керівник:
д.е.н., проф. Пантелеєв В.П.
професор кафедри обліку та оподаткування
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)*

ПОДАТКОВІ ЗМІНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ КОМПАНІЙ В 2021 РОЦІ

Фундаментальний Закон № 466 чинний з 23 травня 2020 року. Проте деякі його норми, що вносять зміни до ПКУ, набрали чинності 1 січня 2021 року [1].

При дослідженні інформації з джерел, іноземні компанії вже реєструються як платники податку на прибуток. Для взяття на облік та реєстрації платником податку на прибуток іноземна компанія подає до контролюючого органу заяву за формою № 1-ОПП (із зазначенням підстав для взяття на облік). До такої заяви додаються документи, перелік яких визначений у пункті 64.5 статті 64 Податкового Кодексу (ПКУ). Всім іноземним компаніям при взятті на облік в контролюючих органах надається податковий номер, яким є реєстраційний (обліковий) 9 – значний номер. Іноземній компанії видається довідка про взяття на облік за формою № 34-ОПП. Про це повідомили на офіційному порталі ДПС України [2].

Контролюючі органи також коротко надали відповіді на актуальні питання:

«Додатково питання реєстрації іноземних компаній викладені в Інформаційному листі N 19. Територіальні органи (ЦОП) поінформовані і приймають документи» [4].

Досліджуючи питання реєстрації іноземних компаній та внесені зміни до ПКУ, особливу увагу привернув до себе Закон №1117 в якому до 31.12.2020 включно продовжено застосування визначення терміна «постійне представництво» у пп. 14.1.193 ПКУ, яке застосовувалося до 23.05.2020 (до внесення змін Законом України від 16.01.2020 р. № 466 «Про внесення змін до ПКУ щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві»).

Тобто у 2020 році відповідно до пп. 14.1.193 ПКУ постійним представництвом є постійне місце діяльності, через яке повністю або частково проводиться господарська діяльність нерезидента в Україні, зокрема: місце управління; філія; офіс; фабрика; майстерня; установка або споруда для розвідки природних ресурсів; шахта, нафтова/газова свердловина, кар'єр чи будь-яке інше місце видобутку природних ресурсів; склад або приміщення, що використовується для доставки товарів, сервер [3].

Таким чином, починаючи з 2021 року взяттю на облік в контролюючих органах підлягають всі постійні представництва, які акредитовані (zareєстровані, легалізовані) на території України як відокремлені підрозділи, без реєстрації постійних представництв платниками податку на прибуток та за загальними правилами постановки на облік відокремлених підрозділів.

Ті постійні представництва нерезидентів, які не акредитовані (zareєстровані, легалізовані) на території України як відокремлені підрозділи, взяттю на податковий облік не підлягають. Тобто підприємство не має права на ведення господарської діяльності.

Суми прибутків нерезидентів, які провадять свою діяльність на території України через постійне представництво, оподатковуються в загальному порядку. При цьому таке постійне представництво прирівнюється з метою оподаткування до платника податку, який провадить свою діяльність незалежно від такого нерезидента [6].

Таким чином, об'єкт оподаткування податком на прибуток підприємств за звітний період – 2020 рік постійних представництв нерезидентів може визначатись одним з трьох способів:

- в загальному порядку встановленому для платників – резидентів відповідно до розділу III ПКУ;
- на підставі складення нерезидентом окремого балансу фінансово-господарської діяльності, погодженого з контролюючим органом за місцезнаходженням постійного представництва, з урахуванням вимог, визначених ст. 39 ПКУ;
- як різниця між доходом та витратами, визначеними шляхом застосування до суми отриманого доходу коефіцієнта 0,7 з урахуванням вимог, визначених ст. 39 ПКУ.

Дослідивши викладене вище, платники податку на прибуток підприємств – постійні представництва нерезидентів, у яких об'єкт оподаткування податком на прибуток підприємств за звітний період – 2020 рік визначатиметься на підставі складення окремого балансу фінансово-господарської діяльності або шляхом застосування до суми отриманого доходу коефіцієнта 0,7, можуть використовувати форми відповідних розрахунків, які були затверджені наказом Мінфіна України від 13.06.2016 р. №544 [3].

При цьому постійні представництва нерезидентів не зобов'язані у зв'язку із набуттям чинності Законом № 1117 [5] подавати уточнюючі декларації (розрахунки) за звітні періоди – півріччя та або три квартали 2020 року, у разі якщо податкова звітність за такі періоди складена відповідно до редакції ПКУ, що діяла на момент такого складання.

Крім цього, Законом № 1117 [5] передбачається відтермінування (на один рік) змін до пп. 133.1.5 ПКУ, які починають діяти з 01.01.2022, щодо визначення платниками податку на прибуток підприємств юридичних осіб, утворених відповідно до законодавства інших країн (іноземні компанії) та мають місце ефективного управління на території України.

Рішення директивних органів України спрямовано на виконання важливого принципу оподаткування, ст. 4 ПКУ: рівність усіх платників перед

законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації – забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу

Список використаних джерел:

1. <https://tax.gov.ua/> Режим доступу //повідомлення ГУ ДПС. Режим доступу // <https://m.zir.tax.gov.ua/main/lastupdate/>
2. Дебет-Кредит/ Постійні представництва нерезидентів: визначаємо об'єкт оподаткування податком на прибуток за 2020 рік/ Режим доступу// <https://news.dtki.ua/accounting/reposts/67931>
3. Міністерство фінансів України Наказ, Форма типового документа, Порядок від 13.06.2016 №544 /Режим доступу// [zakon.rada.gov.ua /laws/show/z0923-16#Text](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0923-16#Text).
4. Закон України Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 32, ст.227) {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 1117-IX від 17.12.2020}.
5. Облік і звітність в оподаткуванні. Навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти спеціальності 071 “Облік і оподаткування”/ М.Т.Теловата, В.П. Пантелєєв, К.В.Безверхий, О.О.Григорєвська, С.І.Ковач, О.А. Юрченко. – К.: НАСОА, 2019. – 506 с.

Томша А.О.

студентка 4-го курсу

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Занько Б.М.

*Заклад вищої освіти Міністерства фінансів
України «Державний податковий університет*

АНАЛІЗ ПОДАТКОВИХ СХЕМ НЕЗАКОННОГО ВИВЕДЕННЯ КОШТІВ

В умовах постійного погіршення показників економічного розвитку країни, зростання кількості збиткових підприємств, високого рівня корупції, значної актуалізації набувають питання дослідження та оцінки обсягів прихованих доходів та незаконного їх виведення за кордон. Вперше дані питання були досліджені ще в першій половині XIX століття А. Смітом та Д. Рікардо, які обґрунтували можливість переміщення капіталу та праці в країни з відносними перевагами та прийшли до висновку про неможливість протидії вивезенню коштів з країни[5,с.80]. В цілому проведений аналіз дозволяє виокремити та систематизувати найбільш поширений канал незаконного

відпливу капіталу та способи його реалізації, загальна характеристика наведена в таблиці 1.1.

Таблиця 1

Характеристика експортно-імпортного каналу незаконного виведення коштів за кордон

Канал	Способи реалізації незаконного виведення коштів	Наслідки для держави
Експортно-імпортний	Зниження документальної експортної ціни товару, який в офшорній зоні реалізується за світовими цінами	Неповернення отриманої від економічної діяльності, що здійснюється за межами України, валюти на територію
	Міжнародні перестраховальні операції	
	Надання відстрочки з оплати експортної продукції	
	Маніпуляції з цінами під час товарообмінних операцій з подальшим інвестуванням за кордон частини коштів	
	Необґрунтовані авансові перерахування на підставі фіктивних контрактів на поставки в країну товарів і оплати фіктивних імпортних послуг	
	Завищення у контракті показників якості експортного товару з одночасним завищенням розміру штрафу на той випадок, якщо товар не відповідає вказаній якості	
	Завищення документальної імпортної вартості товару, який фактично реалізується за його реальною ціною	
	Фіктивні імпортні контракти	
	Створення фіктивної заборгованості перед підконтрольними юридичними особами за кордоном	

Джерело: [6, с.197].

Проведений аналіз свідчить про наявність широкого спектру схем незаконного виведення коштів за кордон, з залученням широкого кола учасників за межі країни [1, с.19-25].

Мінімізацію податкового навантаження можна розглядати, як складне явище, пов'язане із застосуванням сукупності інструментів та заходів, спрямованих на зменшення суми податкових платежів шляхом:

зменшення бази оподаткування за більшістю податків та зборів, платником яких є суб'єкт підприємницької діяльності;

оптимізації податкового навантаження у майбутньому шляхом вибору найбільш доцільних з точки зору співвідношення «доходи-податкові платежі» схем функціонування економічного суб'єкта [1, 2].

Зазначені заходи можуть розглядатися в двох площинах: легальній та нелегальній. Застосування легальних механізмів тінізації податкового навантаження полягає у виборі більш вигідних форм функціонування економічних суб'єктів, здійсненні звільнених від оподаткування видів економічної діяльності та операцій, автоматизації процедур нарахування та сплати податків тощо.

На нашу думку, захистити економічні інтереси нашої держави в умовах, коли певна частина платників податків при здійсненні експортно-імпортних штучно занижує продажні ціни про експорті продукції (товарів, послуг) та штучно завищує покупні ціни при здійсненні імпорту продукції

(товарів, послуг) може застосування норм ст. 39 «Трансфертне ціноутворення» Податкового кодексу України. Якщо платник податку на прибуток підприємств здійснив контрольовані операції (експортні або імпорتنі), внаслідок чого було занижене податкове зобов'язання з податку на прибуток підприємств, то контролюючий орган має можливість отримати від такого платника податку докладну інформацію про ці операції, перевірити її та донарахувати податкове зобов'язання з цього податку.

Список використаних джерел:

1. Бондар С. В. Характеристика способів приховування коштів, одержаних злочинним шляхом, за межами України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2011. № 6. С. 19-25.
2. Кузнецова Л. М. Парадигма венчурного капітала и его роль в реализации инновационных предпринимательских проектов /Л.М. Вочель, М.В. Кузнецова//. *Корпоративная экономика*. 2016. №4. С. 36-42.
3. Дедекаєв В.А., Галюта А.А. Мінімізація податків шляхом ухилення від їх сплати. Мінімізація сплати податків: збірник тез. Ірпінь: Національний університет державної податкової служби України, 2010. С. 25-29.
4. Офіційний сайт Global Financial Integrity URL: www.worldbank.org/gfintegrity.org/.
5. Тютюнник І.В. Структурно-декомпозиційний аналіз поняття «Тінізація економіки». 2019. С.79-83. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/eko/35feb2019/18.pdf>.
6. Тютюнник І.В. Аналіз каналів непродуктивного виведення коштів за кордон. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. С.194-198. URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/5_67_2018_ukr/32.pdf.
7. Фіскальне навантаження і темпи економічного зростання в Україні: у пошуках раціонального співвідношення. Ірпінь : НДІ фінансового права, 2014. 39 с. URL: <http://ndi-fp.nusta.com.ua/files/NAD/.pdf>.

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 3.

Ганошенко Т.С.

студентка IV курсу, групи Б-4/1

Брашавецька О.В.

студентка IV курсу, групи Б-4/1

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Чебан Ю.Ю.

Миколаївський національний аграрний університет

(м. Миколаїв)

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ПОМИЛОК У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

Від причини виникнення помилки у фінансовій звітності підприємства залежить порядок її виправлення. Як правило, виділяють дві причини виникнення помилок:

– неправильне перенесення даних із бухгалтерського обліку до фінансової звітності;

– помилка (помилки) у бухгалтерському обліку (до того ж, не є важливим, допущена вона через непроведення (неправильне проведення) первинного документа в бухгалтерському обліку підприємства або через помилку в самому первинному документі).

Отже, за фактом неправильного перенесення даних із бухгалтерського обліку до фінансової звітності, зазвичай у бухгалтерському обліку підприємства відображено все правильно (правильний період відображення, сума та кореспонденція рахунків), а при перенесенні даних до фінансової звітності було допущено помилку. Наприклад, сальдо за рахунками (субрахунками) було відображене не в тих статтях балансу, згорнуто обороти за дебетом та кредитом рахунків з обліку розрахунків із контрагентами, витрати відображено не в тому рядку звіту про фінансові результати (про сукупний дохід) тощо. Виправлення такої помилки залежить від періоду її виникнення.

Якщо таку помилку допущено у будь-якому минулому звітному періоді поточного року, то у формі фінансової звітності №1 «Баланс (звіт про фінансовий стан)» потрібно навести правильні дані на кінець звітного періоду, а в інших формах звітності – просто правильно заповнити наростаючим підсумком показники за той звітний період, у якому виявлено помилку. Якщо ж таку помилку допущено у минулих звітних роках, то у

формі фінансової звітності №1 «Баланс (звіт про фінансовий стан)» коригуються показники на початок року (якщо помилка на них вплинула), а у формі фінансової звітності №2 «Звіт про фінансовий стан (звіт про сукупний дохід)» та формі фінансової звітності №3 «Звіт про рух грошових коштів» – показники в графі «За аналогічний період попереднього року» (ці показники коригуються, тільки якщо помилку було допущено в попередньому році та вона стосується цих форм).

Що стосується помилка у фінансовій звітності через помилку в бухгалтерському обліку, то правила виправлення помилок у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності залежать від того, у якому періоді була допущена помилка. Так, це може бути у минулому періоді поточного року або ж у минулому році (минулі роки). За таких умов є важливим чи вплинула помилка на показник нерозподіленого прибутку (тобто чи була в попередні роки перекручена сума доходів і витрат) чи ні.

Незалежно від того, у якому періоді було допущено помилку (у минулому періоді поточного року чи в минулі роки), вона виправляється шляхом складання бухгалтерської довідки [1]. Бухгалтерська довідка складається в місяці виявлення помилки й у цьому ж місяці відображається в бухгалтерському обліку та записується до облікових реєстрів (або ж вноситься до комп'ютерної програми). Водночас, до облікових реєстрів за місяці, у яких була допущена помилка, жодні виправлення не вносяться. За своїм змістом бухгалтерська довідка доповнює той обліковий реєстр, у якому було допущено помилку, а також обліковий реєстр(и) того місяця, у якому цю помилку було виявлено. А за суттю бухгалтерська довідка, у якій відображено виправлення помилки, є первинним документом, на підставі якого наслідки помилки відображаються в обліку. Водночас, самостійним (єдиним) первинним документом довідка в цьому випадку виступати не може. Адже під час виправлення помилки завжди є основний первинний документ, що підтверджує господарську операцію, яка була неправильно відображена в обліку (або основний первинний документ, у якому було допущено помилку, що вимагає під час її виправлення внесення змін до обліку). Форма бухгалтерської довідки для виправлення помилок затверджена Методичними рекомендацій [1]. Її можна скласти й у довільній формі, розробленій підприємством, при цьому забезпечивши всіма обов'язковими реквізитами, які передбачено для первинних документів законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Положенням «Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» [2, 3]. до того ж, довідка має містити причину помилки; посилання на документи та облікові реєстри, у яких допущено помилку; суму та кореспонденцію рахунків бухгалтерського обліку, якою виправляється помилка. Довідка обов'язково підписується працівником, який її склав, а після перевірки – головним бухгалтером [1, 3].

Отже, припущення помилки не є великим негараздом, якщо її вчасно виявити та виправити відповідно чинних законодавчо-нормативних актів.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку : наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 року N 356 URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 07.03.2021).

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 07.03.2021).

3. Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: положення, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88 URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 07.03.2021).

Грицько Д. М.

студентка V курсу групи зОіА-61

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Іванова Т. М.

доцент кафедри економічної теорії,

обліку та оподаткування

Київський національний університет

будівництва і архітектури

(м. Київ)

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ЗВІТУ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

Гроші відносяться до тих особливих економічних категорій, які завжди були найбільш актуальними в економічній думці, оскільки в процесі грошового руху найбільшою мірою проявляються і реалізуються інтереси суб'єктів ринку.

Грошові кошти – поняття бухгалтерського обліку, яке відображає найліквідніші активи підприємства та включає готівку в касі, кошти на рахунках в банках, електронні гроші, які емітуються у відкрито циркулюючій системі, депозити до запитання та кошти в дорозі.

У міжнародному масштабі питання формування і подання Звіту про рух грошових коштів регулюється МСФЗ 7 «Звіти про рух грошових коштів» (далі МСФЗ 7), затверджених у грудні 1992 р. Комітетом по Міжнародних стандартах фінансової звітності.

Грошові кошти складаються з готівки в касі і депозитів до запитання [1].

Виходячи з норм МСФЗ 7 рух грошових коштів повинен класифікуватися за такими напрямками діяльності:

- операційна;
- інвестиційна;
- фінансова.

Звіт про рух грошових коштів повинен відображати грошові потоки протягом періоду згідно з поділом діяльності на операційну, інвестиційну та фінансову [1].

У міжнародній практиці складання Звіту про рух грошових коштів передбачене та регулюється:

- IAS (Міжнародні стандарти фінансової звітності) – International Accounting Standards, що носять рекомендаційний характер, їх дотримання працівниками бухгалтерської служби підприємств і організацій є добровільним і узгоджується з національними положеннями кожної країни окремо;

- GAAP (Загальноприйняті бухгалтерські принципи) – Generally Accepted Accounting Principles. Це є положення з теорії і практики бухгалтерського обліку, що використовуються в США і є однією з найбільш відомих і розвинутих систем обліку та звітності.

Відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для складання Звіту про рух грошових коштів можуть застосовуватись такі методи:

1) прямий метод – за яким розкриваються основні види валових надходжень грошових коштів чи валових виплат грошових коштів із розкриттям конкретних джерел та напрямів використання;

2) непрямий метод – за яким чистий прибуток (збиток) коригується відповідно до впливу:

- операцій негрошового характеру;
- будь-яких відрахувань або нарахувань минулих чи майбутніх надходжень грошових коштів, що відносяться до операційної діяльності;
- будь-яких відрахувань або нарахувань минулих чи майбутніх виплат грошових коштів, що відносяться до операційної діяльності;
- статей доходу або витрат, пов'язаних із рухом грошових коштів від інвестиційної чи фінансової діяльності [4].

В Україні згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» застосовується непрямий метод складання Звіту про рух грошових коштів щодо операційної діяльності і прямий метод щодо інвестиційної і фінансової діяльності.

Згідно з непрямым методом Звіт про рух грошових коштів починається з показника чистого прибутку, який наведено у Звіті про фінансові результати. Наступним кроком є коригування цього показника (шляхом додавання чи вирахування) на величину доходів та витрат, які є наслідком негрошових операцій. Наприклад, витрати на нарахування амортизації необоротних активів необхідно додати до чистого прибутку, оскільки це є витрати негрошового походження, які зменшили величину чистого прибутку [4].

Для формування Звіту про рух грошових коштів у міжнародній практиці необхідна така інформація:

- баланс за звітний і попередній рік (згідно з МСФЗ 1 «Подання фінансових звітів»);

- звіт про фінансові результати за поточний рік (Звіт про прибутки та збитки згідно з МСФЗ 1 «Подання фінансових звітів»);
- додаткова інформація про деякі операції з надходження і видатку грошових коштів та їхніх еквівалентів (Головна книга) [3, с.169].

Згідно з МСФЗ 7 існує два випадки, коли можливе взаємозарахування грошових потоків при складанні розділів руху грошових коштів від інвестиційної та фінансової діяльності вимагає окреме висвітлення надходжень і вибуття грошових коштів:

а) надходження і виплати грошових коштів за дорученням клієнтів, коли рух грошових коштів відображає діяльність клієнта, а не діяльність підприємства;

б) надходження і виплати грошових коштів за статтями, згідно з якими обіг є швидким, суми великими, а строки погашення короткими [2, с. 150].

Отже, грошові кошти як найліквідніші активи повинні забезпечувати постійну платоспроможність підприємств, тому грошові потоки мають бути під постійним контролем бухгалтерів та керівників. МСФЗ 7 «Звіт про рух грошових коштів» передбачає два методи розкриття інформації про рух грошових коштів у результаті операційної діяльності – прямий і непрямий. Причому в міжнародній практиці прямий метод вважають основним, а непрямий – альтернативним, тобто застосовувати рекомендують саме прямий метод.

Список використаних джерел:

1. МСФЗ 7 Звіт про рух грошових коштів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-finansovoi-zvitnosti>
2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000 / Перекл. з англ. за ред. С.Ф. Голова. – К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2000. – 1272 с.
3. Пилипенко І.І., Редько О.Ю.. Основи бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами (МСФЗ): Навч. посібник. – К., ЦНЛ, 2001. – 184 с.
4. Методи та порядок складання Звіту про рух грошових коштів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/16chalyuk_buhgalterskyj_oblik_2_chasty_ny/buhg_2/1433.htm

**Діхтяренко Л.В.,
Швардак Н.М.**
здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 071 “Облік і оподаткування”
Науковий керівник:
д.е.н., доцент
Воронко Р.М.
завідувач кафедри обліку, контролю,
аналізу та оподаткування
Львівський торговельно-економічний університет
(м. Львів)

СУТНІСТЬ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН І ЙОГО ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ

Для успішного функціонування підприємства необхідно щоб система управління ним була адекватною зовнішньому середовищу, а це можливо за наявності відповідного інформаційного забезпечення. Враховуючи його важливу роль у процесі прийняття управлінських рішень щодо суб'єктів господарювання, підвищені вимоги виставляються до бухгалтерської звітності, яка є основним джерелом інформації про фінансовий стан підприємства.

На сьогодні, Україна здійснює цілеспрямовану та послідовну політику спрямовану на інтеграцію у світове співтовариство. Одним із важливих елементів такої політики є уніфікація обліку відповідно до міжнародних норм, принципів та стандартів й перехід підприємств і організацій країни на міжнародну систему бухгалтерського обліку.

Визначення Балансу та вимоги до нього, як елементу фінансової звітності, наведено в НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”. Згідно НП(С)БО 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан) – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Метою складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) (ф. № 1) є надання користувачам повної та правдивої інформації про фінансовий стан підприємства для прийняття ефективних економічних рішень на звітну дату.

Елементами балансу є: активи, зобов'язання, власний капітал [3]. За даними показників балансу аналізується структура активів та зобов'язань підприємства, його фінансова стійкість й платоспроможність, а також розраховуються коефіцієнти ділової активності і досліджується тенденція їх змін.

Баланс (Звіт про фінансовий стан) підприємства містить загальні дані про назву підприємства, його місце знаходження (країну, де зареєстроване підприємство), організаційно-правову форму власності, валюту балансу, одиницю її виміру, галузь та вид економічної діяльності за відповідними державними реєстрами, повну адресу підприємства й дату, на яку складається баланс [1].

З економічної точки зору Баланс (Звіт про фінансовий стан) включає систему взаємопов'язаних показників, котрі характеризують, з одного боку, активи, або те, чим володіє чи розпоряджається підприємство (у сучасному розуміння – ресурси), а з іншого боку – характеристику правового аспекту цього майна (пасиви), до яких відносяться зобов'язання й капітал.

З врахуванням цього, Баланс (Звіт про фінансовий стан) має досить вагоме значення для управління підприємством, оскільки надає інформацію у різних розрізах, за допомогою якої можна визначити й оцінити фінансовий стан суб'єкта господарювання та здійснити аналіз шляхом порівняння звітних даних з попереднім періодом.

На сьогоднішній день будь-яке підприємство, котре здійснює господарську діяльність, ставить за мету за мінімальних витрат отримати максимальну величину прибутку, тому для прийняття управлінських рішень повинно обов'язково використовувати аналіз даних фінансової звітності.

На основі інформації фінансової звітності можна детально розглянути й оцінити фінансовий стан підприємства, та відповідно до цього прийняти виважені управлінські рішення. Ретельно вивчений зміст фінансової звітності дає змогу зробити певні висновки про розміщення та концентрацію капіталу у сфері економічних відносин на договірних умовах, а це впливає на подальше прийняття рішень для досягнення стратегічних цілей і є на сьогодні актуальним [2].

Саме у балансі відображається інформація, яка стосується фінансового стану підприємства як за попередній так і за звітний періоди. Якщо ж розраховані показники мають позитивні результати та тенденції змін, то це може бути підставою для залучення додаткових джерел фінансування. Наведена інформація у звітності дає змогу зробити детальний аналіз фінансово-майнового стану підприємства, його рентабельності й платоспроможності і оцінювання якості господарської діяльності.

Основне призначення фінансової звітності загалом і балансу, зокрема, – задовольнити інформаційні потреби достатньо широкого кола користувачів, з якими підприємство має господарські взаємозв'язки. Головна вимога, що пред'являється до фінансової звітності, яка повинна відповідати всім основним якісним характеристикам, полягає в тому, щоб вона була корисною для її користувачів.

Результати дослідження процесів формування показників Балансу (Звіту про фінансовий стан) та інших форм фінансової звітності дозволяють зробити висновок, що в цілому вони задовольняють інформаційні потреби основної частки користувачів.

Список використаних джерел:

1. Верига Ю.А., Левченко З.М., Ватуля І.Д. Звітність підприємств: навч. посіб. 2-ге вид., доповн. і переробл.. Київ: ЦУЛ, 2018. 776 с. URL: <http://library.tneu.edu.ua/images/stories/zmist/2018/літз/Звітність підприємств.pdf>.

2. Дідоренко Т.В. Логічна структура системи бухгалтерського обліку. Ефективна економіка. Дніпропетровськ, 2015. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4434>.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.2.2013 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

Кулаковська А. В.

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник:

канд. екон. наук Пісоченко Т.С.,
асистент кафедри обліку і аудиту

*Миколаївський національний аграрний університет,
(м. Миколаїв)*

СКЛАДАННЯ КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

Процес глобалізації закріплений збільшенням обсягів достовірності, відкритості та повноти інформації про діяльність підприємства та кількістю їх подання. На сьогоднішній день при необхідності консолідації фінансової звітності згідно до МСФЗ приєднують велику кількість підприємств, що мають дочірні підприємства [1].

Порядок ведення консолідованої фінансової звітності наводиться в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» де під консолідованою звітністю роз’яснюється фінансова звітність за допомогою якої можна побачити фінансове становище, рух грошових коштів та результати діяльності підприємства та його дочірніх підприємств як одне ціле [5]. Головною ознакою консолідованої фінансової звітності є активи, доходи, витрати, зобов’язання та грошові потоки двох або більше юридично самостійних одиниць які об’єднуються в окрему єдину систему фінансову звітність [3].

Проблемою складання такої звітності пов’язують з використанням елімінування статей, це означає, що наслідки з реалізації угод між працівниками певної групи не включають у консолідовану звітність, а показують активи і зобов’язання. Шляхи складання консолідованої звітності зводимо у детальний режим дотримання правил звітності та обліку у бухгалтерських стандартів. Консолідація не може зводитись до простого додавання статей капіталу, активу та зобов’язання: даний процес передбачає цілий ряд розрахунків за допомогою яких можна подати у вигляді багатоетапної процедури консолідації [2].

Тому процес складання консолідованої фінансової звітності завжди регулюється МСФЗ, звідси є одна проблема з необхідністю підвищень

кваліфікацій працівників бухгалтерського обліку. Дане підвищення повинно містити не лише отримання теоретично-практичних знань, але і набуття компетентності застосувань на практиці і вміти достовірно та правильно сформулювати положення міжнародних стандартів та трансформувати фінансову звітність, яка складена за допомогою та вимогами законодавства, відповідно до МСФЗ.

Отже консолідована фінансова звітність, яка складається по всій сукупності показників керованого підприємства, завжди повинна відображати результати господарської діяльності та фінансовий стан всього підприємства, а також проведення аналізу всіх порівняльних методик складання консолідованої фінансової звітності та виявлення необхідності та доцільності застосування в Україні.

Список використаної літератури:

1. Міжнародний стандарт фінансової звітності 10 «Консолідована фінансова звітність» від 01 січня 2013 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_065

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» від 27 червня 2013 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1223>

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996>

4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України №433. [http:// goo.gl/ gtdvod](http://goo.gl/gtdvod).

Mykiiievych O.O.

student

Lviv Polytechnic National University, Lviv

Grytsay O.I.

PhD in Economics, Assistant Professor

SOCIAL REPORTING

Today financial reporting cannot fully meet the needs of a large number of users, because today's stakeholders need more disclosure of information that is not part of the structure of financial reporting. A lot of attention is paid to the issues of standardization in the field of social responsibility in the works of leading experts O.I. Tyvonchuk, T. Mamatova and N. Gunyava.

Social reporting is gradually becoming one of the main sources of information, and directs to socially oriented business. The principle of social reporting is laid down in non-financial reporting. Social reporting of companies indicates a sufficient level of

preparation for the reporting process and responsibility for the information provided. At present, standard financial statements cannot fully cover the basic principles of sustainable development and social responsibility. It is worth noticing that the impact of social reporting on the activities of the enterprise, it is very difficult to verify experimentally. In turn, it is extremely difficult to deny such an impact, because the benefits of such reporting are closely related to the level of income of the enterprise. The presence of social reporting attracts companies to investors and has a positive impact on brand formation and reputation. As reputation is one of the tools to influence the financial performance of the enterprise, the volume of simple social reporting will have a negative impact on the profitability of the enterprise. The main advantage of social reporting is its accessibility not only to management staff, but also to all stakeholders, in particular, government agencies. The state is interested in companies compiling and submitting social reports, because this allows them to monitor the socio-economic situation in the state, and most importantly to manage the costs of state social programs. Each company, as an individual business entity, chooses the reporting format independently, guided by its own beliefs and needs. Corporate social reporting in modern world practice has three forms: an arbitrary form of reporting, a comprehensive report and a standardized report. Any form is intended to inform external users and is not subject to audit. A distinctive feature of comprehensive reports is that they reflect information from three positions of the enterprise, which is engaged in economic, social and environmental. Standardized reports, in turn, also have a number of advantages. The main advantage is the possibility of comparability of reports of different companies. Today, there are about 20 corporate social reporting standards, the most common of which are: GRI (Global Reporting Initiative), AA1000, SA8000 and Sunshine standards, Global Compact. Among the list of above standards, GRI standards should be singled out because they are the most common in the world, where most non-financial statements are prepared in accordance with these standards. The main requirement of the standard is the disclosure of information that is important and takes into account the interests not only of shareholders but also of all stakeholders. The peculiarity of GRI reports is that, depending on the number of met criteria, it receives a rating of A, B, C, and if confirmed by the audit - A +, B +, C +. The AA1000 standard is designed to present the results of activities in the economic, environmental and social environment, based on dialogue with stakeholders. The SA8000 standard is more focused on compliance with labor and human rights legislation. Sunshine standards provide recommendations on what information should be presented in the annual report. This information is intended for customers (product quality), employees (labor protection, employment guarantee) and local society (environmental impact, taxes paid, charitable activities and investments). The social report consists of quantitative indicators related to charity, social programs, sponsorship, etc., but the specifics of the social report is that when reading the report it should be clear why this particular social project was supported by the company, how it behaved. associated with its social and overall strategy. In other words, the purpose of the social report is to provide full and accessible coverage of social policy. Despite the fact that the submission of non-financial reporting has

become a popular procedure in recent years not only in the international but also in the domestic market, there is a significant level of skepticism about this type of reporting. The criticism is explained by the fact that the procedure for compiling and submitting such reports is in no way regulated at the legislative level. Moreover, the voluntary application of standards and the freedom to choose reporting criteria contribute to the fact that companies disclose only information that has a positive effect on reputation, or resort to various types of manipulation of indicators. The information presented in non-financial statements is considered to be an additional reporting package that is not related to financial reporting, but given current trends in accounting, it can be assumed that such reporting will be a mandatory element for business valuation. Today, certain changes can be observed, which relate to a certain convergence of financial statements and reports on sustainable development of the enterprise. Large enterprises and multinational corporations are increasingly publishing a single annual report that contains complete information on all activities.

Sarny`cz`ka D.O.,

student IV roku grupy B 4/1

Mikołajowski Narodowy Uniwersytet Rolniczy

Goleshtyakova N.,

Europejski Instytut Kształcenia Ustawicznego

Filishin M. V.,

student czwartego roku

National Academy of Statistics,

rachunkowości i audytu

Kierownik:

Doktor nauk ekonomicznych, professor,

kierownik Katedry Rachunkowości i Podatków

Dubinina M.V.

Mikołajowski Narodowy Uniwersytet Rolniczy (Mikołajów)

ROLA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO W ZARZĄDZANIU PRZEDSIĘBIORSTWEM

W nowoczesnych warunkach każdy podmiot gospodarczy potrzebuje informacji o kontrahentach zainteresowanych nawiązaniem trwałych relacji biznesowych, takie informacje pozyskuje się ze sprawozdań finansowych. W oparciu o dane z rachunkowości finansowej jako system ciągłych, ciągłych i udokumentowanych procesów biznesowych, uporządkowanego uogólniania informacji o stanie aktywów i pasywów przedsiębiorstwa, raportowanie odzwierciedla i pozwala oceniać wyniki, przewidywać obszary efektywności oraz sprzyja rozwojowi i przyjęciu niezbędnych decyzji zarządczych.

Sprawozdania finansowe odzwierciedlają wszystkie istotne zmiany i strukturę aktywów ekonomicznych, źródła ich powstawania, wyniki działalności finansowej i gospodarczej, dostarczają użytkownikom dużej ilości informacji w złożonej

formie, jak uczestniczyć w zarządzaniu przedsiębiorstwem. Wzrost roli zarówno sprawozdawczości finansowej, jak i księgowości w ogóle jest wynikiem poszerzenia kręgu podmiotów gospodarczych, czyli podmiotów, które mają prawo do podejmowania decyzji inwestycyjnych i innych decyzji biznesowych na podstawie sprawozdań finansowych. W związku z rosnącą rolą sprawozdawczości finansowej w zarządzaniu przedsiębiorstwem i stawianymi jej wymaganiami istotnie się zmieniają. Rosną wymagania co do jakości raportowania informacji, które determinuje realia, zawartość i efektywność danych [1].

Teoretyczne i stosowane zagadnienia raportowania i metodologiczne podejścia do jego opracowywania zostały zbadane w pracach znanych ekonomistów krajowych i zagranicznych: MT Bilukha, FF Butynets, SF Golova, KP Dudka, J. Blake, V.M. Zhuk, J. Williams, GG Kireitsev, MV Kuzheln, N. Malyuga, P. Ya. Khomin, II Sakhartsev i inni. Jednak nadal pozostaje wiele otwartych pytań dotyczących stosowania sprawozdawczości zarządczej w przedsiębiorstwie, które wymagają dogłębnej analizy.

Pod sprawozdaniem finansowym rozumiem sprawozdanie finansowe, które zawiera informacje o kondycji finansowej, wynikach działań przepływy pieniężne jednostki gospodarczej za okres sprawozdawczy (str.3, I NP (S) BU 1 „Ogólne wymagania dotyczące sprawozdawczości finansowej”, art. 1 Ukraińska ustawa "o rachunkowości i sprawozdawczości finansowej" na Ukrainie" [2; 3].

Według P. Khomina „raportowanie to niezależny system składania wniosków dane wymagane do informacji zarządczych i w żadnym wypadku nie można go uznać za integralną część (mama) rachunkowość” [4, s. 14]. Naukowiec N. Tkachenko traktuje sprawozdawczość finansową (księgową) jako zestaw formularzy sprawozdawczych opracowywane na podstawie danych księgowych w celu uzyskania twórcy uogólnionej informacji o przedsiębiorstwie [5, s. 822].

M. Pushkar przedstawia sprawozdania finansowe jako zbiór rejestrów nie-realizowane (skonsolidowane, pogrupowane, uogólnione) wskaźniki dla pewien okres, charakteryzujący statykę i dynamikę obiektów rachunkowości. galter rachunkowość [6, s. 561]. Ta definicja jest bardziej pouczająca.

Analiza definicji „sprawozdawczości finansowej” krajowej Uczeń przyjmuje formalne podejście, konsolidując ustawy Ukrainy „O rachunkowości i finansach raportowanie na Ukrainie” i przepisy krajowe (normy) księgowość.

Podstawowym celem sporządzania sprawozdań finansowych jest dostarczenie kompletne, zgodne z prawdą i bezstronne podejmowanie decyzji informacje o kondycji finansowej, wynikach operacji, ruchu środków pieniężne i zmiany w kapitale własnym przedsiębiorstwa, które niezbędne do podjęcia decyzji.

Dlatego bardzo ważne jest prawidłowe i terminowe odzwierciedlenie działalności medycznej przedsiębiorstwa, w szczególności prowadzenie bezbłędnej działalności prace analityczne mające na celu odzwierciedlenie przychodów i kosztów przy definiowaniu terminy kompilacji i raportowania zainteresowanym stronom zarówno zewnętrzne, jak i wewnętrzne.

Zakres użytkowników sprawozdań finansowych został określony w par. 1 godzina 1 Sztuka. 14 Ustawa №996 i paragraf 2 Procedury Pop 419. Według nich

przedsiębiorstw są zobowiązani do składania rocznych sprawozdań finansowych następującym odbiorcom:

- organy, do których należą sfery zarządzania;
- kolektywy pracownicze na ich prośbę;
- właściciele (założyciele) zgodnie z dokumentami założycielskimi
gliniarze;
- organy statystyki państwowej;
- nadwozia SFSU;
- innym użytkownikom zgodnie z prawem [2; 7; 8].

Od 2012 roku zgodnie z prawem szereg przedsiębiorstw raportować zgodnie z międzynarodowymi standardami sprawozdawczości finansowej (MSSF). Celem takiej sprawozdawczości jest dostarczenie informacji finansowych o jednostce, która zgłasza, że jest przydatna dla początkowi i potencjalni inwestorzy, pożyczkodawcy i inni pożyczkodawcy podejmowanie decyzji o zapewnieniu zasobów dla tego przedsiębiorstwa.

Ważną cechą sprawozdawczości MSSF jest to bardziej oparte na profesjonalnym osądzie i ocenach niż na dokładnych danych. Dlatego księgowym nie jest łatwo zrozumieć i przyjąć takie podejście w przejściu na sprawozdawczość finansową zgodnie z MSSF [9].

Sprawozdawczość finansowa jako ważny element systemu informacyjnegozapewnienie zarządzania i procesu decyzyjnegoużytkownicy harmonijnie połączeni z głównymi klasykamifunkcje zarządcze: planistyczne, kontrolne, finansowe, organizacyjnenizacja, motywacja. Również sprawozdania finansowejest środkiem stymulowania i ograniczania polityki finansowejzarządzanie. Za jego pomocą przeprowadzić monitoring, cd.rola, analiza i ocena osiągniętych wyników oraz odpowiednie dostosowaniadarmowe akcje [10].

Sprawozdawczość finansowa dostarcza przydatnych informacji kupno, sprzedaż i posiadanie papierów wartościowych my; udział w kapitale przedsiębiorstwa; oceny jakości zarządzania; ocena zdolności przedsiębiorstwa do terminowego wywiązania się ze zobowiązań zaangażowanie;bezpieczeństwo zobowiązań przedsiębiorstwa; definicja kwotę dywidend do wypłaty; regulacja aktywności przedsiębiorstwa; inne rozwiązania.

Bibliografia

1 Andriyenko V. C. Ponyattya ta sklad finansovoyi zvitnosti v umovax garmonizaciyi buxgalters`kogo obliku / V. C. Andriyenko // Nauka moloda. – 2008. – № 9. – S. 153–157.

2. Pro buxgalters`ky`j oblik ta finansovu zvitnist` v Ukrayini: Zakon Ukrayiny` vid 16.07.1999 r., № 996-XIV [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.

3. NP(S)BO 1 «Zagal`ni vy`mogy` do finansovoyi zvitnosti» [Elektronny`j resurs]. Rezhy`m dostupu: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.

4. Xomy`n P. Oblikove zabezpechennya zvitnosti pro finansovi rezul`taty` maye buty` metodologichno obg`runtovany`m / P. Xomy`n // Buxgalters`ky`j oblik i audy`t. – 2004. – № 6. – S. 9–15.
5. Tkachenko N. M. Buxgalters`ky`j finansovy`j oblik, opodatkovannya i zvitnist`: [pidruchny`k] / N.M. Tkachenko. – [3-ye vy`d., dopov. i pererob.]. – K. : Alerta, 2008. – 926 s.
6. Pushkar M. S. Finansovy`j oblik: [pidruchny`k] / M. S. Pushkar. – Ternopil` : Kart-blansh, 2002. – 628 s.
7. Shustval` T. Richna finansova zvitnist`: skladayemo razom / T. Shustval` // Vse pro buxgalters`ky`j oblik. — 2015. — № 13. — S. 3–8.
8. Postanova «Pro zatverdzhennya Poryadku podannya finansovoyi zvitnosti» vid 28 lyutogo 2000 r. № 419, zi zminamy` vid 17.06.201 [Elektronny`j resurs]. Rezhy`m dostupu: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>
9. MSFZ: prakty`ka zastosuvannya // Vse pro buxgalters`ky`j oblik. – 2014. – № 56–57. – 63 s.
10. Ivanixiv Yu. Sutnist` i rol` finansovoyi zvitnosti u sy`stemi informacijnogo zabezpechennya sub'yektiv ry`nku / Yu. Ivanixiv // Ekonomichny`j analiz. – 2010. – № 5.

Стець А.В.

студентка IV курсу, групи Б-4/2

Філіпенко Д.О.,

студентка IV курсу, групи Б-4/2

Науковий керівник:

канд. екон наук, доцент Чебан Ю.Ю.

*Миколаївський національний аграрний університет
(м. Миколаїв)*

ПОМИЛКА У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ: ЗАКОНОДАВЧО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Будь-яка форма контролю фінансової звітності, зокрема й аудит, здійснюється задля попередження помилок та підтвердження, що їх не містить фінансова звітність. Водночас, жодне НП(С)БО не містить визначення поняття «помилка». Водночас, за п. 5 МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки», помилками у фінансовій звітності вважаються помилки, що виникли під час неправильного проведення математичних підрахунків або застосуванні облікової політики, через неуважність або неправильне тлумачення фактів, а також у результаті шахрайства [1]. Наслідком таких помилок є пропуск або перекручення даних у фінансовій звітності за один або кілька попередніх періодів.

Так, виправлення помилок регламентовано низкою національних нормативних актів: НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»; Положенням «Про документальне забезпечення записів у бухгалтер-

ському обліку», Методичними рекомендаціями по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку [2,3,4]. виправлення помилок, які є у фінансовій звітності, є обов'язковим, оскільки виникає ймовірність нарахування штрафних санкцій, особливо за умови, якщо помилка призвела до заниження обсягу податку на прибуток. Зауважимо, що під час карантину за всіма помилками не нараховується пеня [5]. Отже, доцільним є додатковий контроль та виправлення помилок за їх наявності саме зараз.

Наявність помилок призводить до перекручення інформації фінансової звітності та неправильне її трактування зовнішніми і внутрішніми користувачами. Тобто не забезпечується мета ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а саме – надання всім її користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан і фінансову діяльність підприємства, необхідної для прийняття ними рішень [6].

Зауважимо, що досліджені нормативні документи не містять обмежень строку виправлення бухгалтерських помилок. Тому будь-якої давності помилку потрібно виправити в періоді її виявлення. За загальними правилами, передбаченими НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», результат виправлення будь-якої помилки (як минулого періоду поточного року, так і минулих років) відображається у фінансовій звітності того періоду, у якому вона була виявлена. При цьому підприємства можуть подавати уточнену (виправлену) фінансову звітність за той період (або періоди), у якому було допущено помилку [6]. Така уточнена фінансова звітність подається за власною ініціативою, наприклад для потреб учасників товариства, або за необхідності. Така необхідність виникає, наприклад, у платників податку на прибуток, які подають уточнену фінансову звітність як додаток до уточнюючої декларації з податку на прибуток. У будь-якому разі разом із виправленою фінансовою звітністю потрібно подати доповнення в довільній формі, у якому пояснити суть помилки, її наслідки та спосіб виправлення.

Список використаних джерел:

1. Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки : міжнародний стандарт бухгалтерського обліку №8 URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020 (дата звернення: 05.03.2021).

2. Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах : положення (стандарт) бухгалтерського обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 137 від 28.05.99 про затвердження ПСБО №6 URL:

<http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 05.03.2021).

3. Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : положення, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88 URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.03.2021).

4. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку : наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 року № 356 URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.03.2021).

5. Податковий кодекс України : закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.03.2021).

6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.03.2021).

Ткаченко М.С.

студентка III курсу групи ОА-181

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Селіванова Н.М.

доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту

Одеський національний

політехнічний університет

(м. Одеса)

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ, ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ

На сучасному етапі успішне функціонування підприємств потребує підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності на підставі вдосконалення управління виробництвом, створення конкурентоздатної продукції та залучення інвестицій. Для цього є необхідним створення такої інформаційної системи, яка здатна задовольнити потреби всіх зацікавлених користувачів для обґрунтування і прийняття управлінських рішень. Інструментом інформування користувачів виступає фінансова звітність.

Інформація, яка надана в фінансовій звітності підприємства, дає можливість зробити необхідні заходи, спрямовані на існування підприємства в умовах конкурентної боротьби, запобігання банкрутства і фінансових невдач, лідерство в боротьбі з конкурентами, зростання економічного потенціалу підприємства, максимізація прибутку і мінімізація витрат, забезпечення рентабельної роботи підприємства. Помилки у фінансовій звітності призводять до помилок у прийнятті управлінських рішень користувачами інформації, а в підсумковому рахунку – до зменшення ефективності діяльності підприємства і, відповідно, рівня їх прибутковості.

Правові основи з питань складання фінансової звітності регламентуються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку НП(С)БО 1 [1]. Державне регулювання фінансової звітності в Україні здійснюється з метою створення єдиних правил складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств [2].

Детальне вивчення даних фінансової звітності розкриває причини досягнутих успіхів, а також недоліків у роботі підприємства, допомагає

знайти шляхи вдосконалення його діяльності. Аналіз даних фінансової звітності використовуються не тільки власниками, акціонерами фірм, інвесторами і т.д., а і самою адміністрацією підприємства для прийняття правильних управлінських рішень. У сукупності вони характеризують ефективність використання фінансових і виробничих ресурсів, кількість і якість виробленої та реалізованої продукції, величину витрат предметів та засобів праці.

Основна мета аналізу фінансової звітності включає оцінку рішень, таких як інвестування в цінні папери компанії або рекомендації інвесторам, а також розширення торгівлі чи банківського кредиту компанії. Для того, щоб сформувавши уявлення про спроможність підприємства отримувати прибуток і генерувати грошові потоки у майбутньому, аналітики використовують дані оцінки минулих результатів та поточного фінансового стану підприємства. Роль аналізу фінансової звітності полягає у використанні інформації, наявної у фінансовій звітності компанії разом з іншою відповідною інформацією для прийняття економічно-управлінських рішень.

Кожна категорія користувачів вивчає фінансову звітність для визначених цілей (табл. 1).

Таблиця 1

Інформаційні потреби користувачів фінансової звітності

Користувачі	Інформаційні потреби
Інвестори та власники	– покупка або продаж акцій, облігацій; – прибутковість цінних паперів; – ступені ризику, пов'язаного з інвестиціями; – визначення суми дивідендів, що належать до розподілу.
Керівництво підприємства	– регулювання діяльності підприємства.
Банки, постачальники, інші кредитори	– стабільність комерційних зв'язків; – оцінка здатності підприємства своєчасно і повно здійснювати розрахунки, виконувати контрактні зобов'язання.
Замовники	– оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання.
Робітники підприємства	– пенсійне забезпечення та інші соціальні пільги – рівень заробітної плати.
Органи державного управління	– формування макроекономічних показників.

Інформація, в якій зацікавлені всі користувачі, повинна давати можливість оцінювати здатність підприємства відтворювати грошові кошти та аналогічні активи, генерувати прибуток, стабільно функціонувати, а також давати можливість порівнювати інформацію за різні періоди часу, адже користувачі намагаються зрозуміти основні факти про ефективність підприємства, виходячи з прочитаного у звітах.

Інвестори, засновники або акціонери (в акціонерних товариствах), а також особи або організації, які надають консультаційні послуги у фінансовій сфері, потребують інформації, яка дозволила б їм прийняти рішення про покупку або продаж акцій, облігацій, отримати уявлення про

прибутковість цінних паперів; рівні дивідендних виплат, ступеня ризику, пов'язаного з інвестиціями.

Кредитори мають потребу в інформації, що дозволяє їм оцінити здатність організації своєчасно погашати основний борг і відсотки по ньому як в короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі

Державні органи (податкові органи) мають потребу в інформації про сплату податків, обсязі виробництва для формування інформації про валовий внутрішній продукт, національний дохід і бюджет держави для раціонального розподілу ресурсів, формування інвестиційної, податкової політики.

Комерційні клієнти (постачальники і покупці) зацікавлені в стабільності комерційних зв'язків, здатності своєчасно і повно здійснювати розрахунки, виконувати контрактні зобов'язання.

Працівники організації (і не тільки), якщо вони одночасно мають акції організації, в якій працюють, зацікавлені в її стабільності і прибутковості, в інформації про рівень заробітної плати, системі преміальних винагород та пенсійного забезпечення, інших соціальних пільгах, можливості подальшого працевлаштування.

Для прийняття економічних рішень користувачам фінансової звітності необхідна інформація про фінансовий стан, результати діяльності та зміни в фінансовому стані. Фінансова звітність суб'єкта господарювання зазвичай включає в себе п'ять основних компонентів: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал, примітки до річної фінансової звітності (табл. 2).

Таблиця 2

Компоненти фінансової звітності та їх призначення [3]

Компоненти фінансової звітності	Призначення
Баланс	Надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату.
Звіт про фінансові результати	Надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період.
Звіт про рух грошових коштів	Надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про надходження і вибуття грошових коштів внаслідок операційної, інвестиційної та фінансової діяльності протягом звітного періоду.
Звіт про власний капітал	Надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.
Примітки до річної фінансової звітності	Виклад обраної облікової політики, пояснення та додатковий аналіз інформації, наведеної у відповідних звітах.

Як бачимо, фінансова звітність є фундаментом для прийняття управлінських рішень. Але фінансова звітність складається раз на квартал,

натомість управлінські рішення приймаються щоденно, і навіть щогодинно в сучасних екстремальних ринкових умовах.

Звіти великих компаній найчастіше є складними і включають в себе велику кількість приміток до фінансової звітності та роз'яснення фінансової політики, аналізу управління, що ускладнює швидкість їх розуміння. Саме тому керівникам потрібні поточні управлінські звіти, тобто певні форми управлінських звітів на основі фінансових, які розроблятимуться щомісячно, а можливо й щотижнево для прийняття більш зважених рішень. Неабияким ресурсом для бізнесу було би використання інтерактивних інструментів звітування оскільки вони дають можливість для оновлення, економії коштів та скорочення витрат в реальному часі. При цьому звіти повинні бути графічно візуально простими, але дуже чіткими, адже в розробці управлінської звітності чіткість є головною метою.

З вищезазначеного можна зробити наступні висновки. Фінансова звітність є фундаментом в управлінні підприємством, але одних чітко регламентованих фінансових звітів для щоденного ефективного керування підприємством замало. Необхідні управлінські звіти, які ґрунтуються на фінансових, адже на практиці управлінські звіти більш фокусуються на потребах управлінців, які реалізують стратегію підприємства для отримання максимального прибутку.

Список використаних джерел:

1. Загальні вимоги до фінансової звітності : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

3. Глушач Ю.С. Фінансова звітність за П(С)БО: навчально-методичний посібник. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 88 с.

Цибулькіна А. С.
студентка II курсу групи Б 2/1
Науковий керівник:
д.е.н., професор Дубініна М.В.,
завідувач кафедри
обліку та оподаткування
*Миколаївський національний
аграрний університет
(м. Миколаїв)*

МІСЦЕ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Успішне функціонування організацій в сучасних умовах вимагає підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності на підставі удосконалення управління виробництвом, створення конкурентоспроможної продукції та залучення інвестицій.

Для цього необхідно створити таку інформаційну систему, яка здатна задовольнити запити всіх зацікавлених користувачів для обґрунтування і прийняття управлінських рішень. Інструментом інформування користувачів виступає фінансова звітність. Саме фінансова звітність повинна надавати повну, неупереджену і достовірну інформацію про поточний стан і результати функціонування організації.

Мета звітності досягається не лише отриманням на її основі повної, об'єктивної та достовірної інформації про поточний стан та результати діяльності компанії, а й здатністю прогнозувати майбутній потенціал її розвитку.

Зміст, характер та функціональна роль фінансової звітності значною мірою пов'язана з вирішенням проблем адекватності фінансової звітності, передумов її гармонізації та стандартизації, підходів та процедур консолідації, аудиту та аналітичної оцінки та аналітики.

Процес прийняття рішень на підставі показників фінансової звітності ускладнюється тим, що вони не відображають повною мірою об'єктивного фінансового стану, результатів діяльності та іншої важливої інформації про діяльність підприємства, обробляються з порушенням принципів підготовки фінансової звітності, не відповідають якісним характеристикам і вимогам зовнішніх користувачів до звітної інформації. У таких умовах, як ефективно управління господарською діяльністю організації, так і прийняття дієвих рішень зовнішніми користувачами фінансової звітності неможливі без істотного інформаційно-аналітичного забезпечення [1].

Застосування нових методик аналізу фінансової звітності дозволить забезпечити системний і комплексний підхід до розробки пропозицій щодо вдосконалення теоретико-організаційних основ складання фінансової звітності, що сприяє підвищенню ролі фінансової звітності в системі інформаційного забезпечення прийняття рішень зовнішніми користувачами.

Так як, за допомогою інформації, отриманої з аналізу фінансової звітності можливо охарактеризувати фінансовий стан підприємства, дати його оцінку, спрогнозувати майбутні перспективи подальшого розвитку.

Застосовувані в даний час методи аналізу не дають чіткого розуміння стану підприємства, а часто деякі показники мають абсолютно протилежні значення і трактуються неоднозначно. Також є такі показники, значення яких не існує або існують приблизно, для загального орієнтиру. Все це може спотворювати отриману інформацію.

У зв'язку з цим необхідне впровадження нових моделей аналізу фінансової звітності, так як це поліпшить якість отриманої інформації в рази як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів [2].

Сучасна фінансова звітність є джерелом операцій, а отже найнадійніша і необхідна інформація. Різні категорії користувачів потрібна інша інформація.

Користувачі всіх типів звітів розглядаються як зовнішні користувачі (органи державної влади, покупці, банки, інвестори тощо) та національні (керівники, акціонери, працівники компанії).

Ось чому доцільно подавати інформацію для кожної категорії в якійсь помітній формі, тому що всі користувачі мають спеціальну освіту і розуміють порядок формування показників, джерела їх походження або механізм розрахунку [3].

Отже, фінансова звітність є важливим інформаційним ресурсом та основним первинним носієм облікової інформації, необхідної для користувачів як внутрішніх, так і зовнішніх, тому від її якості, достовірності головним чином залежать подальші управлінські рішення.

Список використаних джерел:

1. Кучеренко Т. Фінансова звітність як складова економічних наук / Т. Кучеренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 9. – С. 21–29.
2. Руднев Л. Н. Методи комплексної оцінки ефективності функціонування транспортної інфраструктури в регіоні / Л. Н. Руднев, А. М. Кудрявцев // Російське підприємництво. – 2014. – № 8 (254). – С. 109-121.
3. Юрзінова І. Л. Нові підходи до діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання / І. Л. Юрзінова // Економічний аналіз: теорія і практика. – 2015. – № 14 (47). – С. 18.

Столярчук В.
Серафінський М.
здобувачі вищої освіти
другого (магістерського) рівня
спеціальності “Облік і оподаткування”

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Герасименко Т. О.,
доцент кафедри обліку,
контролю, аналізу та оподаткування
Львівський торговельно-економічний університет
(м. Львів)

ПОКАЗНИК ЕВІТДА: ПЕРЕВАГИ ТА ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ У ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

У сучасних умовах господарювання вартість бізнесу є одним із основних показників, який засвідчує рівень конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості підприємства. З огляду на це, актуалізується питання неупередженого, об'єктивного та достовірного його оцінювання. В останні роки у вітчизняній практиці оцінювання вартості бізнесу спостерігається тенденція до використання популярного серед міжнародних інвесторів і рейтингових агентств показника прибутку до сплати відсотків, податків і амортизації – ЕВІТДА (Earnings before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization).

Варто зазначити, що показник ЕВІТДА почали застосовувати у зарубіжній практиці у 80-х роках 20-го століття як економічний параметр оцінки прибутковості компанії, її привабливості для придбання, інвестування або поглинання. Саме в ці часи популярними були операції з придбання компаній з використанням позикових коштів, а показник ЕВІТДА дозволяв визначити здатність компанії до обслуговування боргу в найближчій перспективі.

Не згасає інтерес до даного показника і в сучасних умовах глобалізації. Це обумовлено тим, що показник ЕВІТДА дозволяє оцінити діяльність окремого підприємства порівняно з іншими господарюючими суб'єктами галузі, виключивши боргове навантаження (нараховані відсотки); режим оподаткування прибутку; розмір інвестицій в необоротні активи та облікову політику підприємства щодо амортизації або переоцінки активів. Даний показник використовують як зовнішні користувачі: кредитні установи та інвестори, фінансові аналітики – для порівняння результатів діяльності одного підприємства з іншими, які працюють у тій же галузі; так і внутрішні: власники, акціонери та менеджмент підприємств – для прийняття управлінських рішень.

З огляду на популярність використання ЕВІТДА, “Комісія з цінних паперів і бірж США US SEC ввела визначення його класичної формули у своїх правилах:

$$EBITDA = ЧП - \Phi Д + \Phi В + ПП + А \quad (1)$$

де *ЧП* – чистий прибуток;
ФД – фінансові доходи;
ФВ – фінансові витрати;
ПП – податок на прибуток;
А – амортизація” [1].

Однак, класичне визначення EBITDA від US SEC не завжди і не всі використовують на практиці. Зокрема, такі міжнародні фінансові інститути, як: Європейський Банк Реконструкції та Розвитку (European Bank for Reconstruction and Development), Міжнародна Фінансова Корпорація (International Finance Corporation), Чорноморський Банк Торгівлі та Розвитку (Black Sea Trade and Development Bank) та інші фінансові організації застосовують свої варіанти розрахунку показника EBITDA. Тому компаніям, які фінансуються, важливо чітко прописувати в кредитних угодах алгоритм розрахунку показника EBITDA.

Особливо актуальним є показник EBITDA для тих вітчизняних підприємств, які виходять на міжнародні ринки, оскільки він дозволяє уникнути розбіжностей між обліком в Україні та зарубіжних країнах.

Однак, окрім прихильників використання показника EBITDA у процесі оцінювання вартості бізнесу та результативності діяльності, є і його противники. Насамперед, це спеціалісти з міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та національних стандартів США (US GAAP). “EBITDA не знайшов свого застосування як аналітичний фінансовий показник ні у МСФЗ, ні в US GAAP” [2]. Спеціалісти з міжнародних стандартів категорично заперечують доцільність використання показника EBITDA, оскільки, на їхню думку, конструкція даного показника порушує базові принципи бухгалтерського обліку.

Відсутність трактування показника EBITDA у стандартах дозволяє компаніям звітувати про нього у найбільш сприятливій для них формі, тобто без дотримання принципів бухгалтерського обліку. З огляду на це, піддається сумніву об’єктивність оцінювання за ним вартості бізнесу та його ефективності у загальному та прибутку підприємства, зокрема. Іншими словами, за допомогою показника EBITDA можна штучно збільшити реальний фінансовий результат підприємства.

До прикладу, штучне завищення фінансового результату особливо суттєвим буде для підприємств, в яких амортизаційні відрахування є значними. Оскільки при розрахунку показника EBITDA не враховують амортизаційні відрахування, то і, відповідно, їх виключення призведе до збільшення прибутку. Окрім цього, очищення EBITDA від амортизації не відображає потребу підприємства в інвестиціях в основні засоби.

Отже, зарубіжний досвід засвідчує популярність використання такого показника, як EBITDA для оцінювання вартості бізнесу та перспектив його розвитку, у процесі прийняття тактичних і стратегічних рішень про поглинання і злиття компаній. Однак, з огляду на те, що показник EBITDA, у переважній більшості, призводить до штучного завищення прибутку внаслідок приховування певної частини витрат, його використання у

практиці аналітичної роботи, на наш погляд, є виправданим виключно у комплексі з іншими показниками фінансових результатів.

Список використаних джерел:

1. EBITDA [Електронний ресурс] / Capital matchpoint. – URL : <http://capitalmatchpoint.com/content/business-plan-what-ebitda> – Назва з екрану.
2. Сальникова И. Н. Аналитические показатели EBITDA и EBIT как индикатор оценки бизнеса И. Н. Сальникова / [Електронний ресурс] : URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/analiticheskie-pokazateli-ebitda-i-ebit-kak-indikator-otsenki-biznesa>

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 4.

Андрійчук А.Л.

магістрант

Науковий керівник:

д. е.н., професор кафедри

аудиту та підприємництва

Лубенченко О.Е.

Національна академія статистики,

обліку та аудиту

(м. Київ)

МІЖНАРОДНИЙ СТАНДАРТ АУДИТУ 550 «ПОВ'ЯЗАНІ СТОРОНИ»

Міжнародний стандарт аудиту 550 «Пов'язані сторони» (надалі – МСА 550) розглядає відповідальність аудитора стосовно відносин та операцій з пов'язаними сторонами під час аудиту фінансової звітності [1]. В той же час дефініція «пов'язана сторона» має де що різне тлумачення за Міжнародними стандартами аудиту (надалі – МСА), Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (надалі – МСБО), Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (надалі – НП(С)БО), Податковим кодексом України (надалі – ПКУ).

МСА 550 не надає визначення, що є пов'язана сторона, але має посилання на глосарій термінів МСА, який спираючись на концептуальну основу фінансового звітування встановлює, що пов'язана сторона (related party) це – сторона, яка є однією з таких:

а) фізична особа або інший суб'єкт господарювання, який здійснює контроль чи суттєвий вплив безпосередньо або опосередковано через одного або кількох посередників на суб'єкт господарювання, що звітує;

б) інший суб'єкт господарювання, над яким суб'єкт господарювання, що звітує, здійснює контроль чи суттєвий вплив безпосередньо або опосередковано через одного або кількох посередників;

в) інший суб'єкт господарювання, який перебуває під спільним контролем разом із суб'єктом господарювання, що звітує, через: спільного контролюючого власника (власників); власників, які є близькими родичами; або спільний ключовий управлінський персонал [1].

**Таблиця – Тлумачення дефініції «пов’язана сторона»
за стандартами бухгалтерського обліку і податковим законодавством [2,3,4]**

<i>Пов’язана сторона за ПКУ</i>	<i>Пов’язана сторона за МСБО 24</i>	<i>Пов’язана сторона за П(С)БО 23</i>
Для юридичних осіб: одна юридична особа безпосередньо та/або опосередковано (через пов’язаних осіб) володіє корпоративними правами іншої юридичної особи у розмірі 20 і більше відсотків	Зв’язана сторона – фізична особа або суб’єкт господарювання, зв’язані з суб’єктом господарювання, що складає свою фінансову звітність	Підприємства, які перебувають під контролем або суттєвим впливом інших осіб
одна і та сама юридична або фізична особа приймає рішення щодо призначення (обрання) одноособових виконавчих органів кожної такої юридичної особи; одна і та сама юридична або фізична особа приймає рішення щодо призначення (обрання) 50 і більше відсотків складу колегіального виконавчого органу або наглядової ради кожної такої юридичної особи; виконавчий орган та/або наглядову раду кожної юридичної особи складають одні і ті самі фізичні особи, призначені однією стороною	Зв’язаними сторонами не вважаються: – два суб’єкти господарювання, просто тому, що вони мають спільного директора або іншого члена провідного управлінського персоналу, або тому, що член провідного управлінського персоналу одного суб’єкта господарювання має суттєвий вплив на інший суб’єкт господарювання; – два контролюючі учасники, просто тому, що вони здійснюють спільний контроль за діяльністю спільного підприємства; – особи, що надають фінансування; профспілки; комунальні служби; замовник, постачальник	Підприємства і фізичні особи, які прямо або опосередковано здійснюють контроль над підприємством або суттєво впливають на його діяльність, а також близькі члени родини такої фізичної особи.
юридична особа має повноваження на призначення (обрання) одноособового виконавчого органу такої юридичної особи або на призначення (обрання) 50 і більше відсотків складу її колегіального виконавчого органу або наглядової ради		
сума всіх кредитів (позик), поворотної фінансової допомоги від однієї юридичної особи та/або кредитів (позик), поворотної фінансової допомоги від інших сторін перевищує суму власного капіталу юридичної особи більше ніж у 3,5 рази (для фінансових установ та компаній, що провадять виключно лізингову діяльність, – більше ніж у 10 разів)		

Слід звернути увагу, що підприємства державної та комунальної форми власності вважаються пов'язаними лише тоді, коли вони використовують спільні ресурси та спільно здійснюють суттєві господарські операції.

Нами систематизовані тлумачення за МСБО, НП(С)БО та ПКУ, таблиця 1.

Тлумачення за МСА 550 буде застосовано аудитором під час визначення аудиторських процедур для оцінки ризиків шахрайства. Тлумачення за МСБО та НП(С)БО – для відображення господарських операцій із пов'язаними особами в бухгалтерському обліку, а тлумачення за ПКУ – під час надання супутніх аудиторських послуг: виконання завдання з узгоджених процедур та компіляції інформації, надання неаудиторських послуг.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг видання 2016 – 2017 року. URL: <https://www.aru.com.ua/> (дата звернення: 20.02.2021).

2. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI-ВР зі змінами і доповненнями URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 23.02.2021).

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 24 «Розкриття інформації про пов'язані сторони» URL: <https://ips.ligazakon.net/document/REG5730?an=415290> (дата звернення: 23.02.2021).

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін» URL: <https://ips.ligazakon.net/document/REG5730?an=415290> (дата звернення: 23.02.2021).

Макалута О.В.
студентка II курсу магістратури,
заочної форми навчання,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:
д. пед. н., професор Теловата М.Т.
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)*

ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ

Ефективність діяльності економічного суб'єкта господарювання в умовах пандемії та фінансово-економічної кризи у глобальному світі, в тому числі Україні, значною мірою залежить від якості управління людськими ресурсами та раціональності використання робочого часу, що в свою чергу впливає на величину понесених витрат на оплату праці на підприємстві. Недосконалість системи внутрішнього контролю витрат на оплату праці в частині вибору його організаційних форм та відсутність зрозумілої для ревизора методики перевірки, негативно впливає формування показників собівартості продукції (робіт та послуг), що в подальшому відображається на результатах господарської діяльності підприємства. Вагоме місце в системі внутрішнього контролю на підприємстві є обрання суб'єктом господарювання ефективною та дієвою формою організації внутрішнього контролю витрат на оплату праці.

Теоретичні питання внутрішнього контролю витрат на оплату праці знайшли своє відображення в наукових працях таких вітчизняних учених, як Т.А. Бутинець [1], І.В. Саух [2], Л.П. Шевчук [3], О.Ю. Шоляк [4] та ін.

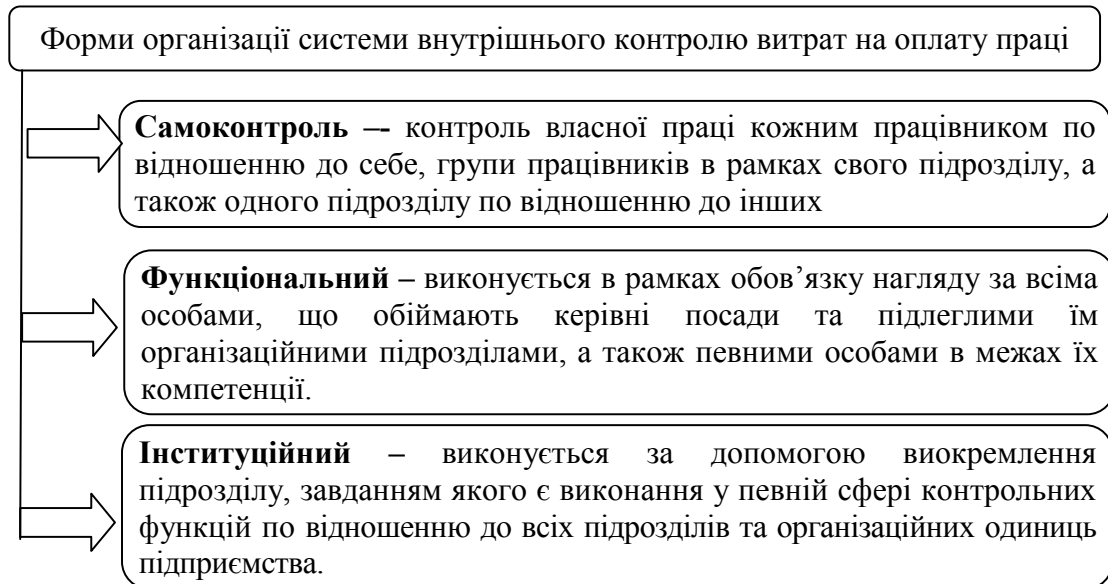
На думку, Л.П. Шевчук, внутрішній контроль – це система заходів відповідності діяльності підприємства поставленим завданням, надання керівництву інформації про стан об'єктів, що перевіряються, а також рекомендацій стосовно цих об'єктів, які сприятимуть прийняттю правильних управлінських рішень [3].

О.Ю. Шоляк під внутрішнім контролем розуміє систему постійного спостереження за об'єктом контролю з метою встановлення правильності, законності, обґрунтованості й економічної доцільності прийняття управлінських рішень [4].

Отже, можемо стверджувати, що внутрішній контроль витрат на оплату праці – це процес спостереження та перевірки здійснення операцій, пов'язаних із виникнення витрат на оплату праці і направлений на виявлення відхилень та порушень, а також прийняття або коригування управлінських рішень з метою усунення, попередження в подальшому виникнення даних порушень та здійснення ефективної діяльності суб'єкта господарювання.

З метою ефективного проведення внутрішнього контролю витрат на оплату праці потребують врегулювання питання його організації. На сьогодні відсутній єдиний підхід вчених щодо організації внутрішнього контролю витрат на оплату праці.

Погоджуємо із думкою Т.А. Бутинець, яка розглядає організацію внутрішнього контролю у розрізі таких форм, як самоконтроль, функціональний та інституційний контроль (рисунок 1).

Рисунок 1. Форми організації системи внутрішнього контролю витрат на оплату праці на підприємстві [1]

Визначивши вище перелік основних форм організації системи внутрішнього контролю витрат на оплату, з'ясуємо їх сутність. Так, функціональний контроль існував завжди у процесі діяльності суб'єкта господарювання незалежно від його розміру, виду чи обсягів діяльності, кількості найманих працівників.

Проведення інституційної форми контролю притаманне для середніх та великих підприємств. Звідси вважаємо, що на мікро та малих підприємствах така форма контролю є нераціональною.

Можемо погодитися із думкою Т.А. Бутинець, що в межах функціонального контролю повинен діяти самоконтроль для залучення до контрольних дій персоналу суб'єкта господарювання з метою досягнення загальної мети ведення господарської діяльності підприємства [1]. Такий самоконтроль витрат на оплату праці буде здійснюватися безпосередньо працівниками (бухгалтерами) підприємства.

Що стосується функціонального контролю витрат на оплату праці, то останній повинен здійснюватися виключно посадовими особами структурних підрозділів, які забезпечать своєчасне їх реагування на виникнення порушень та відхилень, оскільки кожен з керівників знає специфіку своєї ділянки, що потребує управління, та можливі помилки, які можуть виникнути в процесі здійснення господарської діяльності.

Вважаємо, що інституційний контроль витрат на оплату праці має проводитися виключно відділом внутрішнього контролю, тобто після формування показників витрат на оплату праці. Інституційний контроль є найбільш ефективним, оскільки забезпечує результативність функціонування лише після застосування необхідних контрольних процедур та дій щодо усунення відхилень (порушень) в наступних періодах, але лише після виявлення недоліків управління витратами на оплату праці в поточному періоді.

Отже, за результатами проведеного дослідження, нами було узагальнено наукові підходи до визначення поняття «внутрішній контроль» та удосконалено сутність поняття «внутрішній контроль витрат на оплату праці». Враховуючи специфіку об'єкта дослідження, запропоновано організацію внутрішнього контролю витрат на оплату праці на підприємстві розглядати у розрізі трьох основних форм: самоконтроль, функціональний та інституційний.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Т.А. Розвиток науки господарського контролю: проблеми теорії, методології, практики [текст]: монографія/ Т.А. Бутинець. – Житомир : ЖДТУ, 2011. – 772 с.

2. Саух І.В. Методика перевірки операцій з оплати праці та пов'язаних з нею розрахунків / І.В. Саух // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. / Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Випуск 2 (20) / [Відпов. редактор д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинець]. – Житомир: ЖДТУ, 2011. – С. 428-433.

3. Шевчук Л.П. Аналіз і контроль формування та використання коштів на оплату праці на підприємствах роздрібної торгівлі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 “Бухгалтерський облік, аналіз і аудит” / Л.П. Шевчук. – Київ, 2010. – 22 с.

4. Шоляк О.Ю. Облік, аналіз і внутрішньогосподарський контроль виплат працівникам: організація і методика: автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.09 “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” / Оксана Юрійвна Шоляк / Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. – К., 2011. – 20 с.

Міщенко О.П.
студентка 1 курсу магістратури
групи ОМФз 20-1
Науковий керівник:
к. е. н., доцент
Міщенко Т. М.
доцент кафедри
аудиту та економічного аналізу
*Університет державної фіскальної
служби України
(м. Ірпінь)*

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ РОЗРАХУНКІВ З НАДАННЯ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Житлово-комунальне господарство (ЖКГ) України – одна з найбільших та проблемних галузей економіки країни, яка має великий вплив на щоденне життя кожної людини та на ситуацію в країні загалом. За період незалежності України проблеми у галузі ЖКГ майже не вирішувалися, що сприяло накопиченню значних боргів населення за користування комунальними послугами. Так, за даними Державної служби статистики України, заборгованість населення за спожиті житлово-комунальні послуги (без урахування газу та електроенергії) по підприємствах усіх форм власності станом на 01.02.2020 становила 32,0 млрд. Гривень (станом на 01.01.2020 – 30,5 млрд. грн.), в тому числі за видами послуг:

- централізоване опалення та гаряче водопостачання – 22 002,3 млн. грн. (або 69% від загальної заборгованості);
- водопостачання та водовідведення – 4 649,9 млн. грн. (або 14% від загальної заборгованості);
- утримання будинків та прибудинкової території – 4 525,5 млн. грн. (або 14% від загальної заборгованості);
- вивезення побутових відходів – 872,1 млн. грн. (або 3% від загальної заборгованості) [1].

Рівень розрахунків населення за спожиті житлово-комунальні послуги за січень 2020 року в Україні становив 77,4%. Порівняно з рівнем розрахунків за 2019 рік він зменшився на 14,3% (за 2019 рік – 91,7%), а порівняно з аналогічним періодом 2019 року він збільшився на 8,5% (станом на 01.02.2019 – 68,9%) [1].

При цьому слід зазначити, що у розрізі житлово-комунальних послуг рівень розрахунків є таким:

- централізоване опалення та гаряче водопостачання – 70,6%, порівняно з рівнем розрахунків за 2019 рік він зменшився на 20,1% (за 2019 рік – 90,7%);
- водопостачання та водовідведення – 94,4%, порівняно з рівнем розрахунків за 2019 рік він збільшився на 2,4% (за 2019 рік – 92,0%) [1].

Лева частка в заборгованості населення за надані їм житлово-комунальні послуги стосується розрахунків за централізоване опалення та гаряче водопостачання, оскільки, більше 80% сімей України проживають у багатоквартирних будинках і не є покупцями, а лише споживачами послуг житлово-комунальних підприємств (ЖКП). При цьому, вони позбавлені елементарних «ринкових прав» – здебільшого не можуть контролювати обсяг і якість наданих послуг, торгуватися за ціною і навіть відмовитись від їх споживання, обсяг якого залишається невідомим і, можливо, спотвореним.

Більш того, незрозуміло, що саме є придбаним продуктом: ресурси, за якими розраховуються нормативи споживання (Гкал, літри, кВт/год), або параметри комфорту, на основі яких оцінюється якість роботи ЖКП (температура і вологість у приміщенні, робота водорозбірних приладів, освітлення і чистота вулиць) [2, с. 139]. Вагомим чинником зростання заборгованості населення за надані житлово-комунальні послуги є постійне підвищення тарифів за ці послуги при незмінному низькому рівні їх якості.

Підвищення тарифів на тепло та гарячу воду, що є неминучим у зв'язку з прогнозованим подорожчанням ціни на енергоносії, дуже негативно впливає на малозабезпечені домогосподарства та на окремих споживачів.

Зрозуміло, що тарифи на тепло та гарячу воду в різних регіонах повинні відрізнятися внаслідок різних чинників, зокрема, до них відносяться: технологічні особливості виробництва послуг у різних місцевостях (види палива, джерела водопостачання, протяжність мереж тощо), технічний стан мереж та обладнання (зношеність основних засобів), обсяги надання та місцеві особливості споживання послуг) тощо. Проте, фахівці вказують, що всі теплопідприємства, немов під копірку, пишуть, що в складовій вартості тепла 70% – це вартість газу [3]. Така 100-відсоткова схожість є не можливою, адже це залежить від обладнання, його ККД, теплової схеми, втрат у мережі тощо. Такий підхід до формування тарифів навмисно спотворює механізм його розрахунку, що в кінцевому результаті, унеможлиблює повний та своєчасний розрахунок споживачів та сприяє збільшенню заборгованості населення за отримані послуги. Як наслідок, збільшується кількість позовів до суду, предметом яких є або оскарження нарахованих платежів, або вимога стягнути з боржника заборгованість за спожите тепло та гарячу воду.

І щоб оцінити економічну обґрунтованість комунальних тарифів, стан розрахунків та розмір заборгованості сторони судового спору використовують економічну експертизу, як інструмент доказування своїх вимог у судовому розгляді справи, а суд – як доказ для прийняття судового рішення.

Під судово-економічною експертизою обґрунтованості тарифів та розрахунків за надані комунальні послуги необхідно розуміти компетентне дослідження точно сформульованого питання про їх відповідність певним нормам і стандартам. Проведення судово-економічної експертизи доручається експертам, які володіють спеціальними знаннями в галузі економіки, необхідними для вирішення питань, пов'язаних з дослідженням економічних аспектів послуг, що надаються. У разі необхідності, в процесі проведення подібних досліджень, експертизі може підлягати сама послуга як нематеріальний

об'єкт та якість її надання. У цьому випадку залучаються експерти – фахівці, вчені, які володіють спеціальними (професійними) знаннями, необхідними для вирішення питань, пов'язаних з дослідженням якості надання послуг. Експерти-економісти, виконуючи подібні дослідження не оскаржують рішення уряду щодо тарифів на послуги, експертизі підлягають розцінки, їх формування, підвищення виконавцями цих рішень, тобто підприємствами житлово-комунального господарства.

До завдань судово-економічної експертизи входить: аналіз наданих клієнтом документарних матеріалів (акти прийому-передачі продуктів, що постачаються, ділова переписка з постачальником, затверджені нормативні акти на споживання газу, води, електроенергії та інших ресурсів, облікові документи тощо).

Експерту-економісту можуть бути поставлені на дослідження такі питання:

1. чи є економічно обґрунтованими тарифи на послуги теплопостачання та постачання гарячої води (або водопостачання та водовідведення)?;
2. чи підтверджується документально обсяги витрат ресурсів (електроенергії, газу, інших видів пального тощо), які покладені у розрахунок відповідного тарифу?
3. чи підтверджується документально перелік витрат, які включають до собівартості послуг?
4. чи підтверджується документально облікове відображення витрат на надання послуг, як елемента облікової політики, яке ґрунтується на економічній сутності понесених витрат і загальних принципах бухгалтерського обліку та вимог до організації його ведення?
5. чи підтверджується документально сплата споживачем грошових коштів в сумі (вказується сума). за теплову енергію надану підприємством-теплопостачальником (виробником) в рахунок заборгованості?;
6. чи підтверджується первинними бухгалтерськими документами нарахування вартості теплової енергії спожитою боржником за період (вказується період)?;
7. чи відповідає умовам договору, укладеного між підприємством-теплопостачальником (виробником) та боржником, нарахування вартості теплової енергії спожитою за період (вказується період)?;
8. чи проводилася оплата боржником в період з (вказується дата) по дату проведення експертизи за теплову енергію спожиту у період (вказується період) та в якому обсязі?;
9. чи відповідає вимогам бухгалтерського обліку зарахування підприємством-теплопостачальником (виробником) грошових коштів сплачених в сумі (вказується сума) боржником в рахунок заборгованості за період (вказується період)?;
10. чи підтверджується документально надання теплової енергії від підприємства-теплопостачальника (виробника) до боржника та в якому обсязі за період (вказується період)?

Здійснюючи дослідження та надаючи відповіді на поставленні питання, експерт-економіст враховує, що наразі немає конкретних інструкцій або роз'яснення регуляторних органів стосовно класифікацій витрат на постачання теплової енергії та витрат на надання послуг з централізованого опалення та гарячого водопостачання.

Аналізуючи правильність включення того чи іншого елемента витрат до складу виробничих витрат і розрахунку собівартості продукції, експерт-економіст перевіряє обґрунтованість розмежування джерел відшкодування різних витрат (за рахунок собівартості, прибутку, фондів або резервів), достовірність звітних показників собівартості продукції, що дає можливість виявити внутрішньогосподарські резерви зниження собівартості продукції.

Дослідження проводиться шляхом співставлення даних головної книги по рахунках витрат, оборотних відомостей в розрізі контрагентів підприємства по рахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками», аналітичної оборотної відомості по рахунку 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», відомості нарахування заробітної плати та нарахування на фонд заробітної плати, відомості нарахування амортизаційних відрахувань, первинних документів (накладних, акти приймання виконаних робіт, товарно-транспортних накладних тощо).

Експертна практика показує, що є факти, коли до витрат даного звітного періоду включають витрати, здійснені в інші звітні періоди, або не підтверджені документально [4, с. 399].

Зрозуміло, що тезисно неможливо охопити весь спектр питань, які виникають при проведенні судово-економічної експертизи економічної обґрунтованості тарифів та розрахунків за надані послуги, тому ці питання потребують подальшого вивчення та висвітлення в наукових розробках.

Список використаних джерел:

1. Заборгованість населення за надані житлово-комунальні послуги. URL : <http://www.gkh.sm.gov.ua/index.php/uk/1607-zaborgovanist-naselennya-zanadani-zhitlovo-komunalni-poslugi> – (назва з екрану).
2. Траченко Л. А. Експертиза послуг. Навчальний посібник. – Одеса ОНЕУ, 2017. – 243 с.
3. Боргові проблеми можуть стати зашморгом для теплопостачання. URL: <https://ua-energy.org/uk/posts/borhovi-problemy-mozhut-staty-zashmorhom-dlia-teplopostachannia> – (назва з екрану).
4. Переймивовк Т. А., Жолобецька М. Б. Особливості проведення досліджень по підтвердженню економічно обґрунтованих тарифів в сфері теплопостачання // Криміналістика і судова експертиза. 2018. Вип. 62. С. 394-341.

Нестерова К. В.

студентка 2-го с.т. курсу, 8 групи,
спеціальності «Облік та оподаткування»

Науковий керівник:

д.е.н., професор Калюга Є.В.
*Національний університет біоресурсів та
природокористування України
(м.Київ)*

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ

Аудит розрахунків із бюджетом є одним із найтрудомісткіших, найскладніших і найвідповідальніших в аудиторській практиці. Аудиторська перевірка потрібна для захисту інтересів власників підприємств і держави, а також для підтвердження достовірних даних у фінансовій звітності. Вона є мотиватором для прозорої діяльності господарського об'єднання, оскільки недоліки податкового законодавства, податковий тиск на підприємства, чималий перелік податків і зборів збільшують властивий ризик.

Методологічні та організаційні аспекти проведення аудиту розрахунків з бюджетом в своїх дослідженнях розглядали такі вітчизняні вчені як: Калюга Є.В., Кузик Н.П., Ловінська Л.Г., Олійник С. О. та інші.

Під час проведення аудиту розрахунків з бюджетом необхідно дотримуватися наступних умов: ознайомитися з нормативними документами до кожного з податків і зборів, які сплачуються; звірити показники у системі бухгалтерського обліку та фінансовій звітності; перевірити відповідність відображення бази оподаткування за кожним збором чи податком; прослідкувати, щоб ставки податків і зборів відображалися правильно; надати звіт з результатами роботи та переліком помилок та рекомендацій щодо їх вирішення, відповідно до виду аудиту, мети перевірки та його завдань. Необхідно сформулювати висновок згідно з вимогами МСА 700 «Аудиторський висновок про фінансову звітність» та МСА 800 «Аудиторський висновок про виконання завдань аудиту спеціального призначення».

На рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами» розміщуються усі необхідні дані та розрахунки за видами платежів до бюджету, у тому числі податки з працівників та за фінансовими санкціями. Всі ці платежі та порядок їх справляння регулюються чинним законодавством. Характеристикою кожного податку виступає: об'єкт оподаткування, строк сплати, ставка та регламентуючий документ.

Аудиторська діяльність проводиться за трьома напрямками: внутрішньогосподарський, незалежний та державний аудит.

Внутрішньогосподарська перевірка є системою нагляду за доходами, витратами та розрахунками всередині підприємства. Метою проведення внутрішніх ревізій являється контроль роботи та економічної політики підприємства, аналіз ринкових та фіскальних ризиків діяльності та запобігання

банкрутства. Сьогодні вже недоцільно впроваджувати внутрішньогосподарські перевірки в Україні, адже вони об'єктивно існують в будь-якій компанії, питання лише в тому, в якому вигляді і наскільки ефективно.

Внутрішньогосподарський аудит здійснюється в кінці звітної періоду після відображення діяльності підприємства у бухгалтерському обліку і звітності. Сутність ревізії полягає в експертній оцінці фінансової та господарської діяльності підприємства відповідно до вимог бухгалтерського обліку, Форми №1 та №2, а також послуги з аудиту ведення обліку в цілому, фінансової звітності, внутрішньогосподарської ревізії.

На сьогодні відсутні серйозні методичні розробки з проведення незалежного аудиту. Невеликі та середні аудиторські фірми й аудитори, які працюють самостійно, основну увагу приділяють тільки правилам складання аудиторського висновку. Проведення бізнесу в умовах конкуренції зумовило виникнення внутрішньогосподарських перевірок.

Державна перевірка розглядається, як дієвий механізм контролю у сфері господарської діяльності. Головною метою державної перевірки є встановлення показників прибуткової діяльності підприємства (установи). Фінансовий аналітик насамперед повинен дати оцінку факторів на його формування, наприклад зниження собівартості, покращення характеристики, споживчої якості та переліку продукції. Встановлюються обставини, що не залежать від діяльності підприємства такі, як необґрунтовано високі ціни, тарифи, недотримання регулятивних норм та інші.

У ході перевірки достовірності відображення прибутковості підприємства, в першу чергу обсягу одержаного прибутку і розрахунку платежів в бюджет перевіряючий повинен перевірити правильність і своєчасність складання Балансу, Звіту про фінансові результати, Звіту про рух коштів, Звіту про власний капітал.

До типових порушень при аудиті бюджетних розрахунків відносять неправильне перелічення податків і зборів, якими оподатковується фірма; бази оподаткування щодо кожного податку чи збору; неправильне визначення розміру податків, а також помилкові дії з утримання податків; незаконне та необґрунтоване використання пільг і т.д.

На нашу думку, підвищення якості аудиту вимагає, в першу чергу, подальшого розвитку законодавчої бази аудиту. Головним питанням є створення і прийняття на державному рівні концепції розвитку аудиту, в якій повинні бути визначені принципи нормативного регулювання і саморегулювання аудиту, питання атестації та ліцензування, підготовки фахівців, розробки, впровадження та застосування аудиторських стандартів, узгодженості національних і міжнародних стандартів, контролю якості аудиту, відповідальності аудитора.

Отже, для перевірки розрахунків із державою головним є висновок перевіряючого, впевненість в тому, що розрахунки за податками і зборами, в повній мірі відповідають нормам законодавства.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755- VI зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом МФУ № 291 від 30.11.99 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

Окончук А.Р.

студентка IV курсу групи БДі-1-17

Науковий керівник:

д.е.н., доцент

Радіонова Н.Й.

професор кафедри

обліку та аудиту

Київський національний університет

технологій та дизайну

(м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА НА РЕКЛАМНІ ЗАХОДИ

Витрати на рекламу є однією із складових витрат на збут, і під час контролю є досить важливим елементом. Через витрати на рекламу можливо завилювати значну кількість крадіжок та фальсифікацій. Дослідження внутрішнього аудиту витрат на рекламу дозволить встановити достовірність первинних даних щодо фактичного формування та списання цих витрат, повноту і своєчасність відображення первинних даних в зведених документах та облікових регістрах, правильність ведення обліку витрат на рекламу та його відповідність прийнятій обліковій політиці, достовірність інформації щодо витрат на рекламу підприємства, наведеної у звітності господарюючого суб'єкта, що обумовлює актуальність дослідження.

Організація внутрішнього аудиту витрат на рекламу передбачає:

1. встановлення мети контролю витрат на рекламу;
2. створення підрозділу з внутрішнього контролю; призначення працівників-контролерів або покладання обов'язків з контролю на співробітників;
3. регламентація функціональних обов'язків служб, або осіб, що займаються внутрішнім аудитом, розробка внутрішніх документів, які регламентують проведення контролю, інформаційне забезпечення аудиту витрат на рекламу, виконання контрольних заходів [1].

Метою такого аудиту є досягнення управлінських цілей щодо забезпечення максимально-позитивної результативності ведення бізнесу та мінімізації суб'єктом господарювання різного роду ризиків в їх діяльності

через протидію появи помилок та недоліків, перевірку достовірності даних обліку й звітності, коригування рекламних завдань, здійснення заходів по дотриманню вимог діючого законодавства, прийнятої політики керівництвом, інструкцій та інших директивно-нормативних актів підприємства [2].

Організація внутрішнього контролю витрат на рекламу здійснюється за допомогою таких складових як: бухгалтерський контроль; адміністративний контроль; контроль власника (рис. 1).

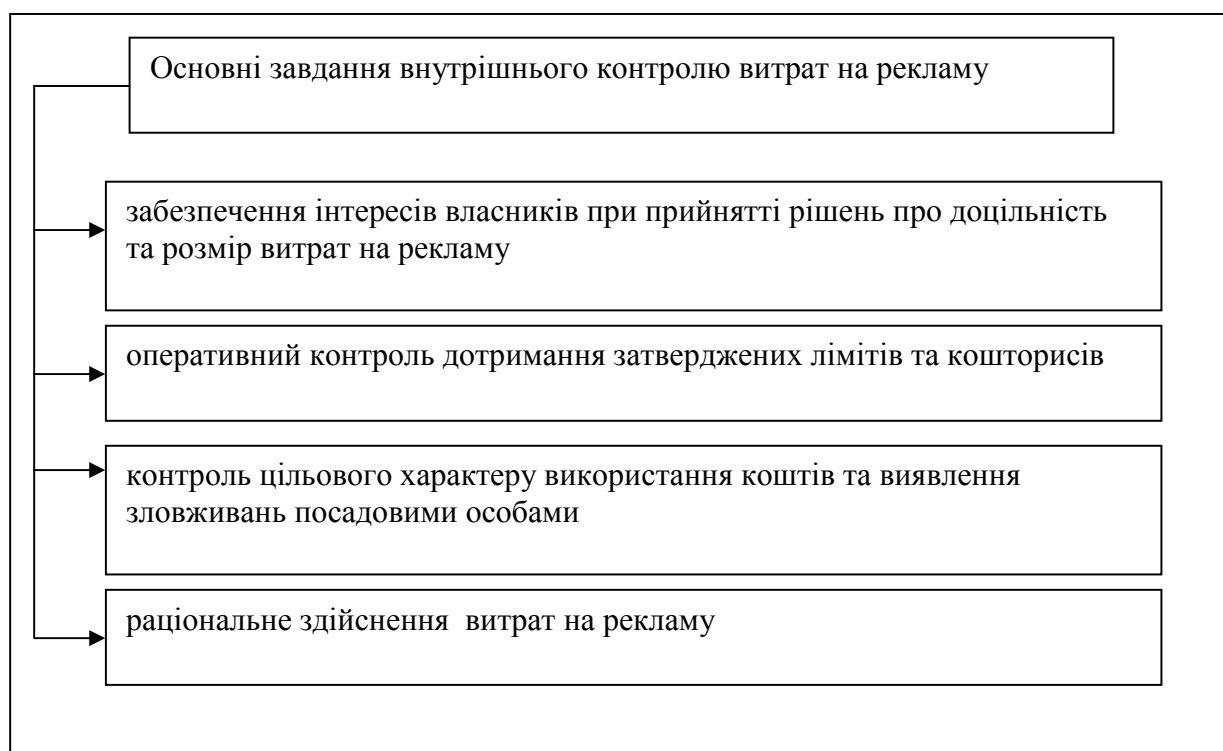
Рис. 1. Складові внутрішнього контролю витрат на рекламу*

* Узагальнено на основі: [3]

До основних завдань контролю операцій з обліку витрат на рекламу відносять наступні:

- встановлення правомірності документального оформлення , накопичення та списання витрат на рекламу;
- підтвердження законності і правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку витрат на рекламу;
- перевірка повноти , правильності та достовірності відображення інформації про витрати на рекламу в звітності.

У фаховій літературі виділяються загальні завдання внутрішнього контролю витрат на рекламу (рис. 2)

Рис. 2. Основні завдання внутрішнього контролю витрат на рекламу*

* Джерело: [4]

Ефективність внутрішнього контролю залежить від взаємозв'язку між його об'єктами та суб'єктами. Під об'єктом внутрішнього контролю витрат на рекламу необхідно розуміти як безпосередньо витрати на рекламу, так і процеси на підприємстві, що пов'язані з їх виникненням.

Жодна господарська операція, яка відображається в бухгалтерському обліку і передбачає виникнення витрат на рекламу не повинна знаходитися поза контролем.

Під організацією внутрішнього контролю витрат на рекламу, слід розуміти його місце в організаційній структурі підприємства.

Найважливішими чинниками впливу на організацію внутрішнього контролю є величина підприємства, його організаційна структура та динаміка зовнішнього оточення. При виділенні підрозділу внутрішнього контролю необхідно вирішити питання, ким виконуватимуться завдання контролю.

На великих підприємствах доцільно створювати децентралізовані відділи контролю в різних сферах діяльності підприємства, які в дисциплінарному відношенні підкоряються керівнику відповідного спеціального підрозділу, так як рекламний підрозділ є частиною маркетингового відділу, то підпорядковуватися буде керівнику даного відділу. При такій організації внутрішнього контролю витрат на рекламу досягається єдність методологічного забезпечення контролю, чіткий розподіл праці контролерів-аналітиків, інтеграція інформації, отриманої із систем підтримки управління на основі застосування сучасних технологій обробки інформації [3].

Професійний склад служби внутрішнього аудиту визначається залежно від обсягів діяльності і потреб керівництва. Керівника служби внутрішнього аудиту призначає керівник підприємства, або власник [5].

Відповідальним за створення системи внутрішнього аудиту витрат на рекламу є управлінський персонал, який у відповідності з національними стандартами самостійно вибирає методи контролю і прийоми контролю.

Після проведення внутрішнього аудиту настає завершальний етап – оформлення його результатів. На основі групувальних відомостей порушень, аналітичних таблиць та розрахунків, які були складені під час внутрішнього аудиту складається підсумковий акт, в якому зазначаються виявлені порушення та винних осіб, надаються рекомендації для керівництва підприємства.

Таким чином, зазначена інформація, доведена до різних рівнів управління підприємства, сприяє вдосконаленню контрольного середовища і поточних процедур внутрішнього аудиту щодо витрат на рекламу і належному стану управлінської системи, здатної контролювати обліковий процес і запобігати появі помилок при розробці рекламного бюджету з метою прискорення збуту власної продукції, товарів (робіт, послуг).

Список використаних джерел:

1. Колос І. В. Внутрішній аудит, як інструмент підвищення ефективності діяльності підприємства/ І. В. Колос, Н. Й. Радіонова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнар. зб. наук. пр. – Житомир : ЖДТУ, 2013. – Вип. 1 (25). – С. 126-141.

2. Лук'янець Т.І. Рекламний менеджмент: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Лук'янець Т.І. – К.: КНЕУ, 2002. – 200 с.

3. Мамишев А. В. Зміст і призначення контролю в механізмі управління / А. В. Мамишев // Економіка. Фінанси. Право. – 2003. – № 3. – С. 3-10

4. Марченко Д.М. Удосконалення організації внутрішнього фінансового контролю підприємств / Д. М.Марченко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 2. – С. 163- 171.

5. Radionova N. Dual nature of industrial enterprise cost management system / N. Radionova, M. I. Skrypnyk, T. Voronkova // Baltic Journal of Economic Studies. – 2019. – Vol. 5, No. 2. – P. 184-190.

<http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/652/pdf>

Романюк А.С.,
слухач III курсу, групи 5306
Науковий керівник:
д-р юрид. наук, доцент Карпенко М.І.
Гуманітарний інститут
Національного університету
оборони України
ім. Івана Черняхівського
(м. Київ)

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

На сучасному етапі всіх реформ в Україні питомого значення набуває проблема ефективності контролю в системі Збройних Сил України. Створення сучасної системи організаційно-методичного забезпечення внутрішнього контролю Збройних Сил України є необхідною складовою забезпечення законності та правопорядку в державі.

Так, внутрішній контроль – це процес, який забезпечує відповідність функціонування конкретного об'єкта прийнятим управлінським рішенням і спрямований на успішне досягнення поставленої мети. Внутрішній контроль у Збройних силах України має низку особливостей, які відрізняють його зміст, мету та організаційно-методичне забезпечення від внутрішнього контролю суб'єктів господарювання. У нашому дослідженні – це комплекс заходів, що застосовуються командиром для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності військової частини. Метою такого внутрішнього контролю є забезпечення достатньої впевненості командування у досягненні належного рівня економії, ефективності і результативності відповідно до поставлених цілей та завдань (визначених спроможностей); достовірності фінансової, статистичної і управлінської звітності; виконанні встановлених законодавством та керівництвом норм і правил; належному захисті активів від втрат, у тому числі внаслідок корупційних дій.

Іншими словами, внутрішній контроль є одним з основних елементів командування, який об'єднує окремі складові управління в єдину систему та дозволяє у визначені строки досягти поставлених цілей у законний та найбільш ефективний і результативний спосіб, з урахуванням ресурсних обмежень та інших ризиків [1].

Виділяють три рівні внутрішнього контролю: діяльність командування посадових осіб військової частини, інспектування та нагляд, внутрішній аудит. Документальним підґрунтям запровадження системи внутрішнього контролю у військовій частині є Положення про внутрішній контроль у військовій частині. Такий документ має визначати порядок здійснення

внутрішнього контролю; опис всіх елементів контролю, з урахуванням специфіки військової частини; посадових осіб відповідальних за здійснення заходів внутрішнього контролю у кожній службі військової частини (з урахуванням сфери застосування внутрішнього контролю); інформацію про ризики (каталог ризиків) та план управління ризиками на відповідний рік, а також порядок проведення моніторингу (самооцінки) внутрішнього контролю, періодичного уточнення каталогу і плану управління ризиками на відповідний рік.

Внутрішній контроль характеризується суб'єктом, об'єктом, основним елементами, особливостями та методами.

Так, суб'єктом внутрішнього контролю є структурні підрозділи, окремі посадові особи військової частини. Суб'єкти контролю наділяються наглядовими та контрольними повноваженнями.

Об'єктами внутрішнього контролю є процеси (адміністративні, фінансово-господарські, технологічні та інші), здійснення яких забезпечується структурними підрозділами та посадовими особами військової частини, в межах відповідальності встановленої посадовими інструкціями та функціональними обов'язками.

Основними елементами внутрішнього контролю є:

1. внутрішнє середовище (середовище контролю) – це існуючі у військовій частині процеси, операції, регламенти, структури та розподіл повноважень щодо їх виконання, правила та принципи управління людськими ресурсами, які спрямовані на виконання поставлених завдань з метою досягнення визначених цілей;

2. управління ризиками – це діяльність, що пов'язана з визначенням (ідентифікацією) та оцінкою ризиків для найбільш раннього виявлення можливих порушень та недоліків, неефективного використання ресурсів під час виконання суб'єктами внутрішнього контролю функцій, процесів та операцій;

3. заходи контролю – це сукупність запроваджених у військовій частині управлінських дій, які здійснюються визначеними посадовими особами для впливу на ризики з метою досягнення мети та стратегічних цілей;

4. інформація та комунікація – це система збору, документування, передачі інформації та користування нею, яка організовується для надання командуванню військової частини, органам військового управління, можливостей належного виконання функцій і завдань та їх оцінювання;

5. моніторинг – це діяльність, що здійснюється керівництвом військової частини з самооцінки якості функціонування та результатів внутрішнього контролю.

Зазначаємо, що основними типовими контрольними заходами визначено такі: авторизацію та підтвердження (повноваження на прийняття рішень та участь в конкретній операції (процеси) повинні бути регламентовані; розподіл обов'язків та повноважень; чітку регламентацію процесів; контроль за доступом до ресурсів та їх обліку; контроль за достовірністю проведених операцій (перевірка); звірку облікових даних з фактичними; оцінку загальних

результатів діяльності військової частини; оцінку окремих операцій, процесів та видів діяльності тощо.

Особливостями внутрішнього контролю є наявність самооцінки внутрішнього контролю. Так, оцінка внутрішнього контролю у військових частинах проводиться Головною інспекцією Міністерства оборони України, Департаментом внутрішнього аудиту Міністерства оборони України та його територіальним управліннями, підрозділом внутрішнього контролю Генерального штабу Збройних Сил України, Державною аудиторською службою України та Рахунковою палатою України під час інспекційних, аудиторських та контрольних заходів.

Самооцінка внутрішнього контролю має бути організованою командиром військової частини з метою отримання достатніх гарантій щодо належного функціонування внутрішнього контролю, та проводиться у строки визначені положенням про внутрішній контроль військової частини, а також за необхідності за окремими рішеннями командира.

Виділено такі основні види методів контролю: організаційні; метод збирання інформації; метод аналізування; метод фактичного контролю; метод висновків; результативний метод; метод підвищення ефективності діяльності військових формувань; метод прийняття управлінського рішення.

Отже, внутрішній контроль у Збройних Силах України має низку особливостей у нормативному [2-4], організаційному та методичному забезпеченні, що лише підвищує його роль і значення у забезпеченні виконання поставлених задач і цілей перед військовими частинами, та для прийняття ефективних і раціональних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Внутрішній контроль у військовій частині URL: http://www.mil.gov.ua/content/pdf/vnytr_control/poradnuk.pdf (дата звернення: 09.03.2021).
2. Методичні рекомендації з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах : наказ Міністерства фінансів України від 14 вересня 2012 року № 995 URL: <http://www.mil.gov.ua> (дата звернення: 09.03.2021).
3. Стандарти внутрішнього контролю в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України URL: <http://www.mil.gov.ua> (дата звернення: 09.03.2021).
4. Методичні рекомендації щодо застосування Стандартів внутрішнього контролю в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України, затверджені Міністром оборони України URL: <http://www.mil.gov.ua> (дата звернення: 09.03.2021).

Содиль З.С.
студентка ф-ту ОПМ, V курсу, спеціальності 071
“Облік і оподаткування”

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Марчук У.О.
доцент кафедри
бухгалтерського обліку та консалтингу
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
(м. Київ)

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

У підприємств в процесі своєї господарської діяльності, постійно виникають різні розрахункові відносини з постачальниками та підрядниками, у результаті яких виникає кредиторська заборгованість перед постачальниками та підрядниками, сума якої впливає на фінансовий стан підприємства, його фінансову незалежність та платоспроможність. Задля недопущення порушень і зловживань під час здійснення таких операцій, необхідний постійний контроль за їх проведенням та відображенням у бухгалтерському обліку.

Питання щодо організації і методики контролю зобов'язань перед постачальниками та підрядниками було розглянуто та досліджено різними науковцями, зокрема: Бразілій Н.М., Брехун Н.С., Бутинця Ф.Ф., Гордієнко Н.І., Гуцаленко Л.В., Давидов Г. М., Загородній А.Г., Конопліна О.О., Машталяр Г. П., Мізік Ю.І., Харламова О.В., та інших.

Відповідно до НП(С)БО 11 «Зобов'язання», розрахунки з постачальниками та підрядниками являють собою кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги, і відносяться до поточної заборгованості підприємства [3]. Постачальники – це юридичні та фізичні особи, які здійснюють постачання ТМЦ, надають послуги та (або) виконують роботи. Підрядники – це спеціалізовані підприємства або фізичні особи, які виконують будівельно-монтажні роботи при спорудженні об'єктів на підставі договорів підряду на капітальне будівництво.

Внутрішній контроль розрахунків з постачальниками та підрядниками необхідний для того, аби уникнути порушень та зловживань, і цим самим забезпечити фінансову стійкість підприємства та його платоспроможність у майбутньому. Основна мета, завдання та джерела інформації внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками представлено у рис.1.

Мета внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками:

забезпечення систематичного спостереження за достовірністю облікових та звітних даних про наявність і зміну сум кредиторської заборгованості; своєчасність перерахування коштів кредиторам; правильність пред'явлення претензій і вчасність їх погашення, дотримання розрахунково-платіжної дисципліни на рівні її впливу на платоспроможність підприємства, що забезпечує нормальну фінансово-господарську діяльність

Завдання внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками:

встановлення обґрунтованості документального оформлення розрахунків з постачальниками та підрядниками; з'ясування дотримання порядку розрахунково-платіжної дисципліни за цими розрахунками; оцінка достовірності та правильності складання бухгалтерських документів та звітності за розрахунковими операціями; з'ясування дотримання законності проведених операцій, викриття правопорушень та факторів їх настання

Джерела інформації для внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками:

первинні документи;
рахунки бухгалтерського обліку;
форми фінансової звітності;
форми статичної звітності;
інші джерела інформації

Рис. 1. Мета, завдання та джерела інформації внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками

Джерело: сформовано автором на основі [1,2]

Для підсумку всього вищевикладеного, потрібно зауважити, що розрахунки з постачальниками та підрядниками є важливою складовою зобов'язань підприємства, оскільки від суми зобов'язань підприємства на пряму залежить його фінансова стійкість та платоспроможність. Надзвичайно важливим є правильне, коректне, достовірне відображення в обліку таких зобов'язань та неперервний контроль за ними адже, є великий ризик, що підприємство просто збанкрутує і припинить своє існування. Система внутрішнього контролю, яка ефективно функціонує, забезпечує та сприяє підприємству у формуванні прибутку від його господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Гуцаленко Л.В., Коцупатрий М.М., Марчук У.О. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2014. 496 с.
2. Савчук Д.Г., Доготар А.В. «Особливості внутрішньогосподарського контролю зобов'язань перед постачальниками та підрядниками». Збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук, м. Одеса, 2018. 120-123 с.
3. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» Мінфін України; Наказ, Положення № 20 від 31.01.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0085-00#Text>

Яценко К.С.
студентка III курсу групи Б 3/1

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Сирцева С.В.

доцент кафедри

обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

(м. Миколаїв)

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Інформація, яка є дуже важливою для цілей управління ризиками формується на основі результатів контролю ризиків. Контроль ризиків – це специфічний напрям внутрішнього контролю, що включає сукупність сучасних принципів, методів, засобів і форм перевірки господарської діяльності, пов'язаний з подоланням невизначеності в ситуації неминучого вибору, в процесі якого є можливість уникнути суттєвих втрат або ж отримати додатковий ефект, вигоду [1].

Внутрішній контроль як функція управління є засобом зворотного зв'язку між об'єктом та органом управління, що інформує про дійсний стан об'єкта і фактичне виконання управлінських рішень [2]. Контроль, який здійснюють у межах управлінського обліку на основі ризик-орієнтованого підходу, також є ризик-орієнтованим. Контрольні дії повинні бути сконцентровані, перш за все, у зонах з підвищеним рівнем ризиків.

До елементів системи внутрішнього контролю ризиків підприємства можна віднести: сукупність ризиків діяльності підприємства, їх оцінка, документування, бюджетування з урахуванням ризиків, резервування, заходи впливу на ризики та оцінка системи внутрішнього контролю.

Контроль сукупності ризиків передбачає перевірку повноти та правильності формування їх груп з метою управління ними: у звичайному та екстремому режимах. Усі виявлені ризики у розрізі груп мають бути відображені у відповідних документах. Здійснення контролю дозволить переконатися, чи правильно вони згруповані, чи всі виявлені ризики знаходяться під контролем управлінського персоналу, адже це має велике значення для управління ними. Необхідно встановити, чи реагують керівники структурних підрозділів на сигнали ймовірності появи ризиків від рядових працівників. З метою отримання більш повної інформації доцільно періодично проводити анкетування та опитування рядових працівників підприємства.

Оцінка ризиків контролюється з метою забезпечення об'єктивності значень і рівнів ризиків. Для ефективної оцінки ризиків необхідно: розробити стандарти визначення ризиків та правила їх оцінки, запровадити планування контрольних заходів за принципом оцінки ризиків діяльності об'єктів контролю, сформувати інформаційний каталог ризикових фінансово-господарських операцій [3].

Велику увагу необхідно приділити контролю документування інформації про ризики з метою забезпечення її повноти, достовірності, участі в документуванні уповноважених осіб. Контроль документування має забезпечити: належний склад документів, узгодженість інформації про ризики у первинних і зведених документах, правильність оформлення документів, дотримання термінів обробки та умов їх зберігання. Перевірка ведеться відповідно до затверджених правил і процедур, передбачених обліковою політикою та іншими регламентами.

Що стосується бюджетування, то важливо контролювати обґрунтованість коригувальних коефіцієнтів і правильність їх застосування при формуванні бюджетних показників.

Перевірка резервування передбачає необхідність контролю передбаченого складу створюваних резервів, методик їх створення з метою пом'якшення наслідків реалізації ризиків, правильності відомостей, що вносяться до реєстри управлінського обліку.

Система внутрішнього контролю ризиків повинна постійно оцінюватись з точки зору ефективності. Процедури контролю повинні бути ретельно розроблені та спрямовані, перш за все, на ділянки з більш високим рівнем ймовірності виникнення ризиків. Ризики можуть бути мінімізовані за допомогою виконання (посилення) контрольних процедур в тій чи іншій сфері діяльності [4]. Контрольні процедури, у свою чергу, дозволяють переконатися у реалізації відповідних заходів щодо зниження ризиків.

Таким чином, система внутрішнього контролю ризиків повинна містити політику та процедури щодо кожного з її складових елементів. Організація системи контролю ризиків має бути документально оформлена у вигляді відповідного Положення з пакетом супровідних документів.

І відповідно, контрольне середовище має формуватися з урахуванням доступних для підприємства заходів, які будуть одночасно сприяти його, з одного боку, і зниження ризиків діяльності – з іншого.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Т.А. Внутрішній контроль: елементи організації системи. Міжнародний збірник наукових праць. 2016. Вип. 2(11). С.21-42.
2. Станкевич Г. Особливості системи внутрішнього контролю підприємства та роботи внутрішнього аудитора. Аудитор України. 2014. №9(226). С.32-37.
3. Микитюк І. Оцінка ризиків у системі внутрішнього фінансового контролю. ВІСНИК КНТЕУ. 2011. №3. С.42-50.
4. Дорош Н.І. Оцінювання ризиків при проведенні аудиту. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2017. № 4. С.40-47.

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 5.

Долдіна К.К.

студентка V курсу групи ООд 16.01

Науковий керівник:

Петраковська О.В.

к.е.н, доцент,

доцент кафедри обліку та оподаткування

Національна академія статистики, обліку та аудиту

(м. Київ)

КРЕДИТНИЙ РИНОК УКРАЇНИ: АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ

Ефективність функціонування реального сектора економіки багато в чому залежить від якісного стану діючої в країні банківської системи, і, зокрема, від системи банківського кредитування.

Банківські кредити – основне джерело поповнення оборотних коштів для підприємств реального сектора економіки. Кредитні операції, відіграючи важливу роль у розвитку і банків і інших організацій, визначають ефективність функціонування економіки країни в цілому.

Отже, в макроекономічному масштабі значення кредитних операцій полягає в тому, що за допомогою їх банки перетворюють тимчасово вільні грошові кошти в діючі, стимулюючи процес виробництва, обігу та споживання.

Розкриття терміну “кредитні операції” в нормативно-правових документах (рис. 1).

Як бачимо, чинне законодавство неоднозначно тлумачить поняття “кредитні операція”.

Загальний розмір клієнтського кредитного портфеля у 2019 році зменшився на 98139,0 млн грн або 7,9%, з яких 21864,7 млн грн прийшлися на виведені з ринку банки, а 58278,6 млн грн – на від’ємну валютну переоцінку гривневого еквіваленту. Чистий клієнтський кредитний портфель в 2019 році скоротився на 29620,2 млн грн або 5,6% (з 526830,4 млн грн на 01.01.2019 до 497210,2 млн грн на 01.01.2020), хоча за 2018 рік він додав 40004,8 млн грн або 8,2% [6].

Розкриття терміну «кредитні операції» в нормативно-правових документах

Господарський кодекс України (ст. 345) [1]	Кредитні операції – це операції, що полягають у розміщенні банками від свого імені, на власних умовах і на власний ризик залучених коштів юридичних осіб (позичальників) та громадян
Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями [5]	Кредитна операція – це вид активних банківських операцій, пов’язаних із розміщенням залучених банком коштів таким шляхом: надання їх у тимчасове користування або прийняття зобов’язань про надання певної суми коштів; надання гарантій, порук, акредитивів, акцептів, авалів; розміщення депозитів; проведення факторингових операцій та операцій фінансового лізингу; видача кредитів у формі врахування векселів, у формі операцій зворотного репо; будь-якого продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов’язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов’язання щодо сплати процентів та інших зборів за такою сумою (відстрочення платежу); розстрочення платежу за продані банком активи.

Рис. 1. Розкриття терміну «Кредитні операції» в нормативно-правових документах

Джерело: складено на підставі [1,5]

В балансі практично весь портфель обліковується за амортизованою собівартістю, а кредити, які оцінюються за справедливою вартістю, майже відсутні.

Кредити, надані суб’єктам господарювання, з початку року знизилась на 106962,0 млн грн або 13,1% внаслідок погашення позик державними корпораціями та підприємствами під іноземним контролем, виведення з ринку двох банків та зміцнення курсу гривні. Кредити фізичним особам продовжили зростати другий рік поспіль і з початку 2019 року збільшились на 8186,6 млн. грн або 4,4%. Головний чинник зростання – надання нових гривневих позик населенню, річний обсяг яких підвищився майже на чверть. Портфель валютних кредитів громадян з початку року зменшився на 23071,1 млн. грн через зміцнення курсу гривні, погашення та часткове списання чи продаж [6].

Динаміка наданих кредитів банками України з 01.01.2020 – 01.01.2021 рр. наведена в табл. 1.

Станом на 01.01.2020 р. в балансах учасників Фонду скоротилась прострочена заборгованість за наданими клієнтам кредитами, яка за 2019 рік зменшилась на 40253,4 млн грн або 10,0% завдяки продажу поганих боргів та їх реструктуризації. Найбільш суттєво вона знизилась протягом III кварталу (на 20431,6 млн. грн), коли державні банки провели низку фінансових реструктуризацій, і тепер її розмір становить 363899,9 млн грн, а питома вага в загальній сумі клієнтських кредитів складає 39,9% [6].

Таблиця 1

Динаміка наданих кредитів банками України з 01.01.2020 – 01.01.2021 рр.
(млн грн)

Період	Всього наданих кредитів	Кредити суб'єктам господарювання	Кредити фізичним особам
на 01.01.2020	1033539	822020	206761
на 01.02.2020	1038136	822237	211317
на 01.03.2020	1032703	816528	211688
на 01.04.2020	1108052	885238	218411
на 01.05.2020	1072662	857095	211049
на 01.06.2020	1062428	846650	211064
на 01.07.2020	1038212	820902	212250
на 01.08.2020	1061131	840496	215293
на 01.09.2020	1062756	839858	217351
на 01.10.2020	1027681	806104	215467
на 01.11.2020	996236	786679	203304
на 01.12.2020	980499	770164	203757
на 01.01.2021	963664	752503	199556

Джерело: сформовано на підставі [4]

Динаміка процентних ставок за міжбанківськими кредитами у національній валюті наведена на рис. 2.

Таблиця 2

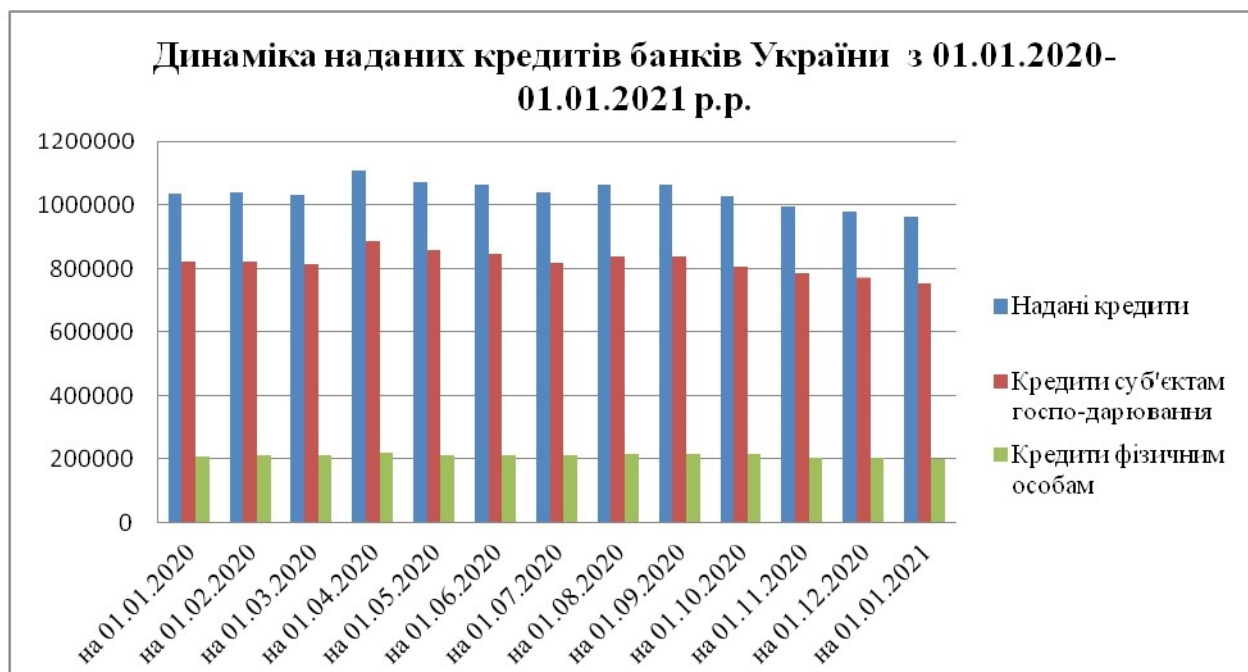
Динаміка процентних ставок за міжбанківськими кредитами у національній валюті з 01.03.2019 – 01.03.2021 рр.

Дата	Загальний обсяг наданих кредитів в національній валюті, млн грн	Середньозважена процентна ставка, %
01.03.2019	4057,50	16,7
01.03.2020	2063,00	9,7
01.03.2021	540,00	4,9

Джерело: сформовано на підставі [2]

За даними видно, що поступово знижується рівень непрацюючих кредитів. Ставки до кінця 2021 р. поступово можуть скоротитися ще. Тому банкам потрібно скоротити обсяги непрацюючих активів. Проблемні кредити будуть завжди, тому на майбутнє потрібно створити цивілізовану інфраструктуру для роботи з проблемними боргами [3].

Скорочення суми непрацюючих кредитів пояснюється не стільки їх поверненням позичальниками або погашенням з інших джерел, скільки виведенням з ринку збиткових банків, списанням чи продажом безнадійних боргів та зміцненням курсу гривні, а зменшення долі непрацюючих позик в загальному обсязі кредитів досягається шляхом нового кредитування, що штучно покращує якість усього портфеля [6].

Рис. 2 . Динаміка наданих кредитів банками України з 01.01.2020 – 01.01.2021 рр. (сформовано на підставі [4])

Дані рис. 2 свідчать, що загальна сума наданих кредитів за станом на 01.01.2021 р. становила 963664 млн грн., і у порівнянні з 01.01.2020 р. зменшилась.

Динаміка вартості кредитів за даними статистичної звітності банків України (без урахування овердрафту) за 2020 р. наведена в табл. 3.

Таблиця 3

Динаміка вартості кредитів за даними статистичної звітності банків України (без урахування овердрафту) за 2020 р.

Дата	Усього, (%)					
	національна валюта			іноземна валюта		
	усього	коротко-строкові	довго-строкові	усього	коротко-строкові	довго-строкові
03.01.2020	19,4	18,3	24,3	3,7	3,4	9,4
03.02.2020	17,3	16,5	29,2	3,8	3,7	6,9
03.03.2020	13,3	12,5	25,8	5,5	5,4	6,7
03.04.2020	15,9	15,6	22,8	4,0	3,9	6,2
04.05.2020	18,1	17,5	29,4	4,3	4,0	6,7
03.06.2020	13,9	13,3	25,3	4,7	4,4	7,1
03.07.2020	10,5	9,9	24,7	4,9	4,9	5,2
03.08.2020	15,9	15,1	25,5	3,7	3,3	7,1
03.09.2020	11,5	10,7	22,5	5,5	5,0	7,8
02.10.2020	10,0	9,4	23,5	5,3	4,1	6,3
03.11.2020	12,3	11,5	22,0	5,9	5,6	6,8
03.12.2020	10,8	10,1	18,0	5,1	4,3	6,6

Джерело: сформовано на підставі [4]

За даними табл. 3 постерігається збільшення на 04.05.2020 р. процентної ставки в національній валюті за довгостроковими кредитами, яка становила 29,4%, а на кінець року вона поступово почала знижуватися, та досягла 18,0%.

Отже, для банків кредитні операції – це найважливіший вид банківської діяльності, що приносить дохід. Однак для повного розуміння сутності кредитних операцій не можна забувати, що надання кредиту завжди пов'язане з кредитним ризиком, який виражається в неповерненні суми основного боргу і відсотків за нього юридичними і фізичними особами.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. за № 436-IV (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Мінфін. Фінансовий портал. URL: <https://index.minfin.com.ua/banks/stat/active/>
3. Дебет-кредит. URL: <https://news.dtkk.ua/finance/bank-system/67236>
4. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial>
5. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління НБУ від 30.06.2016 р. № 351 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>
6. Річний звіт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. URL: <https://www.fg.gov.ua/storage/editor/files/richniy-zvit-fondu-2019.pdf>

Каракіша К.Ю.

магістрант, спеціальність

071 “Облік і оподаткування”

Національна академія статистики,

обліку та аудиту

(м. Київ)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНА МОДЕЛЬ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

В сучасних умовах розвитку ринкових відносин перед вітчизняними суб'єктами господарювання постає потреба у миттєвому реагуванні на зміни ситуації, що пов'язані з управлінням основними засобами та його впливом на фінансово-господарську діяльність. Використання застарілих технологій виробництва на українськими підприємствах призводить до того, що конкурентоспроможність національної продукції знижується, що спричиняє втрата платоспроможності, а як результат – банкрутство підприємств, а

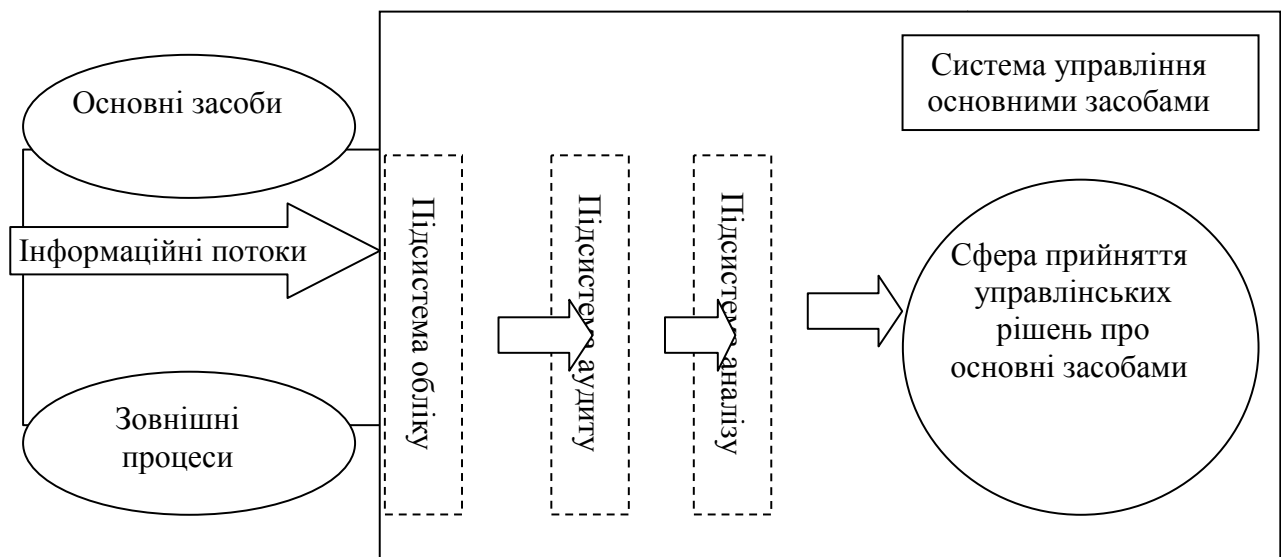
також недостатньо приділяється ефективному використанню й своєчасному оновленню основних засобів на підприємствах. Модернізація матеріально-технічної бази українських суб'єктів господарювання є одним з головних невіршених завдань, які потребують ретельного вивчення та швидкого вирішення.

Аналізуючи результати тенденцій розвитку основних засобів промислових підприємств України на кінець 2000 – 2019 років, виявлено, що з кінця 2014 року ступінь зносу основних засобів зменшується, а їх придатність – збільшується, що є досить позитивним. Середньорічний темп зменшення ступеня зносу основних засобів склав 0,0053 %, відповідно досить незначні темпи оновлення основних засобів суб'єктів господарювання Україні постають значною проблемою їх розвитку. Варто зазначити, що на кінець 2014 року ступінь зносу становив 83,5 %, і це критичний рівень, що унеможлиблює ефективне використання основних засобів [2].

У сучасних умовах світового соціально-економічного розвитку особливо важливим стало інформаційне забезпечення процесу управління, що полягає в отриманні та обробці інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Розвитку «організаційно-інформаційної моделі аналізу основних засобів» сприяють праці сучасних науковців, а саме: Савицької Г. В., Вовк А. А., Чумаченка М. Р., Винятинська Л.В., Купалова І.Г., Паламарчук Т. М., Подолячук О.А., Тітаренко Г. Б., Корінько М. Д. та інших. Незважаючи на значну кількість публікацій, потреба у подальших дослідженнях зумовлюється необхідністю вдосконалення підходів до формування організаційно-інформаційної моделі аналізу основних засобів та управління ними, пошуку резервів підвищення ефективності використання основних засобів.

Формування організаційно-інформаційної моделі аналізу основних засобів доцільно розглядати, як сукупність підсистем обліку, аналізу і аудиту, що взаємодіючих через інформаційні потоки в процесі формування та передачі оперативної та якісної вхідної інформації для забезпечення прийняття управлінського рішень у системі управління підприємством.

Для формування організаційно-інформаційної моделі аналізу основних засобів підприємства використаємо наукові доробки Камінської Т.Г, яка пропонує «застосовувати модель динамічного управління на основі обліково-аналітичного забезпечення при виробленні управлінських рішень» [2]. Розкриємо складові частини системи організаційно-інформаційної моделі аналізу основних засобів та управління ними на підприємстві, результати представимо схематично на рис. 1.

Рис. 1. Складові системи організаційно-інформаційної моделі аналізу основних засобів та управління ними на підприємстві

Організаційна структура аналізу основних засобів на підприємстві із використанням науково-методологічних засад «сприятиме забезпеченню комплексного, системного підходу у проведенні досліджень, збагаченню існуючих наукових методологічних підходів» [2]. Визначення організаційно-інформаційної моделі аналізу основних засобів на підприємстві та перевірка релевантності даних, саме тому:

1. Підсистема обліку – деталізує та фіксує надходження, переміщення вибуття основних засобів, їх визнання та оцінку, зношення, відображає вартісне значення у обліку основних засобів та формуванні фінансової, податкової та статистичної звітності суб'єкта господарювання.

2. Підсистема аудиту – формує інформацію про достовірність, релевантність, точність, достовірність даних про основні засоби суб'єкта господарювання, ведення обліку та формуванні звітності.

3. Підсистема аналізу – дає інформаційну та аналітичну оцінку стану, структури, динаміки та ступеню ефективності використання основних засобів суб'єктів господарювання, а також підґрунтя для обґрунтування напрями ефективного їх відтворення на перспективу.

4. Сфера прийняття управлінських рішень про основні засобами – дозволить розробити практичні напрями щодо нівелювання впливу негативних чинників та оптимізації впливу позитивних чинників, пошуку резервів підвищення ефективності використання основних засобів суб'єкта господарювання.

Зміст організаційно-інформаційної моделі аналізу основними засобами підприємства визначається низкою чинників, а саме: галузеві особливості фінансово-господарської діяльності, організаційно-правова форма, обсяг та ступінь диверсифікації виробничого процесу, інші об'єктивні та суб'єктивні чинники впливу, тощо. Поряд з тим, зрозуміло, що межі підсистем визначені організаційно-інформаційної моделі аналізу основних засобів мають певною

мірою носять умовний характер (оскільки за рахунок інтенсифікації робіт на одному з етапів відбувається скорочення на якомусь іншому, тобто постійно наповнення змінюється, що є позитивним, оскільки їх можна підлаштовувати під будь який суб'єкт господарювання) Отже, головним завданням такої поетапної організаційно-інформаційної моделі аналізу основних засобів є забезпечення дійового поточного контролю за дотриманням якості аналітичної роботи і термінів її виконання.

Забезпечення позитивних структурних змін і трансформацій на макрорівні залежить від процесу відтворення основних засобів, особливо в умовах швидких темпів фізичного та морального старіння їх об'єктів. Саме тому, з метою прийняття адекватних управлінських рішень необхідно володіти необхідного рівня обсягу та якості інформацією про стан, використання та відтворення основних засобів, що сприятиме формуванню достовірної і повномасштабної інформаційної бази про стан галузі в частині матеріально-технічного забезпечення.

Розкрита організаційно-інформаційна модель аналізу основних засобів підприємства, що має на меті підвищити якість та ефективність аналітичного дослідження. Запропоновані етапи, елементи та послідовність проведення аналізу основних засобів можуть у повній мірі задовольнити потребу в аналітичній релевантній інформації для власників та інвесторів.

Список використаних джерел:

1. Винятинська Л. В., Оніщенко М. В. Аналіз тенденцій розвитку основних засобів промислових підприємств України. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2019. №16. URL <http://www.inter-nauka.com/uploads/public/15756448287560.pdf>

2. Камінська Т. Г. Обліково-аналітичний процес: його зміст стадії. Науковий вісник НАУ. 2002. Вип. 50. С. 313–318.

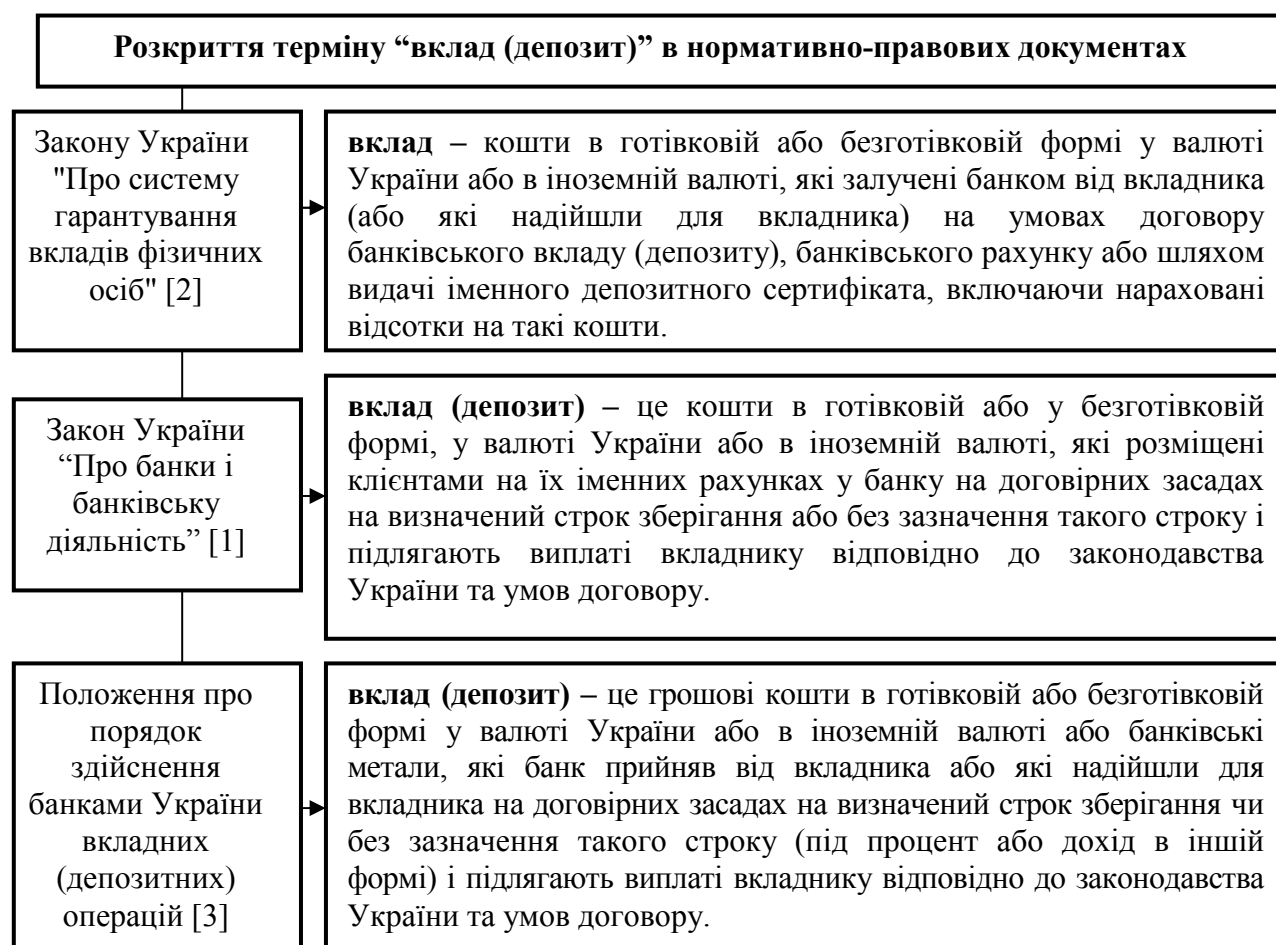
3. Пантелеев В. П. Інноваційні драйвери самоконтролю в управлінні підприємством. Інноваційна економіка. 2020. № 5 – 6. URL: <http://inneco.org/index.php/inneco.ua/article/view/640>

Розпутна І. А.
студентка V курсу групи ООд 16.01
Науковий керівник:
Петраковська О.В.
к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ДЕПОЗИТНИЙ РИНОК УКРАЇНИ: ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ

Переважна частина банківських ресурсів формується не за рахунок власних, а за рахунок залучених коштів. Тому, від того наскільки ефективно організована в банку робота з депозитними операціями, наскільки точно сформульована стратегія і тактика їх проведення, залежить не тільки фінансове, а й економічне (в першу чергу, конкурентне) положення банку на ринку банківських продуктів і послуг.

На рис.1. відображено розкриття терміну “вклад (депозит)” в нормативно-правових документах.

**Рис. 1. Розкриття терміну «Вклад (Депозит)»
в нормативно-правових документах**

Джерело: складено на підставі [1,2,3]

Як бачимо з рис. 1, чинне законодавство неоднозначно тлумачить поняття “вклад (депозит)”.

За економічною сутністю розрізняють депозити залучені, тобто коли банківські установи залучають грошові кошти від клієнтів, та депозити розміщені, тобто коли банки розміщують свої кошти на рахунках в інших банках.

За строковістю розрізняють депозити на вимогу та депозити, які оформлені на певний строк.

За способом юридичного оформлення розрізняють депозити: що оформляються договором банківського рахунку; що оформляються договором банківського депозиту з видачею ощадної книжки; що оформляються договором банківського депозиту з видачею ощадного (депозитного) сертифіката, що оформляються договором банківського вкладу з видачею іншого документа.

За видами валютних цінностей, внесених на депозит розрізняють депозити в національній валюті; депозити в іноземній валюті; депозити в банківських металах.

Банки, в яких зосереджена найбільша кількість вкладників станом на 01.01.2020 р. (табл. 1).

Таблиця 1

Банки, в яких зосереджена найбільша кількість вкладників станом на 01.01.2020 р.

№ з/п	Назва банку	Кількість вкладників, тис. осіб			Сума вкладів усього, тис. грн	Сума можливого відшкодування	
		усього	% до всього	в т. ч. в ін. валюті		Кількість, тис. осіб	Сума вкладів, тис. грн
1	ПРИВАТБАНК	22 466	51,8	4 315	196 790	17 000	143 799
2	АЛЬФА-БАНК	2 215	5,1	177	36 159	811	17 128
3	АТ “УКРСИББАНК”	2 181	5,0	221	22 690 1 364	13 123	
4	УКРГАЗБАНК	2 085	4,8	101	25 008	596	13 022
5	АТ “ПУМБ”	2 032	4,7	100	21 460	713	11 281
6	РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	1 974	4,6	102	29 925	1 617	18 022
7	УНІВЕРСАЛ БАНК	1 800	4,1	328	10 677	751	7 699
8	АКЦЕНТ-БАНК	1 535	3,5	64	4 595	489	4 072
9	ОТП БАНК	1 025	2,4	91	16 121	429	6 531
Всього по банках		37 314	86,0	5 499	363 425	23 771	234 677
% до всього по Фонду		86,0	86,0	85,1	76,6	89,8	80,7
По Фонду загалом		43 379	100,0	6 459	474 440	26 471	290 872

Джерело: сформовано за даними [4].

Чисельність вкладників за 2019 рік зросла на 2,7 млн осіб або на 6,6% до 43,4 млн осіб. Загальна кількість вкладників в банках з державною часткою складає 25,2 млн осіб або 58,0% від загальної чисельності по Фонду. У 9 банках, кількість вкладників в кожному з яких понад 1 млн осіб, зосереджено загалом 37,3 млн вкладників, що складає 86,0% від загальної кількості вкладників по Фонду. В АТ КБ "ПРИВАТБАНК" зосереджено вклади 22,5 млн осіб, що складає 51,8% до кількості вкладників всього по Фонду. Сума вкладів – за 2019 рік збільшилась на 36,1 млрд грн або на 8,2% до 474,4 млрд грн. [4].

У табл. 2 наведена динаміка вкладних операцій учасників Фонду з фізичними особами за 2019 рік.

Таблиця 2

Динаміка вкладних операцій учасників ФГВФО з початку 2019 року

№	Вкладні операції банків з фізичними особами	01.01.2019	01.01.2020	з початку 2019 +/-
1	Кількість учасників Фонду, в т.ч.:	77	74	-3
-	неплатоспроможні	1	0	-1
2.1	Сума вкладів фізичних осіб, млрд. грн.	438,4	474,4	36,1
-	у т.ч. в національній валюті, млрд. грн.	236,7	279,5	42,8
-	в іноземній валюті, млрд. грн	201,7	195,0	-6,7
2.2	Кількість вкладників, млн. осіб	40,7	43,4	2,7
2.3	процент повного покриття к-ті вкладників Фондом, %	98,4	98,4	-0,1
2.4	Сума можливого відшкодування Фондом, млрд. грн. 259,4	290,9	31,5	
2.5	Середній розмір вкладу, грн.	10 776,4	10 937,1	160,7

Джерело: сформовано за даними [4].

Варто зазначити, що загальна сума вкладів фізичних осіб станом на 01.01.2021 р. становила 607,56 млрд грн, що на 133,12 млрд грн більше, ніж на 01.01.2020 р., хоча банківський сектор з 2020 року працює в умовах з карантинними обмеженнями через COVID-19. Перш за все це було обумовлено збільшенням мінімального рівня заробітної плати та приросту фонду оплати праці та бюджетних виплат на соціальне забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про банки і банківську діяльність” від 07.12.2000 р. № 2121 – III (із змінами). URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

2. Закон України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб" від 23.02.2012 № 4452-VI (із змінами). URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>

3. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій, затверджене постановою Правління НБУ від 03.12.2003 р. № 516 (із змінами). URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03#Text>

4. Річний звіт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб URL:
<https://www.fg.gov.ua/storage/editor/files/richniy-zvit-fondu-2019.pdf>

Романчак Б.В.

здобувач II курсу магістерської програми,
групи ОА(м) 19.31

Науковий керівник:

д.пед.н., професор,

заслужений працівник освіти України,

Теловата М.Т.

Національна академія статистики,

обліку та аудиту

(м. Київ)

ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ: ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансової діяльності. На фінансовий стан підприємства позитивно впливають безперебійний випуск і реалізація високоякісної продукції.

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [3, с. 2-3].

Нераціональне використання фінансових ресурсів призводить до низької платоспроможності і, як наслідок, до можливих перебоїв у постачанні виробництва й реалізації продукції, невиконання плану прибутку від операційної діяльності, збільшення відсотків за банківський кредит, зростання економічних санкцій за рахунок прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства.

Кожне підприємство намагається досягти стабільного фінансового стану, тобто створити достатній обсяг фінансових ресурсів, що є гарантом своєчасності розрахунків з постачальниками, бюджетом та іншими ланками фінансової системи, подальшого економічного та соціального розвитку підприємства.

Одна з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства – це забезпечення стабільності його діяльності в майбутньому. Вона пов'язана із загальною фінансовою структурою підприємства, його залежністю від кредиторів та інвесторів.

Метою оцінки фінансового стану підприємства є виявлення проблем його функціонування, розробка і реалізація заходів, направлених на швидке відновлення платоспроможності, та достатнього рівня фінансової стійкості, а також встановлення можливості підприємства продовжувати свою господарську діяльність, яка забезпечить прибутковість та зростання виробничого потенціалу.

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі ці види діяльності підприємства. В першу чергу на фінансовому стані підприємства позитивно позначаються безперебійний випуск і реалізація високоякісної продукції.

Фінансовий стан — це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства [4, с. 174].

Метою оцінки фінансового стану підприємства в системі антикризового управління є розробка і реалізація заходів, направлених на швидке відновлення платоспроможності, відновлення достатнього рівня фінансової стійкості підприємства, встановлення можливості підприємства продовжувати свою господарську діяльність, можливості подальшого розвитку, забезпечення прибутковості і зростання виробничого потенціалу і ухвалення відповідних рішень.

Фінансовий стан підприємства визначається такими елементами:

- прибутковість роботи підприємства;
- оптимальність розподілу прибутку, що залишився у розпорядженні підприємства після сплати податків і обов'язкових платежів;
- наявність власних фінансових ресурсів не лише мінімально необхідного рівня для організації виробничого процесу і процесу реалізації продукції;
- раціональне розміщення основних і оборотних фондів;
- платоспроможність та ліквідність.

Фінансовий стан підприємства треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Це уможливить критичну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства як у статичній за певний період, так і в динаміці – за ряд періодів, дасть змогу визначити «больові точки» у фінансовій діяльності та способи ефективнішого використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення [1, с. 116].

Неефективність використання фінансових ресурсів призводить до низької платоспроможності підприємства і як наслідок – до можливих

перебоїв у постачанні, виробництві та реалізації продукції; до невиконання плану прибутку, зниження рентабельності підприємства, до загрози економічних санкцій.

Передумови та необхідність оцінки фінансового стану виражаються в його завданнях. Основними завданнями аналізу фінансового стану є:

1. дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства;
2. дослідження ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами;
3. об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;
4. оцінка становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності;
5. аналіз ділової активності підприємства та його становища на ринку цінних паперів;
6. визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Аналіз фінансового стану підприємства є необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення підприємств [2, с. 92]. Узагальнюючи все вищезазначене, можна зробити наступний висновок, що сьогодні найнеобхіднішим є: удосконалення інформаційного та методичного забезпечення фінансового стану підприємства; розроблення та впровадження методичного забезпечення процесу прогнозування фінансового стану підприємства; удосконалення структури аналізу стану підприємства, залежно від мети та змісту роботи на кожному етапі.

Список використаних джерел:

1. Бойчик І. М. Економіка підприємств : навчальний посібник / І. М. Бойчик, П. С. Харів, М. І. Хопчан. – Л. : Сполох, 2005. – 211 с.
2. Гончаров А. Б. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / А. Б. Гончаров. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2005. – 240 с.
3. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства. – К.: Знання, 2010, – 662 с.
4. Фінанси підприємств / [А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк, С. О. Булгакова та інші] ; під ред. А. М. Поддєрьогіна. – [6-е вид.]. – К. : КНЕУ, 2006. – 552 с.

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 6.

Вільховатська А.І.

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,

Науковий керівник:

к.е.н., асистент кафедри обліку і аудиту

Пісоченко Т.С.

Миколаївський національний аграрний університет,

(м. Миколаїв)

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Глобалізація, яка активно впливає на стан економіки України, призводить до зростання конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. Динаміка бізнесу, удосконалення методів управління, технологій, зміна підходів - змінили суть управлінського обліку. Для того щоб досягти збалансованості, необхідно розробити таку базу управлінського обліку, яка впорядкує категоріальний апарат та визначить місце управлінського обліку серед облікових наук. Правильна система управлінського обліку інформує замовників, управління компанії про хід виконання замовлення та забезпечує консолідоване планування діяльності організацій. Тобто якщо розібратися, то без управлінського обліку, ведення бізнесу є неможливим. Актуальність досліджуваної теми полягає в тому, що управлінський облік який являється дієвим інструментом ефективного управління на підприємстві, має слабку структурну базу, яку доцільно розглянути.

Наукові дослідження показали що, все що відбувається в зовнішньому середовищі впливає на ефективність діяльності підприємства його конкурентоспроможність. Лищенко О.Г. та Герасименко Ю.А. стверджують [1] що, від управлінського обліку залежить розвиток підприємства, а він потребує зміни облікових підходів з метою створення надійного інформаційного забезпечення. За відсутності грамотно налагодженого управління, навіть підприємство, яке буде оснащено технікою нового покоління, занепаде. Щоб досягти максимальної користі та ефекту від використання управлінського обліку, потрібно враховувати основні чинники розвитку його системи, а саме: встановлення доцільного ціноутворення, підтримка розвитку та стратегічного планування, підтримка інвестиційних проектів, запуск виробництва нової продукції, надання ринку фактичної та прогнозованої інформації щодо

результатів діяльності підприємства, володіння знаннями щодо результатів діяльності інших видів бізнесу, для того щоб знати майбутній розвиток кожного з них.

Для того щоб вивести на новий рівень розвитку будь яку галузь, потрібно враховувати всі нюанси її діяльності. На нашу думку управлінській облік потрібно розвивати у двох напрямках – управлінський аналіз та стратегічний управлінський облік.

Стратегічний облік вносить в управлінський облік основні поняття, які наведені в таблиці 1. Друга складова управлінського обліку – управлінський аналіз, головною метою якого є вивчення минулої, теперішньої та майбутньої інформації [3].

Таблиця 1

Поняття стратегічного управлінського обліку

Поняття	Характеристика визначення
Стратегія	Націлений шлях руху від початкового стану підприємства до бажаного.
Місія	Призначення підприємства для досягнення бажаних результатів діяльності.
Бачення	Представлення майбутнього компанії на п'яти-десятирічну перспективу, яке відображає діяльність підприємства
Стратегічний план	Загальні цілі,напрямок діяльності в цілому при мінімумі конкретних даних
Стратегічні цілі	Орієнтири розвитку підприємства його мета.

Джерело: узагальнено авторами [3]

Проаналізувавши всі наведенні дані, можна виявити фактори які гальмують розвиток управлінського обліку, а саме: відсутність основної моделі побудови стратегічного управлінського обліку, відсутність його єдиної позиції щодо розуміння місця та ролі в системі бухгалтерських знань у складі облікової методології. Все це можна вирішити впровадивши теоретико-методологічні основи, котрі будуть визначати місце обліку серед інших облікових систем. За допомогою управлінського обліку можна коригувати та удосконалювати способи досягнення стратегічних цілей, приймати рішення для підвищення рівня бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Lyshchenko, O. H., & Herasymenko, Yu. A. (2016). Stratehichnyi upravlinskyi oblik yak efektyvnyi in-strument upravlinnia konkurentospromozhnistiu. Ekonomika Ta Pidpriemnytstvo, (1 (87)). Retrieved from http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/1515/1/Lishchenko_Strategic_management_accounting.pdf.

2. Управлінський облік: Навч. посібник / В.Д.Зелікман та ін. – Дніпро: НМетАУ, 2017. – 198с.

3. Прийняття управлінських рішень [Текст] : навчальний посібник / [Петруня Ю. Є., Говоруха В. Б., Літовченко Б. В. та ін.] ; за ред. Ю. Є. Петруні. – Дніпропетровськ : АМСУ, 2015. – 189 с.

Каземирчик М.С.

студентка III курсу групи Б 3/2

Науковий керівник:

к.е.н., Лугова О.І.

старший викладач кафедри

обліку та оподаткування

Миколаївський національний

аграрний університет

(м. Миколаїв)

КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ: ОГЛЯД МЕТОДІВ

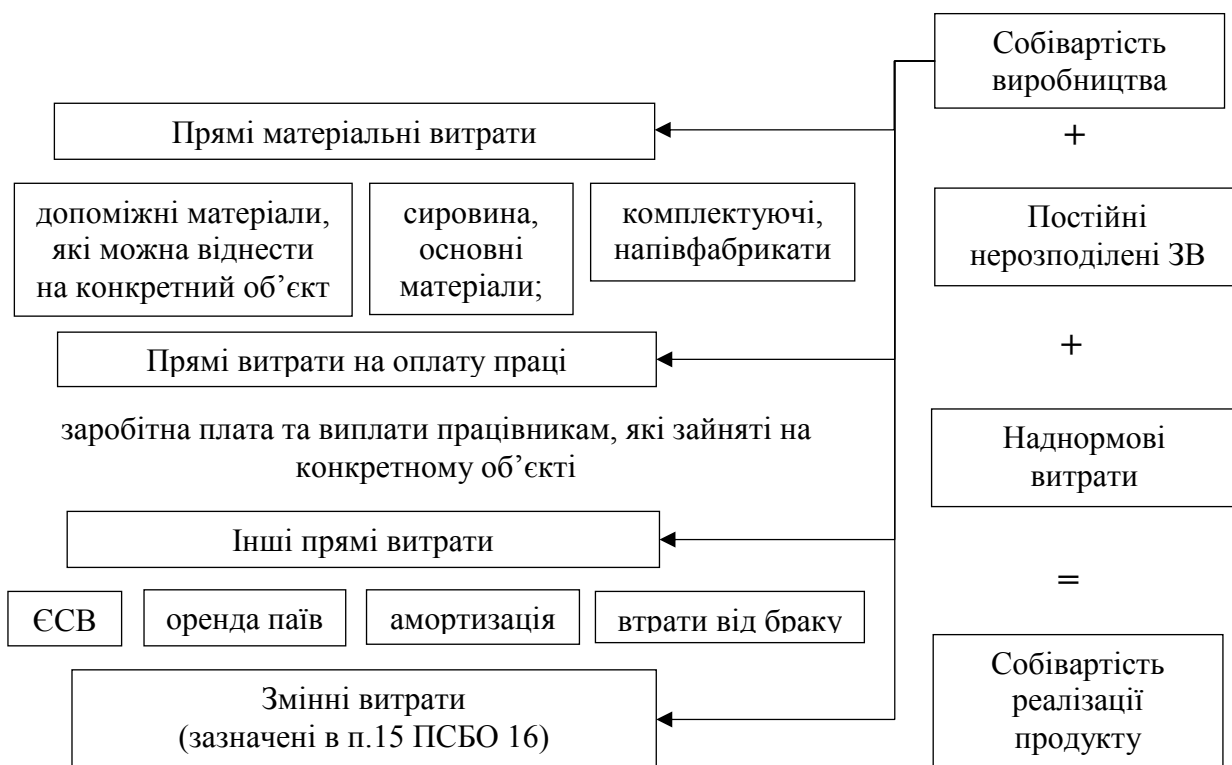
Важливою складовою бухгалтерського обліку є облік витрат з виготовлення продукції. Калькулювання собівартості необхідне для точного визначення загальної суми витрат, необхідних для виробництва однієї одиниці товару.

Вчені в кінці XIX – на початку XX століття почали розглядати собівартість, як головний елемент обліку, а сучасники досліджують різні методи калькуляції, для об'єктивного та точного розрахунку витрат. Так, К. Слєпченко [1] досліджувала проблему вибору методу калькуляції залежно від життєвого циклу товару, М. Берднікова [2] проаналізувала можливі варіанти ведення обліку витрат залежно від економічної діяльності підприємства, Н. Рижикова [3] розглядала шляхи удосконалення загальновиробничих витрат.

Використовуючи наукові дослідження та практичні зауваження бухгалтерів Міністерством фінансів України редагуються ПСБО 9 «Запаси» та ПСБО 16 «Витрати». Так, у 2000 році, для ефективнішого визначення собівартості, розробили додатки щодо розрахунку розподілу загальновиробничих та транспортно-заготівельних витрат.

Опрацювавши нормативні документи, нами узагальнено структуру витрат, які включають до вартості готової продукції. На рис. 1 схематично зображено склад собівартості, визначений ПСБО 16 «Витрати».

Вищезазначена схема визначає кінцеву собівартість при збереженні ідеальних умов. Проте, на практиці не завжди можливо відслідкувати реальні витрати, а тому використовують уточнені методи калькуляції.

Рис. 1. Визначення собівартості продукції

Джерело: узагальнено автором на основі [4]

Опрацювавши нормативні документи та офіційні дані, можна стверджувати, що досі не існує універсальної методики калькулювання собівартості, проте затверджена низка методичних рекомендацій з формування собівартості продукції з газопостачання та електроенергії [5], будівельно-монтажних робіт [6], сільськогосподарських підприємств [7], підприємств громадського харчування [8].

Традиційно, в Україні використовують позамовний, попроцесний, нормативний, фактичний та змішаний методи калькуляції. При виробництві специфічної продукції можуть використовувати «директ-костинг» і «стандарт-костинг». У табл. 1 зазначено сфери застосування та короткий опис кожного методу калькулювання.

Таблиця 1

Методи калькулювання собівартості

Метод калькулювання	Головні характеристики	Галузь використання
1	2	3
Позамовний	прямі витрати визначаються за фактичним методом, а змінні – за допомогою планових (нормативних) ставок розподілу;	при виробництві індивідуальних замовлень, одиничних видів продукції, специфічних послуг;
Попроцесний	для визначення собівартості продукції необхідно загальну суму витрат поділити на кількість виготовленої продукції;	виготовлення однакової продукції, при використанні безперервних чи повторюваних технологій;

1	2	3
Нормативний	собівартість визначається в залежності від встановлених норм витрат на одиницю виробу;	при плановому обсязі, найчастіше застосовується при виробництві сільськогосподарської продукції;
Фактичний	розраховується діленням суми витрат, які фактично були понесені на виготовлення групи товару, на обсяги виробництва;	використовуються більшістю підприємств з незначним товарним асортиментом і великими обсягами продажу;
Змішаний	прямі витрати визначаються за фактичним методом, а змінні – за допомогою середнього коефіцієнта розподілу;	використовуються більшістю підприємств з великим товарним асортиментом і значними обсягами продажу;
«Директ-костінг»	до собівартості включають лише змінні витрати (постійними нехтують);	застосовується на заводах з виготовлення олії та при перевезеннях залізничним транспортом;
«Стандарт-костінг»	собівартість розраховують на підставі стандартів;	при виготовленні стандартизованої продукції масового виробництва;

Джерело: узагальнено автором на основі [5,6,7,8]

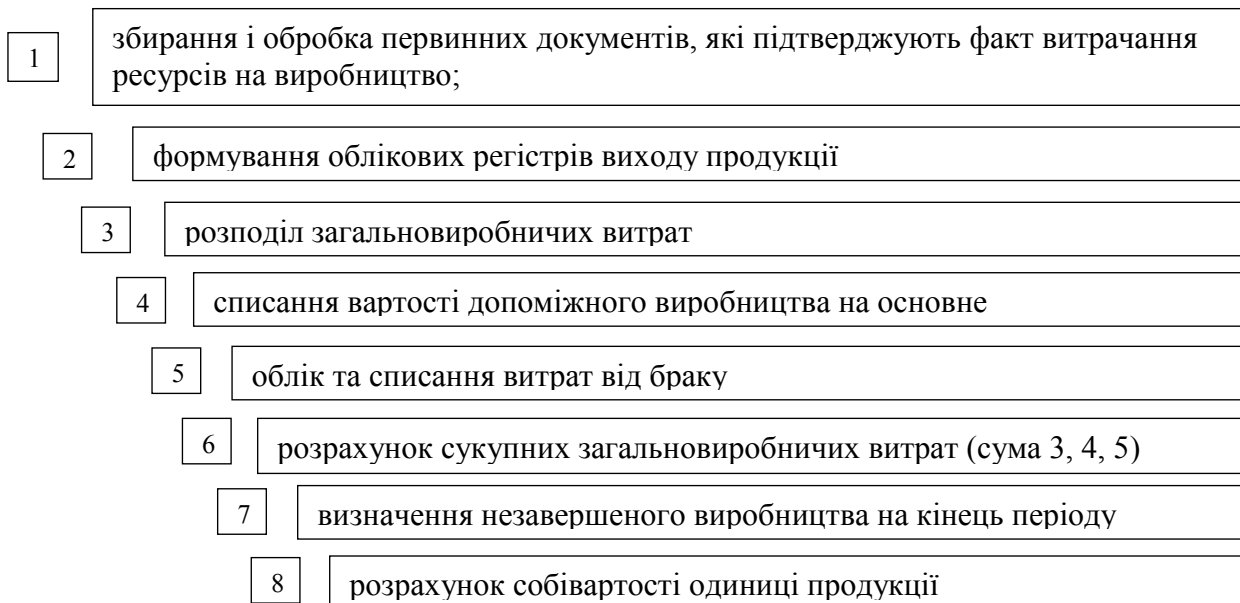
Отже, підприємство використовує будь-який з вищезазначених методів. Його вибір залежить від специфіки діяльності та галузі, в якій функціонує підприємство. Якщо виробництво безперервне, і має кілька етапів, то є ймовірність наявності продукції, яка знаходиться на стадії незавершеного виробництва. Розрахунок собівартості продукції, яка виготовляється безупинно відображено на рис. 2.

Рис. 2. Склад собівартості продукції, при безперервному виробництві

Джерело: узагальнено автором на основі [5,6,7,8]

Систематизувавши наявну інформацію, можна виділити технологію калькулювання собівартості продукції. На рис. 3 зображено облік витрат, починаючи з документування, і закінчуючи визначенням сукупної собівартості одиниці продукції.

Рис. 3. Послідовність визначення витрат виробництва

Джерело: узагальнено автором на основі [4]

Правильно визначена собівартість дає змогу встановити об'єктивні ціни на виготовлену продукцію. А тому, точність визначення доходу залежить від дійсної оцінки витрат, які були понесені у процесі виробництва.

Наявні дані свідчать, що наразі не існує документу, який би систематизував усі методи калькуляції. В ПСБО 16 «Витрати» визначено, що «Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) установлюються підприємством» [4]. У майбутньому, для спрощення визначення собівартості готової продукції, доцільно розробити нормативний акт, який би містив усі можливі методи калькуляції.

Список використаних джерел:

1. Слепченко К.О. Альтернативні варіанти вибору методів калькулювання собівартості стадій життєвого циклу продукції. Інтернет–конференція ХНУМГ ім. ОМ Бекетова, 2015.

2. Берднікова М. Проблеми вибору методу калькулювання на сільсько-господарських підприємствах. Науковий вісник Одеського національного економічного університету, 2014.

3. Рижикова Н.І. Шляхи удосконалення обліку загальновиробничих витрат. 2020.

4. П(С)БО 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

5. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) на підприємствах з газопостачання та газифікації, затверджені наказом Міністерства палива і енергетики України від 13.06.2003 № 294. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0294558-03#Text>

6. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт, затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 31.12.2010 № 573. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0573738-10#Text>

7. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 № 132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01#Text>

8. Методичні рекомендації щодо впровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у сфері громадського харчування і побутових послуг, затверджені наказом Міністерства економіки з питань європейської інтеграції від 17.06.2003 № 157. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0157569-03#Text>

Козак А.О.

здобувач вищої освіти групи Б4/2

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Дубініна М.В.

Миколаївський національний аграрний університет

(м. Миколаїв)

СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ПРОБЛЕМИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Сучасна система поглядів на управління сформувалася під дією змін світового суспільного розвитку. Спостерігається тенденція до визнання соціальної відповідальності бізнесу і менеджменту як перед суспільством, так і перед громадянами, працюючими в організації. В управлінні економікою враховують наступні тенденції:

- збільшення вживання природних ресурсів та їх малоефективне і нерациональне використання призводить до того, що їх поновлення (вода, повітря, ліс та ін.) не встигає при цьому відновлюватися;
- нерациональне використання ресурсів супроводжується забрудненням атмосфери, води і ґрунту;
- значний ріст чисельності населення в світі, неправильне використання природних ресурсів призводить до руйнування зовнішнього середовища, екосистем.

Сучасні організації діють в умовах:

- нестабільності внутрішнього і зовнішнього середовищ;
- глобальної конкуренції;
- обмеженості використовуваних ресурсів;

- значних змін у структурі людських ресурсів – все більше потрібно працівників інтелектуального спрямування;
- створення і підвищення ролі використання нових технологій управління [3].

Всі ці умови необхідно враховувати при створенні ефективних систем управління організаціями. Багато фахівців сфери менеджменту говорять про революцію, що відбувається в світі менеджменту і маркетингу. Сучасний підхід відрізняється від традиційних процесів управління, заснованому на жорсткому вертикальному контролі, поділу праці та спеціалізації, властивих функціональному підходу в управлінні.

Виділяють наступні тенденції розвитку менеджменту в сучасних умовах:

- формування і розвиток нових видів;
- удосконалення методів ідентифікації і оптимізації, управління бізнес-процесами;
- стратегічне планування та управління – застосування у широкому спектрі спеціальних додатків;
- методи технології відпрацьовані в комерційних організаціях [1].

Аналіз діяльності провідних компаній показує, що менеджери визначають стратегію їх розвитку, виступають у ролі лідерів і вирішують, як використовувати ресурси для досягнення цілей.

Інтеграція управління і виробництва відображає взаємозв'язки, що ускладнюються між внутрішнім і зовнішнім середовищем підприємства.

На макроекономічному рівні управління повинно враховувати глобальні процеси, пов'язані зі загостренням ситуації з навколишнім середовищем і становлення світової економічної системи. Концепція сталого розвитку, що знаходить все більше визнання у світі, вимагає переглянути й систему цінностей, які лежать в основі цілепокладання, і тим більше, чим вище рівень управління. Традиційні ціннісні критерії суспільства приватного споживання (особистий успіх і багатство, прибуток тощо) приходять в протиріччя з вимогами збалансованого з навколишнім середовищем розвитку економіки і самої людини, а зміна парадигми управління на макрорівні змінює принципи цілепокладання на рівні підприємств.

Відбувається визнання соціальної та управлінської відповідальності менеджменту і бізнесу як перед суспільством, так перед окремими громадянами, що працюють в організації.

Тому в управлінні підприємством головною стає стратегія, яка є не лише інструментом обґрунтування, вироблення і реалізації довгострокових цілей і завдань виробничого, науково-технічного, організаційного та соціального характеру, не лише фактором, що регулює діяльність організації по досягненню поставлених цілей, але водночас і засобом зв'язку підприємства із зовнішнім ринковим середовищем.

Орієнтація на нові чинники і умови розвитку знайшла відображення в принципах менеджменту, формулювання яких показує збільшену роль

професіоналізму, особистісних якостей людини, а так само системи взаємовідносин людей в організаціях.

Список використаних джерел:

1. Балабанова Л.В. Управління персоналом: підручник / Л.В. Балабанова, О.В. Сардак. – К.: Центр учбової літератури, [2011. – 468 с.]
2. Кириченко О.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. / О.А. Кириченко. – 3-тє вид., перероб. І доп. – К.: Знання-Прес, [2002. – 384 с.]
3. Рульєв В.А., Гуткевич С.О. Менеджмент. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, [2011. – 312 с.]

Крайник Х.І.

студентка ІІІ курсу групи ОП-31

Науковий керівник:

к. е. н., доцент

Ясінська А.І.

доцент кафедри
обліку та аналізу

Національний університет «Львівська політехніка»

(м. Львів)

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ БЕНЧМАРКІНГУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Метою господарської діяльності будь-якого підприємства є отримання прибутку, але враховуючи складні умови функціонування підприємств спричинені світовою пандемією, вони створили умови «загибелі» та «виживання» багатьох успішних компаній. Вплив світової пандемії є значним і можна стверджувати, що він й надалі продовжує зростати, і негативно впливати не тільки на функціонування підприємств, але й на економіку країни в цілому. Різке погіршення економічного стану країни загалом, а також майже у всіх ключових секторах економіки проявляється у значному спаді виробництва, погіршенні фінансових результатів, зниженні інвестиційної активності, зростанні безробіття, зниженні життєвого рівня і добробуту населення тощо. Науковці, експерти, аналітики, міжурядові відомства та інститути досліджуючи вплив світової кризи активно розробляють шляхи та заходи щодо подолання наслідків спричинених пандемією, основними з яких є:

- сценарії управління та фінансове моделювання з урахуванням економічних наслідків пандемії з врахуванням її специфіки;
- антикризові програми для мінімізації ризику дестабілізації бізнесу;

- удосконалення цифрової трансформації задля впровадження режиму дистанційної роботи та підвищення її ефективності;
- аналізування факторів, які впливають на тенденції цільових ринків або трансформацію бізнес-моделей у довгостроковій перспективі;
- впровадження програми бенчмаркінгу з метою постійного моніторингу даних, за якими здійснюється бенчмаркінг, вивчення та адаптація основних та прийнятних для окремої компанії об'єктів бенчмаркінгу (бізнес-процесів, технологій, методів організації тощо).

Враховуючи той факт, що економічна криза спричинена пандемією носить специфічний характер, для її подолання варто використовувати всі можливі та наявні методи і засоби, зокрема такі як – бенчмаркінг.

Бенчмаркінг – це порівняльний аналіз різноманітних бізнес-процесів підприємства з аналогічними процесами конкурентів у певній галузі. Розглядаючи систему бенчмаркінгу у більш широкому спектрі застосування – це є один із методів щодо довгострокового стратегічного планування та прогнозування діяльності підприємства, підґрунтям якої є досвід партнерів і конкурентів на різних рівнях, а також спосіб оцінки щодо стратегій та цілей. Головною метою бенчмаркінгу є підвищення ефективності власної діяльності і створення конкурентних переваг. Предметом може бути: технологія, виробничі та технологічні процеси, методи організації виробництва, збуту продукції тощо. Але поряд з цим, варто зазначити, що метод вивчення чужого досвіду подекуди розглядається, як промислове чи комерційне шпигунство або розвідка, з метою використання чи копіювання чужих досягнень, тобто підприємств-лідерів певної галузі. Ідея застосування методу бенчмаркінгу покликана забезпечити розвиток менш успішних підприємств, але не завжди лідери готові сприяти цьому розвитку, і оприлюднювати свої методи успішного управління, які можуть становити їхню комерційну таємницю. Тому, важливим, на нашу думку є законність у правильному застосуванні та впровадженні бенчмаркінгу, і у певній мірі захищеності на законодавчому рівні. Наприклад, в Японії, США та інших країнах програма щодо застосування бенчмаркінгу розвивається при державній підтримці. Для пошуку партнерів по бенчмаркінгу створені «індустріальні бюро знайомств» в яких здійснюється певний обмін досвідом між компаніями, які навчаються і компанія лідерами. Вигода для обох сторін полягає у наступному: компанії-лідери підвищують престижність, авторитетність, впливовість, статус, інвестиційну привабливість, удосконалюються та розвиваються, і певній мірі лобіюють свої інтереси. Компанія, яка навчається – в результаті має можливість отримувати передовий успішний досвід, і застосувати його у своїй діяльності.

Для вітчизняних підприємств бенчмаркінг являє собою метод, який не поширений у практичному застосуванні, але деякі його елементи, зокрема пов'язані із сертифікацією системи якості відповідно стандартів Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) були впроваджені. За системою ISO були сертифіковані такі українські компанії: пивзавод «Оболонь», Луцький

підшипниковий завод, ТДП Міжнародний аеропорт «Бориспіль», а також фірма «Ambulance». У цих компаніях використовувалась система ISO для виявлення «критичних місць», за якими в подальшому на основі детального аналізу впроваджувалися методи вдосконалення та покращення певних процесів [1].

Варто зазначити, що кожне окреме підприємство заради досягнення своїх цілей по-своєму використовує або адаптує певні елементи бенчмаркінгу, проте, при прийнятті рішення щодо його доцільності та впровадженні необхідно звернути увагу на переваги і недоліки, основні з яких наведені у (табл.) [2].

Таблиця

Основні переваги та недоліки впровадження бенчмаркінгу

Переваги	Недоліки
Компанія налаштована на результат, і для його отримання будуть створені належні умови	Такий підхід не передбачає проривних змін
Інформація, отримана в процесі дослідження, дозволяє визначити сильні та слабкі сторони конкурента	Цінна інформація зазвичай конфіденційна, а поверхневі дані не дають повної картини
Оптимізація бізнес-процесів	Пошук компанії-партнера
Створення нового стратегічного плану розвитку	Не існує єдиних підходів, які гарантуватимуть отримання успішне впровадження стратегії
Можна обігнати конкурентів виправивши їх помилки	Процес дослідження та вивчення помилок є довготривалим
Знайомство з компаніями-лідерами	Під час збору інформації її можна отримати не в повному обсязі

Таким чином, можна зробити висновок, що використання бенчмаркінгу дає змогу підприємству покращити свої фінансові результати, але важливим є також врахування переваг та недоліків щодо його впровадження, так як, кожне окреме підприємство є індивідуальним у своїй діяльності, зокрема, використанні тих чи інших бізнес-процесів, технологій, організації тощо. Крім того, отримані результати (доходи) від впровадження системи бенчмаркінгу не повинні перевищувати витрати, пов'язані з отриманням цих доходів. Важливим і позитивним аргументом використання бенчмаркінгу під час стратегічного управління та планування діяльності підприємства є урахування досвіду провідних підприємств-лідерів у певній галузі [3].

Список використаних джерел:

1. Палеха Ю. І., Горбань Ю. І. Застосування бенчмаркінгу на підприємствах України [Електронний ресурс] Режим доступу: https://pidru4niki.com/74020/marketing/zastosuvannya_benchmarkingu_pidpriyemstvah_ukrayini

2. Мельник М. О. Що таке бенчмаркінг та як його використовувати [Електронний ресурс] Режим доступу:

<https://www.interkassa.com/ua/blog/chto-takoe-benchmarking-i-kak-ego-primenyat-dlya-internet-magazina/>

3. Управлінський облік: підручник / Г. О. Партин, А. Г. Загородній, А. І. Ясінська, Т. І. Воскресенська. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. – 340 с.

4. Білявський В. М. Бенчмаркінг, як інструмент підвищення ефективної операційної діяльності підприємств / В. М. Білявський // Вісник НУ "Львівська політехніка". Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку: збірник наукових праць. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. – № 862. – С. 10-18.

5. Ясінська А.І. Управління витратами в системі управління господарською діяльністю підприємства / А.І. Ясінська // Вісник НУ «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2007. – №576. – С.344-348.

Малишева З.С.

студентка 4 курсу, 20 групи
факультету готельно-ресторанного
та туристичного бізнесу

Науковий керівник:

к.е.н., Шушакова І. К.

старший викладач кафедри
обліку та оподаткування

*Київського Національного торговельно
-економічного університету
(м. Київ)*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

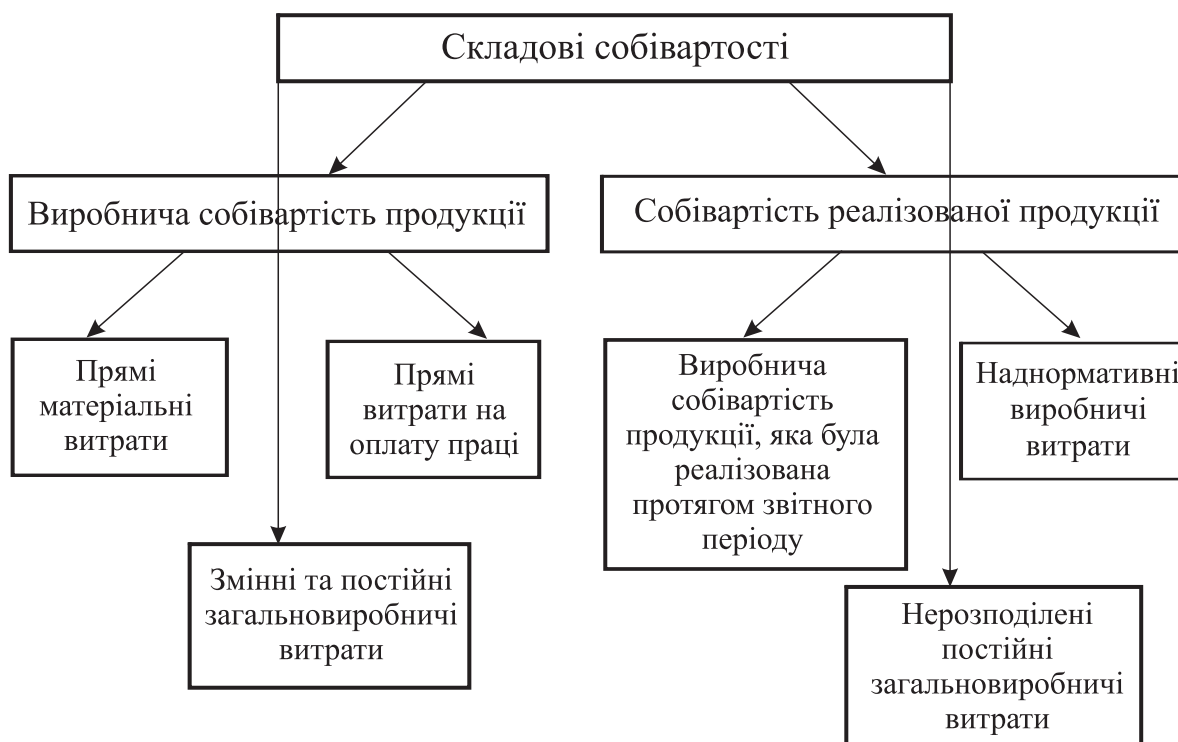
Собівартість є одним із важливих якісних показників ефективності виробництва, що дозволяє контролювати витрати та оцінювати результати господарської діяльності підприємства. Даний показник формується безпосередньо на підприємстві і відображає індивідуальні витрати та умови виробництва, а також конкретні результати діяльності цього підприємства (рис. 1) [7].

Вивчення структури собівартості продукції дає можливість:

– оцінити матеріальні, трудові, фондові, енергетичні затрати на виготовлення продукції,

– виявити тенденцію їх змін та вплив на собівартість продукції,

- вчасно реагувати на відхилення від запланованих, нормативних показників собівартості продукції,
- приймати відповідні управлінські рішення тощо [5].

Рис. 1. Складові собівартості

Джерело: [7]

Собівартість продукції безпосередньо впливає на фінансовий результат до оподаткування, який визначається у фінансовій звітності. Тобто, собівартість також впливає на об'єкт оподаткування податком на прибуток [2].

Знання структури собівартості і закономірностей динаміки впливу різних витрат на виробництво продукції, а також факторів, які впливають на структуру собівартості продукції допомагає правильно визначити головні напрямки роботи по її зниженню, підвищенню прибутковості роботи суб'єктів господарювання [6].

Для визначення виробничої собівартості продукції важливе значення мають прямі витрати.

Прямими називають витрати, що можуть бути віднесені напряму до конкретного об'єкта витрат, економічно доцільним шляхом.

Об'єктом витрат є продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом витрат [2].

Після того, як складено асортимент і затверджено технологічну документацію на виготовлення продукції (страв, напоїв), закладу ресторанного господарства слід визначитися з ціною продажу на кожну одиницю виготовленої та покупної продукції яку вони реалізують.

Здійснюється розрахунок ціни продажу за всіма купівельними товарами і стравами, виробами, що планується виготовляти і реалізувати у закладі ресторанного господарства.

Що стосується купівельних товарів (товари, куплені суб'єктом ресторанного господарства для подальшого продажу споживачам без видозміни) все набагато простіше. Їх ціна формується урахуванням установленої ресторатором націнки. Для них не рахують калькуляцію собівартості.

Стосовно продукції власного виробництва то з її ціною визначаються як і при звичайному виробництві, за допомогою калькуляції [3].

Калькуляція являє собою розрахунок витрат в умовних одиницях (грн.) на виробництво одного виробу або партії виробів. Вона виступає основою для визначення середніх витрат виробництва та встановлення собівартості продукції та є основою для розрахунку ціни на дану продукцію.

Розрахунок цін продажу на продукцію власного виробництва в закладах ресторанного господарства проводиться у калькуляційних картах.

До калькуляційних карт вносяться тільки дані про сировинну — тобто вартість сировинного набору на підставі маси бруто.

Калькуляційна карта не містить жодних інших витрат окрім вище зазначених. Тобто до складу собівартості одиниці готової продукції не входять ні витрати на оплату праці персоналу закладу, ні інші загальновиробничі витрати. Дані витрати буде покривати націнка на продукцію що випускається підприємством ресторанного господарства.

Таким чином встановлюються ціни на всі страви, напої, випічку, кондитерські та інші вироби що готуються за складеними рецептурами.

Основою для складання калькуляції певної страви є норми сировини, що зазначені в збірнику рецептур на страви, і мають бути прописані в технологічних картках для кожної страви, напою чи виробу.

Технологічні карти на страви, вироби та напої складає шеф-кухар (бармен на напої) або ж технолог підприємства та надає їх у бухгалтерію. Надалі з ними працює бухгалтер який встановлює ціну на страву чи напій, виходячи з вартості сировини що використовується та з урахуванням націнки на продукцію цього закладу.

Зазвичай калькуляція (технологічна картка) складається на 100 порцій. Та якщо обсяги реалізації страв невеликі, заклад може скласти калькуляційну картку на меншу кількість порцій. Наприклад замість 100 розписують лише 10 порцій [3].

При калькуляції ціни реалізації страви важливе значення має, за якою вартістю обліковуються сировина-продукти (первісною чи продажною), що закладаються в її приготування.

Слід відмітити, що такий спосіб складання калькуляційної картки підходить, якщо ціни на купівлю сировини для продукції не змінюються. Однак за теперішніх ринкових умов ціни на закупку товарів часто нестабільні. У зв'язку з цим відповідне часте внесення правок до калькуляційної картки і встановлення нової ціни на реалізацію виробу. В

будь-якому випадку зміна ціни — вельми трудоемний процес. Тому зазвичай підприємства ресторанного господарства ведуть облік продукції та сировини за ціною продажу (з урахуванням націнки) [3].

При веденні бухгалтерського обліку закладу ресторанного господарства керуються Методичними рекомендаціями № 157, у розділі 2 методи ведення обліку в закладах ресторанного господарства (табл. 1)

Таблиця 1

Методи ведення обліку в закладах ресторанного господарства

№	Назва методу	Характеристика
1	Торговельний метод	При такому методі бухгалтерський облік такий же як і на підприємствах торгівлі. Хоча, слід звернути увагу на те що застосування цього методу не узгоджується з вимогами національних стандартів бухгалтерського обліку, а також з Інструкцією № 291 у частині правил застосування рахунків 23 «Виробництво» та 28 «Товари»
2	Виробничий метод	Відповідно до цього методу калькулювання собівартості готової продукції здійснюється як на виробничих підприємствах Даний метод ґрунтується на використанні стандартних методів та прийомів бухгалтерського обліку, а саме веденні обліку запасів відповідно до П(С)БО 9 та витрат відповідно до П(С)БО 16

Джерело: [4]

У табл. 1 наведено характеристики торговельного та виробничого методів ведення обліку в закладах ресторанного господарства, зазначені у Методичних рекомендаціях № 157.

Собівартість готової продукції підприємств ресторанного господарства формується безпосередньо на підприємстві.

Ціни продажу розраховуються за всіма придбаними товарами та стравами, виробами, напоями, що планується виготовляти і реалізувати у закладі ресторанного господарства.

На всі страви та напої власного виробництва у закладах ресторанного господарства складаються калькуляційні картки. В цих картках здійснюється розрахунок ціни продажу продукції що виготовляється на підприємстві. Зазвичай такий розрахунок складається на 100 порцій, але в залежності від потужності закладу може розроблятися і на меншу кількість, наприклад 10 порцій.

В калькуляційних картках вписується лише інформація про сировинну, тобто вартість набору сировини для виготовлення продукції, на підставі маси бруто.

Бухгалтерський облік в закладах ресторанного господарства може виконуватись кількома методами: торговельний та виробничий, кожен з яких керується відповідними нормативними документами.

Список використаних джерел:

1. Собівартість: основні моменти [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/april/issue-32/article-17156.html>
2. Готова продукція: особливості обліку [Стаття із журналу "Вісник. Офіційно про податки"] – Режим доступу до ресурсу: <https://news.dtki.ua/accounting/individual-transactions/42876>
3. «Калькуляція вартості і розрахунок цін на продукцію» [Стаття Адамович Наталії, податкового експерта] – Режим доступу до ресурсу: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2017/june/issue-48/article-28152.html>
4. «Заклади ресторанного господарства: особливості обліку» [Стаття Людмили Солошенко, економіст-аналітик видавничого будинку «Фактор»] – Режим доступу до ресурсу: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2012/december/issue-98/article-62117.html>
5. Стаття Н. М. Сокирко, асп. ВАТ “Гідросила”, м. Кіровоград «Теоретичні основи управління собівартістю продукції» – Режим доступу до ресурсу: <https://core.ac.uk/reader/55297050>
6. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості затверджені наказом Державного комітету промислової політики України від 2 лютого 2001 року № 47.
7. Влада Карпова, к. е. н., експерт, ЛІГА:ЗАКОН [Стаття «Формування собівартості: основи калькулювання»].

Нагорна В.А.

студентка III курсу групи 31Б

Науковий керівник:

викладач-методист

Цюцюра Л.Г.

відділення «Бухгалтерський облік»

Ржищівський

індустріально-педагогічний

технікум (м.Ржищів)

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ З ОБЛІКУ МШП НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Реформування системи бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності надає господарюючим суб'єктам більше самостійності в організації бухгалтерського обліку та виборі способів і методів ведення бухгалтерського обліку. Така самостійність реалізується шляхом формування облікової політики підприємства, що здійснюється на підставі положень чинного законодавства. Підприємство

самостійно розробляє модель обліку, що забезпечує інформацію про діяльність підприємства для всіх зацікавлених користувачів. Облікова політика підприємства формується та застосовується таким чином, щоб на основі певної методики збору й обробки даних забезпечити потреби менеджменту в достатній оперативній, релевантній інформації для прийняття рішень. Розпорядчий документ про облікову політику підприємства є внутрішнім регламентом, який визначає особливості методики ведення бухгалтерського обліку господарюючого суб'єкта щодо окремих об'єктів обліку. Ф.Ф.Бутинець вважає, що облікова політика – це не просто сукупність способів ведення обліку, обраних відповідно до умов господарювання, а й вибір методики обліку, яка дає змогу використовувати різні варіанти відображення фактів господарського життя. У широкому розумінні її можна визначити як управління обліком, а у вузькому – як сукупність способів ведення обліку (вибір підприємством конкретних методик ведення обліку) [3, с.51].

Облікова політика суб'єктів господарювання – інструмент нормативно-правового забезпечення організації бухгалтерського обліку на підприємстві [4, с.50].

Облікова політика покликана створити на кожному конкретному підприємстві таку систему обліку, яка б дала можливість надати фінансовій звітності безумовну інформацію, складену з урахуванням особливостей кожного підприємства.

Як стверджують науковці, елемент облікової політики – це конкретно вибраний або самостійно розроблений підприємством, виходячи з умов і специфіки його діяльності, спосіб (прийом) або процедура, що стосується організації та ведення обліку до конкретного об'єкта облікової політики [5, с.51].

Облікова політика щодо виробничих запасів, до яких відносяться МШП передбачає сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для формування і розкриття інформації про виробничі запаси у фінансовій звітності для задоволення інформаційних потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів.

У наказі про облікову політику необхідно висвітлити специфічні питання організації обліку МШП, зокрема:

1) перелік облікових груп та підгруп малоцінних та швидкозношуваних предметів;

2) робочий план рахунків з обліку МШП;

3) порядок включення вартості МШП до витрат діяльності;

4) порядок позабалансового обліку МШП;

5) порядок оперативного кількісного обліку МШП за місцями експлуатації і відповідними особами протягом строку їх фактичного використання;

6) порядок обліку інвентарної тари;

7) порядок обліку спецвзуття та спецодягу в експлуатації;

8) порядок обліку списання МШП з експлуатації по закінченні її терміну або внаслідок непридатності предметів до подальшого використання [2, с.398].

МШП, що належать до запасів, обліковують на рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети».

До МШП відносять:

1. технологічну тару;
2. інструменти і пристрої;
3. господарський інвентар;
4. спеціальний одяг, спеціальне взуття і запобіжні пристосування;
5. інші малоцінні та швидкозношувані предмети.

До господарського інвентарю відносяться предмети конторського і господарського оснащення: конторські меблі (столи, стільці, шафи, портьєри), вішалки, гардероби, протипожежний інвентар.

Технологічна тара використовується для постійного і тимчасового збереження запасів, для обслуговування виробництва, переміщення продукції усередині підприємства.

До спеціального одягу, спеціального взуття і засобів індивідуального захисту відносяться комбінезони, костюми, куртки, штани, халати, кожухи, різне взуття, рукавиці, окуляри, шоломи, протигази, респіратори і т. п.

До інших МШП відносять лопати, віники, совки, відра та ін.

Ефективність організації обліку МШП на підприємстві залежить від правильно визначених завдань. Основні завдання правильної організації обліку МШП (табл. 1.).

Таблиця 1

Передумови та завдання організації обліку МШП на підприємствах

Передумови	Завдання
Рациональна організація складського господарства. Розробка номенклатури МШП. Наявність інструкції з обліку МШП. Правильне групування МШП. Розробка норм витрачання МШП.	Визначення відповідальної особи за ведення бухгалтерського обліку МШП. Затвердження переліку осіб, що приймають МШП. Визначення складу постійно діючої інвентаризаційної комісії та встановлення строків проведення інвентаризації. Встановлення відповідальних осіб за первинний облік МШП на складах. Організація аналітичного обліку МШП. Розроблення графіка документообігу щодо руху МШП. Контроль за повним та своєчасним оприбуткуванням МШП, та контроль в місцях їх експлуатації. Об'єктивна оцінка МШП. Виявлення всіх витрат пов'язаних з придбанням чи виготовленням МШП.

Одним із головних призначень бухгалтерського обліку є забезпечення зовнішніх і внутрішніх користувачів повною й достовірною інформацією для прийняття управлінських рішень.

Таким чином, організація бухгалтерського обліку МШП це створення такої системи інформації, яка забезпечує реальне керівництво та примноження фінансових результатів діяльності.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV
2. Островерха Р.Е. Організація обліку: навчальний посібник. – К.:ЦУЛ, 2012. – 568 с.
3. Підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів [Ф. Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [і з передм.] Ф. Ф. утинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП "Рута", 2009. – 912 с.
4. Шпак В.А. Організація бухгалтерського обліку:навч.посібник [для студентів спеціальності «Облік і аудит»] /В.А.Шпак;НАСОА. – К.: ТОВ «августТрейд», 2016. – 277 с.
5. Щирба М.Т. Облікова політика в системі управлінського обліку: монографія / М.Т. Щирба, – Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2011. – 340.

Олексієнко Л. В.

студентка I курсу групи ОМФЗ 20-1

Науковий керівник:

Мазіна О. І.

к.е.н., доцент

кафедри бухгалтерського обліку

Університет ДФС України

(м. Ірпінь)

ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПОВ'ЯЗАНОЇ З РИЗИКОМ БАНКРУТСТВА

Ринкове середовище, в якому здійснюється підприємницька діяльність характеризується певним елементом ризику і невизначеністю кінцевих результатів. Така ситуація за певних обставин може призвести до реального банкрутства підприємства внаслідок настання його неплатоспроможності.

На сьогодні призначення судово-слідчими органами судових економічних експертиз щодо навмисного банкрутства суб'єктів підприємництва практикується рідко, що зумовлено складнощами у встановленні причинно-наслідкових зв'язків між навмисними діями та іншими факторами об'єктивного характеру.

Проблемами дослідження судовою економічною експертизою питань у сфері банкрутства займалися ряд вітчизняних та зарубіжних вчених, серед них слід назвати: Алферова В. Н., Белякову Є. Г., Григорьеву Н. В., Євдокіменко

С. В., Єрмолаєву М. А., Мельникову О. В., Мещерякова В. О., Понікарова В. Д., Росинську О. Р., Сидорчук В. М., Соколову Н. В., Столяренко О. М. та ін.

В Україні господарська діяльність здійснюється на визначених загальних принципах, дотримання яких є обов'язковим для всіх учасників економічних відносин [1]. При доведенні суб'єкта підприємництва до банкрутства матеріальної шкоди зазнають його ділові партнери, а в цілому – суспільство, держава і, що важливо, це може призвести до банкрутства і контрагентів боржника, перед якими він має значну кредиторську заборгованість. В цьому випадку судова економічна експертиза, як один із важливих джерел доказів при розслідуванні правоохоронними органами економічних злочинів, є одним із засобів захисту інтересів суб'єктів господарювання.

При проведенні експертного дослідження у кримінальному провадженні експерт-економіст повинен дослідити питання стосовно виявлення ознак доведення до банкрутства суб'єкта господарювання за визначений період. Для проведення дослідження експерту-економісту надаються наступні документи: баланс (звіт про фінансовий стан) (форма № 1, для суб'єктів малого підприємництва – форма № 1-м); звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) (форма № 2, для суб'єктів малого підприємництва форма № 2-м); звіт про рух грошових коштів (форма № 3); звіт про власний капітал (форма № 4); примітки до річної фінансової звітності; виписки про рух коштів по банківському рахунку; акт звірки взаєморозрахунків із контрагентами; установчі документи; договори та документи, на підставі яких проводилось відчуження або придбання майна боржника, збільшення або зменшення кредиторської заборгованості, зміни в структурі активів та інші документи.

При цьому у процесі дослідження експерт-економіст використовує низку методів економічного аналізу, які становлять методологічну базу дослідження і дозволяють виявити неузгодженість в бухгалтерській документації. Такими методами економічного аналізу є: горизонтальний аналіз; вертикальний аналіз; трендовий аналіз; аналіз відносних показників; порівняльний аналіз [2].

На сьогодні експерти-економісти при проведенні судових економічних експертиз щодо доведення до банкрутства використовують «Методику проведення судово-економічних експертиз з питань банкрутства, фіктивного банкрутства та доведення до банкрутства підприємств» [3]. Згідно даної методики перевіряється рівень забезпечення зобов'язань кредиторів за аналізований період.

Якщо при дослідженні ознак, які відображають доведення підприємства до банкрутства, розраховані експертом показники, отримані із наданих форми №1 та форми №2 (забезпечення зобов'язань боржника всіма його активами, забезпечення зобов'язань боржника його оборотними активами, розмір чистих активів) протягом досліджуваного періоду погіршуються, робиться висновок про наявність ознак доведення суб'єкта господарювання до банкрутства

Слід зазначити, що показники економічного аналізу, які використовуються для виявлення ознак доведення до банкрутства, потребують свого

доповнення. Дане твердження обґрунтовується тим, що наведені показники характеризують дії, які в більшій мірі свідчать про погіршення фінансового стану суб'єкта господарювання (перші два показники). В свою чергу це може бути наслідком неефективного менеджменту на підприємстві, недотриманням базових законів ринкової економіки, тобто потрібне доповнення показниками, які будуть з більшою ймовірністю свідчити про наявність ознак доведення до банкрутства.

Вважаємо, що при вивченні обставин доведення підприємства до банкрутства доцільним є також дослідження відповідних значень окремих статей балансу з наступним розрахунком відповідних показників. Це пояснюється тим, що при навмисному виведенні активів з підприємства найбільші зміни, які, крім того, можуть відбуватися в досить короткий термін, можна спостерігати саме по таких статтях балансу підприємства (форма № 1) «Основні засоби» та «Довгострокова дебіторська заборгованість».

Вважаємо, що доцільним доповнення методичних прийомів при дослідженні явища доведення до банкрутства показниками, які визначаються на основі динаміки власних засобів підприємства і його дебіторської заборгованості. Саме вказані статті балансу, динаміка абсолютних значень їх показників – основних засобів і дебіторської заборгованості – свідчать про високу ймовірність доведення суб'єкта господарювання до банкрутства.

Продовжуючи думку, зазначимо, що економічні питання такої складності потребують під час проведення судових економічних експертиз застосування таких прийомів і методів, які б дозволили провести повне, науково-обґрунтоване дослідження економічного стану підприємства.

Виходячи з цього, з метою комплексного дослідження даного питання вважаємо, що існуючі показники аналізу для виявлення ознак доведення до банкрутства слід доповнити наступними індикаторами економічного стану підприємства:

- коефіцієнт співвідношення основних засобів до суми боргових зобов'язань);
- коефіцієнт фінансової незалежності як співвідношення активів до суми всіх активів;
- коефіцієнт бюджетної (позабюджетної) заборгованості (відношення суми боргових зобов'язань перед податковими органами і сумарної кредиторської заборгованості).

Висновки. Проведення судово-економічних експертиз із врахуванням ускладнення економічних взаємовідносин між суб'єктами господарювання, а відтак і різноманітних способів економічних порушень щодо навмисного доведення суб'єкта господарювання до банкрутства, потребує вдосконалення методичних прийомів експертиз. Використання вдосконалених методик дозволить надати ґрунтовні висновки експертів, які можна використати і як один із важливих доказів у кримінальних провадженнях, а також і підвищення ефективності господарювання.

Список використаних джерел:

1. Євдокіменко С. В. Судово-економічна експертиза у виявленні фіктивного банкрутства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. Вип. 29. Т. 4/1. С. 32-35.

2. Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України від 18.10.2018 № 2597-VIII. URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 23.10.2019).

3. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : Наказ МЕУ від 19.01.2006 № 14. URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06> (дата звернення: 01.10.2019).

НАУКОВА ПЛАТФОРМА 7.

Галецька В.С.

магістрантка кафедри аудиту та підприємництва
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБҐРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ЛІЗИНГ»

Євроінтеграційні процеси, посилення конкуренції на міжнародних а вітчизняних ринках, необхідність поступового удосконалення матеріально-технічного забезпечення діяльності суб'єктів господарювання зумовлюють потребу пошуку дієвих механізмів оновлення основних засобів. В даному випадку особливої актуальності набуває лізинг як форма інвестиційно-підприємницької діяльності, що може сприяє прискоренню науково-технічного прогресу. Для формування дієвої системи управління лізинговою діяльністю потребує удосконалення інформаційне забезпечення ухвалення управлінських рішень у даній сфері. Система бухгалтерського обліку та фінансової звітності виступають основним інформаційним базисом, який використовується при ухваленні рішень в сфері провадження лізингової діяльності. Правильне та чітке обґрунтування економічного змісту поняття «лізинг» забезпечує достовірну оцінку та визнання лізингових операцій як об'єкту бухгалтерського обліку.

Разом з тим, слід зазначити, що на рівні наукових статей та досліджень авторів відсутній єдиний підхід до визначення даного поняття. Це частково зумовлено тим, що на законодавчому рівні наявні різні підходи до визначення змісту поняття «лізинг». Зокрема в ст. 292 Господарського кодексу України представлено таке визначення поняття «лізинг»: це господарська діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні за договором лізингу однією стороною (лізингодавцем) у виключне користування другій стороні (лізингоодержувачу) на визначений строк майна, що належить лізингодавцю або набувається ним у власність (господарське відання) за дорученням чи погодженням лізингоодержувача у відповідного постачальника (продавця) майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів [1]. У Цивільному кодексі України

трактування поняття «лізинг» взагалі відсутнє, при цьому наявний окремий розділ присвячений порядку врегулювання цивільних відносин при укладанні лізингових договорів. В Податковому кодексі України в п. 14.1.97 врегульовано визначення поняття «лізингова (орендна) операція – господарська операція (крім операцій з фрахтування (чартеру) морських суден та інших транспортних засобів) фізичної чи юридичної особи (орендодавця), що передбачає надання основних засобів у користування іншим фізичним чи юридичним особам (орендарям) за плату та на визначений строк» [3]. В Законі України «Про фінансовий лізинг» наявне трактування поняття «фінансовий лізинг» – це вид цивільно-правових відносин, що виникають із договору фінансового лізингу [1]. Аналізуючи законодавче регулювання визначення економічного змісту «лізинг» можна зробити висновок про доцільність приведення до єдиного спільного трактування даної дефініції.

Аналіз різних підходів вчених та науковців до трактування поняття «лізинг» систематизовані наступні підходи до його визначення: а) лізинг вважається довгостроковою орендою; б) лізинг представлений як трьохсторонній комплекс відносин; в) лізинг є підприємницькою діяльністю; г) лізинг є господарською операцією; д) лізинг є специфічною формою фінансування. За результатами дослідження зазначених підходів, ми дійшли до висновку, що більшість науковців вважають лізинг однією із форм оренди. А найменше науковців тлумачать лізинг як специфічну форму фінансування. Також вважаємо, що ототожнення лізингу та кредиту є неправильним, оскільки дані поняття мають відмінні ознаки.

Лізинг має суттєві відмінності від оренди як за своїм характером, більш широкою сутністю, так і механізмом здійснення операцій, кількістю учасників, їх правами та обов'язками. Тому ототожнення понять «лізинг» та «оренда» є неправомірним.

Враховуючи всі вищенаведені підходи до трактування сутності поняття «лізинг» вважаємо, що лізинг – це особливий вид діяльності, що є комплексом майнових відносин, що виникають між продавцем об'єкту лізингу (постачальником), лізингоодержувачем та лізингодавцем з приводу надання лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоодержувачу майна, раніше придбаного лізингодавцем, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів. Використання запропонованого уточнення поняття «лізинг» сприятиме усуненню неконвенційності категорійного апарату в системі бухгалтерського обліку, а також створить передумови для розробки належного аналітичного обліку з урахуванням запитів управлінського персоналу.

Список використаних джерел:

1. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16 грудня 1997 року № 723/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>

3. Податковий Кодекс України №3675-VI від 08.07.2011 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=2755-17>

Гараздовська Ю. І.

студентка I курсу магістратури,
групи УФОМ-11с

Науковий керівник:

д. е. н., доцент кафедри обліку, аналізу і контролю
Петришин Л.П.

*Львівський національний університет
імені Івана Франка
(м. Львів)*

CASHBACK-SERVICE – НОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ПОВЕРНЕННЯ КОШТІВ

Покупки в мережі Інтернет, на сьогодні, чи не найактуальніша тема. Зокрема, в умовах пандемії COVID-19, більшість людей здійснюють покупку товарів на онлайн платформах. Проте більшість з них не знає про існування певного виду економії грошей, такого як – кешбек.

Кешбек (cashback) — це повернення частини грошей за покупки, здійснені в інтернет-магазинах або програма лояльності, яка стимулює клієнтів здійснювати покупки за допомогою пластикової карти. Термін походить від англійського слова «cashback», що дослівно означає «готівка назад». Придумали таку схему роботи вже досить давно, проте в Україні набуло популярності лише після 2010 року.

Активний розвиток кешбек в Україні отримав завдяки такому торгівельному гіганту як Aliexpress, що давно практикує залучення нових та заохочення існуючих покупців за допомогою кешбеку. Тому в Україні, почали з'являтися сервіси, що пропонують покупки з кешбеком. Лише декілька років тому це були в основному закордонні сервіси, трохи пізніше на українському ринку нарешті з'явилися й українські кешбек-сервіси. Зазвичай, вивести кошти із зарубіжних сервісів досить складно, та й підтримка не завжди готова надати консультацію рідною мовою клієнта, тому не всі легко можуть почати купувати з іноземним кешбек-сервісом [2].

Cashback-сайти укладають з магазинами партнерські угоди, за якими магазин виплачує сайту якийсь відсоток від зробленої покупки за залучення нового покупця. Cashback-сайт в свою чергу повертає частину цих грошей безпосередньо покупцеві. Єдина умова для роботи цієї схеми — це те, що покупець повинен зайти в інтернет-магазин не за прямим посиланням, а через партнерське посилання, яке розміщене на cashback-сайті.

Виплата заохочення покупцеві, як правило, здійснюється банківським переказом, банківським чеком, поповненням мобільного номера або через платіжні системи. Як правило, всі cashback-сервіси встановлюють мінімальні пороги на розмір відшкодування або тимчасові інтервали через які відбувається відшкодування.

Розміри відшкодувань і умови їх виплат залежать від магазинів, які беруть участь в партнерській програмі cashback-сайту. Це може бути 0,5% від суми покупки, а може бути навіть 20%. Періодично можуть проводитись всілякі акції, при яких cashback може подвоюватися або потроюватися.

Одним з перших українських кешбек-сервісів, який надав клієнтам можливість зручно купувати з кешбеком, став Пейбек, який працює на українському ринку з січня 2016 року. Сервіс давно заслужив довіру десятків тисяч покупців та допомагає економити на покупках. Також, можна виділити такі українські кешбек-сервіси, які набули популярності за останні роки, а саме:

Клуб Знижок, Soldo, Skidka.ua, Mucashback.ua, Snimislivki.ua [4].

Вибір магазинів, які співпрацюють з кешбек-сервісами, доволі широкий. Можна отримати кешбек, як з українськими магазинами Rozetka, Comfy, Алло, Eldorado, так і з іншими великими інтернет-магазинами.

Кешбек-сервіси хоч і новий, проте досить дієвий спосіб заощадження коштів при здійсненні покупок в Інтернеті. В Україні вони вже активно розвиваються, що підтверджується кількістю кешбек платформ.

Отже, мотивація використання кешбеку полягає в зацікавленості як посередників, так і кінцевих надавачів товарів послуг в підвищенні обсягів продаж. Банки отримують дохід від використання емітованих карток в безготівкових розрахунках, інтернет-майданчики – від обсягів продаж інтернет-магазинів, на які перші містять реферальні посилання, а кінцеві надавачі товарів/послуг – від збільшення обсягів своїх продаж.

Список використаних джерел:

1. Кешбек. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B5%D1%>
2. Що таке кешбек (cashback), як він працює і де в Україні та світі можна ним скористатися? URL: <http://city-service.lviv.ua>
3. Що таке кешбек або як економити на покупках в інтернеті. URL: <https://ua.korrespondent.net/business/web/3878236>
4. ТОП 10 кэшбэк сервисов для Украины. URL: <https://top.cashbacks.com.ua> (дата звернення 09.05.2020).

Доценко Д.В.
студент I курсу групи ОМФ3-20-1

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Мазіна О.І.

доцент кафедри бухгалтерського обліку,
заступник завідувача кафедри з наукової роботи
УДФСУ (м. Ірпінь)

СУДОВО-ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА В ПРОЦЕСІ СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ОРГАНІВ ДФС УКРАЇНИ

З моменту створення судово-економічної експертизи та на всіх етапах її розвитку, вона виступає як важливий засіб правосуддя, потрібний для справедливого вирішення справи як на рівні розслідування, так під час розгляду в суді. При цьому, експерта-економіста вважали науковим свідком та відносилися до нього як і до судово-економічної експертизи з великою повагою.

Висновок судового експерта – економіста грає роль центрального доказу при прийнятті рішення в суді. Значимість судово економічної експертизи у процесі розгляду справи у суді важко переоцінити, а висновок судового-експерта виділяється серед інших джерел доказів тим, що з ним важко не погодитися, оскільки незгоду потрібно обов'язково аргументувати і обґрунтувати.

Дослідження питання судово-економічної експертизи в процесі судового оскарження рішень присвячені праці учених та експертів-практиків таких, як: Л.М. Головченко, Л.В. Дікань, С.В. Євдокіменко, В.А. Єрмоленко, Т.О. Кривцова, Л.Г. Олійник, С.Р. Романів, Н.Є. Стельмах, О.В. Хомутенко та ін [1, 2].

Незважаючи на широкий спектр досліджень даної проблематики, окремі питання досі недостатньо опрацьованими. Зокрема, це проблеми кадрового забезпечення судової економічної експертизи в Україні. Одним з таких проблемних питань є відсутність у чинному законодавстві категорії «експерт-економіст», що ускладнює її розуміння.

Судова експертиза – це дослідження на основі знань у галузі науки, мистецтва, техніки і ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду [3]. Законодавство України про судову експертизу складається із Закону «Про судову експертизу» [4], Інструкції що до призначення і проведення судових-експертиз та експертних досліджень та інших нормативно правових актів [5]. Судовий експерт процесуальних правовідносин в яких необхідне проведення судової експертизи, виступає основним в судово експертній діяльності. Слід сказати, що посада судового-експерта є винятковою, адже в неї є певні особливості.

Важливою проблемою у галузі судової-експертизи є експертні помилки, для уникнення яких експерт економіст повинен бути добре

підготовленим і поєднувати наукову фундаментальну підготовку, практичні навички, професійні знання.

Ми погоджуємося з Н.Є. Стельмах [6], що зараз в підготовці експертів є очевидні проблеми, а саме:

- неграмотне застосування методики документальної перевірки,
- невикористання автоматизації обліку як ефективного засобу контролю,
- слабе володіння експертними методиками як засобом оптимізації правових і управлінських рішень.

З означених проблемних питань, стає очевидним, що для підготовки і формування економічної експертизи необхідно вправне володіння системою бухгалтерського обліку та всім її методами. А правильний підбір та використання таких методів бухгалтерського обліку як рахунки і подвійний запис, документування і інвентаризація, баланс і звітність є основою доказової бази експертного висновку.

Експертам економістам необхідні знання в частині тонкощів відбиття і виявлення фактів незаконних дій, які можна виявити саме за даними бухгалтерського обліку, за показниками бухгалтерської, фінансової, податкової і статистичної звітності.

Саме тому, експерти–економісти повинні володіти теоретичними знаннями та практичними навичками ведення бухгалтерського обліку та складання усіх видів звітності, що базуються на даних бухгалтерського обліку.

Отже, на основі трактування категорії «судово економічної експертизи» різними авторами пропонується під судово економічною експертизою розуміти процесуальне дослідження економічних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про фактичні дані і обставини справи, що перебуває у провадженні органу суду та шляхом застосування спеціальних знань і навичок експерта-економіста.

Список використаних джерел:

1. Олійник Л.Г. Судово-бухгалтерська експертиза : сучасний стан та перспективи розвитку. Вісник Хмельницького національного університету. 2018. № 5.

2. Кривцова Т.О. Удосконалення правового забезпечення судово-економічної експертизи як форми економічного контролю. Бізнес Інформ. 2019. № 2.

3. Офіційний сайт Регіональна торгово-промислова палата Миколаївської області. URL: <https://rtp.com.ua/uslugi/sudova-expertiza/>

4. Про судову експертизу. Закон України від 25.02.1994 №4038-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>

5. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень. Наказ МЮУ від 08.10.98 № 53/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#n14>

6. Стельмах Н.Є. Підготовка експертів-бухгалтерів: проблеми та перспективи. URL:http://www.economy.nayka.com.ua/1_2019/48.pdf

Єліссєва А.А.
студентка ІІІ курсу групи Об-18

Науковий керівник:

Юрченко О.С.

викладач облікових дисциплін

Київський фаховий коледж прикладних наук

ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ КОРОНАКРИЗИ

Спалах коронавірусу змінив порядок денний для бізнесу, якому слід якомога швидше задуматися як про заходи реагування на серйозні потрясіння, плани по відновленню і трансформації роботи в майбутньому, так і про ведення бухгалтерського обліку.

У той час як уряди країн роблять значні заходи по боротьбі з коронавірусом, компанії оперативнo пристосовуються до мінливих потреб своїх співробітників, споживачів і постачальників, вирішуючи при цьому свої фінансові та операційні проблеми. Під час коронакризи виникають утруднення з організацією роботи на підприємстві та веденні обліку. Тому при вирішенні цих питань стають у нагоді інформаційні системи, що відповідають за свій департамент роботи.

Побудова інформаційної системи підприємства (організації) – складний процес, який вимагає більшого, ніж придбання комп'ютерів та необхідних програм. Правильно побудована інформаційна система підприємства стає основою його функціонування, визначає дії персоналу зайнятого в інформаційному циклі. Система впорядковує та організує роботу колективу.

Характерною рисою ІС в сучасних умовах є те, що людина виступає активним учасником інформаційного процесу. Це виявляється в умовах функціонування автоматизованих робочих місць (АРМ) працівників. Користувач здійснює введення інформації в систему, обробку інформації і застосування інформації в управлінні. Таким чином, інформація служить для опису взаємодії джерела інформації і отримувача інформації. Але разом з тим до інформаційних систем висуваються певні вимоги, а саме: функціональна повнота, достовірність інформації, забезпечення надійного захисту інформації, цілісність, актуальність та надійність.

На сучасному етапі розвитку економіки користь від інформаційних технологій є безсумнівним, проте не дивлячись на це існує ще досить багато проблем з автоматизації діяльності підприємств та їх облікових підрозділів. Так майже в 15% підприємств України бухгалтерський облік не автоматизований взагалі, або автоматизовані окремі його ділянки.

Під час епідемії коронавірусу багато підприємств зупинили очну внутрішню роботу і перейшли на дистанційну. За цим послідувало дуже багато проблем в введенні бухгалтерського обліку, особливо для малого бізнесу, в якому мінімізована практика з інформаційними системами. Для поліпшення і зручності обліку буде розсудливим рішенням введення

інформаційних систем, але щоб досягти бажаних результатів потрібно пройти ряд труднощів, які можуть стояти на шляху.

Проблема створення і впровадження інформаційних систем на підприємстві залишається однією з найскладніших в Україні. Впровадження інформаційної системи передбачає серйозну попередню роботу по реорганізації і відмова від застарілих стереотипів. Оскільки бухгалтерський облік є важливою інформаційною підсистемою управління, його автоматизація стала об'єктивною необхідністю.

Вдале впровадження комп'ютеризованої системи бухгалтерського обліку прискорює інформаційні потоки в кілька, а іноді – і в десятки разів. Повнота, своєчасність і достовірність отриманої інформації дозволяє приймати правильні й ефективні рішення на різних рівнях підприємства. Досвід підприємств, що успішно використовують інформаційні системи, показує, що завдяки їх впровадженню скорочуються складські запаси підприємства (в середньому на 21,5%), підвищується продуктивність праці (на 17,5%), збільшується кількість своєчасно виконаних замовлень (на 14,5%). Ефективність комп'ютеризованої системи бухгалтерського обліку визначають порівнянням результатів від функціонування даної системи і витрат всіх видів ресурсів, необхідних для її створення і розвитку. Таким чином, використання інформаційних систем в бухгалтерському обліку має привести до підвищення ефективності кінцевого продукту управління – прийняття ефективних рішень для досягнення поставлених цілей.

Підприємства, які раніше не працювали з цією системою, здатні врятувати свій бізнес під час важких часів як епідемія коронавірусу. Для більш досвідчених підприємств в цій ситуації необхідне поліпшення автоматизації інформаційних систем, адже важливою перевагою є автоматизована обробка різних операцій бухгалтерського обліку, при якій практично неможлива поява випадкових помилок, характерних для автоматизованої обробки (ручній обробці).

Існує дуже багато корисних інформаційних систем, які стануть в нагоді в період епідемії і в основному для повсякденного користування, без вимушених причин. Серед таких систем: «BAS Бухгалтерія 2.1» «1С: Бухгалтерія», «М.Е.Дос», ERP (планування ресурсів організації) і т.д..

Програмний продукт «BAS Бухгалтерія ПРОФ» – це перевірений і надійний професійний інструмент бухгалтера для ведення бухгалтерського і податкового обліку, підготовки та реєстрації податкових документів, а також підготовки та здачі обов'язкової регламентованої звітності. Зрозумілий облік відповідно до законодавства та потреб бізнесу, економія часу при проведенні розрахунків з контрагентами, оформленні документів і господарських операцій, реєстрація податкових документів, ефективна підтримка користувачів в поєднанні з високим комфортом роботи – лише деякі ключові особливості програми «BAS Бухгалтерія». «1С: Бухгалтерія» також призначений для автоматизації діяльності на підприємстві, навіть з цією програмою практично ідентичні продукти. Але «1С: Бухгалтерія» має схожість з ранніми

програмами «1С: Бухгалтерія», у той час як «BAS Бухгалтерія» нове забезпечення українських розробників. Тому з часом верховенством на ринку буде мати «BAS Бухгалтерія».

Поки що не існує ідеального програмного рішення для всіх бізнес-процесів, але технології ERP все краще об'єднують їх, удосконалюючи спільну роботу, допомагаючи приймати зважені рішення на основі даних і підвищуючи ефективність бізнесу. ERP (скор. Від Enterprise Resource Planning) означає "планування ресурсів підприємства". Це програмне забезпечення для управління бізнес-процесами, яке об'єднує фінанси, ланцюжки поставок, операції, звітність, виробництво, кадри і дозволяє управляти ними. Більшість компаній мають у своєму розпорядженні системами управління фінансами і бізнес-процесами, але можливості цього ПО, як правило, обмежуються повсякденною рутиною або планами майбутнього розвитку. Також програмним забезпеченням для подання звітності до контролюючих органів та обміну юридично значущими первинними документами між контрагентами в електронному вигляді є «М.Е.Дос». Програма «М.Е.Дос» призначена для подачі звітності в усі контролюючі органи України (ДФСУ, ГССУ, ПФУ, ФСС з ТВП, ДКСУ, міністерства і відомства), для реєстрації податкових накладних та юридично значущого електронного документообігу. Крім того, програма надає модулі для нарахування зарплати, звітності великих компаній з розгалуженою структурою підрозділів і роботи банків.

Переваги використання таких програм полягають у підвищенні якості інформації, економії часу і трудовитрат, оперативності, своєчасності, актуальності облікових даних і посилення контролю.

Загалом, використання інформаційних систем в бухгалтерському обліку, є невід'ємною частиною в житті бухгалтера, дозволяють упорядкувати бухгалтерський облік та роботу бухгалтера, збільшують кількість одержуваної інформації і дозволяють оцінити поточне фінансове становище організації та перспективи зростання, тим самим при розумному й автоматизованому веденні це не дасть зіпсувати ситуацію на підприємстві, а може і допоможе врятувати від гіршого результату в період коронакризи.

Список використаних джерел:

1. Хахонова Н.Н. Бухгалтерское дело: Учеб. пособие. М.: Кнорус.
2. Стричко Е.Г. Роль информационных систем в бухгалтерской работе. // Бухгалтерский учет. – № 2. – 2014. – С. 123–125.
3. BAS Бухгалтерія ПРОФ. Вилучено з <https://tqm.com.ua/ua/likbez/bas-ua/pochatok-prodazhu-bas-buhgalterija-prof>

Завгородній О. Ю.
магістрант 2 курсу спеціальність «Економіка»
Науковий керівник:
к.е.н., доцент,
завідувач кафедри економіко-математичних дисциплін
та інформаційних технологій
Єршова О. Л.;
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)*

СИСТЕМИ ТА ПРОГРАМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ: ВИМОГИ ДО ФУНКЦІОНАЛУ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ

В останні 5-10 років в більшості сфер бізнесу застосування ІТ стало об'єктивною необхідністю на шляху підвищення ефективності діяльності та іміджу компанії в цілому. Одним з яскравих прикладів є сфера торгівлі, де неможливість розрахунків через POS-термінал сприяє погіршенню іміджу фірми, а автоматизація не тільки спрощує ведення бізнесу, але і збільшує прибутки.

Автоматизація облікових операцій в роздрібній торгівлі уможливорює уникнути ризиків, спричинених людським фактором і сприяє організації достовірного всебічного обліку господарських операцій. При цьому має існувати централізована база даних з відкритим доступом для всіх співробітників.

При виборі програмної системи для автоматизації роздрібною торгівлі варто оцінити наступні чинники [1]:

- Функціональність. Обране програмне забезпечення повинно виконувати ряд функцій і передбачати різні засоби введення інформації. Сучасні програми для торгівлі повинні передбачати можливість інвентаризувати наявні на складах та прилавках товари (сканери штрих-кодів), здійснювати доступ до баз даних інших магазинів у торговельній мережі (наприклад, для пошуку виробу потрібного кольору або розміру в інших магазинах мережі);
- Продуктивність роботи. При функціонуванні системи автоматизації торгівлі формується величезна кількість баз даних, тому питання швидкодії пошуку та коректність відображення отриманих даних є нагальним, при цьому без втрати в якості. В даному питанні дуже багато залежить від платформи, на якій реалізовані програмні модулі, характеристики СУБД, за допомогою якої здійснюватиметься обробка даних, оскільки ці чинники визначають продуктивність системи.
- Ергономічність (зручність у використанні). Яким би досконалим не було програмне забезпечення з позиції отримання результатів, слід пам'ятати, що користуватися ним будуть люди. При цьому працівники сфери

торгівлі не мають освіти програміста і розібратися з функціоналом програми для них складно. Поки співробітники магазину або складу не засвоять роботу з системою, ніякого позитивного результату і вигоди від впровадження технологій не буде. Тому при виборі програмного забезпечення для автоматизації торгівлі особливу увагу слід приділити простоті користування і адміністрування системи. Крім того, однією з сучасних вимог до системи є ергономічність – здатність надавати вибір у здійсненні налаштувань середовища роботи в програмі під вподобання та антропометричні особливості кожного користувача.

- Доступність технічної підтримки. При виборі програмного забезпечення слід орієнтуватися на варіанти, коли існує можливість самостійного адміністрування системи персоналом самого закладу. Деякі виробники, пропонують програмістам компанії пройти у них курси, після чого ті зможуть самостійно обслуговувати впроваджувану систему.
- Підтримка можливості мережної структури торгівлі. Дана опція актуальна наразі торговельним підприємствам, які мають декілька магазинів або планують відкривати ще.
- Адаптованість до змін у законодавстві, податкових норм та діючих на підприємстві цілей і задач.
- Підтримка бухгалтерського та податкового обліку. Подібна опція є однією з головних цілей впровадження систем автоматизації. Наразі відсутність подібної можливості не розглядається взагалі, за наявності власної фінансової програми, звичної для працівників закладу, слід приділити увагу тому, щоб існувала можливість передачі і обміну даними між цими відокремленими програмами.
- Вартість проєкту впровадження. Для багатьох компаній даний чинник є ключовим. Системи автоматизації роздрібною торгівлі бувають абсолютно різними за вартістю. Проєкти, розроблені за замовленням, з урахуванням індивідуальних особливостей компанії можуть коштувати десятки і сотні тисяч доларів. Проте для невеликого магазину або локальної торгової мережі, типові придбані ліцензовані програми цілком підійдуть (так звані коробкові рішення).
- Наявність успішного досвіду. Досвід та статистика впроваджень систем автоматизації свідчить про те, що чим більше компаній використовують дану систему, тим краща і надійніша система. Краще вчитися на чужих помилках.

Наразі існує чимала кількість розвинутих і визнаних бізнесом систем автоматизації роздрібною торгівлі. Частіше за усе автоматизацію магазину здійснюють шляхом впровадження програмного пакету 1С:Підприємство. Як варіанти використання розглядаються дві конфігурації: «Торгівля та склад для України» та «1С: Управління торгівлею». Кожна із конфігурацій має переваги в тих чи інших випадках і їх вибір також слід здійснювати досить обґрунтовано.

Інший менш поширений варіант продукту для автоматизації торгівлі – SM Complex Retail – програмне рішення для автоматизації підприємств, які проводять оптову, комісійну та роздрібну торгівлю. Торгівельна система SM COMPLEX Retail відповідає всім вимогам торгового менеджменту, забезпечуючи контроль і управління всіма функціями підприємства торгівлі: продажами, закупками, складом, персоналом, відносинами з клієнтами. Система акумулювала в собі сучасні західні технології управління з урахуванням української специфіки, відповідає потребам як окремих магазинів, так і торговельних мереж з різною структурою управління, орієнтована на підприємства різних галузей і форматів: модний одяг і аксесуари, продукти, магазини господарських товарів та ін.

Інформаційна система для підприємств торгівлі дозволяє вести облік будь-яких видів торгових операцій, починаючи з формування та постійне ведення довідників і введення первинних документів до побудови аналітичних звітів і відомостей; до неї можна підключати ККМ, сканери штрих-кодів, принтери етикеток, POS-термінали, термінали збору даних, ваги та інше торгове обладнання.

Конфігурація автоматизованих систем управління торгівлею є типовим рішенням, що дозволяє автоматизувати управління торгівлею для сучасного підприємства, у тому числі оперативний і управлінський облік. Ключовим напрямком розвитку даного рішення є реалізація потужної функціональності, призначеної для аналізу та управління ефективністю торговельної діяльності: управління продажами, постачанням, запасами та залишками на складах; планування продажів і закупівель; аналіз цін і управління ціновою політикою з урахуванням поведінки конкурентів; моніторинг і аналіз ефективності торгової діяльності.

Універсальність програм, зокрема сімейства «1С», забезпечується додатковими інструментальними можливостями, оскільки його первинні можливості досить обмежені. Виконання таких операцій, як розрахунок зносу основних засобів, розрахунок заробітної плати тощо, практично неможливо здійснити без відповідних установок. Проте, опанувавши вбудовану мову, користувач може самостійно запрограмувати можливості виконувати будь-які необхідні розрахунки, створювати звіти і т.п. Ця риса також дозволяє програмам сімейства 1С гнучкіше адаптуватися до швидких змін законодавства в нашій країні.

Більшість з перелічених функцій зорієнтовані на організацію CRM-системи.

Для роботи в невеликих магазинах повинен бути передбачений зручний інтерфейс для касира, який дозволяє підвищити швидкість обслуговування покупців. Слід передбачити розмежування прав касира та адміністратора каси. При цьому передбачено використання реєстраційних карток касира та адміністратора каси за допомогою зчитувача (рідера) магнітних карт.

Штрихове кодування товарів може здійснюватися з урахуванням характеристик, серій, одиниць вимірювання та якості товарів. За замовчуванням

штрих-код може бути наступного типу: EAN8, EAN13, EAN128, Code39, Code128; при необхідності користувач може зареєструвати і використовувати в конфігурації інші види штрих-кодів.

У сучасних автоматизованих системах автоматизації торгівлі передбачена можливість оформлення продажу товарів у кредит та платіжними картками. При оформленні оплати платіжними картками передбачена можливість проведення платежу з використанням еквайрингової системи. При виконанні операцій з платіжними картками проводиться друк сліп-чека на підключеному фіскальному реєстраторі.

Список використаних джерел:

1. Автоматизація роздрібних магазинів, бутиків і аптек з використанням продуктів сімейства МініСофт Комерція. – URL: <https://minisoft.ua/article/avtomatizaciya-rozdribnikh-magaziniv-butikiv-i-aptek-z-vikoristannyam-produktiv-simeystva> (дата звернення: 9.03.2021).

Зубко Є. В.

студентка IV курсу групи ЕП-402

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Теплюк М. А.

доцент кафедри

бізнес-економіки та підприємництва

Київський національний економічний університету

імені В.П. Гетьмана

ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОСИСТЕМНОГО ПІДХОДУ В ТЕХНОЛОГІЧНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ

Технологічне підприємництво надзвичайно впливає на розвиток, конкурентоспроможність та добробут націй. Формування та зростання цього явища, як і підприємництва в цілому, залежить як від людей, так і від пов'язаного з ним контексту. Екосистемний підхід, що корениться в екології, фокусується на інтерактивній системі сутностей (живих організмів) та їх середовищі. Він застосовується в різних сферах, зокрема, таких як підприємництво та інновації, з метою розгляду та вивчення всіх суб'єктів та контекстних сил, які можуть сприяти розвитку підприємницьких та інноваційних дій. Однак ці адаптації все ще недостатньо розвинені і не мають унікальних та жорстких концептуалізацій.

Екосистемний підхід останнім часом привертає велику увагу в різних сферах, таких як бізнес, інновації та підприємництво. Ці екосистеми, як і екологічні системи, є складними адаптивними системами. Всі вони мають деякі загальні властивості: кожна складається з різних компонентів, які взаємодіють між собою, між їх змінними існують нелінійні зв'язки, і вони

мають певні атрибути, такі як самоорганізація, петлі зворотного зв'язку та активні реакції на зміни навколишнього середовища.

Концептуалізація та застосування екосистемного підходу в сферах підприємництва чи інновацій все ще перебувають на початкових етапах. Технологічне підприємництво має унікальні характеристики, такі як висока цінність, високий ризик, триваліший час випуску на ринок та вища надійність ресурсів, що робить його особливим предметом у галузі підприємництва. Воно має певні зв'язки з іншими суміжними сферами (наприклад, економікою та підприємництвом), але через свої відмінні характеристики повинно приділяти особливу увагу концептуалізації. Однак, основний подібний акцент у більшості цих визначень робиться на виявленні та використанні технологічної можливості у формі створення та зростання нового бізнесу.

Екосистема підприємництва – це нова концепція у сфері підприємництва, що фокусується на різних елементах та їх відносинах, що дозволяють створювати та розвивати підприємство на конкретній території [2, с.170]. Підприємство зі специфічними особистими характеристиками та підприємницьке середовище (ресурси та умови) є двома аспектами підприємницької екосистеми.

Екосистема технологічного підприємництва – це складна сукупність компонентів, відносин та взаємодій, що сприяють створенню та зростанню фірм, що займаються підприємницькими технологіями. Запропоноване визначення скоріше відповідає характеристикам належної концепції. По-перше, воно ґрунтується на надійних пов'язаних джерелах, що підвищують його узгодженість. По-друге, розглядається основна характеристика різних екосистем (тобто складних елементів та взаємодій). По-третє, також підкреслюється результат цієї екосистеми, фірми, що займається новими технологіями.

Екосистема технологічного підприємництва, в якій підприємці будують свій бізнес, стосується поєднання факторів інновацій, які функціонують разом у симбіотичних відносинах [3, с.1169]. Це середовище, в якому підприємці функціонують як один невід'ємний компонент. Цінність, яку генерують нові підприємства, має важливий вплив на більш широку економіку в регіональному, національному та глобальному масштабах. Інформаційні технології надзвичайно важливі для соціального та економічного розвитку і є найбільш динамічною сферою для підприємницьких ідей. Важливість підприємництва в технологічній галузі пов'язана з впливом технологій на економіку та суспільство. З іншого боку, підприємців приваблює сфера технологій, оскільки часу на перевірку ідей та продуктів короткий, і вони можуть швидко вийти на ринок. У галузі технологій навички та компетенції людських ресурсів є найціннішими активами. Технологічна галузь характеризується дуже високою динамікою розвитку нових підприємств та можливістю для підприємців бути конкурентоспроможними через стратегічний підхід.

Технологічні екосистеми слід розглядати з точки зору функцій, які вони виконують, та їх функціональних можливостей. Технологічна галузь, де

підприємницькі ідеї стають бізнесами, – це модульна система з точки зору технічних та технологічних інженерних наук, яка визначається різноманітними технологічними архітектурами, а з економічної точки зору – різноманітними організаційними формами [1, с.5]. Технологічна галузь, на якій можуть виникнути технологічні підприємницькі екосистеми, складається з основних груп компонентів наступним чином:

- рівень 1: взаємопов'язані обладнання та елементи, комп'ютери, мобільні пристрої, мережеве обладнання;
- рівень 2: мережі зв'язку та телекомунікації;
- рівень 3: платформи, програми та вміст;
- рівень 4: користувачі та клієнти технологічної екосистеми [5, с.163].

На всіх рівнях ми маємо різноманітні елементи, які взаємозалежні та пов'язані. Технологічна індустрія регулюється законами та правилами, і ці правила регулюються країнами. Розвиток технологічних рівнів підприємницьких екосистем корелюється зі ступенем регулювання та державних стратегій. Крім того, ступінь розвитку рівнів технологічної галузі сильно впливає на поведінку та тенденції споживачів. Конкуренція та інновації визначають напрямок, у якому кожен рівень, що формує технологічну галузь, буде розвиватися в майбутньому. Технологічна галузь визначається характером взаємозв'язків між компонентами, що виникають, та її рівнями.

Українська екосистема технологічного підприємництва є широкою та різноманітною, розподіленою в різних секторах та типах бізнес-моделі. Сектори електронної комерції та FinTech, особливо у послугах B2C, очолюють технологічну екосистему за кількістю стартапів. Примітно, що 79 відсотків усіх вітчизняних стартапів розташовані в Києві. Хоча такий тип кластеризації є очевидним у багатьох країнах, що розвиваються, він підкреслює необхідність подальшої диверсифікації в регіонах та поширення діяльності технічних підприємців.

Поки в екосистемі бере участь багато суб'єктів, роль уряду заслуговує на увагу. Урядова політика може вплинути на всіх суб'єктів підприємницької діяльності та складові екосистеми: постачальників ресурсів, підприємницькі зв'язки всередині екосистеми та підприємницьке середовище екосистеми. Внесок уряду важливий через його прямий вплив на екосистему через створення сприятливих умов та надання стимулів для стартапів зі швидким зростанням [4, с.5]. Більше того, уряд здійснює свій вплив на всі компоненти, щоб створити конструктивне середовище та сприяти взаємозв'язку між цими компонентами. У країнах-еталонах перехід до галузей, заснованих на знаннях, відбувся як завдяки сприятливій політиці, що підтримує розвиток кожного компоненту екосистеми, так і збільшенню державного фінансування фірм з високим зростанням.

Виходячи з екосистемного підходу, розвиток нації або регіону за допомогою технологічного підприємництва залежить від конкретних складних компонентів та їх взаємодії, що в цілому називається екосистемою технологічного підприємництва. Цю екосистему та її різні аспекти слід всебічно визначити та оцінити, щоб досягти належного стану. Нові підприємства,

починаючи від технологічних стартапів, закінчуючи виробниками та роздрібними торговцями, є новаторами нових видів продуктів та послуг, які можуть додати значення в економіці та суспільстві. Зацікавлені сторони підприємницьких екосистем повинні розвивати бажання розробляти та впроваджувати стратегії сприяння підприємництву та зростанню. Підприємницькі екосистеми повинні забезпечувати доступ до фінансового та людського капіталу, належної освіти та конкурентного ділового середовища. Економічний потенціал підприємців може бути величезним. Якщо цей потенціал буде належним чином використаний, а підприємці-початківці забезпечені навичками та ресурсами, необхідними для втілення своїх ідей в успішний бізнес, вітчизняна економіка буде процвітати в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Acs Z., Stam E., Audretsch D., O'Connor A. The lineages of the entrepreneurial ecosystem approach. *Small Business Economics*. 2017. №49 (1). P. 1-10.
2. Brusoni S., Prencipe A. The organization of innovation in ecosystems: Problem framing, problem solving, and patterns of coupling. *Advances in Strategic Management*. 2013. №30. P. 167-194.
3. Clarysse B., Wright M., Bruneel J., Mahajan A. Creating value in ecosystems: Crossing the chasm between knowledge and business ecosystems. *Research Policy*. 2014. №43. P.1164-1176.
4. Oh D.-S., Phillips F., Park S., Lee E. Innovation ecosystems: A critical examination. *Technovation*. 2016. №54. P.1-6.
5. Spigel B., Harrison R. Toward a process theory of entrepreneurial ecosystems. *Strategic Entrepreneurship Journal*. 2018. №12 (1). P.151-168.

Капітоненко В.О.

студент 3 курсу,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:

к.е.н, доцент Юрченко О.А.
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)*

РОЗВИТОК ТІНЬОВОГО РИНКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Ні для кого не секрет, що в сучасній Україні чимало роботодавців, використовуючи різноманітні схеми, уникають легального використання робочої сили, звісно це зроблено за для приховання від обліку та оподаткування розмірів своїх реальних доходів та фактичної заробітної плати

найманих працівників. Також ні для кого не секрет, що багато роботодавців утримують працюючих без укладання з ними передбачених законодавством договорів з тою ж самою метою. Це називається («Заробітна плата в конвертах»).

Мало кого здивує той факт, що в тіні перебуває близько половини зарплат українців. Ціна виплат « в конверті» при цьому чимала,-держбюджет щорічно втрачає мільярди несплачених податкових коштів.

З одного боку «конвертна» оплата праці вигідна як працівникові – він отримує більш високу зарплату , так і роботодавцю ,який уникає обтяжливих процедур оподаткування. Але з іншого боку держава при цьому нав'язує загрозу позбавлення соціальної захищеності на час втрати працездатності, при нещасних випадках на виробництві, а також порушення трудових відносин роботодавцем, що не платить внески до фондів соцстраху.

Отримувати в конверті частину зарплати, при цьому працюючи офіційно, погоджується більше половини найманих працівників в Україні (59,8%). У той же час серед тих, хто не працює, тільки 46,0% погоджуються на зарплату в конверті.

За попередніми розрахунками Мінекономіки рівень тіньової економіки у січні-березні 2020 року склав 31% від обсягу офіційного ВВП, що на 1 в.п. менше за показник січня-березня 2019 року.

Збереження тенденції до зниження тіньової економіки відбулося, не зважаючи на поширення негативних наслідків пандемії COVID19 і зниження рівня реального ВВП на 1,3% за підсумком I кварталу 2020 року до відповідного кварталу 2019 року. Разом з тим, аналізуючи досвід попередніх криз, очікуваним було збільшення рівня тіньової економіки, адже в умовах значної невизначеності бізнес прагне зменшити ризики втрати ресурсів. Так і відбулось очікуване зменшення ділової та інвестиційної активності (як в середині країни, так і за її межами). Суттєво зросли збитки в економіці. Усі без виключення ВЕД показали тенденцію до збільшення рівня тіньової економіки на тлі зростання обсягу збитків підприємств цих ВЕД за результатами січня-березня 2020 року порівняно з відповідним періодом 2019 року. Найбільша частка тіньового сектору зросла у добувній промисловості і розробленні кар'єрів (на 21 в.п.), у ВЕД “Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність” (на 18 в.п.), у переробній промисловості та в оптовій та роздрібній торгівлі – на 16 в.п. у кожному з цих ВЕД.

Насправді лише офіційно оформлений найманий працівник може відчувати себе соціально захищеним . Усна домовленість жодним чином не фіксується юридично, роботодавець сплачує стільки, скільки вважає за потрібне і доти, поки вважає за потрібне. Працівник не має жодних доказів на підтвердження дійсного розміру своєї заробітної плати та трудового стажу.

Легалізація заробітної плати актуальна з 2 причин:

Збільшення надходжень до бюджетів всіх рівнів, в тому числі до Пенсійного фонду України.

Соціальні гарантії для найманих працівників, розмір яких залежить від тривалості страхового стажу.

Працівник, який отримує зарплату «в конверті» офіційно вважається не працюючим. Йому не зараховується страховий стаж, а відповідно:

Він не буде одержувати пенсію по віку.

Його можуть звільнити в будь-який час без жодних компенсацій.

У нього немає права на відпустку, права на оплату лікарняних та допомогу по безробіттю, права не працювати у вихідний та в святковий день, права на охорону праці, права на соціальне страхування.

Завдання щодо детінізації економіки продовжує залишатися актуальним для України. У цьому напрямі важливою є консолідація зусиль бізнесу, українського Уряду та Національного банку та усіх інших заінтересованих державних органів, – наголосив заступник Голови Національного банку України Дмитро Сологуб. – Завдяки зниженню обсягів тіньової економіки, для функціонування якої необхідний виключно готівковий ресурс, зростатиме і загальний рівень економіки нашої країни. Адже безготівкові кошти залишатимуться в економіці, а отже, будуть працювати на її розвиток. Зокрема, опосередковано це сприятиме зниженню вартості кредитування населення та бізнесу, подальшому прогресу валютної лібералізації. Від прозорого ведення бізнесу зростатиме також база оподаткування, тобто відбудеться зростання надходжень до державного бюджету.

Список використаних джерел:

1. Кваша Т.К. Досвід окремих країн стосовно напрямів детінізації економіки [Текст] / Т.К. Кваша // Досвід країн Європи і Канади у боротьбі з тіньовим сектором економіки // Науково-технічна інформація. – 2006. – №2. – С.15-19.

2. Репін К. Неофіційні зарплати та соціальне благополуччя [Текст] / К.Репін // Проблеми тіньової економіки та її вплив на соціально-економічний стан країни// Соціальний захист. – 2009. – №8. – С.10-12.

3. Пиварникова І.Ю. Тіньова економіка України: причини, обсяги та шляхи їх зменшення [Текст] / І.Ю. Пиварникова // Держава і регіони. Серія: Економіка і підприємництво. – 2010. – №2. – С.163-167.

4. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

Мірошин Н.В.,
студент IV курсу, групи Б-4/1
Миколаївський національний
аграрний університет

Котляр Д.С.,
студентка I курсу, групи БЕМ-М320а
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

Аманбекова А.Е.,
студентка I курсу
Карагандинський університет
імені академіка Є.А. Букетова

Наукові керівники:
канд. екон наук, доцент Чебан Ю.Ю.
Миколаївський національний аграрний університет
(м. Миколаїв)

д-р екон. наук, проф. Давидюк Т.В.,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
(м. Харків)

канд. екон. наук, доцент Ламбекова А.Н.
Карагандинський університет
імені академіка Є.А. Букетова
(м. Караганда)

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК ПІД ЧАС ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ: ЗМІСТ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ

Сучасні умови господарювання України виявляють необхідність розробки і впровадження сучасних форм і методів управління державними закупівлями товарів, робіт і послуг, а також регламентації процедур та процесів закупівельної діяльності, зокрема й законодавчо-нормативної. Так, до основного нормативного документу з публічних закупівель в Україні закону «Про публічні закупівлі» було внесено зміни. Станом на сьогодні відповідно до частини 16 статті 29 вищезазначеного закону зазначено, що якщо замовник під час розгляду тендерної пропозиції учасника виявить невідповідності в інформації та/або документах, що подані учасником у тендерній пропозиції та/або подання яких вимагалося тендерною документацією, він розміщує в електронній системі закупівель повідомлення з вимогою про усунення таких невідповідностей у строк, який не може бути меншим ніж два робочих дні до закінчення строку розгляду тендерної пропозиції [1].

Цікава зміна, але має безліч обмежень. Зазначене повідомлення має містити: перелік виявлених невідповідностей; посилання на вимогу (вимоги) тендерної документації, щодо якої (яких) виявлено невідповідності; перелік інформації та/або документів, які повинен подати учасник для усунення

виявлених невідповідностей. До того ж, замовник не може розміщувати таке повідомлення щодо того самого учасника процедури закупівлі більш ніж один раз, крім випадків, пов'язаних із виконанням рішення органу оскарження.

Зауважимо, що виправити помилки можна лише у відкритих торгах та конкурентному діалозі. Це по-перше. А по-друге, виправити помилки можливо далеко не в усіх документах. Виправити виявлені замовником помилки можна лише в інформації, наведеній учасником, та/або у поданих документах, що підтверджують: відповідність учасника процедури закупівлі кваліфікаційним критеріям, передбаченим статті 16 закону «Про публічні закупівлі»; право підпису тендерної пропозиції та/або договору про закупівлю.

Учасник дізнається про необхідність виправити помилки, виявлені замовником, лише через електронну систему закупівель в опублікованому там повідомленні з вимогою про їх усунення. У разі виявлення помилки учасником самостійно, він виправити її без такого повідомлення не має права законодавчо та не зможе технічно.

Після розміщення повідомлення, протягом наданого часу учасник завантажує в електронну систему закупівель уточнені або нові документи протягом 24 годин із моменту розміщення повідомлення замовником. З технічного боку в електронній системі закупівель з'являється можливість (вікно або кнопка), яка надає можливість вносити виправлення лише після опублікування замовником вимоги в електронній системі. Ця кнопка залишається активною протягом 24 годин із моменту розміщення відповідної вимоги. Після закінчення цього строку кнопка на дозавантаження документів стає неактивною.

Як було зазначено вище, учасник закупівлі завантажує в електронну систему закупівель уточнені або нові документи протягом 24-х годин із моменту розміщення там замовником повідомлення з вимогою про усунення таких невідповідностей. Після спливу 24-х годин замовник розглядає подані тендерні пропозиції з урахуванням виправлення або невиправлення учасниками виявлених невідповідностей.

Водночас, замовник має право відхилити учасника, не надавши йому можливості виправити помилки за умови, якщо тендерна пропозиція учасника, крім невідповідностей в інформації та/або документах, визначених частиною 16 статті 29 закону України «Про публічні закупівлі», не відповідає іншим вимогам тендерної документації [1]. За таких обставин пропозиція підлягає відхиленню відповідно до статті 31 вищезазначеного закону, із зазначенням аргументації в електронній системі закупівель без застосування механізму «24-х годин».

Ще один момент, на який звертаємо увагу – це саме 24 години, які починають відлік з часу розміщення замовником повідомлення, яке надає можливість виправлення передбачених законодавством помилок.

Отже, досліджений механізм «24 години на виправлення помилки» надає змогу замовникам не відхиляти найбільш економічно вигідну

пропозицію, але лише в разі, якщо учасники відповідально відреагували на повідомлення та усунули всі зазначені у повідомленні помилки протягом встановленого строку відповідно до норм чинного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Про публічні закупівлі : закон України від 25.12.2015 № 922-VIII
URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 05.03.2021).

Турпітько Б.О.

студент4 курсу,

Факультету економіки та управління

Науковий керівник:

Теплюк М.А.

к.е.н., доцент

Київський національний економічний університет

ім. Вадима Гетьмана

(м. Київ)

КРИПТОВАЛЮТА ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ЗБІЛЬШЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Криптовалюта – це один з різновидів цифрової валюти, яка працює в автономному режимі. При використанні криптовалюти на підприємстві можна зекономити не тільки час, а і гроші, адже криптовалюта звільняє від посередників. Тому це дозволить збільшити швидкість отримання та точність даних, а також доступ до повної інформації у всьому реєстрі, а це в бізнесі відіграє найважливішу роль. Актуальність обраної теми пояснюється необхідністю всебічного аналізу того, як криптовалюта впливає на результативність бізнесу, як криптовалютою користуються лідери ринку, та те, що за останній останній рік ринок криптовалют виріс більше ніж на 1.6 трильони американських доларів.

Виділяють 3 типи монет :

1. Токени оплати (payment token)-використовують в якості зберігання вартості та засоба обміну.

2. Токен зі статусом цінного папера(security token)-базовий фінансовий актив, як участь у компанії, право на отримання дивідендів або право на отримання процентних платежів.

3. Продуктний токен (utility token)-цифровий актив, який використовується для фінансування мережі, надав гарантію того, що користувачі можуть споживати деякі продукти мережі [1], [2].

Відмінною рисою є децентралізація. Децентралізація криптовалюти, яка манить людей вкладати кошти, та і є її головним мінусом-велика

волатильність ринку, тому що ринок в більшій мірі тримається на суб'єктивних судженнях учасників ринку криптовалют.

На ринку виділяють таку основну монету, як: Bitcoin (далі BTC) – найголовніша монета на ринку, market cap складає більше одного триліона американських доларів. BTC є обмеженою в чисельністю монетою, максимально можлива кількість 21 млн BTC, на сьогоднішній день доступно приблизно 18.8 млн BTC, та займає 40% від крипторинку. В рейтингу найбільших компаній по ринковій капіталізації, Bitcoin вже входить в топ 10, опереджаючи такі компанії, як : JPMorgan, Samsung, Facebook. Система захищена криптографічними методами, але при цьому вся інформація про транзакції записана в паспорті кожної монети та доступна у відкритому доступі. [3]

Популярні альтернативні монети крипторинку: Ethereum (далі ETH)- друга криптовалюта світу, капіталізація складає 2,04 млрд американських доларів. ETH монета яка не має вичерпних запасів, та перша монета в світі, в якій використовується технологія «розумних контрактів». Прикладом може стати прецедент Марка Гінзбурга, він продав квартиру за 60 000\$ (212.5 ETH). Обидві сторони уклали смарт-контракт через блокчейн договір. Подібна технологія дозволить у майбутньому відмовитись від людського фактору. ETH працює майже так само як BTC, адже зкодований по принципу BTC. ETH так само як і BTC записує кожну транзакцію, підробити яку просто не можливо, адже вона міститься на кожному пристрої кожного користувача [4].

Далі можна виділити такі проекти як: Non Fungible Token (далі NFT) – токени, які не можуть бути замінені, унікальні. Тобто, у відкритих блокчейнах всі токени однакові один до одного, кожен токен можна замінити іншим і нічого не зміниться. Але проект NFT працює по іншому. Жоден токен не можна замінити, підробити, поділити бо кожен токен унікальний. І цей проект знайшов відгук у сфері мистецтв та інших. Тобто закріпити права на будь який унікальний об'єкт, від нерухомості та витворів мистецтва до речей в комп'ютерній грі. Відомий діджей 3LAU перший музикант, який токнізував свій альбом і продав його в обмеженій кількості, він заробив на цьому 11.6 млн американських доларів. Так за допомогою цього проекту стане краще і простіше купувати права різного роду буцімто права на трансляцію музикальних треків, чи купувати права на показ фільмів та серіалів. [5]

Decentralized Finance (далі DeFi) – це можуть бути додатки, біржі кредитні спілки та інше. Головна ідея: розробники не мають контролю над активами користувачів. Прикладом може слугувати самий популярний децентралізований майданчик Uniswap. Якщо коротко, щоб торгувати таких біржах не потрібно мати акаунт та залишати на ньому кошти, біржа зв'язує трейдерів, угода відбувається безпосередньо між їх гаманцями[6].

Binance – біржа лідирує за кількістю унікальних користувачів приблизно 6 млн на місяць, об'єму торгів приблизно 9 млрд американських доларів. Біржа пропонує більше 700 валютних пар для торгівлі. Має свою монету, яка використовується для оплати комісії, підтримки роботи екосистеми. Також

біржа пропонує низьку комісію (на рівні 0.1%) та швидку обробку транзакцій (до 1.4 млн операцій в секунду). Біржа не потребує обов'язкової верифікації.

Huobi Global- входить в 3-ку найкращих криптобірж, щоденний об'єм торгів складає 2.5 млрд американських доларів, кількість унікальних користувачів в місяць 700 тис. Торгувати можна 780 валютними парами. Має власну монету HT, яка використовується задля фінансування діяльності біржі. Huobi використовує розподільчу систему захисту від зломів, а 98% активів зберігаються на «холодних» гаманцях з мультипідписом.

CoinBase – об'єм щоденних торгів складає 350млн американських доларів, 618 тис унікальних користувачів відвідують біржу щомісяця. Coinbase налічує дві біржі для роздрібних користувачів, та Coinbase Pro- для професійних трейдерів та володіє розширеним функціоналом. Особливістю можна відмітити спеціальну систему відслідковування, вона фіксує на що користувачі витрачають криптовалюту. Тобто, якщо користувачі використали криптовалюту для купівлі товарів в даркнеті, або інших сумнівних бізнесів, біржа може заморозити рахунок [7]. З кожним днем все більше нових новин про те, що та чи інша компанія з індексу S&P 500 вкладає резервні кошти, які лежать у кеші в криптовалюту, що все більше і скоріше допомагає BTC набирати силу актива.

Найбільш відомий та гучний вклад коштів зробила компанія TESLA інвестувавши 1.5 млрд американських доларів у BTC. [8] Також компанія Square інвестувала 170 млн американських доларів коштів у BTC. Хочеться відмітити, що вони вже інвестували 5% своїх резервів у BTC; компанія Marathon інвестувала в BTC 150 млн американських доларів. Найбільший у світі компанія по розміру активів під управлінням BlackRock, розмір активів під управлінням складає 8.7 трлн американських доларів, почала інвестувати у BTC. Бізнес-аналітична компанія MicroStrategy нещодавно вклала ще 1млрд американських доларів у BTC. Загалом вони вклали 4.4млрд американських доларів.

Для всіх вже є відомий той факт, що уряд США влив в економіку штатів вже порядку 1.4 трлн американських доларів, що значною мірою відобразилось на валютному ринку, та новий президент Дж. Байден продовжує стимулювати економіку штатів, і хоче виділити ще 1.9 трлн американських доларів, а це близько 10% ВВП США. Що в теорії має призвести до інфляції американського долара.[9]

Можемо зрозуміти, що великі компанії починають вкладати кошти в криптовалюту BTC, ETH щоб запобігти валютним ризикам. Розглянемо торгівлю BTC до валютних ризиків. Якщо дивитися на більш довгий проміжок часу, то на початку 2020 року 1 січня ціна 1 BTC складала 7 255 американських доларів, в той час як індекс долара (DXY) був рівний 97.103. Станом на 25 лютого, DXY становить 89.748, в той час як ціна за 1 BTC складає 49 750 американських доларів. Якщо до уваги взяти менший проміжок часу, наприклад корекцію ринку криптовалют в березні 2020 року, то за неділю BTC впав з 9188 до 3700 американських доларів, а DXY виріс з 94.65 до 102.99.

Тобто торгівля BTC до DXY – це хеджування валютних ризиків та не погана спроба заробити кошти. Та ще можна розказати про відношення SPX (індекс S&P 500) до BTC. Отже, ми прийшли до того, що BTC стає активом, а отже і буде залежати від SPX, DJI(промисловий індекс Доу Джонса). Як відомо виділяють два види активів, ризикові та менш ризикові, в такому випадку ми будемо відносити BTC до ризикових активів, а отже ситуація на фондовому ринку буде корелюватися з ситуацією на крипторинку. Так наприклад в березні 2020 року, в той самий період коли BTC впав до локального мінімуму, SPX також показав найменше значення за останні 3 роки. Теж саме відбувалося на графіку DJI. Отже виходячи зі свого досвіду, можна з впевненістю сказати, що BTC- новий цифровий актив, але через його волатильність він є дуже ризиковим.

Підсумовуючи вище сказане, хочу сказати, що криптовалюта вже змінила наше життя. Криптовалюта стала новим активом, новим засобом платежу. Її анонімність та автономність манить трейдерів та інвесторів, а децентралізація та волатильність відштовхує консерваторів.

Список використаних джерел:

1. Криптовалюта як сучасна валюта. Режим доступу: <https://iqdecision.com/kriptovaljuty-postroenie-jekosistemy/>
2. Що таке Utility Token ? Режим доступу: https://club.cnews.ru/blogs/entry/chto_takoe_birzhevye_utility_token_
3. Список найдорожчих компаній світу. Режим доступу: <https://companiesmarketcap.com/>
4. Продаж квартири за криптовалюту, Україна на перших пальцях світових видавництв. Режим доступу: <https://ain.ua/2017/09/26/kvartiru-za-ethereum/>
5. Нові можливості в сфері мистецтв. Режим доступу: <https://www.rbc.ru/crypto/news/6040cd429a7947281adb5a94>
6. За допомогою чого можна позбутися посередників. Режим доступу: <https://www.rbc.ru/crypto/news/5f97164f9a794760968eb4c2>
7. Найвідоміші криптобіржі. Режим доступу: <https://vc.ru/crypto/167064-kratkiy-obzor-populyarnyh-kriptobirzh-2020-infografika>
8. Компанії які повірили у крипту, та наскільки. Режим доступу: <https://www.forbes.ru/newsroom/finansy-i-investicii/420639-tesla-soobshchila-o-pokupke-bitkoinov-na-15-mlrd>
9. Друк грошей, та як він впливає на активи. Режим доступу: <https://www.vedomosti.ru/opinion/articles/2020/07/22/835102-ssha-napechatali>

Цимбала О.Й.
студентка IV курсу групи ЕП-402
Науковий керівник:
Теплюк М.А.
доцент кафедри
бізнес-економіки та підприємництва
Київський національний економічний університет
ім.В.П. Гетьмана
(м. Київ)

ЗЕЛЕНІ ОБЛІГАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Фондовий ринок гнучко реагує на виклики часу. З їх різноманіттям ключовим є прагнення до балансу, сталого розвитку. Для його досягнення застосовують різні інструменти: адміністративно-контрольні, економічні та ін. Одним з таких інструментів є «зелені» облігації, які залучають все більшу увагу інвесторів з усього світу. Явище «зелених» облігацій є непрямым прикладом сприяння фінансових інститутів формування екологічно відповідальної поведінки учасників ринку. Облігації є борговими емісійними паперами обов'язковими до погашення на певну годину з позначеною прибутковістю. Цей фінансово-економічний інструмент є актуальним в умовах погіршення якості навколишнього середовища, стимулювання відповідальної економічної поведінки.

Першими фінансовими інструментами, які сьогодні прийнято відносити до категорії зелених облігацій, стали бонди кліматичної спрямованості – Climate Awareness Bonds, випущені в 2007 р Європейським інвестиційним банком. Першими ж облігаціями, які отримали зелене маркування, стали бонди, випущені в листопаді 2008 р Міжнародним банком реконструкції та розвитку [2, с.224]. За наступні 10 років Європейський інвестиційний банк здійснив випуски «зелених» облігацій в 11 валютах з сукупним розміром емісії близько 20 мільярдів євро. У 2008 році World Bank здійснив випуск на 2.3 мільярда шведських крон терміном обігу на 6 років, який був орієнтований на скандинавські пенсійні фонди. У 2012 році світ побачив перший небанківський випуск «зелених» облігацій [4].

На міжнародній арені «зелені» облігації демонструють стабільний розвиток протягом всього цього періоду – поступово розсуваючи географію юрисдикцій походження емітентів, нарощуючи розміри випусків і розширюючи спектр галузей економіки, в які залучається фінансування, побудоване на «зелених» принципах, а також різноманітність структур і умов облігаційних випусків [3].

За підсумками 2 кварталу 2020 року, обсяг емісії зелених облігацій збільшилася на 4% по відношенню до аналогічного періоду минулого року і склав \$ 74,6 млрд. 156 емітентів з 31 країни випустили зелені облігації. За підсумками 2 кварталу 2020 року об'єм емісії досяг \$ 45 млрд у порівнянні з

\$ 31,8 млрд, залученими в першому кварталі 2020 роки. Тільки в червні 2020 року - 19 емітентів з 14 країн провели 44 емісії зелених облігацій на суму \$ 17,9 млрд [5]. Фінансові корпорації, як і раніше грають ключову роль у випуску зелених облігацій. За підсумками 1 півріччя на фінансові організації довелося 27% від сукупного обсягу емісії або \$ 19,3 млрд, в порівнянні з 12,3% або \$ 8,8 млрд за підсумками 1 півріччя попереднього року. Найбільшими емітентами даного класу стали такі фінансові інститути як Bank of America, державний банк Промисловий і комерційний банк Китаю (Industrial and Commercial Bank of China, ICBC), а також норвезька фінансова компанія DNB Boligkreditt, на які довелося третина залучених коштів від випуску зелених облігацій.

Обсяг випусків зелених облігацій країн, що розвиваються склав \$ 14,6 млрд, або 19% від загального обсягу емісії 1 півріччя 2020 року. З урахуванням наднаціональних організацій країн, що розвиваються (наприклад, таких як Азіатський банк розвитку або Африканський банк розвитку) частка емісії зелених облігацій країн, що розвиваються збільшиться до \$ 21,5 млрд і 28%. При цьому частка Китаю в обсязі всіх випусків другого кварталу 2020 року склала 80%, частки Індонезії та Південної Кореї – по 7% [5]. В продовження розвитку загальноринкових кращих практик, багато фінансових інститутів розробили або розробляють свою політику в області зеленого фінансування, в яких представлені підходи до фінансування зелених проектів, вимоги до них, а також принципи та інструменти верифікації зелених облігацій.

Значна роль по створенню ринку зелених облігацій лежить на інвесторах, зокрема пенсійних фондах і управляючих компаніях, які є найбільшими гравцями на борговому ринку з тривалим горизонтом інвестування. Найбільшим андеррайтером на ринку зелених облігацій в черговий раз став американський банк Bank of America Merrill Lynch (BAML), який розмістив за підсумками першого півріччя зелені облігації на суму \$ 4,6 млрд.

Як показав аналіз ринку «зелених» облігацій, в світі стає все більш помітною тенденція переміщення потоку приватного капіталу від «брудних» до «чистих» («зелених») технологій. Однак без втручання держави цей процес не забезпечить в прийнятні терміни адекватний обсяг інвестицій для вирішення завдань сталого зростання. При цьому держава повинна зіграти роль каталізатора, а не альтернативного джерела зеленого фінансування.

«Зелене» фінансування в Україні поки знаходиться на стадії становлення. Можна говорити про те, що до теперішнього часу створені тільки загальні умови для формування ринку «зелених» облігацій. Прийнятий і діє ряд стратегічних документів, що визначають цілі та завдання щодо переходу економіки на шлях «зеленого» зростання і роль фінансового ринку в цьому процесі. Відповідно до Закону "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів" [1] від 19.12.2019 в Україні з'являються "зелені" облігації. Роботу над запуском ринку "зелених" облігацій в Україні розпочато лише у 2018 році. 14 серпня 2020 року Державне агентство з енергоефективності

та енергозбереження ("Держенергоефективності") розробило проект Концепції запровадження ринку зелених облігацій в Україні ("Проект Концепції"). Держенергоефективності закликала муніципалітети готувати пілотні проекти їх випусків. Цей Проект Концепції визначає мету, основні напрями та завдання щодо запровадження ринку зелених облігацій в Україні, який має стратегічне значення для фінансування екологічно чистих проектів, покращення екологічності середовища, розвитку вітчизняного фондового ринку та економіки України в цілому.

Можна виділити ряд факторів, що стримують «зелене» економічне зростання України, згрупувавши їх за рівнем впливу на фактори зовнішнього і внутрішнього середовища інвестування. До факторів зовнішнього середовища інвестування слід віднести: недосконалість ринку в області екології; високий рівень консервативності характеру економічного розвитку, який обумовлений інерційністю його інституційної та технологічної бази; складності в оцінці наслідків дій і екологічного збитку; труднощі коректного вимірювання «зеленого» зростання. Фактором внутрішнього середовища інвестування є сам фінансовий сектор як організатор, посередник і джерело фінансування інвестицій, який надає перевагу інвестиціям в існуючі технології і традиційні компанії (застарілим, орієнтованим на великі підприємства, і «брудним»), а не новішим, малим і «зеленим».

З метою усунення існуючих перешкод для розвитку «зеленого» фінансування в Україні слід розглянути можливість застосування системного, узгодженого і скоординованого підходу. Це включає такі основні елементи, які є базовими складовими для реалізації більш широких заходів:

- перегляд зобов'язань у зв'язку зі зміною клімату, екологічних цільових показників і цільових показників для конкретних галузей, а також оцінка потреб у фінансуванні по галузях;
- визначення національного відомства, відповідального за «зелене» фінансування, і створення координаційного органу, що об'єднує представників основних зацікавлених сторін;
- розробка «дорожньої карти» з розвитку «зеленого» фінансування і відповідного плану дій;
- створення системи оцінки та обліку «зелених» фінансових потоків, а також відстеження прогресу в досягненні поставлених цілей;
- підвищення обізнаності про «зелене» фінансування і нарощування компетенцій на всіх рівнях (особи, відповідальні за формування політики на загальнодержавному і регіональному рівнях, учасники фінансового сектора і т. д.).

Крім використання більш ефективних важелів регулювання, надзвичайно важливо стимулювати вітчизняні компанії в усіх галузях (включаючи фінансовий сектор) до добровільного включення принципів ESG і стійкості в свої корпоративні стратегії, в тому числі до впровадження принципів корпоративної соціальної відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів: Закон України. Офіц. вид. Відомості Верховної Ради України. 2019. №2284.

2. Campiglio E. Beyond car bon pricing : therole of banking and monetary policy in financing the transiti onto a low-car bon economy. *Ecological Economics*. 2016. p. 220–230.

3. Green Bond Market Summary. URL: <https://www.climatebonds.net/resources/reports/2019-greenbond-market-summary> (дата звернення 08.03.2021).

4. How green are green bonds? URL: <https://www.intheblack.com/articles/2019/09/01/how-green-are-greenbonds> (дата звернення 08.03.2021).

5. Infographic: Stranded Assets Risk at a Glance. URL: <https://www.environmental-finance.com/content/analysis/infographic-stranded-assets-risk-at-a-glance.html> (дата звернення 08.03.2021).

Юношев С. Ю.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник:

к.е.н., асистент кафедри обліку і оподаткування

Пісоченко Т. С.

Миколаївський національний аграрний університет

(м. Миколаїв)

РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Сьогодні Україна проводить активне реформування національної економіки в цілому, у тому числі системи державних закупівель. Вони становлять значну частину державних витрат, які здійснюються органами державної влади й органами місцевого самоврядування на забезпечення суспільних потреб і власної діяльності. Процедури здійснення державних закупівель сприяють забезпеченню суспільства товарами, роботами і послугами у потрібній кількості та належної якості, вчасно і на прийнятних договірних відносинах [2].

Поняття «державні замовлення» – попередник сучасного поняття «державні закупівлі» було застосовано вперше Держпланом СРСР при розробці проекту народногосподарського плану на 1988 рік. Головною причиною введення цієї економічної категорії було те, що із середини 80-х років Держплан СРСР не міг повністю збалансувати планові завдання з виробництва продукції з наявними матеріальними ресурсами.

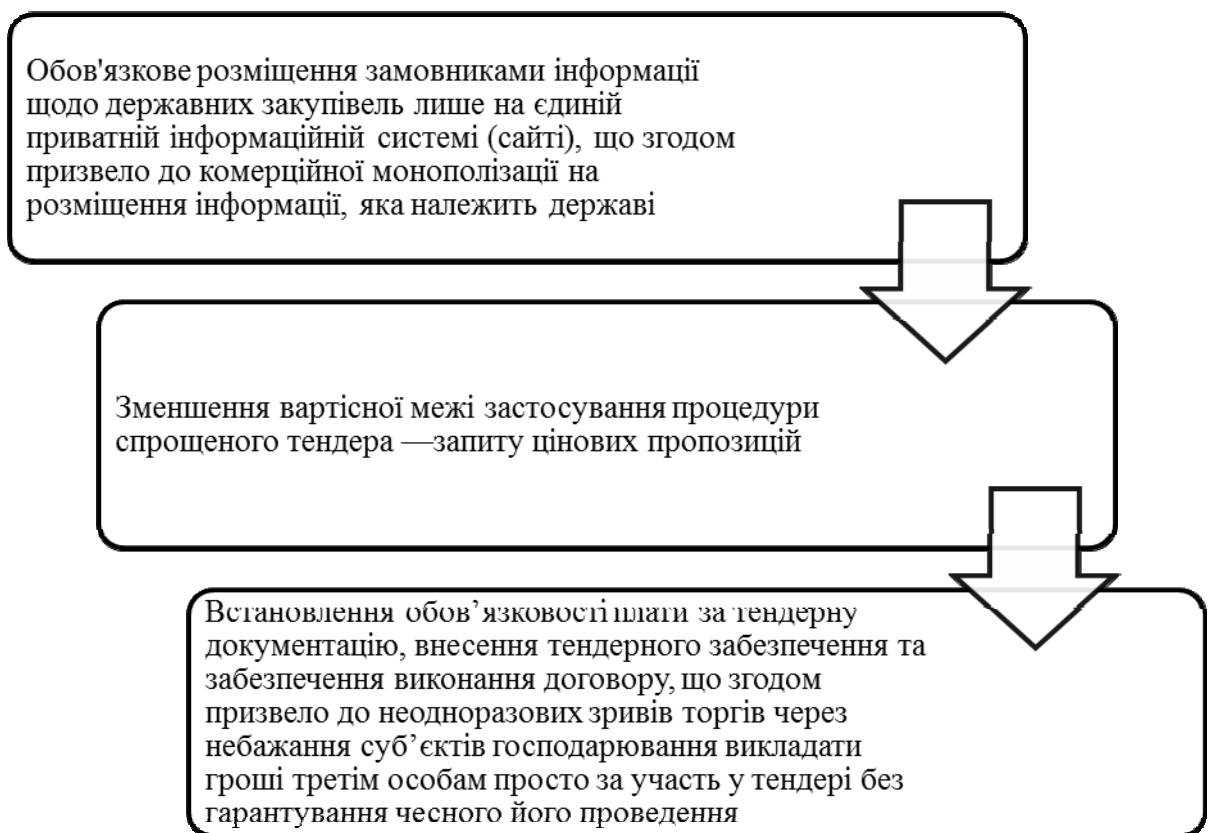
У 1993 році була прийнята перша «тендерна», що дала початок проведенню міжнародних торгів і впорядкувала проведення на конкурсних засадах закупівель за бюджетні кошти товарів (робіт, послуг) виключно іноземного походження для задоволення державних потреб України.

Міністерством економіки за участі інших міністерств та відомств у 1999 році був підготовлений проект закону України «Про закупівлю товарів, робіт та послуг за державні кошти», спрямований на врегулювання процедури закупівель шляхом створення широкого конкурентного середовища на ринку державних закупівель, забезпечення прозорості та справедливості конкурсних процедур. А перший «тендерний» закон був прийнятий 22 лютого 2000 року.

Цікавим досвідом того періоду було законодавче закріплення можливості надання переваг вітчизняним товаровиробникам при здійсненні закупівель.

У січні 2003 року Парламент підтримав урядовий варіант змін до Закону, напрацьованих у результаті аналізу практики його застосування. Насамперед слід відзначити встановлення нижньої вартісної межі (чого раніше не було), також було виключено норму обмеження учасників торгів виключно вітчизняними виробниками та встановлено правила визначення предмета закупівлі.

У 2005 році було покладено початок ери Тендерної палати України, який вразив несподіваними неприємними законодавчими новаціями, якими стали: (рис. 1)

Рис. 1. Новації Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти у 2005 році»

Джерело: сформовано автором

З кінця березня 2008-го по серпень 2010 року державні закупівлі в Україні регулювалися тимчасовим положенням, затвердженим Кабінетом Міністрів України. Разом із цим період 2010–2014 років теж був характерною вже традиційною для сфери державних закупівель України стабільною нестабільністю, що мав такі риси:

- доволі часті зміни в Законі про закупівлі (35 змін за неповних чотири роки (переважно депутатські законопроекти, лише декілька урядових));
- зміни вносилися «сторонніми» законами та стосувалися переважно нових винятків з Закону;
- законопроекти суттєво коригувалися між першим і другим читанням;
- надмірна кількість винятків у Законі «Про здійснення державних закупівель».

З 2016 року до 2021 року відбулися чисельні доповнення та редагування Закону України «Про публічні закупівлі». Нова редакція Закону України «Про публічні закупівлі» вступила в дію 01.01.2021 року.

Отже, процес становлення та розвитку системи публічних закупівель в Україні був досить складним та довготривалим. Він розпочався фактично із здобуттям незалежності нашої держави і триває по сьогоднішній день. Найвагоміші досягнення у розвитку системи публічних закупівель в Україні досягнуті у період 2016-2021 рр., з моменту прийняття Закону України «Про публічні закупівлі» та впровадження електронної системи здійснення закупівель ProZorro.

Список використаних джерел:

1. Зубар В. В. Концепція Електронних закупівель: засади побудови в Україні [Електронний ресурс] / В. В. Зубар // Редукціон. – 2014. – № 8–9. – Режим доступу: <http://www.procurement.in.ua/ru/pages/4973>
2. Моніторинговий портал DoZorro: <https://dozorro.org>
3. Закон України «Про публічні закупівлі» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 9, ст. 89). Електронний ресурс. – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19>

Наукове видання

Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту: теорія, методологія, організація

**Збірник тез доповідей учасників XIX Всеукраїнської студентської
наукової конференції**

**За достовірність фактів, дат, назв,
цитат тощо відповідають автори**

*Комп'ютерний набір:
старший викладач кафедри обліку та оподаткування
Свирида О.А.*

*Комп'ютерна верстка:
Грищенко І. О.*

Підписано до друку 21.04.2021.
Формат 60x84/16 Папір офісний. Гарнітура TimesNewRoman.
Ум.друк. арк. 14,24. Обл.-вид. арк. 19,76.
Тираж 100 прим. Зам. № 9.

ДП «Інформаційно-аналітичне агенство»
вул. Еспланадна 4-6, м. Київ, 01601, Україна
тел./факс 287-03-79, 289-77-62
E-mail: info@iaastat.kiev.ua